

T.C.

ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

ESKİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI

MECMÛ'A-İ EŞ'ÂR (İNCELEME-METİN)

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Zehra ÖZTÜRK

BURSA-2014

T.C.

ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

ESKİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI

MECMÛ'A-İ EŞ'ÂR (İNCELEME-METİN)

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Zehra ÖZTÜRK

BURSA-2014

T. C.
ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı'nda 701341012 numaralı Zehra Öztürk'ün hazırladığı "Mecmû'a-i Eş'âr (İnceleme-Metin)" konulu Yüksek Lisans Tezi ile ilgili tez savunma sınavı, 14/07/ 2014 günü ..13.00..... - ..14.00..... saatleri arasında yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin**BAŞARILI**..... (başarılı/başarısız) olduğuna ..**OYBİRLİĞİ**..... (oybirliği/oy çokluğu) ile karar verilmiştir.

Üye (Tez Danışmanı ve Sınav Komisyonu
Başkanı)
Yard. Doç. Dr. Sadettin Eğri
Uludağ Üniversitesi

Üye
Yard. Doç. Dr. Doğan Yavaş
Uludağ Üniversitesi

Üye
Yard. Doç. Dr. Gülay Durmaz
Uludağ Üniversitesi

14/07/ 2014

ÖZET

Yazar Adı ve Soyadı: Zehra Öztürk

Üniversite: Uludağ Üniversitesi

Enstitü: Sosyal Bilimler Enstitüsü

Anabilim Dalı: Türk Dili ve Edebiyatı

Bilim Dalı: Eski Türk Edebiyatı

Tezin Niteliği: Yüksek Lisans Tezi

Sayfa sayısı: X+303

Mezuniyet Tarihi:/...../2014

Tez Danışmanı: Yard. Doç. Dr. Sadettin Eğri

MECMÛ'A-I EŞ'ÂR (İNCELEME-METİN)

Arapça bir sözcük olan “mecmû'a” toplanmış, biriktirilmiş anlamına gelir. Edebiyatımızın önemli kaynaklarından olan mecmû'a-i eş'ârlar da farklı şairlerin şiirlerinin toplandığı derleme eserlerdir. Bu çalışma Konya Bölge Yazma Eserler Kütüphanesi'nde 8340 numarada kayıtlı olan 139 varaklık Mecmû'a-i Eş'âr'ın içindeki manzumelerin metnini içermektedir. Eser Katip Timur tarafından 1826 tarihinde yazılmıştır. Mecmuada toplam 99 şair ve bazıları bu şairlere ait bazıları kime ait olduğu bilinmeyen 465 gazel, 20 kaside, 3 terki-i bend, 3 terci-i bend, 3 tahmis, 1 tesdis, 16 müfred, 7 kıt'a bulunmaktadır. Şiirlerin geneli 16. ve 17. yüzyıldan seçilmiştir ve ünlü şairlere aittir. Mecmuadaki şiirler divanına ulaşılabilen şairlerin divanlarıyla karşılaştırılmış ve mecmuada bulunan şiirleri tespit edilerek divandaki şiir veya sayfa numarası dipnotta belirtilmiştir. Giriş bölümünde mecmuaların Türk Edebiyatı'ndaki yeri hakkında kısaca bilgi verilmiştir. Giriş bölümünden sonra mecmuanın şekil ve muhtevası ile ilgili bilgi verilmiş ve birtakım tespitler yapılmıştır. Bölümün sonunda mecmuada şiiri bulunan şairlerin listesine yer verilmiştir. Metin bölümünden sonra çalışmadan sağlanan faydalar hakkında bir değerlendirme yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler

mecmû'a-i eş'âr, şair, şiir, gazel

ABSTRACT

Name and Surname: Zehra Öztürk

University: Uludağ University

Institution: Social Science Institution

Field: Turkish Language and Literature

Branch: Old Turkish Literature

Degree Award: Master

Page Number: X+303

Degree Date:/...../2014

Supervisor: Yard. Doç. Dr. Sadettin Eğri

JOURNAL OF POETRY (ANALYSIS-TEXT)

“Journal” is originated from Arabic and it means collected and compilation. Journal of poetry is one of the important source of literature and it covers poems from different poets. This study includes poems from named “Mecmû’a-i Eş’âr”, which has 139 pages, recorded on Konya Region Manuscript Library on number 8340. This work is written by Katip Timur in 1826. Journal contains totaly 99 poets and 465 gazel, 20 kaside, 3 terhib-i bend, 3 terci-i bend, 3 tahmis, 1 tesdis, 16 müfred, 7 kit’a. Poems are generally elected from 16th and 17th century’a poets. The poets whose poems are studied are handled and we compare poems between journal and poets’ book. Differences are pointed out in the footnote. There are some knowledge about journal and its importance in Turkish Literature in prologue. After this part, journal is examined about its form and content. List of poets is added in end of this chapter. After the text part, there are some detections about journal and its values.

Keywords:

Journal of poetry, poets, poems, gazel

ÖNSÖZ

Klasik Türk Edebiyatı, oldukça uzun bir zaman diliminde zengin bir kültürel birikimle oluşturulmuş değerli eserlerden meydana gelmektedir. Edebiyat tarihinin her devrinde olduğu gibi klasik edebiyatımızda da manzum eserlerin mensur eserlerden daha ön planda olduğu görülür. Şiir, Osmanlı coğrafyasında daima değer görmüş, şairler devlet adamlarınca himaye edilmiş ve övülmüştür. Buna ek olarak klasik edebiyatımız II. Bayezid, Fatih Sultan Mehmet, Kanuni Sultan Süleyman gibi birçok şair sultanlar da yetiştirmiştir. Şiire verilen bu değer divan, tezkire, mesnevi gibi türlerde birçok önemli eser verilmesini sağlamıştır. Bu nedenle yakın tarihimizde edebiyat araştırmaları bu türlerin çalışılmasıyla başlamış, eserler gün yüzüne çıktıkça da yelpazesini genişletmiştir. Bunun sonucunda Klasik edebiyatımızın önemli kaynaklarından biri olan mecmualarla ilgili çalışmalar da son yıllarda artmıştır.

Toplanmış, biriktirilmiş anlamlarına gelen mecmua yalnızca şiir değil, din tasavvuf, musiki, günlük yaşam, fıkra, ilaç tarifleri gibi konuları da içeren seçme eserlerin genel adıdır. Derleyen kişinin zevk ve tercihine bağlı meydana getirilmiş bu eserler geçmişe ışık tutması açısından büyük önem taşımaktadır.

Edebiyat tarihi açısından önemli bilgiler içeren şiir mecmuaları (mecnû'a-i eş'âr) farklı şairlere ait şiirlerin toplandığı eserlerdir. Bu eserler, yazıldıkları dönemin ve önceki dönemlerin şiir zevkine ayna tutan eserlerdir. Bu nedenle edebiyatımızda etkili olmuş önemli şairlerin yanı sıra adı duyulmamış şairleri tanımamıza da imkan verir. Şiir mecmuaları, divan tertip edememiş şairlerin şiirlerini ya da şairin divanına dahil etmediği şiirleri gün yüzüne çıkarması yönüyle önemlidir.

Bu çalışma Konya Bölge Yazma Eserler Kütüphanesi'nde bulunan 8340 numaralı şiir mecmuasının metnini ve mecmuayla ilgili birtakım tespitleri ihtiva etmektedir. 139 varaktan oluşan mecmuanın yazarı Katip Timur yazılış tarihi ise 1826'dır. Giriş bölümünde mecmualar hakkında bilgi verildikten sonra Mecmû'a-i Eş'âr bölümünde mecmua şekil ve içerik yönüyle tanıtılmış ve hususiyetleri belirtilmiştir.

Her şiir numaralandırılmıştır ve şiirlerle ilgili bilgiler dipnotta bu numaralar kullanılarak verilmiştir. Şiirlerin vezinleri şiirn başında italik olarak yazılmıştır. Şiirlere tür ve şair adı kullanılarak başlık konulmuş ve bu başlıklar koyu yazılmıştır.

Metin bölümü çeviri yazı alfabetiyle hazırlanmıştır. Metinde silinmiş ve hasar görmüş yerlerde metin tamiri yapılmış ve bu kısımlar [] işareti ile gösterilmiştir. Ancak mecmuanın

fazlaca yıpranmış olması dolayısıyla okunamayan ve tamir edilemeyen kısımlar “.....” şeklinde gösterilmiştir. Metin kısmından sonra gelen sonuç bölümünde ise çalışmadan elde edilen faydalar hakkında kısa bir değerlendirmeye yer verilmiştir.

Tez konumu belirlememde bana yardımcı olan hocam Doç, Dr. Semra Tunç’a ve sınırsız hoşgörüsü ve engin birikimiyle daima yardımını gördüğüm kıymetli hocam Yard. Doç. Dr. Sadettin Eğri’ye teşekkürü borç bilirim.

Zehra ÖZTÜRK

Bursa 2014

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
TEZ ONAY SAYFASI.....	ii
ÖZET.....	iii
ABSTRACT.....	iv
ÖNSÖZ	v
İÇİNDEKİLER.....	vii
KISALTMALAR.....	viii
ÇEVİRİ YAZI ALFABESİ.....	ix
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

(MECMÛ'A-İ EŞ'ÂR)

1. Mecmuanın Dış Özellikleri.....	3
2. Mecmuanın Muhtevası.....	4
3. Mecmuada Şiirleri Bulunan Şairler ve Şiir Sayıları.....	7

İKİNCİ BÖLÜM

(METİN)

1. Metin.....	11
SONUÇ.....	302
KAYNAKLAR.....	303
EKLER.....	306
ÖZGEÇMİŞ.....	314

KISALTMALAR

Kısaltma	Bibliyografik Bilgi
a.g.e.	Adı Geçen Eser
a.g.m.	Adı Geçen Makale
b.	Basım
c.	Cilt
D.	Divan
G	Gazel
s.	Sayfa

ÇEVİRİ YAZI ALFABESİ

ء A, a, E, e

آ Ā, ā

ا A, a, E, e

ب B, b

پ P, p

ت T, t

ث S, s

ج C, c

ح H, h

خ H, h

د d, D

ذ Z, z

ر r, R

ز z, Z

س s, S

ش Ş, ş

ص Ş, ş

ض Ż, ż, Đ, đ

ط Ṫ, ṫ

ظ Z , z

ع '

غ Ğ, ğ

ف f, F

ق Ķ, ķ

ك K, k, G, g, Ń, ñ

ل l, L

م m, M

ن n, N

و o, O, ü, Ü, u, U, ū, v, V

ه e, a, h, H

ى ā, ı, İ, ī, i, Í, y, Y

GİRİŞ

Arapça bir sözcük olan “mecnû’a” cem’ kökünden gelmektedir. Toplamak, bir araya getirmek, derlemek anlamındaki mastarlardan yapılan mecmû’ kelimesinin müennesidir. Sözcüğün anlamı “toplanmış, toplanıp biriktirilmiş, tertip ve tanzim edilmiş şeylerin hepsi, seçilmiş yazılardan meydana getirilen kitap, risale” demektir. Yakın geçmişimize kadar bugün dergi olarak adlandırdığımız süreli yayınlar için de mecmua sözcüğü kullanılmıştır. Mecmua sözcüğü Klasik Türk Edebiyatı terimi olarak kullanıldığında ise defter, çeşitli konularla ilgili farklı kişilere ait metinlerin toplandığı eser, şiir defteri gibi anlamlara gelmektedir.

Bugüne kadar yapılan mecmua çalışmalarına dayanarak mecmuaları kendi içinde şu şekilde sınıflandırabiliriz:

1. Nazire mecmuaları.
2. Antoloji niteliğindeki seçme şiir mecmuaları (mecnû’a-i eş’âr, mecmûa’tü’l eş’âr)
3. Aynı konudaki eserlerin bir araya getirilmesiyle oluşan mecmualar.
4. Türlü konularda risalelerin bir araya getirilmesiyle oluşan mecmualar.
5. Farklı dillerde ya da nazım ve nesir karışık mecmualar.
6. Tanınmış kişilerce hazırlanmış, faydalı bilgiler, fıkralar ve özel mektuplar içeren mecmualar.

Mecmua konusunu şiir açısından değerlendireceğimizden bu sınıflandırmada bizi ilgilendiren gruplar nazire mecmuaları ve seçme şiir mecmualarıdır. Nazire mecmuaları, bir şairin gazel veya kasidesine aynı vezin ve kafiyede nazire yazan şairlerin şiirlerinin toplandığı mecmualardır. Bu mecmualarda kendisine nazire yazılan şiir zemin şiir kabul edilir ve bunun ardından şiire yazılan nazirelere yer verilir. Nazire mecmualarında elimizde divanı veya eseri bulunmayan, adına yalnızca şura tezkirelerinde rastlayabileceğimiz kimi şairlerin şiirlerine rastlamak mümkündür. Ömer bin Mezd’in Mecnû’atü’n-Nezâir, Eğridirli Hacı Kemal’in Câmiü’n-Nezâir, Edirneli Nazmi’nin Mecnâ’ü’n-Nazâir, Pervane Bey Mecmuası, Budinli Hisâlî’nin Metâliü’n-Nezâir adlı eserleri bu anlamda edebiyatımıza katkı sağlamış önemli mecmualardır.¹

Çalışmamızın esas konusu olan seçme şiir mecmuaları yaygın kullanılan adıyla “mecnû’a-i eş’âr” lar ise birçok şairin çeşitli türdeki şiirlerine yer veren eserlerdir. Mecnû’a-i eş’ârların bir kısmının derleyicisi belli iken bir kısmının yazarı hakkında bilgi yoktur.

¹Günay Kut, “Mecmua”, Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi Devirler/İsimler/Eserler/Terimler, C 6, İstanbul, Dergah Yayınları, 1986, s.170-173.

Mecmuaların düzenlenme tarihi için de aynı durum geçerlidir. Seçme şiiirlerden oluşan şiiir defteri niteliğindeki bu eserler Türk Dil ve Edebiyat çalışmalarına şu yararları sağlar:

1. Mecmû'a-i eş'ârlar yazıldıkları dönemin edebi zevkini ve şiiir tercihlerini yansıtır.

Bu mecmualarda yer alan şiiirler toplumun çeşitli kesimleri tarafından sevilmiş ve rağbet görmüş eserlerdir. Şiiir mecmuaları içinde bulunulan devrin ve önceki devirlerin kabul görmüş şiiir ve şairlerine yer verdiği için bir şiiir ve şairin toplumdaki etkisini göstermesi açısından da önemlidir. Örneğn 16. yüzyılda eser veren Fuzûlî, Bâkî gibi şairlerin 16. yüzyıldan 20. yüzyıla kadar yazılmış birçok şiiir mecmuasında şiiirine rastlamak mümkündür. Bu durum bize bu şairlerin sadece devirlerinde değil sonraki dönemlerde de etkili olduğunu göstermektedir.

2. Şiiir mecmualarının edebiyatımıza önemli katkılarından biri de başka kaynaklarda adı yer almayan şairleri ortaya çıkarmasıdır. Şairlerle ilgili en önemli kaynaklarımız olan şuara tezkirelerinde kendine yer bulamamış ya da yeterli şöhrete sahip olmayan şairlere şiiir mecmualarında rastlamak mümkündür. Aynı şekilde divan tertip edememiş ya da divanı ele geçmemiş olan şairlerin şiiirleri mecmualar sayesinde gün yüzüne çıkma imkânı bulmaktadır. Bunlara ek olarak elimizde divanı bulunan şairlerin divanında yer almayan bazı şiiirleri de mecmualar yoluyla öğrenilebilir. Şairlerin divan tertibi sırasında şiiiri beğenmediği için divana almaması ya da divan tertip ettikten sonra yazdığı şiiirler bu duruma sebep gösterilebilir. Mecmuaların divanlara yaptığı bu katkı sebebiyle Amrî, Behiştî, Çâkeri gibi kimi şairlerin divanları hazırlanırken mecmualar da metne dâhil edilmiştir. Divanı bulunan şairlerin kimi şiiirleri mecmualarda divandakinden farklı veya daha zengin olarak karşımıza çıkmaktadır. Divan ve mecmuada yer alan aynı şiiirin kelime, dize ve beyit farklılığına sahip olduğu görülebilir. Bunun yanında kimi zaman mecmuadaki şiiir beyit sayısı olarak divandan daha zengin şekilde karşımıza çıkabilmektedir. Divanlardaki, kelime, anlam ve vezin hataları mecmualar yoluyla giderilebilmektedir. Bu nedenle metin çalışması yapılırken mecmualar gözden kaçırılmamalıdır.

3. Şiiir mecmualarının klasik edebiyat çalışmalarına sağladığı katkılardan biri de edebiyat tarihinde yer bulmamış belgeler, manzumeler ve türlere yer vermesidir. Zâtî ve Mesîhî tarafından yazılmış 16. yüzyıla ait iki şehrengizin hangisinin önce yazıldığının Topkapı Sarayı'nda bulunan bir mecmuayla aydınlığa kavuşması mecmuaların edebiyat tarihine katkısı açısından önemli bir örnektir.

4. Şiiir mecmualarında, şairlerin birbirine etkileri ile ilgili izlere de rastlamak mümkündür. Kimi şiiir mecmualarında şiiirin ardından o şiiire yazılan nazirelere yer verilir. Bunun yanı sıra mecmualarda tahmis örneklerine de yer verilmiştir. Mecmualarda nazire ve tahmislerin yer alması hangi şairlerin diğer şairler üzerinde etkili olduğunu ve şairlerin eser

verirken kimlerden etkilendiğini göstermesi açısından önemli bir bilgidir. Bu durum şairlerin edebi kimliğinin yorumlanmasına büyük katkı sağlamaktadır. İyi bir şairin öncelikle iyi bir okuyucu olması gerektiği göz ardı edilmemelidir.

5. Bilinçli bir tercihle oluşturulan kimi mecmû'a-i eş'ârlar bizlere üslup ve içerik açısından da bilgi sahibi olma imkanı sağlar. Bu tip mecmualarda benzer üslup ve mazmuna sahip şairlerin şiirleri bir araya getirilmiştir. Bu durum üslup ve içerik çalışmalarına büyük katkı sağlamaktadır.²

Yukarıda bahsettiğimiz faydaları çoğaltmak mümkündür. Bu nedenle mecmua-i eş'ârların eski Türk edebiyatının önemli başvuru kaynaklarından olduğu yapılan çalışmalar sırasında dikkate alınmalıdır.

MECMÛ'A-İ EŞ'ÂR

1.Mecmuanın Dış Özellikleri

Konya Bölge Yazma Eserler Kütüphanesi'ne BY 8340 numarasıyla kayıtlı bulunan Mecmû'a Eş'âr'ın kütüphane kayıtlarına göre dış ölçüleri 180x110 mm'dir. Suyolu filigranlı kağıda yazılmıştır. Bazı sayfalarda mürekkebin dağılması ve sayfaların durumu mecmuanın ıslandığını göstermektedir. Mecmua kütüphaneye "Baştan eksiktir." ibaresiyle kaydedilmiştir. Mecmuanın ilk sayfasında bulunan Nâ'îli'ye ait kasidenin 20. beyitten başlaması, mecmua içindeki sayfa karışıkları ve sayfa sonunda bulunan bazı şiirlerin yarım kalması da bu durumu doğrulamaktadır. Mecmuanın başlangıç kısmı elimizde bulunmadığından yazarı ve tarihine dair elimizdeki tek bilgi mecmuanın kapağında bulunan "*Fakîr ü hakîr Katip Timur/1242(M.1826)*" ifadesidir. Mecmuanın kapağında bu isim ve tarihle birlikte kısa bir not vardır. Ancak yazılar silik olduğundan karışmış bu nedenle okunamamıştır. Kapaktaki yazıya dayanarak mecmuanın yazarının Katip Timur olduğu söylenebilir. Ancak mecmua içindeki farklı yazı tiplerini, müstensih tercihinin bağlı yazı stillerini ve mecmua düzeninin sürekli değişmesini göz önünde bulundurursak mecmuanın birden fazla kişi tarafından yazıldığını söyleyebiliriz. Bu fikrimizi destekleyen durumlardan biri de Hayâlî ve Emrî'ye ait birer şiirin üç kere, Bâkî, Sultan Murad, Figânî, Sabrî ve Hilâlî'ye ait birer şiirin de iki kere yazılmış olmasıdır.

139 varaktan oluşan mecmuanın büyük bir kısmı talik hatla kaleme alınmıştır. Bununla birlikte mecmuada farklı yazı biçimleri de kullanılmıştır. Mecmua kaside nazım biçimiyle başlamıştır. Şiirlerin çok büyük bir kısmı gazellerden meydana gelmektedir. Ancak az da olsa terkîb-i bend, tercî-i bend, müfred, kıt'a gibi nazım biçimlerine de yer verilmiştir. Mecmuanın

²Yaşar Aydemir, "Şiir Mecmuaları ve Metin Teşkilinde Mecmuaların Rolü", Bilig Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi, S 19, 2001, s. 147-156.

bazı kısımlarında şiirler başlıklarıyla birlikte yazılmıştır. Başlıklar “Gazel-i Bâkî”, “Nazire-i Hilâlî” şeklinde nazım biçimi ve şairin adı belirtilerek yazılmıştır. Mecmuanın yalnızca bir yerinde “İlahi Bey Fermayed” şeklinde bir başlık kullanılmıştır. Aynı şaire ait şiirler arasında “ve lehu” ifadesine yer verilmiştir. Bunlara ek olarak mecmuada yalnızca Fuzûlî’ye ait gazellerin bulunduğu bölümde şairin şiirleri divanda olduğu gibi son harflerine göre sıralanmıştır. Fuzûlî’nin şiirleri arasında “harfü’l ba” “harfü’l ta” şeklinde ibarelere yer verilmiştir. Mecmuada mecmua katibine ait olan bir kıt’a ve bir terci-i bend de bulunmaktadır. Kıt’a “Limüellifihi” ve terci-i bend ise “Katib-i hakir” başlığıyla yazılmıştır. Başlıklar bazı varaklarda kırmızı mürekkeple bazılarında ise siyah mürekkeple yazılmıştır. Mecmuanın büyük kısmında başlık kullanılmış olsa da bazı varaklarda şiirler başlıksız yazılmıştır.

Mecmuanın sayfalarında herhangi bir düzenleme veya süsleme bulunmamaktadır.

Mecmuanın genelinde şiirler sırayla ve düzenli biçimde yazılmış olsa da bazı sayfalarda şiirler birbirinin üstüne gelecek şekilde karışık yazılmış bu da metnin okunmasında zorluklar meydana getirmiştir. Her sayfada ortalama üç gazel bulunmaktadır. Mecmuanın çoğunluğunu oluşturan bu sayfalarda şiirler alt alta yazılmıştır. Bununla birlikte kimi sayfalarda yan yana 2 gazel kimilerinde ise derkenar şeklinde yazılan şiirlerle birlikte 5 gazel bulunmaktadır. Mecmuanın sayfalarında herhangi bir süsleme bulunmamaktadır. Ancak mecmuanın bazı sayfaları ebruludur ve bu sayfalarda şiirler çizgilerle ayrılarak düzenli bir şekilde yazılmıştır. Bu durum mecmuanın birden fazla kişi tarafından yazıldığına dair düşüncemizi kuvvetlendirmektedir. Mecmuanın kimi sayfaları boş bırakılmış kimileri ise karalama amacı ile kullanılmıştır.

2. Mecmuanın Muhtevası

Mecmua, 15. ve 18. yüzyıllar arasında yaşamış şairlerin şiirlerini içermektedir. Mecmuadaki şiirler bu aralığa yayılmış olsa da şiirlerin büyük kısmı eski edebiyatımızın en parlak devreleri sayılan 16. ve 17. yüzyıl şairlerine aittir. Hem kendi devrinde hem de sonraki devirlerde büyük ilgi görmüş olan bu şairlerin başında Bâkî, Hayâlî, Fuzûlî, Nâ’îlî, Şeyhülislam Yahyâ gelmektedir. Mecmuada en çok şiiri bulunan şair Bâkî’dir. Bu durum giriş bölümünde belirttiğimiz gibi şairlerin kendilerinden sonraki dönemde ne kadar etkili olduğunu anlamamız için önemlidir. Mecmuada şiir sayısının çokluğu bakımından bu şairleri Emrî, Nâbî, Şem’î, gibi şairler takip etmektedir. Anlaşıldığı üzere mecmuadaki şiirlerin çoğu devrinin ve edebiyatımızın popüler şairlerine aittir. Bu şiirlerin seçilmesinde şairlerin başarılı olması kadar önemli olan bir diğer etken de bu şairlerin divan tertip etmiş olmasıdır. Bunların yanı sıra Muhibbî mahlaslı Kanuni Sultan Süleyman’a ve Sultan Murâd’a ait şiirlere de yer verilmiştir.

Mecmuada tanınmış şairlere ait çok sayıda şiirin yanında divan tertip etmemiş bu nedenle şiirleri bilinmeyen şairlerin eserlerine de yer verilmiştir. Dem‘î, La‘lî, Sa‘î, Vecîhî bu şairler arasında sayılabilir. Ancak mecmuanın yazılış tarihinin eski edebiyatımızın son dönemlerine rastlamış olması aynı mahlası taşıyan şairlerin kimliğinin tespit edilmesi konusunda sıkıntıya neden olmuştur. Bazı şairlerin kimliği tezkireler yoluyla tespit edilse de büyük bir kısmı hakkında net bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Mecmuada 103 farklı şaire ait bazılarının da mahlası bilinmeyen 466 gazel, 20 kaside, 3 terki-i bend, 3 terci-i bend, 3 tahmis, 1 tesdis, 16 müfred, 7 kıt‘a bulunmaktadır Mecmuada kıt‘a ve müfred şeklinde yazılmış olan şiirlerin bazılarının gazel parçaları olduğu tespit edilmiş ve bu durum dipnotla belirtilmiştir. Bunlar dışında çok az sayıda bulunan Arapça, Farsça şiirler ve şiir dışı parçalar çalışmamıza dahil edilmemiştir.

Daha önce belirttiğimiz gibi mecmuada bütün şiirlerde başlık kullanılmamıştır. Mecmuada yalnızca 4 yerde nazire başlığı kullanılmıştır. Önce zemin şiir verilmiş ardından da nazire olarak yazılan şiir nazire başlığıyla verilmiştir. Bu şiirler Hilâlî’nin Hayâlî’ye, Bâkî’nin Sultan Murâd’a, Bâkî’nin ‘Ulvî Hilmi’ye nazire olarak yazdığı birer gazel ve Vecihî’nin Emrî’nin bir müfredine nazire olarak yazdığı bir müfredten oluşmaktadır. Ancak sayfa 30a’da Sultan Murâd başlığıyla yazılan gazel ve Bâkî’nin naziresi 43a’da “Gazel-i Bâkî” başlığıyla tek bir gazel şeklinde yazılmıştır. Bu durum müstensihinin dikkatsizliği ya da mecmuanın farklı kişiler tarafından tamamlanmış olması şeklinde yorumlanabilir. Mecmuada yalnızca 4 yerde nazire başlığı bulunmasına rağmen aşağıdaki sayfalarda adı geçen şairlere ait şiirlerin aynı vezin ve kafiyeyle sahip olduğu görülmektedir:

10b ve 11a’da Nâbî ve mahlası bulunmayan bir şair

45a’da Emrî ve Nihânî

48b’de Hayâlî ve ‘Alîmî

52a’da Zâtî ve Dem‘î

52b’de Fevrî ve Emrî

53a’da Emrî ve Sabrî

53a ve 53b’de Hayâlî ve Seyrî

55a’da Hayâlî ve mahlası bulunmayan bir şair

55a ve 55b’de ‘Ubeydî ve Mu‘inî

70a’da Rızâyî ve Nev‘î Yahyâ

72a’da Şem‘î ve Âhî

78b’de Bâkî ve Nev‘î Yahya

93a’da Muhibbî, Bâkî ve mahlası bulunmayan bir şair

94a'da Mecdî ve Vâlihî
95a'da Nev'î Yahyâ ve Hâleti
97b'de 'Ulvî ve Remzî
110a'da Makâlî ve 'Ulvî
110b'de Muhibbî ve Zâtî
117a ve 117b'de Muhibbî ve mahlası bulunmayan bir şair
118a'da Şem'î ve Mu'înî'nin
118a ve 118b'de Dem'î ve Rasîhî
119a ve 119b'de Hayâlî, Mu'înî ve Dem'î
119b'de Zâtî ve Nâlî
120a'da Emrî ve mahlası bulunmayan bir şair
120a ve 120b'de Resmî ve Dem'î
120b'de Mesîhî ve Ğubârî
132a'da Cam'î, Ca'ferî ve Surûî
138b'de Fuzûlî ve Muhibbî
139a'da Mahlası bulunmayan iki şair

Yukarıdaki şairlerin çoğunun ölüm tarihleri bilinmediğinden şiirlerin birbirine nazire olduğu konusunda net bir fikir ortaya konulamamıştır. Ancak nazire niteliği taşıyan şiirlerin bir arada yazılmış olması mecmuayı tertib eden kişinin tercihi şeklinde yorumlanabilir.

Mecmuanın günümüz Türkçesi'ne çevrilmesinden sonra divanı çalışılmış şairlerin divanları ile mecmuadaki şiirler karşılaştırılmıştır. Bağdatlı Rûhî, Bâkî, Bursalı Rahmî, Emrî, Fehim-i Kadîm, Ferîdî, Figanî, Fuzûlî, Hayâlî, Hayretî, Hilâlî, Karamanlı Nizâmî, Mesîhî, Muhibbî, Nâbî, Nâ'ilî, Necâtî, Nedîm, Nef'î, Nev'î, Prizrenli Şem'î, Sun'î, Şeyhî, Şeyhülislam Es'ad, Şeyhülislam Yahya, Şuhûdî ve Zâtî divanları çalışmamız sırasında karşılaştırma yapılan divanlardır. Divan ve mecmua arasındaki sözcük, dize, beyit farklılıkları şiirlerin numarası verilerek dipnotlarla belirtilmiştir. Bu karşılaştırmalar sonucunda mecmuadaki bazı şiirlerin divanlarda bulunmadığı görülmüştür. Bunun sebebi aynı mahlası taşıyan birden fazla şair olması ya da divanı bulunan şairin mecmuadaki şiiri divana dahil etmemiş olmasıdır. Divanı çalışan şairlerden Hayâlî'ye ait 74, 124. gazeller Hayâlî Divanı'nda bulunamadı. Mecmuada Hayâlî'ye ait çok sayıda şiir bulunması bu şiirlerin şairin divanına almadığı şiirler olduğu düşüncesini güçlendirmektedir. Râmî'ye ait 87. gazel Râmî Divanı'nda bulunamadı. İshak'a ait 93. gazel mecmuada şiirleri bulunan İshak Çelebi Divanı'nda bulunamadı. Şem'î'ye ait 452 ve 478. gazeller Prizrenli Şem'î Divanı'nda bulunamadı. Mesîhî'ye ait 99. gazel Mesîhî Divanı'nda

bulunamadı. Ubeydî'ye ait 256 ve 322. gazeller Ubeydî Divanı'nda bulunamadı. Revânî mahlaslı 77 ve 116. gazeller Revânî Divanı'nda bulunamadı. Yahya'ya ait 140. gazel Şeyhülislam Yahya Divanı'nda bulunamadı. Muhibbî'ye ait 343 ve 448. gazeller Muhibbî Divanı'nda bulunamadı. Bâkî mahlaslı 414. gazel Bâkî Divanı'nda bulunamadı. Emrî'ye ait 420. müfred Emrî Divanı'nda bulunamadı. Sabûhî mahlaslı 284, 285, 331, 422, 423, 424. gazellerin hiçbiri Sabûhî Ahmed Dede Divanı'nda bulunamadı. Ferîdî'ye ait 368. gazel Ferîdî Divanı'nda bulunamadı. Şeyhî mahlaslı 441. gazel Şeyhî Divanı'nda bulunamadı. 419 numaralı müfred Zâtî Divanı'nda bulunamadı. Rahmî'ye ait 493 ve 494. gazeller Bursalı Rahmî Divanı'nda bulunamadı. Aynı mahlası taşıyan birden fazla şair olması şiirlerin kime olduğunu tespit etmeye imkan vermemiştir.

Baştan eksik olduğunu belirttiğimiz mecmuada ciltleme nedeniyle sayfa karışıklıkları bulunmaktadır. Mecmuada reddade bulunmadığından şiirlerin kafiyeye ve mahlası kullanılarak bazı karışıklıklar tespit edilmiştir. Metinde mecmua düzenine uyularak sayfaların yeri değiştirilmemiş şiir ve yaprak karışıklıkları dipnotlarla belirtilmiştir. Birbirinin devamı olduğu tespit edilen sayfalar şu şekildedir:

- 28b-38a
- 38b-45
- 44b-34a
- 81a-86a
- 87a-88b
- 91b-82a
- 120b-119a

Metin günümüz harflerine aktarılırken metindeki yazım dikkate alınmış, karşılaştırma yapılan divanlardaki farklılıklar dipnotlarla belirtilmiştir.

3. Mecmuada Şiirleri Bulunan Şairler ve Şiir Sayıları

Abdurrahim Rûmî (ö. 1465)	1 gazel
Âgehî (ö. 1577)	1 kaside
Âhî (ö. 1517)	8 gazel
‘Âlî	4 gazel
‘Âlîmî	1 gazel
Azerî	1 gazel
Aziz Mahmud Hüdâyî (ö.1628)	1 gazel
Bâkî (ö.1600)	61 gazel, 2 kaside
Bağdatlı Rûhî (ö. 1605)	6 gazel, 1 terakib-i bend
Behîştî	1 gazel
Belîgî	1 gazel

Bezmî	1 gazel
Buhârî	1 gazel
Bursalı Rahmî	4 gazel, 1 terkîb-i bend
Ca'ferî	1 gazel
Câm'î	4 gazel
Cedîdî	1 gazel
Celâlî	1 gazel
Dem'î	9 gazel
Derviş Yunus	1 gazel
Emînî	1 gazel
Emrî (ö. 1575)	38 gazel, 2 müfred
Enverî (ö.1547)	2 gazel
Fehîm-i Kâdîm (ö. 1648)	5 gazel, 1 terkib-i bend
Ferîdî	1 gazel
Fevrî (ö. 1571)	15 gazel
Fiğânî (ö. 1532)	6 gazel
Firâkî	1 gazel
Fuzûlî (ö. 1556)	22 gazel, 1 kît'a
Gâhî	1 gazel
Garîb	1 gazel
Gubârî	1 gazel
Ĥabîbî	2 gazel
Ĥaletî	1 gazel
Ĥatemî	
Ĥayâlî (ö. 1557)	22 gazel, 1 tahmis
Ĥayretî (ö. 1534)	5 gazel
Hilâlî (ö. 1543)	3 gazel
Îlâhi Bey	1 gazel
İşhak Çelebi (ö. 1537)	4 gazel, 1 müfred
İsma'ilzâde	1 gazel
'İzzet	1 gazel
Kabûlî (ö. 1592)	5 gazel
Katip Timur	1 tercî bend, 1 kît'a
La'lî	1 gazel
Lâmî'î	1 gazel
Maqâlî	3 gazel
Maqâmî	1 gazel
Mecdî	2 gazel
Meşâmî (ö. 1585)	1 gazel
Mevlâna Garîbî	1 gazel
Mişâlî	5 gazel
Muĥabbî (ö. 1566)	4 gazel, 1 müfred
Mu'idî	1 gazel
Mu'inî	3 gazel
Müdâmî	1 gazel
Nâbî (ö. 1712)	20 gazel
Nâ'ilî (ö. 1666)	1 gazel, 14 kaside, 1 terkib-i bend
Nâlî (ö. 1675)	6 gazel

Necâtî (ö. 1508)	7 gazel
Nedîm (ö. 1730)	3 gazel
Nef'î (ö. 1630)	1 gazel, 1 kaside
Nev'î Yahyâ (ö. 1598)	11 gazel
Nihânî	1 gazel
Nizâmî	2 gazel
Râmî	1 gazel
Rasîh	1 gazel
Râzî	1 kıt'a
Remzî	1 gazel
Resmî	1 gazel
Revânî (ö. 1524)	2 gazel
Riyâzî	1 gazel
Rızâyî	1 gazel, 1 kaside
Sabrî	1 gazel
Sabîrî	2 gazel
Sabûhî	7 gazel
Sa'dî	1 gazel
Sa'î	5 gazel
Selîkî	1 gazel
Seyrî	1 gazel
Su'alî	1 tesdis
Sultan Murad	1 gazel
Sun'î (ö.1534)	1 gazel
Sürûrî	2 gazel
Şehîdî	1 gazel
Şeyhülislam Es'ad (ö.1620)	3 gazel
Şeyhülislam Yahyâ (ö.1644)	14 gazel, 1 müfred
Şem'î (ö.1530)	10 gazel
Şerîf	1 gazel
Şeyhî	1 gazel
Şuhûdî	1 gazel
Tabi'î	1 gazel
Tal'îi	1 gazel
'Ubeydî (ö.1573)	13 gazel
'Ulvî	8 gazel
'Ulvî Hilmî	1 gazel
Uşûlî	1 gazel
Ümîdî (ö. 1571)	3 gazel
Vahdetî	1 tahmis
Vâlihî	2 gazel
Vecîhî	1 gazel
Veysî (ö.1628)	2 gazel
Zâtî (ö.1546)	6 gazel, 1 müfred

METİN

Kaşide-i Nā'ilî³

Mef'ülü Fā'ilâtü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Mākrün idüp nevāziş-i dest-i şefā'ate
Dāru'l-emān-ı şefkāti āsüde hāl ider
- 2 Rā'yet-firāz-ı na'tınuñ ol server-i rüsül
Maḥşer ki cilvegāhumı ferş-i zılāl ider
- 3 Zīr-i livā-yı ḥamd-ı şefā'atde ol garīb
Taḥşīl-i ḳadr u menzilet-i bā-kemāl ider
- 4 Reşkā ziyāret-i ḥarem-i ravza-i resül
Kim ceyb-i cāna rīziş-i nāf-ı gazāl ider
- 5 Züvvār-ı cān-sipārī ki meşyen 'ale'r-ru'ūs
Ṭayy-ı reh-i menāzil ü şeddi riḥāl ider
- 6 Görsün tekāddüm-i şeref-i ḥaḳ-būsda
Kerrūbiyān-ı 'arşı ne yüzden cidāl ider
- 7 'Anber-i sirişte ḥākine baksun ne vech ile
Ervāḫ-ı fevc mevc-i rüsül rüy-māl ider
- 8 Seyr eylesün leṭāfet-i ferş-i sitebraḳı
Ol ferş-i 'anberīni ki gözyaşı al ider
- 9 Yā Rab olur mı ol dem-i dilsüz kim beni
Ol ravzanuñ sa'ādeti ferḥunde-fāl ider
- 10 Maḥmil-i keşānı 'azmi beni ol menāzilüñ
Avāze-i Cedī ile āşüfte-ḥāl ider
- 11 Ben zerreye o matla'-ı nūr-ı şuhūddan
Ḥüddām-ı bā-sa'ādeti 'arż-ı cemāl ider
- 12 Gam çekme Nā'ilī ki şenāsı o ḥazretüñ
Erbāb-ı nazmı na'il-i ḳurb-ı vişāl ider
- 13 Ferdā olur o şā'ire dūzaḫ ḥarām kim
Na't-ı Nebīde nazmunı siḫr-i ḥelāl ider

³Haluk İpekten, *Nā'ilî Divānı*, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul, 1970, s.26.

1/1: 20 D.

1/1a idüp: edüp D.

1/1b ider: eder D. "ider" sözcüğü redif olduğundan bu durum kasidenin tamamı için geçerlidir.

- 14 Ey münkir-i tecerrü‘-i sahbā-yı telh olan⁴
Her çatresün qarābe-i Kevser hayāl ider
- 15 Faqr u rızāda hüsni sülük-i Muhammedī
Haḥiş-gerān-ı devleti hamūş u lāl ider
- 16 Qārūn odur ki şervet-i faqr u fenā anı
Müstağnī-i tecemmül-i māl ü menāl ider
- 17 Luṭf-ı hevā-yı ālem-i himmet derūnunı
Ehl-i dilūñ riyāz-ı bihişt i‘tidāl ider
- 18 Yoḡdur anuñ nişāb-ı ğınādan naşībi kim
Faqr u fenā mu‘āmelesünden nekāl ider
- [1b] 19 ‘İzzet bulan bu meşgaleden bī-niyāzdur
Nefs-i ‘azīzü sū-i taleb bed-sikāl ider
- 20 Ey ṭālib-i qarābe-i cullāb-ı ‘āfiyet
Devrān şaḡın şaḡın ki saña mekr ü āl ider
- 21 Sāḡīsüne bu maştabanuñ itme i‘timād
Qand-ı neşāṭı māye-i zehr-i melāl ider
- 22 Aldanma naḡş-ı devlete kim bāzī-i felek
Şad-sāle pīri tıflek-i ḡorde-sāl ider
- 23 Şuḡl-ı zamīm-i devlet-i dūnyā-yı dūn senü
Dergāh-ı qurbdan ayırur bed-fi‘āl ider
- 24 Sevdāy-ı hām-ı devlet deh-rūze ḡaşılıñ
Māḡulyāy-ı meşgāle-i nā-me‘āl ider
- 25 Şūret-nümā-yı devlet [ü] iḡbāl olursa çarḡ
Bir yüzden anı da sebep-i infi‘āl ider
- 26 Tefvīz idüp umūrunı ‘aḡil meşiyete
Fermān-ı ḡālīḡu’l beşere imtişāl ider
- 27 Nādān reh-i ḡilāfa düşüp pāy-bend olur
Esb-i harūn-ı vaḡset-i pā-der-şikāl ider

⁴ Fakr anlamca daha uygundur.

1/14a telh: faqr D.

1/22b ḡorde: nā-ḡorde D.

1/24b nā-me‘āl: bī-me‘āl D.

1/26a idüp: edüp D.

- 28 Pāyān-ı na‘t-ı vaqt-ı durūd-ı revānidur
Ol hāzretüñ ki rūḥa aṭay-ı nevāl ider
- 29 Der-h‘āstī-i şefā‘atle tā suhenverān
Vaşf-ı peyām berān-ı bediü’l-cemāl ider
- 30 Qadr-i kemāl-i şān-ı nübüvvet bülend idüp
Erbāb-ı tā merātibüne iştigāl ider
- 31 Olsun yolunda ḥüşe ber-i hırmen-i du‘ā
Ol kim ümīd-i zād-ı reh-i irtihāl ider
- 32 Na‘tundan eylesün ṭaleb-i ruk‘a-i emān
Hevl-i ‘itāb o bī-dili maḥşer ki lāl eder

2

Qaşide-i Nā’il⁵

Mefā’ilün Fe’ilātün Mefā’ilün Fe’ilün

- 1 Ne şādmānī-i bezm-i vişāl-i yār qalur
Ne zevk-i şoḥbet-i sākī-i gül qalur
- 2 Ḥum-ı felek gibi bir gün olur bu kūçe tehī
Ne pīr-i bāde-furūş u ne bāde-ḥ‘ār qalur
- 3 Mişālī muğbeçe vü pīr-i mey bu meclisde
Zamān olur ne cevān ü ne ihtiyār qalur
- 4 Bozar şarābunı seyl-i fenā bu maştabanıñ
Ne reng-i neşve ne ālāyiş-i ḥumār qalur
- [2a] 5 Şafā gider keder-ālūd olur bu meclis-i üns
Ne cur‘asında ne şafında keyf ü kār qalur
- 6 Fenā bulur neşe’t-i adem-pezīr-i vücūd
Ne mest-i bāde ne maḥmūr u ḥüşyār qalur
- 7 Bu sürgāh-ı fenāya gelür o deñlü kesel
Ki sāz-ı Zührede bir gün gusiste tār qalur
- 8 Olur muşayqal-i ḥāķister-i fenā bir gün
Ne jeng-i āyine-i dil ne inkisār qalur
- 9 Qonan göçer bu sarāy-ı sipenci fānide
Bu tabḥānede bir gün ḥarābe-zār qalur
- 10 Metā‘ı devlete aldanma kim bu kişverde
Hezār ḥ‘āce ğaribü’d-diyār u dār qalur

⁵ İpekten, *Nā’il Divānı*, a.g.e, s.30.

- 11 Olursa her biri şāhib-defīne-i Qārūn
Yine metā‘ı bu maḥzende müste‘ār qalır
- 12 Ne deñlü raġbete şāyān olur metā‘-ı emel
Bu kār-gāh-ı ḥarāba ne i‘tibār qalır
- 13 Ki nice qafīle-sālār-ı kārban-ı vücūd
Bu tengnāy-ı fenāda şikeste-bār qalır
- 14 Harīf-i meslek-i Ferhāda müzd-i tīşe yeter
Bu kūhsārda ancaq ḥırāş-ı kār qalır
- 15 Olur vücūd-ı ‘anāşır fenā-pezīr-i ‘adem
Ne fer‘i çār-ṭabi‘at ne aşl-ı çār qalır
- 16 Verir esās-ı pul-ı çarḥa bād-ıfitne şikest
Bu cilvegāhda ne menzil ne i‘tibār qalır
- 17 Bu gülsitānede bir gün eser semūm-ı ‘adem
Gider bu neşv ü nemālar ne gül ne ḥār qalır
- 18 Ne reng-i lāle-sitān-ı ciger ne baġ-ı vücūd
Ne berg-i daġ-ı dil ü sīne-figār qalır⁶
- 19 Bu ḥāle ağla gel ey dāde kim keşāfet-i ġam
Sen olmasañ ten-i ḥāķīde pāy-dār qalır
- 20 Gel enīs-i dil ey ġam ki ḥasretüñ tende
Medār-ı ḥaşyet-i endūh-ı ḥārḥār qalır
- 21 Fenāsına o demüñ ağla kim zebānumda
Senāy-ı Ahmed-i Muḥtāra iktidār qalır
- 22 Şefī‘-i rüz-ı kıyāmet Muḥammed-i ‘Arabī
Ki ḥaşr luṭfu ile bī-günahkār qalır
- [2b] 23 O mihrībān-ı ümem ol şefī‘-i rüz-ı nedem
Ki nehyi gūş-ı meā‘şīde gūşvār qalır
- 24 O çeşmesār-ı mürüvvet ki şāhrāhında
Hezār Hızr u Sikender ümidvār qalır
- 25 Kitāb-ı nüşā-i ‘ilm-i ledün ki fehm-i ḥired
Qusūr-ı şerḥ ü beyānında şermsār qalır
- 26 Zihī kitāb ki ma‘nā-yı noķtasında bile
Hezār nükte-i pinhān u aşikār qalır

⁶ Divandaki 18. beyit mecmuada eksiktir.
2/16b i‘tibār: reh-güzār D.
2/18: 19 D.

- 27 Kef-i kerîmini yâd itse ebr eger şad sâl
Mişâl-i katre zemîne güher-nişâr qalür
- 28 Bunuñla saha-i pehnâ-yı cüdüñ eyle kıyas
Ki çarh o sâhada mevhûme bir ğubâr qalür
- 29 Kerem ki dâmen-i iqbâline teşebbüs ider
Sitem ki şadme-i qahr ile haqsâr qalür
- 30 Firâz-ı bâm-ı sipihre o sâye-güster olur
Hażîz-i hâk-i mezelletde bu nizâr qalür
- 31 Eyâ şefî'-i güneh pişgân-ı rûz-ı cezâ
Ki cürm merhametüñle zelîl ü h'âr qalür
- 32 Şefâ'atüñle olanlar 'amel-tirâz-ı kabûl
Bu kâr-hâne-i fıtratda sâz kâr qalür
- 33 Karîn olan şeref-i hidmetüñle mihr-âsâ
Bu çâr-tâk-ı zebercede tâc-dâr qalür
- 34 Ğınâyı cudüñ ile zimmet-i halâyıkda
Ne 'izz-i devlet ü ne züll-i iftikâr qalür
- 35 Ümîd-vârî-i iksir-i iltifâtuñ ile
Vücüd-ı hâkî-i ümmet ki h'âr u zâr qalür
- 36 Tûrâb iken bir avuç sikke kabûlüñ ile
Revâc-bağş-ı zer-i kâmilü'l-'ayâr qalür
- 37 O râyetî-i keremsin ki tâb-ı germâdan
Zılâl-ı qurbuña anlar ki h'ast-kâr qalür
- 38 Verây-ı perde-i nûruñda mihr-i rustâ-hîz
Hacâlet-i 'alemüñle niqâb-dâr qalür
- 39 O dem ki müstenidân-ı 'amel o bâdiyede
Fütâdelikte 'acep vü i'tibâr qalür
- 40 O dem ki katre-i evvelde bîm-i lağzişden
Reh-i şırağda ol firqa-i ehl-i nâr qalür
- [3a] 41 O dem ki merkez-i hayretde ol belâ-keşler
Mişâl-i noқта-i mevhûme bî-qarâr qalür
- 42 O dem ki piş-i İlâhîde ol siyeh-diller
Hezâr töhmet ile düzeği-şi'âr qalür
- 43 O dem ki defter-i a'mâl-i seyvi'ât-ı ümem
Birün-ı dâ'ire-i noқта-i şumâr qalür
- 44 O dem ki deşt-i şefâ'atde ol ğarîblerüñ
Sevâdnâmesi mevķûf-ı i'tizâr qalür

- 45 Nişāb-ı na‘tuñ ile Na‘ilīnūñ oldur ümmīd
Ki cürmü mağfired-i Hālīka medār qalır
- 46 Sen ol ḥabīb-i Ḥudāsın ki rüz-ı maḥşerde
Senāsı mūcibi ğufrān-ı Girdgār qalır
- 47 Sen ol muḳarreb-i dergāhsın ki pāye-i ‘arş
‘Uluv-ı şān u şerīfūñle üstüvār qalır
- 48 Sen ol mükerrem-i levlāksın ki ḥāk-i rehūñ
Ser-i melā’ikedede tāc-ı iftiḥār qalır
- 49 Sen ol şeref-dih-i mir‘acsın ki makdemūñe
Harīm-i ‘arş-ı İlāhī ümīd-vār qalır
- 50 İdüp Burākıñı ol dem ki Refrefe teslīm
Emīn-i vaḥy o berīd-i şabā-güzār qalır
- 51 Firişteġān-ı muḳaddes o şevḳ ile şaf şaf
Yoluñda secde-ber rāh-ı intizār qalır
- 52 Muḥessenātuña ḥadd olmayınca ṭab‘-ı fuzūl
Suḥān-güzārī-i na‘tuñla şermsār qalır
- 53 Geçerse vaşf-ı cemīlūñle rüzġārı yine
Zebān-ı nāṭıka haclet-güzīn-i kār qalır
- 54 Ola o ġayete dek rūḥuna durūd u selām
Ki şūr-ı zelzeleden ḥaşr pür-gubār qalır

3

Ḳaşıde-i Nā’ilī⁷

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ ilün

- 1 Pādişāhım seni Ḥaḳ ḥüsrev-i zī-şān etmiş
Lāyık-ı salṭanat-ı taḥt-ı Süleymān etmiş
- 2 Zātuñı ḳayşer ü ḥāḳān ile hem-ser deġil
Belki ednā ḳuluñı ḳayşer ü ḥāḳān etmiş
- [3b] 3 Nice ḥāḳān eşeri kevkebe-i salṭanatuñ
Nice ḥüsrevleri bī-şevket ü ‘unvān etmiş
- 4 Nice ‘unvān-ı şereḫidmet-işāhensāhi
Ki cihān şāhlarını bī ser ü sāmān etmiş

2/49a maḥşerde: maḥşere dek D.

2/50a idüp: edüp D.

2/54: Divanda bu beyitten sonra bir beyit daha bulunmaktadır. Mecmuada son beyit eksiktir.

⁷ İpekten, a.g.e, s.64.

- 5 Evvelin cümle-i pür-zürüñi Hızır-ı tevfiğ
Ahrin ma'reke-i Rüstem-i destân etmiş
- 6 Dâmenin pençe-i cellâd-ı celâlünde bulur
Dest-i bî-dâdın o kim vaqf-ı girîbân etmiş
- 7 Kellesin nağ'ı siyâsetgeh-i qahruñda görür
O cefâ-pîşe ki zulmiyle nice kan etmiş
- 8 Ol zaman kim bu serâ-perde-i hikmetde kazâ
Hüsn-tedbîr ile ârâyîş-i erkân etmiş
- 9 Kılmağa zabt-ı mühimmât-ı umûr-ı devlet
Rây-ı pür-kârîñi müstevfî-i divân etmiş
- 10 Pâdişâha bir avuç hâkî o kim hikmet ile
Eylemiş kâbil-i cân nâmunı insân etmiş
- 11 'Alemüñ ruhı idüp Hazret-i şahenşâhı
Kaleb-i saltanata ma'deletin cân etmiş
- 12 Levh-i mahfûza bu 'unvân ile yazmış nâmuñ
Ben kûlın ol ki şehinşâha senâ-h'ân etmiş
- 13 Cem-i Behrâm-siyer şah-ı Sikender-teshîr
Ki 'acem mülkini bir şadmesi vîrân etmiş
- 14 Zıll-ı Haq Hân Murâd ol ki vücûdın Mevlâ
Hilâf-ı silsile-i taht-nişînân etmiş
- 15 Pâdişâh-ı 'azâmet-güster ü 'âlî-himmet
Ki felek kadrini fehm itmede noqşân etmiş
- 16 Husrev-i şîr-i 'adû-süz ki nâr-ı gâzabı
Cây-ı ahû bereyi pençe-i şîrân etmiş
- 17 Ey kazâ-mertebe-i şahenşehi âdil ki Hudâ
Kâr-ı duşvârını halkun saña âsân etmiş
- 18 'Azâmet şanuña bir hil'at-i garrâdır kim
Kader ithâfi şehinşâhı cihân-bân etmiş
- 19 Saltanat farquña bir tâc-ı mücevherdir kim
Mihir ü meh mişlini âyînedeyse seyrân etmiş
- 20 Gülşen-i 'adl-i şehinşâhı eden düşmen-süz
Nâr-ı Nemrûdu Birâhime gülistân etmiş

- [4a]
- 21 Rūḥ-ı ecdād-ı hümāyūnuñ için pādişehüm
Ki Ḥudā her birini a‘del-i şāhān etmiş
- 22 Ele al ḥātır-ı ehl-i dili kim anlara çarḥ
İltizām-ı sitemi bī-ḥad ü pāyān etmiş
- 23 Añdırup namların ḥayr ile şāhān-ı selef
Suḥen erbābına luṭf eylemiş iḥsān etmiş
- 24 Tā ezelden budur āyīni şehinşāhlaruñ
Gerçi te‘yīdini Sulṭān Süleymān etmiş
- 25 Ḳadr-i ‘irfānını zirā ki bilip Bākīnūñ
Eline almış şu‘āra ḥayline sulṭān etmiş
- 26 Biri de Nā‘ilī bīkes ü tenhādur kim
Baḥt reh-güm-şude-i zulmet-i nisyān etmiş
- 27 Ḥabbezā peyrevī-i baḥt zihī zulmet kim
Ḥaşılın şafveti envār-ı dil ü cān etmiş
- 28 Ḳalemin lūle sözin āb-ı ḥayāt u ṭab‘ın
Ḥızr-ı dil-zinde-i ser-çeşme-i ‘irfān etmiş
- 29 Cümleñ aḥḳār u nāçizidir amma eşerin
Nazm u inşāda ne Vaşşaf u ne Sahbān etmiş
- 30 Cüst ü cūy-ı kef-i iḥsānuñ olursa göresin
Ḥāk-i ednāda ne gevherleri pinhān etmiş
- 31 Medḥ-i şāhān-ı cihānda ḳoparup nice ḥaşr
Eşheb-i tab‘ı sebük-tāzī-i meydān etmiş
- 32 Şimdi ḥod himmeti evsāf-ı hümāyūnuñ idüp
Ḥāk-i dergāhuña ṭab‘ın güher-efşān etmiş
- 33 Ba‘dehū eyleyüp itmām-ı du‘āñ ile sözin
Cāme-i nazma du‘ā zeylini ‘unvān etmiş
- 34 Tā ki te‘yīd-i Ḥudā vermek için mülke nizām
Bir şeh-i ‘ādili ḥātemle Süleymān etmiş
- 35 Tā ki bir pādişehūñ sevḳ-i ḳaderle devlet
Pençe-i ‘adline teslīm-i girībān etmiş
- 36 Zāt-ı pākīñ ola maḥfūz ḥaṭardan ki Ḥudā
‘Adl ü inşāfuñı dünyāya nigeḥbān etmiş
- 37 Ḥaşre-dek görmeye mir‘āt-ı vücūduñ jengār
Ki Sikender gibi dehre seni sulṭān etmiş

- 38 Tâc u tahta ola pirāye vucūduñ ki seni
Ser ü ser-gerde-i evreng nişinān etmiş

[4b]

4

Ḳaşıde-i Nā'ilī⁸

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe' ilün

- 1 İndi bir şadra yine hâtem-i devlet-i iqbâl
Bâzgün naşşını gösterdi nigîn-i âmâl
- 2 Yine bir dâdgeri eyledi te'yîd-i kazâ
Mesned-ârâ-yı serâ-perde-i eyvân-ı celâl
- 3 Yine bir dâver-i hatemle çıkardı feleğe
Hük-m-i tuğrây-ı şehinşâh-ı kader istiqlâl
- 4 Bir cihân-dâr-ı kader kevkebenüñ itdi yine
Kevkeb-i câhını tevfiq-i Hudâ-yı müte'âl
- 5 Pertev-endâz-ı harem-gâh-ı serîr-i ta'zîm
Revnâk-efrûz-ı şebistân-ı serây-ı iclâl
- 6 Oldı bir âşafa teslîm yine hâtem kim
Eylemez şefkâti bir mûr-ı za'îfî pâmâl
- 7 Bunca temkîn ü melânetle ki ol dâdgerüñ
Zât-ı pakinde komuş hikmet-i Hâk celle celâl
- 8 İrmedi mevkib-i iqbâline peyk-i nevrûz
Neşr-i gerd-i qâdem pâki iken mâ-fi'l-bâl
- 9 Yetmedi sür'âtine bād-ı bāhâri bu kadar
Eyledi müjde-i teşrîfi için isti'câl
- 10 Değmedi anlara tebşîr-i kudūma nevbet
Hâşılı açdı feleklerde melekler per ü bâl
- 11 Habbezâ maqdem-i firûz ki tebşîri için
Birbirin bî-siper eyler ser-i rāhında ricâl
- 12 Maqdem-i âşaf a'zām ki halâyık şaf şaf
Rehgüzârında turur muntazır-ı istiqbâl

⁸ İpekten, *Nā'ilī Divānı*, a.g.e, s.12.

4/2a kazâ: Hudâ

4/8a irmedi: ermedi D.

4/8b iken: ile D.

- 13 Nice āsaf ki tūtop debdebesi dūnyāyı
Halka gösterdi Süleymān gibi ferr ü iclāl
- 14 Şu gibi aqđı cihān halkı temāşāgehine
İtdi deryāyı Sikender gibi güyā seyyāl⁹
- 15 Bu terennümle şarīr-i kalem-i kātib-i çarḥ
İder elķābunı Nāhīd-i sipihre irsāl
- 16 Kahraman-kevkebe Cem-mertebe Dārā-ḥaşmet
Āsümān-pāye hümā-sāye ‘adīmü’l emşāl
- 17 ‘Alem efrāz-ı şecā‘at siper endāz-ı ‘ādū
Temşiyet başş-ı zafer şaf-şiken-i ceng ü cidāl
- 18 Şadr-ı seyyāre ḥaşem şafder-i Cemşīd-şiyem
Asümān-ı azāmet mihr-i sipihr-i iclāl
- [5a] 19 Bermek-ī-dād u deheş şadr u Felātūn-bīniş
‘Aql-ı evvel meniş ārāyiş-i evreng-i kemāl
- 20 Bu ‘Alī-dāniş Aristō-yı Sikender-harekāt
Dāver-i ‘ādil ü düstūr-ı pesendīde-fi’āl
- 21 Rāyiz-i eşheb-i iķbāl Muhammed Pāşā
Ki olur çarḥ-ı rikābunda zemīn būs-ı ni’āl
- 22 Hāris-i cadde-i şer‘ ki ‘ahdünde olur
İnhirāf eylemek ol caddeden emr-i muḥāl
- 23 Hākīmü’ş-şer‘-i müeyyed ki ider dergehine
Sākinān-ı harem-i arş-ı İlahī rümāl
- 24 Nāfizü’l-hükm-i hümāyūn-ı kader kim olmuş
Pāye-i qadri füzūn mertebe-i ‘āliü’l-āl
- 25 Nūshā-i zātı pezīrefte-i üslūb-ı ḥakīm
Ḥüsn-i aḥlāķ-ı pesendīde-i ‘aql-ı fi’āl
- 26 Rūz-ı rüşen ola mihr ile dil-i şebde nihān
Şu‘le-i encüm-i iķbālī olursa cevval
- 27 Belki her aḥter-i tābānı o firūz-ı şebūñ
Döne bir mihre ki olmaya verāsında zevāl
- 28 Pest idüp pāye-i gerdūnı ḥıyām-ı cāhı
Reşķ ile ḥançere düşdü görünen şanma hilāl

⁹ Divandaki 14. beyit mecmuada eksiktir.
4/14: 15 D.

- 29 Ağlamaz kimse zamânında meger kim gâhi
Ebri giryân ide keff-i kerem-i gâh-ı nevâl
- 30 Nâmiye bulsa küşâyiş-i dil-i pür-feyzinden
Hakden bir gül-i aşüfte zühür ide nihâl
- 31 Olsa yek-rengî-i mâhiyyeti rûz u şebde
Ola hürşîd-i seher güy-ı girîbân-ı leyâl
- 32 Hük-m-i tağyîr-i tebâyi‘de revândır o kadar
Ki tef-i kâhr-ı güzâr itse zemînden fi‘l-ıhâl
- 33 Ka‘r-ı duzâh gibi pür-tâb ola çâh-ı zemzem
Ma‘den-i âhen ü kibrît ola nehr-i salsâl
- 34 İde her küh-ı ser-efrâzını bir tûde remâd
Düşe şahrâlara tâb-ı teb-i kâhr ile şimâl
- 35 Der ü deşt olsa girân-bâr-ı vekâr u hilm
Viremez zerre kadar hâkine temkîn-i cibâl
- 36 Hadd-i i‘câzada bu beyt ile telmîh itmiş
Vaşf-ı temkînini bir şâ‘ir-i sencîde-mağâl
- [5b] 37 Zîr-i ‘anķâ-yı şükûhunda felek bir beyzâ
Kef-i mîzân-ı veķârında zemîn bir mişķâl
- 38 Mekrûmet-pîşe hidîvâ suhen- ârâ şadrâ
Ey Hudâvend-i melek-sîret ü Maħmûd hişâl
- 39 Sensin ol şadr-ı mu‘azzam ki mübâhat eyler
Ferş-i eyvân-ı şükûhunda bulan şaff-ı ne‘âl
- 40 Sensin ol ‘âlim-i pür hikmet ü dâniş ki kader
Levh-i mahfûza zamîründen ider aħz-ı me‘âl
- 41 Sensin ol nüshâ-i manzûme-i hikmet ki olur
Fehm-i ser-nâmesi aķla sebep-i istikmâl
- 42 Sensin ol hâşıl-ı devrân-ı felek kim gelmez
Şadla bir sencileyin dâdger-i ferrûh-fâl
- 43 İrse her devrinüñ enâm-ı verâ-yı haşre
Olsa her sâ‘atinüñ hadd-i kıyamı şad sâl
- 44 Görmedim olalı sūdâ-ger-i kâlâ-yı suhen
Tab‘-ı pāküñ gibi bir müşterî-i cins-i kemâl
- 45 Ey Felâtûn-ı hikem-senc ü Aristöy-ı reşîd
Ki kâzâ kârını re‘yüñle ider istidlâl

- 46 Hadd ü pâyânı mı var haşre dek olmuş tatalım
Hâme evşâfiñu taħrîrde şab‘ım naķķāl
- 47 Çemen-i hâtıra esdikçe nesîm-i luřfuñ
Dil-i vâ-suħtenün âteşin eyler eş‘ğāl
- 48 Şevķ-i evşâfuñ olur dilde füzün her ne kadar
İtse şab‘ım keder-i nâ-mütenâhi işğāl
- 49 Söyledir âyine-i lüřfuñ olursa ne kadar
Tūřî-i nâtıķa vaşfuñda zebân-ı beste vü lāl
- 50 Meylim evşâfuña ol mertebedir kim görürün
Şahid-i medħüñi ħ‘âb içre derâgüş-ı ħayāl
- 51 Yine bîdâr olıcaķ maşrıķ-ı şab‘ımdan ider
Böyle bir maşla‘-ı ħürşîd güher arz-ı cemāl
- 52 Fitne devründe ‘adîm olduğın itdükçe ħayāl
Ruħ-ı dilberde döner noķta-i mevħümeye ħāl
- 53 Ħamd ki olmuş dil-i pür şefķâtine
Ħatır-ı ehl-i dili cebr ehem-i eşğāl
- [6a] 54 Āb-veş yerlere geçsün o şabi‘at ki degil
Zât-ı pāküñ gibi bir menbâ‘-ı cüda meyyāl
- 55 Neyleyim çarĥ-ı sitem-kâr ahālî düşmen
Fikr-i evşâfuña bir laħza kıomaz fâriğ-bāl
- 56 ‘Aczimi bārî bu taķrîb ile evşâfuñda
Bir iki beyt ile irâd ideyim bi’l-icmāl
- 57 Nâmurâdâne biraz derdimi taķrîr ideyim
İstimâ‘-ı suħenim şab‘iña virmezse kelāl
- 58 Ne kadar medħe sezâvâr ise zatuñ o kadar
Kıomadı bende te‘addî-i felek nuřķa mecāl
- 59 Dil-i bimârıma âb istese cellâd-ı felek
‘Arz ider kâse-i çîñî ile zehr-i kıattāl
- 60 Telĥ-kâmım o kadar ye’s ile kim şimdi baña
Zehr-i kıatil görünür şerbet-i şîrîn vişāl
- 61 Dâmen-i ‘işmet-i Yûsuf gibi çâķ itdi yaķam
Dest-i bîdâd-ı Zeliĥâ-yı sipihr-i muħtâl
- 62 Beni bir behre-i mihr peder ü mâder idüp
Tıoğduğum yerde felek itdi ġarîb ü pâmāl

- 63 Töhmet-âlüd-ı kemâlim ki felek bahtum ile
Cürm-i 'irfânımı işbâta olur şahîd-i hâl
- 64 Zâ'fum ol mertebedür kim kalem alduğça ele
Cism-i bârikimi zanneylerin ol hâmede nâl
- 65 Bâr iken tab'a vücûdum ne revâdır ki olam
Cevr-i gerdün gibi bir bâr-ı girâna hammâl
- 66 Nice bâr eyleseler zıllini hâke tahmîl
Üstüh'ânına düşer gâv-ı zemînüñ zelzâl
- 67 Haşılı tab'-ı heves-kârıma besdir bu güneh
Ki düşüp hâtıra-i nazma kılam fikr-i muhâl
- 68 Mezheb-i çarhda fehm eylemeyem olduğını
Ma'rifet cürm ü hüner töhmet ü endîşe vebâl
- 69 Felek ol şayrafî-i ekmeñ ü nādāndur kim
Bu yeter fark-ı zer ü hakde noşşânına dâl
- 70 Hem nazardan bırakıp hâk ile yeksân eyler
Hem ider pütâ-i mihnetde ten-i zerdimi kâl
- 71 Bâhuşuş ol güher-i kânı hünerdir tab'um
Ki tutar şa'sa'ası 'âlem-i hürşîd mişâl
- 72 Nice gevher ki temâşâsına mahsûs olsa
Cevher-i cân gibi taqđîr-i behâola muhâl
- [6b] 73 Feyz-bağş olsa şeb-i târa sevâd-ı kalemim
Nâz ider pertev-i hürşîd cihântâba zîlâl
- 74 Hâk hasret be-ser-i tengî-i dāmân eyler
Felek-i Kûlzüm-i endîšem idüp ğarq-ı le'al
- 75 Nice Kûlzüm ki kemîn mevci ider gâh-ı huruş
Dâmen-i nüh feleği gevher ile mâlâmâl
- 76 Ğarqa verdi feleği âb-ı hayât-ı suhenim
Reşha-i killime lebteşne yine âb-ı zülâl
- 77 Ben o sūdâger-i nazmım ki kefi mihr ile çarh
Kân-ı pür-gevher-i tab'imdan ider cerr ü su'al
- 78 Minnet Allaha ki itmiş ser ü sāmân-ı suhen
H'âce-i cevherî-i tab'ımı müstağnî-i mâl
- 79 Çok zamandır ki metâ'-ı suhenim olmada harc
Pîş-i har-mühre fûrüşânde mezâd-ı dellâl
- 80 Yine pâmâl idemez cevher-i hürşîd gibi
Gevher-i nazmımı kať'-ı rağbât-ı cehhâl

- 81 Müdde‘ā-yı dilüñ ey Nā‘ilī-i şekve-tırāz
Fehm olunmaz mı yeter dağdağa-i kāl ü maķāl
- 82 Şadr-ı Cem-cāh-ı suhendāna du‘ā kıl ki odur
Hırz-ı bāzūy-ı necāt-ı dil-i erbāb-ı kemāl
- 83 Bir du‘ā kim ola ihlāşa qarīn anı eder
Kudsiyān-ı feleğe peyk-i icābet īşāl
- 84 Hatem-i devleti rūzī kıla tā bir şadra
Cevher-i cān gibi luṭf-ı şamedi ‘amm-ı nevāl
- 85 Haşre dek re‘yi gibi muntazamü‘l-hāl olalar
Zıll-ı ‘adlinde re‘āyā-yı perīşān aḥvāl
- 86 Mesned-i cāh-ı vezāretde her āyīne ola
Mażhar-ı ‘atıfette ḥayy-ı kaḍimü‘l-āzāl

5

Kaşīde-i Nā‘ilī¹⁰

Mef‘ülü Mefā‘ilü Mefā‘ī lü Fe‘ülün

- 1 El-minnetülillāh ki dem-i sūr u şafādır
Bu sūr ḥased-kerde-i şad Bāykarādır
- 2 Bu sūr-ı mubārek-dem ü ferḥunde-maḥal kim
Bir laḥza temāşāsına biñ ‘ömr fedādır
- 3 Āmed-şūd-ı ḥūr-i menişān-ı ser-i rāh-ı
Sermāye-i ‘ömr-i güzerān olsa revādır
- [7a] 4 Bu çeşn-i hümayūna ki çarḥuñ tek u pūdā
Hüddām-ı kemer-beste gibi kaddi dütādır
- 5 Düşunda olan hil‘at-i zerbeft-i münakkaş
Tertīb-i cihazındaki şükrāne kabādır
- 6 Ferrāş-ı harīm-i deri ol ḥacle-serānıñ
Yā şehper-i ṭāvūs-ı bihiştī ya hümadır
- 7 Ārāyiş ü germiyyeti bir pāyededir kim
Revnāk-şiken-i çārsūy-ı her dū-serādır
- 8 Meftūn-ı temāşāsıdır ervāh-ı melā‘ik
Haḫka ki ‘acep sūr u ‘acep bezm-i vilādır
- 9 Bīgāneye yer yokdur ‘işretgeh-i ḥaşıñ
Güncāyiş-i maḥşūş-ı kibār u şürefādır

¹⁰ İpekten, *Nā‘ilī Divānı*, a.g.e, s.87.

- 10 Esbāb-ı tarab cümlesi âmādedir ammā
Ne nuql u ne sāgar ne mey guşsa-zedādır
- 11 Şahbā gibi ülfetleri bī-gerd-i küdüret
Sāgar gibi şoĥbetleri bī-reng ü riyādır
- 12 Sāzende vü ĥānendeleri kār u ‘amelde
Hem-perde hem-āgāze hem-aheng-i nevādır
- 13 Sākīleriniñ bādesi cullāb-ı maĥabbet
Muṭrıblarınıñ naġmesi k̄nūn-ı vefādır
- 14 Nāhīd-i felek şaff-ı ni‘ālinde o bezmüñ
Ĥoş zenzeme bir muṭrıbe-i naġme-serādır
- 15 Raĥkaşları çāpük ü çālāk o kaçır kim
Sür‘atleri ĥayret-dih-i ‘aql-ı ĥükemādır
- 16 Enhār-ı müselsel gibi kim raĥs u semā‘ī
Her birisiniñ lāyıĥ-ı teşrīf-i ‘aṭādır
- 17 Hem sür‘at-i seyyāre demek maĥz-ı fesāne
Hem gerdīş-i eflāk demek ‘ayn-ı ĥaṭādır
- 18 Uymaz felegüñ devr-i çep efrāzına zīrā
Cünbüşleri ārām-ı dil ehl-i hevādır
- 19 Şahnında ser-āvīz ile her naĥl-i mücevher
Bir sīm-beden dilber-i kākül-be-kaṭādır
- 20 Ya farĥına āvīĥte biñ ‘aĥd-i Süreyyā
Bir şu‘le cevvalē-i sīmāb-nümādır
- 21 Reftārları bü‘l-‘acep ammā nice beñzer
Her birisi bir serve ki zer-bende-i tılādır
- 22 Yollarda ĥalāyıĥ ol iki naĥl-i bülendüñ
Sevdā-yı temāşası ile bī-ser ü pādır
- [7b] 23 Nezzāre-perestān-ı ĥırām-ı kaç-ı yāre
Cünbüşleri esbāb-ı tesellā vü ġınadır
- 24 Güyā iki maĥbūb-ı ser-efrāz be-hem-kađ
Hem-reng kaḃālarla ĥırāmān u be-pādır
- 25 Avīĥte pūr meyvesi hengām-ı şitāda
Eşmār-ı biĥiştī gibi pūr neşv ü nemādır
- 26 Bir mertebe-i ĥoş-reng ki bir sidre-ĥırāmuñ
Sīb-i zekān-ı dil-keşine rüy-nümādır
- 27 Enva‘ı ĥoş-elvān-ı şükūfeyle müzeyyen
Ol ravza ki cennet gibi bī-mişl ü bahādır

- 28 Manzûr olan ‘ayân bakılsa ne tarafından
Zerrîn-ğadeh ü nergis ü gül mihr-i giyâdır
- 29 Seyr eylememiş mişlini ‘ömründe bu sürûñ
Çarhıñ ki bükülmüş beli bir pîr-i dütâdır
- 30 Bu sūr-ı şafâ-bahşâ bu ârâyîşe bādî
Ol tâze nihâl-i çemen ‘izz ü alâdır
- 31 Ol dürr-i hümâyûn-şadef-i kılzüm-i devlet
Kim haclegehi reh-i reşg-i şebistân-ı semâdır
- 32 Ol şem‘-i serâ-perde-i ‘ismet ki fûrûğı
Mihir ü mehe sermâye-dih-i nûr-ı ziyâdır
- 33 Ol mihr-i cihân tab ki yanında anıñ mâh
Biñ ahter-i tâbında meyânında sehâdır
- 34 Ol gevher-i nâyâba Zeliğâ değil ancak
Yûsufda dehen-piste-i tağdîr-i behâdır
- 35 Sünbüllerin ol verd-i terîn etmeğe ta‘fîr
Bâd-ı seherî mâşitâ-i ğâliye-sâdır
- 36 Ol mâşitâ-kârî-i dû-zülfiñ iki şemîmi
Sermâye-i bûy-ı dem-i müşğîn-i şabâdır
- 37 Bir nefha-i âşâridır ol deñlü ki güyâ
Cemmâze-keş-i maħmil-i tüccâra hağâdır
- 38 ‘Âlem kırılır çenge düşer kâmet-i Zühre
Ol reşk ile kim şânedan ol turra dütâdır
- 39 Nüh-ğarğ-ı eflâke çıkar verse cihâzı
Anıñ ki temâşâ-gehi ol hacle-serâdır
- 40 Olursa eger fenn-i fesâhatde Aristô
Taħmînî ğalağ fikri sağat re‘yi hağâdır
- 41 Şâhâne-neseb ol güher-i kât-ı edeb kim
Düşîze-i pâkîze-i hayr’ul-hulefâdır
- [8a] 42 Ol duğter-i sa‘d ahter-i ferhûnde-güher kim
Şem‘-i harem-i rağbet-i şadr’ül-vüzerâdır
- 43 Şâyestedir ol genc-i sa‘âdetde bu gevher
Bu sūr-ı hümâyûna münâsib o serâdır
- 44 Kesb itmeğe envârını her şubh o serânuñ
Hürşîd der-i devletine nâşiye-şâdır
- 45 Revnâk viren iğbâl ile hâlâ o serâyâ
Düstûr-ı mübârek-pey ü ferhûnde-liğâdır

- 46 Nām-āver-i sulṭān-ı risālet ki cenānı
Kehfū'l-fuḡarā melce-i aṣḡāb-ı recādır
- 47 Ol ṣadr-ı mu'azzam ki vüfūr-ı 'azāmetden
Dāmādī-i sulṭān-ı cihānbāna sezādır
- 48 Ol āsaf-ı 'azām ki serā-perde fūrüzı
Efrūḡte-i Őem'-i harem-i zıll-i Ḥudādır
- 49 Ol dāver-i baḡşende ki gencīne-i luṭfu
Bī-renc-i ṡaleb naḡd-ı kef ü ceyb-i gedādır
- 50 Ol ḡāce-i mü'nim ki sımāṡındaki na'met
Bī-dā'ıye endūḡte-i zād-ı fuḡāradır
- 51 Ṣadr-ı Őefeḡāt-senc ki endīşesi dā'im
Tatmīm-i mühimmāt-ı umūr-ı zu'afādır
- 52 Mensüb-ı der-i devlet ü iclāli olanlar
Ednā nazar-ı luṭfi ile ehl-i ḡinādır
- 53 Taḡşil-i nişāb-ı ser ü sāmān ile ammā
Her birine baḡsaḡ yine ḡāk-i kef-i pādır
- 54 Ey āşaf-ı dānā-yı ḡader-pişe ki zātuḡ
Ārāyiş-i gencīne-i divān-ı ḡazādır¹¹
- 55 Deryā-yı firāvān-sadef-i dāniş ü idrak
Şanduk-ı lebāleb-güher-i aḡl u zekādır
- 56 Ḳahruḡla teraḡḡum zekān-ı ḡūba siyeh-ḡāl
Ḥilmüñle ḡazab dest-ḡōş u reng-i ḡayādır
- 57 Mir'āt-ı zamīrüñ nice taşvīr olunur kim
Başdan başa ḡürşīd gibi tāb u cilādır
- 58 Şāyeste görüp Nā'ilī-i bī-dile medḡüñ
Luṭf eyle ki bir şā'ir-i engüşt-nümādır
- [8b] 59 Hem pādişeh-i memleket ārāy-ı me'āni
Hem vaşfuña mu'tād bir ālüfte gedādır
- 60 Gerçi bilürin zāt-ı pesendīde-şıfātuñ
Müstaḡnī-i evşāf-ı zebān-ı Şu'arādır
- 61 Muḡtāc degil zīver-i meşşāṡaya zīrā
Vaşfuñ ki 'arūs-ı tutuḡ-ārāyı edādır
- 62 Her nāzım-ı ḡōş-gū ki alır destine ḡāme
Elbet de gelen ḡāṡıra vaşf-ı küremādır

¹¹ Divandaki 54. beyit mecmuada eksiktir.
5/54: 55 D.

- 63 Haşıl bu ki bir sencileyin zāt-ı şerīfūñ
Vaşfında kesel şugl-ı zamīm-i fuşehādır
- 64 İhrāz-ı me‘ānīde huşūşa dil ü tab‘ım
Ristō-yı suhen Hürmüs-i eflāk-işenādır
- 65 Neşr olsa zuhūrum n’ola āfāka ki tab‘ım
Menşūr suhen ber-kef-i rüh-ı kudemādır
- 66 Ol menbā‘-ı feyzim ki ser-i rāh-ı suhēnde
Nevg-i qalemim lüle-i cüllāb-ı edādır
- 67 İskendere dağ-ı dil olan āb-ı hayātuñ
Serçeşmesi ol bādiyeden hayli cudādır
- 68 Çün oldu şerefyāb-ı kabūlüñ bu kaşīdem
Şimden gerü yārān-ı suhen-gūya şalādır
- 69 İnşāf budur kim eşer-i luţf-ı tabī‘at
Yektā-güheri nüh-şedef-i baħr-ı ‘alādır
- 70 Çok fāris-i meydān-ı suhen līk bu vādī
İrhāy-ı inān-ı qaleme teng fezādır
- 71 Her ħam tabi‘at viremez nazma ħalāvet
Luţf-ı suhen ü hüsn-i edā dād-ı Ĥudādır
- 72 Ĥar-möhre-i eşĥāş ile bu gevher-i ħaşuñ
Mi‘yār-ı nazār farkı Süreyya vü şerādır
- 73 Ma‘zūr tut ey kān-ı kerem ‘acz u kuşūrun
Endīşe ki ġarq-ı ‘araq-ı şerm ü ħayādır
- 74 Cevlan edemez bādiye-i menkıbetüñde
Zirā ki leked-ħurde-i ‘āzār u cefādır
- 75 Bir cevq-ı miyānındaki nezzārelerinde
İnşāf u mürüvvet ‘adem-i maħz-ı hebādır
- 76 Bezmüñde edeb şekve-güzār olmasa derdim
Ednā kederim ħaşşet tab‘-ı şürekādır
- 77 Muhlik mi değil şirketi ol tã’ifenüñ kim
Evşāfları mürde belā zinde belādır
- [9a] 78 Şadr-ı fuqarā-dōst ki dīvāna çıkınca
‘Ālem pür olur zemzeme-i şükr ü şenādan¹²
- 79 Dād-āver-i erħam ki çıkar ‘arşa du‘ası
Hengām-ı teveccühde qalıp fuqarādan

¹² Bu beyit ve devamındaki beyitler divandaki bir önceki kasideye aittir. Mecmuada iki şiir karıştırılmıştır. İpekten, *Nā’ili Divanı*, a.g.e., s.84.

- 80 Dānā-yı müdebbir ki olup ākıbet endīş
Āgāhdır endīşesi encām ü verādan
- 81 Ol h̄āce-i mün‘im ki Huda behre-ver itmiş
Sūdā-gerī-i çārsūy-ı her-dū-serādan
- 82 Ahdinde girībān-ı felek gibi olur çāk
Cebbārlaruñ dāmeni dest-i zu‘āfādan
- 83 Şermendedir ol dād-geruñ rūh-ı ‘Ālī Şīr
İkbāline nisbet kerem-i Baykaradan
- 84 Nehy-i nasağ-ı bāğā ki cāzim ola ‘adli
Bülbüller alır dād-ı gül-i bād-ı şabādan
- 85 Ebr-i keremi feyz-resān olsa olur sebz
Hakister-i duzağ eşer-i neşv ü nemādan
- 86 Bağşında kerimā ki Hudā ta‘biye kılmış
Eczā-yı vücduñ kerem ü cūd u seḫādan
- 87 Yok çevre rızā meşreb-i pākūñde ki olmuş
Maḫzūz nüvāziş-gerī-i ehl-i recādan
- 88 Bu devr-i çeb-endāzda luḫfuñla ḫalāş it
Erbāb-ı dili meşgāle-i rūh-gezādan
- 89 Ta şafḫā-i ‘ālem pür ola menkıbetüñle
Nevg-i kalemi Nā’ilī-i nükte-serādan
- 90 Fāriğ komaz endīşe-i evşāfuña ammā
Feryād-ı cefā-yı felek-i guşşā-fezādan
- 91 Lāyık mıdır h̄āce bāzār-ı ‘adālet
‘Ālem pür olup möhre-furūşān-ı du‘ādan
- 92 Dellāl-ı sipihrüñ ola destinde muḫaḫkār
Ol kân-ı suḫen gevher-i ḫāk-i kef-i pādan
- 93 Ol sāhir-i ‘icāz-ḫariniñ budur inşāf
Yok rütbe-i ‘irfānına ḫāiz şu‘arādan
- 94 Ol ḫāk-i ḫaḫirin ḫamaşır dīde-i hūrşīd
Mir’āt-ı zāmirinde olan tāb u cilādan
- 95 Ḥak ise de yektā güher-i genc-i hünerdir
Kim ‘āciz olur nāḫidi taḫdīr-i behādan
- [9b] 96 Var dest-i zuhurunda nice hüccet-i mahzı
İşbāt-ı kemāl etmeğe rūh-ı ḫudemādan
- 97 Ḥālī değıl el-minnetüli’llah ki ‘ālem
Maḫlūb ise mażmūnuna şāḫīd bülegādan

- 98 İsbāta ne hācet ki deġil farkda ‘āciz
Ednā nazaruñ ehl-i kemāli cūhelādan
- 99 Demdir ki ola rāyiz-i endiše ‘inān-tāb
Vādī-i temeddūh gibi bir teng-każādan
- 100 Hemgām-ı du‘ā geldi tamām oldu kaşīde
İrdi dem-i deryūze-i tevfiķ Hūdādan
- 101 Takdīm ide ‘ārif nitekim emn-i beķāyı
Şūr u şaġam-ı devlet-i nāçiz-i fenādan
- 102 Mesrūr çıķa haşre dek erbāb-ı temennā
Şad gūne nūvāzişle o ferhunde serādan
- 103 ‘Ahdinde ħalāyık unutup semt-i ħilāfı
Ayrılmayalar cādde-i teslīm ü rızādan
- 104 Dünyāda olup devlet ü ‘ömrü mütezāyid
Maşşerde de āsūde ola hevl-i cezādan

6

Kaşīde-i Nā’ili¹³

Mef’ūlü Mefā’ilü Mefā’ī lü Fe’ūlün

- 1 Bi-ħamdi’llah felek dā’ir medār-ı intizām üzre
Sipihrüñ devri şābit merkez-i nūn-ı niżām üzre
- 2 Zihīāsāyiş-i bezm-i ŧarab kim sūz u sāzından
Felek Nāhīde irsāl-i peyām eyler peyām üzre
- 3 Zihīāsāyiş-i devr-i kamer kim olmuş a’yānı
Zuhūr-ı ħādişāt fitneden emn-i tamām üzre
- 4 Neşāt-ı ‘ahd-ı āsāyiş o deñlü rüh-perver kim
Dem-i tezkīri eyler ħande ‘ömr-i müstedām üzre
- 5 Bisāt-ı remz-i pīçide sımāt-ı bezm-güsterde
Harīfān pür-ŧarab Nāhīde Mirrīh iltiyām üzre
- 6 Süzülmüş bāde ħātırlar güşāde meclis āmāde
Nişāb-ı ‘ıyş ü işretten aħıbbā iġtinām üzre
- 7 Fürüg-ı meyden olmuş sine şāf u dīdeler rüşen
Olup pervāne sākīler dönerler şem’-i cām üzre

¹³ İpekten, *Nā’ili Divānı*, a.g.e, s.128.

6/2: 3 D.

6/3 :2 D.

6/8b virir: verir D.

- 8 Dönüp muğbeçeler ğilmāna ra'nā-cilve sākīler
Virir Tūbā ğināsın ravza-i Dārü's-Selām üzre
- 9 FÜRÜZĀN cām-ı meyle elde naħl-i Tūr zanneyler
Gören la'līn-ķabāyı sākī-i Tūbā-ħırām üzre
- 10 Cevānān leb-be-leb zānū-be-zānū sīne-ber-sīne
Ĥarīfān ruħşat-ı nezzāreden taħşīl-i kām üzre
- 11 Gören mestāne 'aks-i ğabğab ĥūbānı sāğarda
Ĥābāb eyler taşavvur sāğar-i kevşer-mūdām üzre
- 12 KAZĀ-kārında ĥayrān-ı baħt te'eşīründe şermende
Cihān ğayr-ı mükerrer ĥāl-i 'ālem intizām üzre
- 13 O devrūñ rūzgār etdi telāfisin ki olmuşdı
Tārīķ-i 'aķıbet-mend-i erāzil izdīħām üzre
- 14 Ne Cemşīde müyesser oldu bu meclis ne Dārāya
Edā-yı şükri vācibdir bu devrūñ ĥaş u 'ām üzre
- 15 Muħaşşal bu dem-i ferruħda istid'ā gerek Ĥaķdan
Devām-ı devlet-i Maħdūm-ı Bercis-iħtişām üzre
- 16 Edīb-i Faħr-ı Rāzī-menķıbet Yaħyā Efendi kim
Vücūd-ı āyet-i kübrā-yı raħmetdir enām üzre
- 17 Beyānında ķalem mevķūf-ı taħrīr-i ĥavāşīdir
Beyān u mantıķ u tefsīr ü ādāb u kelām üzre
- 18 Zülāl-i çeşme-i feyz üzre emvāc-ı müselseldir
Ma'ānī mantıķ-ı 'allāme-i kürsī-maķām üzre
- 19 Nazar ol cāmī-i 'ilm ü kemālatuñ ider tafşīl
Nikāt-i naħvde taħrīrini ibn-i Hişām üzre
- 20 Felekden ķadr-i 'alā olduğun ma'nide fehm eyler
Bilenler beyt-i ma'mūr olduğın Beytü'l-Ĥarām üzre
- 21 O ebr-i nev-bahār-ı mekrümet kim gevher-efşāndır
Kef-i cūdu şenākārān-ı maķziyyü'l merām üzre
- 22 Zāħīr olursa bir kemter ğubārā zıll-i temķīni
Ĥalır sedd-i Sikender ğibi istiħkām-ı tām üzre
- 23 Keremde Ca'fer-i Bağdād-ı sānī derdim ammā kim
Bunuñ iħsānı ğālibdir o ser-ħayl-i kirām üzre
- 24 Ĥilāf-ı ittirād-ı devre me'zūn olsa ahdinde
Felek taķdīm iderdi şam-ı şubħ u şubħ u şām üzre

- 25 Fazîlet-pîşe maḥdūma suhen-perver Ḥudāvendā
Ki olmuş kevkebūñ ġālib mevālī-i ‘izām üzre
- 26 Yed-i İskender-i iḳbālūñe tevḳī‘i ḥiḳmetle
Musahḥirdir cihān-ı ‘ilm ü ḥiḳmet inzimām üzre
- [10b] 27 Bırakmış sāye-bān-ı bārgāh-ı rif‘ātūñ sāye
Bu eyvān-ı bülend-i çārṭāḳ-ı nüh-ḥıyām üzre
- 28 Bu istiḥkām ile billah esās-ı devlet ü ‘ömrūñ
Ḳıyamet ḳopsa da olmak ‘acepdır inhidām üzre
- 29 Ğubār-ı pāy-ı ḥāme saḫā-i evṣāf-ı ḥulḳıñda
Olur ḳıyametde rāciḥ ‘anber-i sārāy-ı ḥām üzre
- 30 Midād-ı ḥameden bŷy-ı ābīr eylerler istiṣmām
Yazanlar vaṣf-ı ḥulḳuñ nāme-i müṣḡīn-ḥıtām üzre
- 31 Hilālin bedr idŷp rāyāt-ı faḫluñ eyledŷñ berter
Şerefde ġurre-i ṣevvāl ile māh ṣıyām üzre
- 32 İder endīşe istidlāl ṭāb‘-ı müṣikāfuñdan
Cevāhir olduġın ber vefḳ-i himmet inḳisām üzre
- 33 Ḥudāvendā ki olmuş luṭf-ı isti‘dād ile ṭāb‘ıñ
Kemāle raġbet ü ehl-i kemāle iḥtirām üzre
- 34 Edā-yı midḫātūñde ‘acz u taḳṣīr-i ola ma‘zŷr
Ḳabŷl eylerse luṭfuñ ḥayyiz-i mālā kelām üzre
- 35 Ki olmuşdır hirās-ı dest-burd-ı ceṣṣ-ı ḫayretten
Reh-i āmed-ṣud-ı feyḫ ma‘āni inḑisām üzre
- 36 Murādınca edā mümkin müdür vaṣfıñ k’ola dā’im
Şafā-yı ḫāṭırım cevır-i felekden ini‘dām üzre
- 37 Gelelden ‘ālem-i kevn ü feṣāda kendime buldum
Sipihri-dünu bī-taḳrīb ü bī-ḳasd intikām üzre
- 38 Ne çāre bir nefes virmez felek endīşeye ruḫṣāt
Olur her laḫzada bir ġün cevır-i iltizām üzre
- 39 Ḥuṣūṣa ṭāb‘ım ol mu‘ciz-ṭirāz-ı mŷlk-i ma‘nīdir
Ki olmuş ḫŷkmü nāfiḫ ḥāme-i vaḫy-irtisām üzre
- 40 Cihān-sālār-ı ‘irfānım ki endīšem mü’ekkeldir
Der-i gencīne-i feyḫ-i Ḥudā-yı lā-yenām üzre
- 41 Benim ol köhne ṣakird-i mu‘allimḫāne-i ma‘nī
Ki sözde ġālib oldum nice ŷstād-ı benām üzre

- 42 Ben ol şāhib-ķırānım kim idip pāy-ı ķalem sūr‘at
Yazılmış dāstānım cümle pūr-ı sām üzre
- 43 Ben ol İskender-i ķişver-güşā-yı ‘ālem-i nażmım
Ki te‘yīdinde olmuş rūḥ-ı ristō ihtimām üzre
- 44 Ma‘ānī ḥüsn-i ta‘birimde ḥayrāndır ki endişem
İder biñ puhte ma‘nāyı fedā bir lafz-ı ḥam üzre
- 45 Ƙalem kim mūy-ı bārik-i ḥayālim pīç ü pīç eyler
Hümā-veş indirir murğ-ı dil-i Cibrīli dām üzre

7

Ġazel-i Nābī¹⁴

Mefā‘ilün Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

- 1 Ḥayāt-ı devlet-i pāder-hevā degül de nedür
Vücüd mevc-i beķā der-fenā deñizinde
- 2 İder nigāhı beķā bu nümūd-ı bī-būde
Girīve gerd-i ḥaṭādır ḥaṭā degül de nedür
- 3 Cihānı añlayanuñ çeşm-i i‘tibārında
Ġubār-ı kūy-ı fenā tütīyā degül de nedür
- 4 Sipāh u memlekete ihtiyāc sābīt iken
Mülük-ı ‘ālem-i şuret gedā degül de nedür
- 5 Mülük-ı sāhifenüñ güş iden ḥikāyātım
Bilür ‘arūs-ı cihānı bī-vefā degül de nedür
- 6 Esīr-i keşmekeş-i ıztırāb iken ehli
Beķā-yı cāha du‘ā beddu‘ā degül de nedür
- 7 Ümīd-vār olıcaķebr-i nev-bahārından
Nüzül-ı şa‘iķadan ma‘adā degül de nedür
- 8 Ümīd luṭf u mürüvvet zamāne ḥalkından
Ḥuşūle gelmeyicek müdde‘ā degül de nedür
- 9 Visāle gelse bile ķarı yār-ı bed-ḥūnuñ
Mü‘ahezāt-ı kühen-mācerā degül de nedür
- 10 Göñül meşābe-i raķķaş-ı sā‘at ey Nābī
Esīr-i gerdiş-i ḥavf u recādegül de nedür

¹⁴ Ali Fuat Bilkan, *Nābī Divanı*, 2 cilt, Akçağ Yayınları, Ankara, 2011, s.544. Bu gazel mecmuada derkenar olarak yazılmıştır.

[11a]

Ḳasīde-i Nā'ili¹⁵

- 46 Olur gülzār- dehriñ ferşi hep gül-bister-i ḥurşīd
Serāyistān-ı ṭab'ım raşha-pāş olsa ğamām üzre
- 47 'Arūs-ı ḥacle-i dāniş ki ṭab'ımdır ṭurur şaf şaf
Perestārān-ı ma'ni pīşgāhında kıyām üzre
- 48 Bu şi'r-i dilgüşāda ol 'arūs-ı dil-keşiñ ḥāme
Kemāl-i vaşf-ı ḥüsnün gösterir ihām-ı tām üzre
- 49 Girişler kim olur peydā o zülf-i müşg-fām üzre
Düşer ḥayret süveydā-yı dil-i āşüfte-kām üzre
- 50 'Acep cellād-ı çāpük-destedir kim kırsa dünyāyı
Düşürmez sāye-i şemşirini ğamzeñ niyām üzre
- 51 Ḥumār-ālūd-ı ḥ'āb-ı nāz iken çeşmiñ ne sāḥirdir
Ki eyler pāsbanı çeşm-i baḥt-ı lā-yenām üzre
- 52 Felek nüh zırh-ı pülād içre ḳavs-ı ebruvānıñdan
Hirās-ı zaḥm-ı peygān-ı ciğer-düz-ı siḥām üzre
- 53 Söz irdi Nā'ilī pāyāna min-ba'd eylesin ḥāme
Du'ā-yı devletin taḳdīm taṭvīl-i kelām üzre
- 54 Vüfūr-ı ḥaşmetinden şerm edip çarḥ-ı felek tākim
Döne vefḳ-i murād-ı dāver-i ferḥunde-nām üzre
- 55 O zīb-i mesned fazl u kemālīñ dā'imā olsun
Yed-i aḥkāmına tevfiḳ teslim-i zimām üzre
- 56 Mu'ammer eylesin zāt-ı şerīfin ḥaşre-dek Mevlā
Sa'ādet bā-terāḳḳī 'izzet ü devlet devām üzre

8

Ḳasīde-i Nā'ili¹⁶

Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Evzā'-i rüzgāra o kim bī-ḥuzūr olur
Gāhī şikāyet eyler ise geh şekūr olur
- 2 Gāhī düşer 'aks-i murād üzre gerdişi

¹⁵ 10b'deki kasidenin devamıdır.

¹⁶ İpekten, *Nā'ilī Divānı*, a.g.e., s.133.

Ber-vefķ-i mdde‘ā-yı dil-i nā-şābr olur

- 3 Dāmān-ı devleti o ķadar saķt ttmasın
Bāz-yı sa‘y-ı himmet nādāna zr olur
- 4 Çeksin ħumār-ı zillet ol kim bir iki gün
Ser-germ-i cām-ı naķvet  mest-i ġurr olur

9

Ėazel¹⁷

Mefā‘ilün Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

- 1 ‘Ayān iken eķer-i ittiĥād Őiķe v seng
Hilaf cins ile lfet-i belā degül de nedr¹⁸
- 2 Eger teemmül olunsa mülk-idevlet  cavd
Taĥamml-i ġam bār-ı cefā degül de nedür
- 3 Nizām-ı dā‘ire-i kār-ĥāne imkānı
Dell-i vaĥdet zāt-ı Ĥdā degül de nedür
- 4 Muķibe ġālib iken i‘tibār Őāĥnuñ
Şavāb böyle maĥalde ĥaķā degül de nedür
- 5 Vefā-yı Őāhid-i bāzara olma dil-beste
Bitp bulmayıcaķmdde‘a degül de nedür
- 6 İdem Őemātet-i bġāneye nice rāzı
Azāb-ı teselliyet āŐinā degül de nedür
- 7 Niġāha diķķāt olsa gzinde ‘adānın
Ėubār-ı ĥatırımız ttġya degül de nedür
- 8 Yevm-i Őafāda indi sevk-i zevrāķ-ı Őāhbā
Huruş-ı Şarşar-ı tend-i hevā degül de nedür
- 9 Beķā-yı müddet ālāyŐ-i ālāyıķ-ı dehr
Hemānı maķle-i reng-i ĥaffā degül de nedür
- 10 ‘AbeŐdr eyleme Őekāvat-ı Őġve-i taķdġr
Ėazāya ķāre skn-ı rızā degül de nedr¹⁹

¹⁷ Mahlas bulunamadı. Bu gazel mecmuada derkenar olarak yazılmıştır.

¹⁸ Matla beyti silik olduġundan okunamadı.

¹⁹ Makta beyti silik olduġu iķin okunamadı.

Kaşîde-i Nâ'îlî²⁰

- 5 Bir gün bu rüzgârdır ehl-i kemâle de
Hengâm-i imtiyâz u maḥall-i zuhûr olur
- 6 Bir özge âsitâna ider lâbüd ilticâ
Devlet ki müsta'idd-i nizâm-ı umûr olur
- 7 İkbâl çehre-sây-ı cenâb-ı hidîv-i 'ahd
'İzzet mülâzim-i der-i şadr-ı şudûr olur
- 8 Maḥdûm-ı 'arş-pâye Bahâyî Efendi kim
Dergâh-ı büse-cây-ı Süleymân u mûr olur
- 9 Oldukça feyz-yâb dem-i hulku bād- şubḥ
Micmer fûrûz-ı bezmine dūd-ı buḥûr olur
- 10 Vüs'at o deḡli dâire-i devletinden kim
Pîrâmen-i ḡiṣâr-ı nüh eflâke sûr olur
- 11 Mi'mâr-ı himmetinde var ol iḡtidâr kim
Baḡr-ı muḡîte bânî-i tâḡ-ı ubûr olur
- 12 Ḥurrem riyâz-ı feyz i nesîminde ṭab'ınıḡ
Ne ḡârḡâr-ı ḡuşşa ne gerd-i futûr olur
- 13 Takdîm ederse rûz-ı neşâta şeb-i ḡamı
Zulmet sevâd-ı merdûmek-i çeşm-i nûr olur
- 14 Virse cevâhire 'ademraḡbeti kesâd
Elmas rûy-ı dest-i metâ'-ı bilûr olur
- 15 Gâh-ı ṭarab ki lâzime-i luṭf-ı meşrebi
Rindâna meyl ü ehl-i riyâdan nüfûr olur
- 16 Tertîb-sâz-ı 'işret rindân olup verâ'
Zühdüḡ metâ'ı kisve-i fişḡ u fücûr olur
- 17 Ey şadr-ı muḡterem ki şerefyâb-ı ḡidmetiḡ
Ḳadr ü şerefle nâ'il-i 'izz ü ḡuzûr olur
- 18 Bir kere melisiḡde alan ders-i ḡâmûşu
Risṭō-yı kârdân u Felâṭûn-şu'ûr olur
- 19 Bir feyz var mülâḡazâ-i devletiḡde kim
Filḡâl dilde ḡam eşerinden sûrûr olur

²⁰ 11a'daki kasidenin devamıdır.

- 20 Dāim o neşve kim eşer-i şohbetiñdedir
Şādī-resān-ı hātır-ı miḥnet-ḥuṭūr olur
- 21 Zevk-i zülāl-i meşreb-i Kevşer ḥalāvetiñ
Aḥbāb-ı teşne-kāma şerāb-ı zuhūr olur
- 22 ‘Ālem arūs-ı baḥtūña olduḡça cilvegāh
Mātem-serāy-ı dehre ṡarabgāh-ı sūr olur
- [12a] 23 Derkār olursa cünbiş-i dāmān-ı himmetiñ
Mir’āt-ı dehrden eşer-i gerd dūr olur
- 24 Tūmār-ı midḥātiñdir o gülzār-ı feyż kim
Emvāc-ı selsebīli müselsel suṡūr olur
- 25 Cennāt-ı ‘aden bunca mu‘alla kuşūr ile
Ol bezm-i ḥāsa nisbet ile bī-kuşūr olur
- 26 Ḥameñ ki elde naḥl-i tecellā-yı feyżdir
Ḥalet-nümā-yı şem‘-i haremgāh-ı Tūr olur
- 27 Raşḥ-ı midād-ı rüşen idip ya‘ni meclisiñ
‘Aks-i furūg-ı ṡab‘-ı münīrinle nūr olur
- 28 Ḥuffāş-ḥilkātān-ı zılām-ı cehāletiñ
Görmez o nūru dīde-i iz‘ānı kūr olur
- 29 Bezmiñde Nā’ilī kadar olmaz neşāt-mend
Her dūzeḥi ki nā’il-i ‘afv-ı Ğafūr olur
- 30 İtsin ḡo ḥak-i pāyiñ olup ruzgāra nāz
Dānā-dilān-ı ‘ālem-i himmet ḡayūr olur
- 31 Ol ḥāk-i pāye kim eşerinden nesīm-i ḥuld
Sermāyedār-ı ‘ıṡr-ı girībān-ı ḥūr olur
- 32 Ol ḥāk-i pāye yüz süren erbāb-ı himmetiñ
İḥlāşı rüy-pūş-ı ḥaṡā vü kuşūr olur
- 33 Ümmīd-i luṡf u ‘afv ile der dest-i i‘tizār
Ma‘rūz-ı ḥāk-i pāy sa‘ādet vūfūr olur
- 34 Vaşfiñda bu ḡasīde-i pūr-intihāb kim
Her lafz-ı dil-pezīri me‘āni-şudūr olur
- 35 Ḥāmūş ol ey ḡalem ki ümmīdgāhda
Ādābdan bu zemezeme minba‘d dūr olur
- 36 Başla du‘ā-yı devlet-i maḥdūma kim du‘ā
Nazmıñ nihāyetinde ehem-i umūr olur

- 37 Tā gerd-i ḥādīṣāt ile mır'āt-ı rūzgār
Şūret-numā-yı ma'rekegāh nüṣūr olur
- 38 Mümted-ola o ğayete dek cāh u 'ömr kim
Müstevcib-i ḥayāt-ı devām-ı duhūr olur
- 39 Teşrīf-i cāh-ı faḥr ide zātıyla nitekim
Düş-ı seḥerde kākum u şebde semūr olur
- 40 'İzz ü veḳār ile ide teşrīf her seḥer
Ol şadrı kim melāz-ı ināş u zükūr olur

[12b]

10

Kaşide-i Nā'ilī²¹

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 Zihī maḥdūm-ı 'ālī-ḳadr kim pākīze gevherdir
Kerem mu'tād-ı zīşān u kerīm luṭf-ı yāverdir
- 2 Zihīāşār-ı luṭf-ı bī-niyāz u bī-tereddūd kim
Ḥuşūliyle suḥen-sencān-ı 'ālem nāz-perverdir
- 3 Zihī tatyīb-i ḥātır merḥāba resm-i mürüvvet kim
Ḥuzūrunda eger a'lā eger ednā berāberdir
- 4 Şeh-i mülk-i fazilet Ḥazreti Ḥāfız Muḥammed kim
Gedā-yı āsitān-ı fazlı Keşşāf u Zimaḥşerdir
- 5 Ḥafī bir nesne yok levḥ-i zamīr-i pākine ancaḳ
Verā-yı perde-i ḳudret ki mechül-i peyāamberdir
- 6 Sitem luṭf-ı kelāmiyle mişāl-i āb u āteşdir
Kerem nuṭḳ-ı revān baḥşiyile güyā şir ü şekkerdir
- 7 Sitem iklimi cūdundan sürülmüş şahş-ı bī-rağbet
Harīm-i ḥāş-ı luṭfunda kerem 'abd-ı müdebberdir
- 8 Çerāğ-ı nūr-baḥş-ı düdmān-ı 'ālem-i tecrīd
Ki nūr-ı Ḥazret-i Ḳur'ān ile ḳalbi münevverdir
- 9 Zebānı tercemān-ı ma'nī-i āyāt-ı münzeldir
Dili gencīne-i esrār-ı Ḳur'ān-ı müfesserdir
- 10 Çerāğ-ı devleti envār-ı naḥl-i Ṭürdan zāhir
Fürüg-ı kevkebi mihr-i cihānārādan ezherdir

²¹ İpekten, *Nā'ilī Divānı*, a.g.e, s.142.

- 11 Kazā hüküm ü kader-fermā-yı ‘ālem kim ser-i kilki
Zebān-ı tercemān-ı sırrı ahkām-ı mukadderdir
- 12 Olur ceyb-i suhen bir gevher-i ma‘nī açıldıçça
Elinde hāme kim muhtāc-ı fażl-ı genc-i muhberdir
- 13 Zāmīr-i pāki bir āyine-i şāf u mücelladır
Derūnunda hemīşe nūr-ı isti‘dād muzmerdir
- 14 Muhaşşal cevher-i iksīr-i cāndır tıynet-i pāki
Vücūdu kimyāyı k̄abiliyetle muhammerdir
- 15 Eyā maḥdūm-ı kürsī-pāye kim zātīñ merātibde
Değilse ‘arşdan ‘ālī felekden k̄adr berterdir
- 16 Nesīm-i iltifātīñ olmasa bir gülşene rehber
Hevā-yı saḥāsında ḥātır-ı ‘uşşāk mu‘anber
- 17 O bağıñ k’olmaya neşv ü nemā perverde-i ḥulkuñ
Meşām-ı cān şemīm-i ḡoncezārında mükedderdir
- [13a] 18 Kārīn-i i‘tidal-i feyzin olmazsa ol gülzārīñ
Hevāsı āteş-i dūzaḡ gülü sūzende aḡkerdir
- 19 Bu endişeyle ol gülzārı tenhā geşt ederse dil
Nice gülzār kim hem berg-i baḡ-ı ḥulda hemserdir
- 20 Nice gülzār kim hemvāre ebkār-ı me‘āniye
Gülü ruḡsār-ı āl ü sūnbülü zūlf-i mu‘anberdir
- 21 Nice gülzār kim bī-nefhā kāmān-ı ḡaḡ-ı yāre
Ḥas u ḡaşāki sūnbülzār-ı cennet ḡāki ‘anberdir
- 22 Zebānı lūle-i kıklimden oldu bir ḡazel cārī
Ki lafz-ı çeşme-i mihr ü edāsı āb-ı kevserdir
- 23 Gönül kim şu‘lezār-ı ‘aşk-ı cānāne semenderdir
Şerār-ı āhı daḡ-ı sīne-i ḡūrşīd-i maḡşerdir
- 24 Kesilmez arzū-ı rişte-i zūlf-i siyāhından
Hevā-yı dāma düşmüş bir hümā-yı lā-mekānterdir
- 25 Hümā-yı lā-mekāndır gerçi ammā pāy-būsiyle
Hemīşe ḡudsiyān-ı bām-ı ‘arşa sāye-ḡüsterdir
- 26 ‘Acep mecnūn-ı māder-zāddar tıfl-ı dil-i ‘āşık
Ki ḡünāb-ı ciger nūş itse şanır şīr-i māderdir
- 27 Yine tiḡ-i zebān-ı Nā’ilī daḡ ber-dildir
Nigāhı gerçi şemşīr-i k̄azāya raḡne-āverdir
- 28 Kerīmā reşḡ-i evşāfiñla ehl-i ḡab‘ı lāl eyler
Cihān-ı pīrezen der sāhir pūr-şūr u pūr-şerdir

- 29 Firīb-āmūz-ı baht-ı nā-be-sāmān-ı dil-i ‘āşık
Füsün-perdāz-ı çeşm-i dilrübāyān-ı füsüngerdır
- 30 Ne mümkindır müdürā böyle bir āşüb-ı sāhirle
Ki mekrinden dil āşüb u fitne pür-ḥatır-terdir
- 31 Hüşüşā sāhir ṭab‘ım ki ‘icāz-ı belāğatda
‘Acep cādū-yı pür-fen ṭurfe āyyār-ı tüvān-gerdir
- 32 Ne ‘ayyār āfet-i āsāyiş-i ḥayl-i melā’ikdir
Ne cādū qudsiyān-ı bām-ı ‘arş-ı sāye ḥayret-āverdir
- 33 Kalemdir maḥv iden āşārın ol siḥriñ ki destinde
Kelīm- ṭab‘ımıñ āteş-feşān güyā bir ejderdir
- 34 Kelīm-i Ṭūr-ı ma’nāyım ki ḥāmemdir yed-i beyzā
Midād-ı surḥ ile gāhī ki naqş-ārā-yı manzardır
- 35 Ne ḥāme Ḥayder-i Kerrār-ı nazmıñ Zü’l-fikārıdır
Ne ḥāme Rüstem-i endişeye tır-i dū-peykāndır
- [13b] 36 Kemān-ı saht dest-i kudrete tır-i dū-peykāndır
Ser-i dest-i ḥayālī bü’l ‘acep sertiz ḥançerdır
- 37 Çemen-zār-ı ḥayāle serv-i bālā-yı ḥırāmandır
Ki zanneyler görenler kāmēt-i ra’nā-yı dilberdir
- 38 Midād-ı surḥ ile nevg-i ciger dūzan görüp şandım
Ḥadeng-i şu’le peygān-ı Nerīmān-ı cigerverdir
- 39 Du’āya biz de āheng idelim çünkü suḥen-sencān
Kaşide irse pāyāna du’ā kılmak muḥarrerdir
- 40 Hemīşe tā ki ta’yin ola şadr-ı cāh-ı devletde
Cenāb-ı müsta’idān-ı cihān kim baht yāverdir
- 41 Ola zāt-ı serīr-ārā-ı devlet ol kerem-dārıñ
Vücūdu ḥaḫ budur kim feyz-i isti’dāda mazḥardır

11

Kaşide-i Nā’ili²²

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ ilün

- 1 Ey nesīm-i seḥer-i müjde-resān ḥoş geldiñ
Vey peyām-āver-i düstūr-ı cihān ḥoş geldiñ
- 2 Cānım virip mürde-dilān-ı ğamı iḥyā itdiñ
Dem-i ‘İsī misin ey bād-ı vezān ḥoş geldiñ

²² İpekten, *Nā’ili Divānı*, a.g.e, s.146.

- 3 Viridiñ ol taze nihāl-i gül-i devlet haberin
Ey surāğ-ı dil-i gümgeşte dilān hōş geldiñ
- 4 Turra-i şahid-i iqbālīñ olup şāne-zeni
Komadıñ hīç dil-i pür helecān hōş geldiñ
- 5 Gül-i şadberg-i cemālinden olup bŷy-āver
Eylediñ meclisimiz bağ-ı cinān hōş geldiñ
- 6 Düşdi eyyāmıña teşrīf-i o şahib-keremiñ
Devr-i gülden bize ey faşl-ı hazān hōş geldiñ
- 7 Hŷsn-i tedbīr-i zafer hazret-i Aħmed Pāşā
Ki kazā rāyına dir hande-künān hoş geldiñ
- 8 Yekke tāz-ı şaf-ı a‘dā ki görüp sür‘atini
Eşheb-i ‘azmine dir berk-i cihān hōş geldiñ
- 9 Bezm-i fazlında tenezzŷl mi iderler dimege
Mihre āyīne-i rŷsen-gŷherān hōş geldiñ
- 10 Gŷsfendānın idip saħā-i ‘adlinde be-pīş
Gŷrk-i hŷn-h‘āre dir isterse şōbān hōş geldiñ
- 11 Şimdi eyyām-ı ‘adālet-gerī-i āşafdır
Yŷri ey ma‘delet-i Nuşirevān hōş geldiñ
- 12 Şimdi hengām-ı neşāt-ı şeref muķaddemdŷr
Yŷri ey ğam saħa teng oldu cihān hōş geldiñ
- [14a] 13 Tengdir rahşıñna dehlīz-i nihān-hāne-i dil
Virme zahmet bize ey bār-ı girān hōş geldiñ
- 14 Āşafa mu‘temāmana ‘ālemi mesrŷr itdiñ
Ey bihin-dāver-i sultān-ı cihān hōş geldiñ
- 15 Halk-ı mŷştāk idi teşrīfiñe Allah bilir
Ey mŷhim-sāz-ı dil-i ‘ālemiyān hōş geldiñ
- 16 İştıyākıñla helāk olmağa az kalmışdıķ
Hayr-maķdem hele ey rŷh-ı revān hōş geldiñ
- 17 Genc-i Bādāver-i Pervīz-i unutturduñ sen
Hātīr-ı Husreve ey genc-i nihān hōş geldiñ
- 18 Aķdı seylāb-ı zafer esdi nesīm-i nuşret
Birbirine diyerek ķatre-zenān hōş geldiñ
- 19 Rŷh-ı ķuds oldu hamām-ı haber-i teşrīfīñ
Eyleyip rŷh gibi tayy-ı mekān hōş geldiñ
- 20 Āferin ķuvvet-i bāzŷ-yı cihān-gīrine kim
Ķande ‘azm itdiñ ise fetħ-künān hōş geldiñ

- 21 Nereye vardıñ ise maşlahatıñ gördü ricāl
Eylediñ düşmeni bī-nām u nişān hōş geldiñ
- 22 ‘İlm ü fazlıñ gibi ısbāt-ı şecā’at kıldıñ
Āferin ey ‘ālem-efrāz-ı beyān hōş geldiñ
- 23 Kehrubā idi meger kabza-i tīğıñ ki çekip
Nice biñ kāfiri çün kākheşān hōş geldiñ
- 24 Devletiñde kim añar şimdi Nizāmü’l-mülkü
Ki sen andan bize ey mülk-sitān hōş geldiñ
- 25 Eyledi sa’yiñi tevfiķ-i ilahī meşkūr
Oldı ‘üdiñ sebep-i emn ü emān hōş geldiñ
- 26 Hāy u hūdan işidilmezse gönülden dirler
Rehgüzārıñda turan pīr ü cevān hōş geldiñ
- 27 Reş idip kevkebe-i cāhıña dir olduçça
Şahīd-i bahtıña devlet-nigerān hōş geldiñ
- 28 Bildirip kāfire haddin taraf-ı saltanat
Eylediñ nuşret ile ‘atf-ı inān hōş geldin
- 29 Tıy-ı tūmar-ı kerem-nāme-i Hātem kıldıñ
Keff-i ihsānıñ edip nuķre-feşān hōş geldiñ
- 30 Baħr u bedre iki keff-i Güher-efşānıñ ile
Bize ey reşk-i şadef ğayret-i kān hōş geldiñ
- 31 Gāh derrendelik it gāh künāmıñda bulun
Halk-ı ‘ālem desin ey şīr-i jiyān hōş geldiñ
- [14b] 32 Ser-i a’dāyı virip tu‘me dehān-ı tiğē
Zer nişān zırh ile eybeyān hōş geldiñ
- 33 Da’imā şevket ile böyle ğazālardan gel
Nā’ilī-veş desin erbāb-ı zebān hōş geldiñ
- 34 Luţf-ı mu’tād ile ol şa’ir-i hōş-ta’bīriñ
Şahīd-i nazmına dir hūsn-i beyān hōş geldiñ
- 35 Bir du‘ā eyleyelim kim diye sükkān-ı felek
Peyk-i işāline dāmen-be-miyān hōş geldiñ
- 36 Bu ğazānıñ nitelim āmed ü reftinde dimek
Ehline sūd ola nā-ehle ziyān hōş geldiñ
- 37 Bīm-i tiğīñle olup kande ise zer ü nizār
Diye bed-h’āhıñ renc-i yaraķān hōş geldiñ
- 38 Zā’irān-ı der-i iclālīñe bir bir diyesin
Cebr idip haţırıña ey ibn ü filān hōş geldiñ

- 39 Zîr ü bālāda ḥalāyıklā melā'ik diyeler
Dest ber-sîne girān tā-be-girān ḥōş geldiñ
- 40 'Ömrün efzün ide devletle Ḥudā pîr olasın
Ey fûrüzān-güher-i baḥt-ı cevān ḥōş geldiñ

12

Ḳaşıde-i Nā'ili²³

Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Ey peyk-i tîz kām-ı şabā kim delîsisin
Reh-güm-künān-ı bādiye-i 'aciz ü ḥayretiñ
- 2 Göndermek isterin seni birāsitāne kim
Çāk evc-i āsmā ire fark-ı 'izzetiñ
- 3 Derbāna vir selām de kim ketḥudā beğiñ
Rūmāl-i ḥāk-i pāyine var mı 'icāzetiñ
- 4 Dergāha kim muḳarrer ola ruḥşat- duḥül
Dāmānına yüzüñ sür o şāḥîb-mürüvvetiñ
- 5 Ḥidmet maḳāmına ṭurup ādāb ile yeröp
Seyr eyle irtifā'ın o eyvāna rif'ātiñ
- 6 Aḥvāl-i pür-melāli añılmaḳ düşerse ger
Bu 'abd-ı müstemend-i ḳalilü'l-zā'tiñ
- 7 Ser-nāme-i cerīde-i evşāfın ile 'arz
Ḥüddāmı pîşgāhına ol kân-ı himmetin

13

Ġazel-i Nā'ili²⁴

Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Çeşmüñ cihānı ḳırmada şemşî-r-i kîn ile
Mağrūr iki şalf-ı sipeh-der kemîn ile
- 2 Bülbül kebāb-ı āteş-i ğayret yerinde ḥār
Kim söyleşür çemende gül-i āteşin ile
- 3 Lāyık budur ki bülbül-i zārın unutmaya
Sultān-ı gül bu saltanat-ı nāzenin ile
- 4 Ber-çide dāmen olduĝını ḥārdan bilen
Ṭarṭar mı sefūdligün yāsemîn ile

²³ İpekten, *Nā'ili Divānı*, a.g.e, s.157.

²⁴ İpekten, *Nā'ili Divānı*, a.g.e, s.449. Bu gazel mecmuada derkenar olarak yazılmıştır.

- 5 Kalmış çemende gül görüp ey Nā'ilī hezār
Mir'ata karşı birnefes-i vāpesin ile

[15a]

Kaşīde-i Nā'ilī²⁵

- 8 Luṭfundan ol muḥīṭ-i mekārīm zihī şeref
Maḳbūlüm oldu dirse edā-yı risāletīñ
- 9 Neylenseñ eyle ḡāfil iken baḥt-ı kīnedār
Fevt eyleme zamānı eyyāmı firşātīñ
- 10 Böyledir zebān-ı remz ile meddāhı olduğum
Ḥālā vezīr-i ā'zām-ı Bercīs fiṭrātīñ
- 11 Ümmīd odur ki eyleye bu nazm-ı pākimi
Ma'rūz-ı ḥāk-i pāyi o şadr-ı sa'ādetīñ
- 12 Ey 'andelīb-i nāṭıķā midḥāt-ı serāsı ol
Ol gülbün-i ḥadıķā-ṭirāz-ı belāḡātīñ
- 13 Ey ḥāme Nā'ilīye olup sen de hemzebān
Göster suḥenverāne bu fende mehāretīñ
- 14 Bu nev terāne şı'r ile vaşfin mezīl it
Ol zīb-i mesned ḥadem-i şān u şevketīñ
- 15 İtdi beni firīfte ḥüsn-i meveddetīñ
Küstāḥ kıldı 'aşķ-ı cemāl-i muḥabbetīñ
- 16 Dünyāyı ḥüsn-i ḥulķuñu dilbeste eylemiş
Āyīne eyleyen ruḥ-ı iķbāle devletīñ
- 17 Ma'rūf-ı cebr-i ḥāṭır-ı ehl-i niyāzdır
Luṭf-ı demādemiñ kerem-i bī-nihāyetīñ
- 18 Dest-i keremle olsa da mümkin mi inşirā
Baḥşāyiş-i ḥızāne-i luṭf u 'ināyetīñ
- 19 Muḥtāc-ı māliş-i miḥek-i imtiḥān deḡil
Şarrāf-ı rüzgār bilir naḳd-ı himmetīñ
- 20 Zātīñ gül-i ḥadıķa-i cān itmiş eyleyen
Taḥşīl-i baḡbān-ı gülistān-ı fiṭrātīñ
- 21 İtmiş ḥızāne-i ḥāne şun'ında zü'l-celāl
Şandukā-i cevāhir-i ḥikmet ṭabī'atīñ

²⁵ 14b'deki kasidenin devamıdır.

- 22 Hürşîdi eylemiş şâdefî-i nüh-sipihre dağ
Tâbende eyleyen güher-i kabiliyyetiñ
- 23 Yâkût-ı âfitâba virir reng-i rûy-ı şerm
'Aks-i fûrug-ı gevher-i pâk-i necâbetiñ
- 24 Fehm eylemekde 'âciz olur Nâ'îlî gibi
Neḳḳâd-ı çarsû-yı hîred ḳadr ü ḳıymetiñ
- [15b] 25 Şadra bulursa dâ'iyesi ḥayyız-i ḳabûl
Ol 'abd-ı müstemend-i ḳalîlü'l-bezâ'atiñ
- 26 H'âhişger-i mülâzemet-i hem-nişînidir
Olursa ger ḥuşule eñ ednâ işâretiñ
- 27 Eyyâm-ı devletiñde o âlüfte şâd olup
Olsun mülâzim-i der-i cûd-ı mürüvetiñ
- 28 Tâ kim ide neşâḫ ḥuşul-i merâm u kâm
Erbâb-ı ḫab'ı menḳıbe-i pirâ-yı ḫazretiñ
- 29 Olsun hemîşe cilve-ger-i evc-i irtifâ'
Ḥikmet-serâ-yı dehrde hürşîd-fîtratiñ
- 30 Mihriñ ḳarîn-i rıf'ât ola tâ ki olmaya
Aḫkâmı müntehî bu suḫurlâb-ı ḫikmetiñ

14

Ḳaşîde-i Nâ'îlî²⁶

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe' ilün

- 1 Yetiş ey bād bulun yâre peyâmımda benim
Tâb yoḳ süz-ı dile bâl-i ḫamâmımda benim
- 2 Ki ḫadd-i ḥ'ânı be-vâdî-i ḡam eller ḫâ'if
Gör cânânım olan beyt-i haramımda benim
- 3 Ka'be maḫşada rehyâb şanırdım kendim
Ḥaşıl olduḫça şafâ sa'yı merâmımda benim
- 4 Bîm-i ser-pençe-i 'uḳḳâb-ı felek neyleyim
Tâb-ı cünbüş ḳomamış bâl-i ḡaramımda benim
- 5 Sen refîḳ ol baña ey bād ki var pādâşîñ
Ḥac şavabı yazılan her ser-i kâmımda benim
- 6 Kâtib-i hüsn-i 'amel şâhid tevfiḳ yeter
Niyyet-i ḫâlişe vü himmet-i tāmımda benim

²⁶ İpekten, *Nâ'îlî Divânı*, a.g.e., s.161.

- 7 Seni irsāl ideyim bir yere kim şāhibiniñ
Eşer-i ni‘metidir mağz-ı ‘izāmımda benim
- 8 Nağş-ı ihlāş-ı ubūdiyetdir zīver olan
Ol veliyyün-na‘imiñ faşş-ı hitāmımda benim
- 9 Meclisinden budur inşāf ki mehcūr olalı
Bulmadım zevk şebātımda devāmımda benim
- 10 Çeşm-i pür-hūnuma bak eşk-i dem ālūdum ile
Geçen evkātımı gör şubh ile şāmımda benim
- 11 Sağār-ı Cem boşalıp yine tolarmış ammā
Hiç hūn-ı ciger eksilmedi cāmımda benim
- 12 Telhdir düşmene aḥbāba sözümden kand-ı nebāt
Zehr olur ḥaşılı tiryāk ta‘āmımda benim
- [16a] 13 İtmesin kayd-ı dile silsile-i ḥōd-rāyī
Āh besdir yoğ ise tīg-i niyāmımda benim
- 14 Bir zaman ola ki şayyād-ı zebūngīr-i felek
Göremez ḥalka-i zincirini dāmımda benim
- 15 Olmasa nuṭka mecālīñ varıcağ ḥavfım odur
Bu mehābet ki var ol şadr-ı hümāmımda benim
- 16 Şun hemān nāmemi ḥüddāmına ver kārımı gör
Çin-i ebrū-yı gāzab rüy-ı selāmımda benim
- 17 Diñle yārān-ı sitem-pīşe ne der ḥaqqımda
Maḥfil-i bārgeh-i kahr-ı kirāmımda benim
- 18 Mündefi‘dir bilirin herze-vekilān-ı nifāk
Meclis-i āşaf-ı ḥürşid-maḥamımda benim
- 19 Ğarazım bezm-i şerīfnde añıldıqça bu kim
Diye dāhildir o ta‘dād-ı gulāmımda benim
- 20 Gördüğü cevri ü sitemden daḥi dilger midir
Var mı azürdelik ol gümşude nāmımda benim
- 21 Berek ālāyişime oldu delīl-i rüşen
Tāb-ı āyini ḥürşid ḥamāmımda benim
- 22 Bir gazel tarḥ edeyin bāri temevvüc-güne
Buluna çāšnī-i kand idāmımda benim
- 23 Ğonce-i feyz açılır bağ-ı meşāmımda benim
Büy-ı gül kāsıd olur vaqt-i zükāmımda benim
- 24 Ḥüşedir neşve-i endīşe-i feyyāzım için
Nağd-i Pervīn-i felek gūşe-i bāmımda benim

- 25 İntibāh-ı dil-i hayretle değişmem gāhī
Bulunan neşve-i idrāk-i menāmımda benim
- 26 Lāyık-ı rişte-i taḥsīn ü behā olmaz idi
İntizām olmasa lū'lū-yı kelāmında benim
- 27 Şīr aqar kūhkene Qaysa ğazalān bulunur
Vaḥşet-ābād-ı dil-i pür-dūd dāmımda benim
- 28 Rūḥ-ı kuds olsa da ārām edemez bir laḫza
Ḥ'abgāh-ı dil-i pür-hevl ü hevāmımda benim
- 29 Ṭurfe kânım ki fūrüg-ı eşer-i isti'dād
Ṭa'n ider mihre güherpāre kelāmımda benim
- 30 Cāmda 'aks-i ruḥ-ı sākī-i meh-veş gibidir
Cilve-i feyz-i dil-i āyīne-fāmımda benim
- [16b] 31 'Ar ider ḥüsrev-i endişem eger itse felek
Mihrini fülke-i zer farkı ḥıyāmımda benim
- 32 Mest-i peymāne feyzim ki görüp yazınca
Şaf şaf ebkār-ı me'āniyi menāmımda benim
- 33 Surḥī-i şerm ü ḫayā ḫaşıl eder duḫter-i rez
Añlama güne-i şengerf sedāmımda benim
- 34 Nā'ilī buldu kaşideyle temeddüḫ pāyān
Bir du'ā qaldı hemān zeyl-i kelāmımda benim
- 35 Nitekim ola du'ā ḫayr ile zikre bādī
Āḫir-i nazm-ı pesendide-nizāmımda benim
- 36 Her günü id-i şafa-güster ola her şebi qadr
Hiç kelāl olmaya ol rūḥ-ı enāmımda benim
- 37 Şeb-i tarīk-i elemde ola dāmen-be-miyān
Āfitāb-ı keremi ref'-i zılāmımda benim
- 38 Bulmaya sürme kadar çeşmine Nāhīd sevād
Zulmet-i baḫt redīf olsa da şāmımda benim

Kaşide-i Nā'ili²⁷

Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Hāmeñ ki kufl-ı genc-i devāta kilid olur
Luţfuñla ğāibāne cihān müstefid olur
- 2 Luţfuñ ki 'āmdır nice yād āşinālara
Hāşā ki medh-i pākiñ iden nā-ümüd olur
- 3 Hürşid-i kimyā-gere sermāye-başş olur
Ol cevher-i kemāl ki senden bedid olur
- 4 Beñzer hāriş-i cevher olan kimyāgere
Ol kim cenāb-ı hāk-i deriñden sa'id olur
- 5 Rüşdiñ zamir-süz-ı Felāţün u Bū 'Alī
Zühdüñ hulāşa-i 'amel Bū Sa'id olur
- 6 Uğrarsa çin-i turra-i ahlākıña şabā
Ol dem ki neşr-i büy-ı bahāra berid olur
- 7 'Attār gibi çarsü-yı i'tibārda
İşār-ı nefhā-i keremiñle ferid olur
- 8 Gāhi ki feyz-i terbiyyet-i hāk-i himmetiñ
Erbāb-ı şab'a güş-güzār-ı şeniñ olur
- 9 Levh-i suţuru reşg-i çemenzār-ı huld olup
Destine çüb-ı hüşk kalem-i müşk-i bid olur
- [17a] 10 Ol kim ola mürebbi-i temkinine qarın
Bir kemterin ğubār ise küh-ı cedid olur
- 11 Luţfuñ gedā-menişlere yād itse Nā'ilī
Āşār-ı midhātüñle şarab-nāk-i 'id olur
- 12 Hāqqında hāme-i keremiñ ol zamānda kim
Bī-imtinān şahife-tırāz-ı ümid olur
- 13 Ol feyzle bulur şeref-i nāmı izdiyād
Bīçāreye terākki-i luţfuñ müfid olur
- 14 Tā kim hisāb-ı defter-i 'ömr-i halāyıkıñ
Levh-i każāya kilik-i kaderden resid olur

²⁷ İpekten, *Nā'ilī Divānı*, a.g.e, s.164.
14/36b kelāl: keder D.

- 15 ‘Avd ide ‘ömr ü devlet bahtuñ hezār sāl
Aḥkām-ı rüznāmece tā kim cedīd olur

16

Kaşīde-i Nā’ilī²⁸

Mefā’ilün Fe’ilātün Mefā’ilün Fe’ilün

- 1 Nücüm itmiş tuḡalım rīze-seng-i vādī-i ‘ışk
Çerāğ-ı şām-ı ġarībān yine siyāhidir
- 2 Hidāyet eylemeyince ne çāre hādī-i ‘aşk
O nāmūrāda ki reh-güm-künān-ı āhıdır
- 3 Be-ḥaḫḫ-ı hürmet ḥāk-i deriñ ḥudāvendā
Ki dūr olanlara sermāye-i tebāhīdir
- 4 Be-ḥaḫḫ-ı ḥān-ı gedāyī-i ki ni‘met ü cūduñ
Yanımda mā’ide-i feyz-i şubḡgāhīdir
- 5 Benim o rind-i ḳalender ki cur‘adānımda
Ġubār-ı ḥayret ü esrār-ı Ḥaḫ kemāhīdir
- 6 Benim o ḥırḳa be-düş-ı fenā ki destimde
Bir iki pāre-i nān ni‘met-i ilāhīdir
- 7 Ḥudāya ḥamd ki bir ferde iḥtiyācım yok
Ġınā-yı ḳalb baña nūzl-i lātenāhīdir
- 8 Benim o zāviyedār-ı fenā ki heft aḡter
Çerāğ-ı mahfelidir şem‘i ḥānkāhıdır
- 9 Yine bunuñla ḳul olmaḫ ḳapıñda sulṡānım
Faḳīre genc-i kerem maḡz-ı pādişāhīdir
- 10 Çıḳarma şı‘ri gibi Nā’ilīyi ḥātırdan
Ki ol şadefçe bu dürrüñ ḳarārgāhıdır
- 11 Niteki rāğıp olup şı‘re şadr-ı a‘zāmlar
Hemīşe ehl-i dil ü dānişin penāhıdır
- [17b] 12 Ḥudā vücūdunu ḥıfz eyleye ḥaṡalardan
Ki āfitāba şeref irtifā‘-ı cāhıdır

²⁸ İpekten, *Nā’ilī Divānı*, a.g.e, s.166.

Kaşide-i Nā'ili²⁹*Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe' ilün*

- 1 Fahr-i erbāb-ı kalem Hāzret-i Şāmīzāde
Ki tevāzū'la tutar elde devātın Bercis
- 2 Şād ider rūhunu Vaşşāf u Nizāmü'l-mülküñ
Ser-kaleden ki selāfine olur nāme-nüvis
- 3 Haṭṭ-ı emvāc-ı müselsel kalemi ebr-i muḫīr
Āb-ı cārī gibi elfāz u 'ibārātı selīs
- 4 Budur inşāfiña Sencerle Melikşāh değil
Pādişāhān-ı selef görmediler böyle re'is
- 5 Huldī eylerdi ferāmūş eger bir kere
Şeref-i şoḫbetiñe nā'il olaydı İdrīs
- 6 Luṭfu dünyāyı çeker kendiye bir cevherdir
Cezb ise āheni ger ḫaşşiyet-i mıknāṭıs
- 7 Toğmadı aḫter-i iḫbāli gibi necm-i sa'īd
Vāzi'ül-aşl-ı şad-ender-şad olaldan te'sīs
- 8 Mihr-i zer-çüb-ı şu'ā ile olaldan müzdür
Kāh-ı iḫbāli gibi görmedi bünyān-ı esīs
- 9 Şāḫ-ı āmāle kalem urmasa dest-i cūdu
Meyve-i devḫa-i iḫbāli olur muydu nefīs
- 10 Feyzyāb olsa eger aḫsen-i aḫlākıñdan
Baḫt-ı ğaddār-ı olur ehl-i dile yār u enīs
- 11 Devletiñ elzem-i esbābıdır ol zāt-ı şerīf
Lāzım-ı şevket-i İskender ile Ristālīs
- 12 Bir mu'amma bu ki ḫallinde cihān ācizdir
Beyt-i şā'ir gibi bī-tevriye vü bī-tecnīs
- 13 Nāzım-ı ḫudret o şeh-beyt-i kemāliñ itmiş
Çār mışrā'-ı 'anāşır vücūdun tesdīs
- 14 Merḫāmetkār ḫidīvā keremidir ancaḫ
Var ise ehl-i dil ü ṭab'a medār-ı te'sīs
- 15 Şoḫbetiñ şahīdi dilbend-i ḫayāl olduḫça
Sedd-i rāh-ı emelindir felek-i pür-telbīs

²⁹ İpekten, a.g.e, *Nā'ili Divānı*, s.168.

- 16 Nā' ilī-veş ğaraż ihlāş-ı ubūdiyyetdir
Yoğsa dīrīne 'adūdur felek-i dūn u ḥasīs
- 17 Çarğdan ehl-i dil ü řab'a Őikāyet dūşmez
Yād olunmağ ne revā bezm-i Őerīfiñde o pīs
- [18a] 18 Őabrdır çāresi cevı-i felek-i ḥōdgāmıñ
Ümmetinden ne cefā çekdi bilirsın Cercīs
- 19 Bildi zıddiyetini eyledi bī-rūḥ henüz
Cesed-i Ādeme izḥār 'adāvet iblīs
- 20 Sa'yi meşķūr ile tā kim ide erbāb-ı cihād
Kābeveş bādiyei küfrü mağām-ı tağdīs
- 21 Her günüñ ola mübārek nitekin sābitdir
Nuṭğ-ı peygamber ile meymenet-i sebt ü ḥabīs
- 22 Kānde 'azm eylersiñ Ḥızır-ı hidāyet rehber
Bağt u iğbāl seferlerde ḥazerlerde celīs

18

Terkīb-i Bend-i Nā' ilī³⁰

Meḥ'ülü Meḥ' ilü Meḥ' ī lü Fa 'ülün

I

- 1 Hıfz eyle bedenim vārını Őivenden İlähī
Ayırma dil ü cānı bu meskenden İlähī
- 2 'Ālem ki Őifāḥāne-i pūr-feyż ü ḥikemdir
Yoğ üzeñgi bilür ḥikmetini sende İlähī
- 3 Bīmār ki dūr eyleme luř u ger mekesden
Yer böyle Őifāḥāne-i me'menden İlähī
- 4 Dil-ḥasteye terkīb müdāvā nefesinden
Dil teşneye cüllāb Őifāsından İlähī
- 5 Maḥv u çeker suḥte bir yine sīnemi vardır
Kim eyleme dām āteşini benden İlähī
- 6 Bu āteşe itsün mü taḥammül bir avuç ḥāk
Olmuş şutalım ol daḥı āhidler İlähī
- 7 Bir lem'ası dūnyāyı yağar ruḥsāt olursa
Derdiñle o āteş ki çıkar benden İlähī
- 8 Pūr zemezme-i el 'ağaşız bilmeziz ammā
Ser ḥatme-i cānā varılır şanden İlähī
- 9 Ḥāşā ki bu vādīde cüdā eyleye mihrüñ
Dest-i dil-i luřfuñ gibi dāmenden İlähī
- 10 Be-ser ḥatme-i cānı diyü tegāyüz uşanmaz
Bir ḥaste ki ser-çeşme-i ḥayvanda şanmaz

³⁰ İpekten, *Nā' ilī Divānı*, a.g.e, s.185.

II

- [18b]
- 1 Demdür bu şifâhânedebîmâr u haķîr
Bitsene dilüm tâb u teb hasrete seyrim
 - 2 Sînemdeki âteş beni bir renge ķomuş kim
Hâkter duzaķ bedenim vü berķ-i naķîrim
 - 3 Yâ‘anşar-ı nârı iledir hilķat-i aşlım
Bu âteş-i cânsüz ile yâ şu‘le-i hamîrim
 - 4 Hasretiz de derd çekme hâkister duzaķ
Âteşlere yanmış bir avuç hâk-i haķîrim
 - 5 Üstâd-ı ezel halkaların şule‘-i zâr itmiş
Her şaķte de biñ silsile-i îmâ-yı esîrim
 - 6 Yâbâna itmiş pür ü peykânı kırılmış
Zâ‘f ten bîmâr ile bir hamşde tîrim
 - 7 Şaķ üzre iken âteş-i ğam aldı külâhım
Pejmürde gül baĝçe-i sun‘ı kağîrim
 - 8 Bir kân belâ güheridir gevherüm ammâ
Feyz eşer-i migr ü meyle reng-i pezîrim
 - 9 Şâf eyledi ğam-ı âteşi yakup vücûdum
Bu cürm ile daĝ-ı dil ü mihr-i münîrim
 - 10 İtdi eşer-i cismin pür-nâle-i şeb-gerd
Yâ Rab bî-‘acepâteş imiş nâ‘ire-i derd

III

- 1 Yâ Rab şerer-i daĝımı pür-süz eşer kıl
Daĝ-ı dili derdüñle hem aĝuş-ciger kıl
- 2 Ol âteş-i hasretle ki yakdıñ beni yâ Rab
Bir lem‘asınıâyîne-i mihr-i seher kıl
- 3 Bu şu‘le-i zemîn sîne-i pürtâbım yâ Rab
Hırmeniñde bıraķ cihânsüz nezr kıl
- 4 Dâmen-i be-kef bâdiye-i derd ki yâ Rab
Şehrâh-ı ğamıñ mislüñ mey-i havf u hıızr kıl
- 5 Kim ruhsat-ı âh eyleyüp âyîne-i mey yâ Rab
Hûn-ı dil-i efsürde-derünâni heder kıl
- 6 Cân virmez ise derdüñ ile yanmaĝa yâ Rab
Mu‘tâd tıla kârî-i jengâr-ı keder kıl
- 7 Âteşiñden sînem idüp baĝçe-i derd
Her âhımı ol gülşene bir sünbül-ter kıl
- 8 Âteşkede-i sînüm idüp baĝçe-i derd
Bir âhumu bir ol keşte bir sünbülter kıl
- 9 Bulduķça göñül bârgah ķarayı gezer ĝâh
Taķbîl-i serâ perde-i divân-ı kader kıl
- 10 Fehm eyle każâ vü kaderden sırr-ı nihânuñ
Endîşe-i ķurbânı cân u dil ü seyr kıl³¹

³¹ Divanda bu bendden sonra iki bend daha bulunmaktadır. Mecmuada şiir eksiktir.

[19a]

19

Kıt'a-i Limü'ellifihî³²

Fa'ilātün Fa'ilātün Fa'ilātün Fa'ilün

İtme hürşid-i dilim zerre-i nâçiz yâ Râb
Eyleme mâh-ı derûnum külfet âmiz yâ Râb
Hedef sîne-i râşid olanım tâb-âver
İtme ta'lîmiñe gamze-i hûn-rîz yâ Râb

[19b]

20

Kaside-i Rızâyî³³

Mef'ülü Mefâ'ilü Mefâ'î lü Fa'ülün

- 1 Ey hatm-i rüsül 'âleme gelseñ n'ola ahîr³⁴
'Âdet budur ahîrde gelür bezme ekâbir
- 2 Şoñra irişür resm budur meyve-i maqşûd
Evvel görünür gerçi ki evrâk u ezâhir
- 3 Evvel toqınur güş-ı'ibâr ât-ı münâsib
Melhûtdur evvelde velî ma'nî-i fâhir
- 4 Geç zâhir olur hikmet pîşîni eşyâ
Şoñra bilinür hâşılı her kârdaki ser
- 5 Zâtındur olan zîbker şafhâ-i 'âleme
Nâzükter olur hayli pîşîn naqş-ı muşavver
- 6 Ey hatm-i rüsül sende gerek mühr-i nübüvvet
Şâyeste olur pençede çün hâtime hınşır
- 7 Ahkâm-ı İlâhiyeyi kıldıñ bize ta'lîm
Ey h'âce-i kevnkeyn edip işâr-ı cevâhir
- 8 Sensin sebep-i halk-ı ümem mefhar-ı âdem
Hayru'l-Halef-i Âdem ü Hâdi ve mübeşşir
- 9 Mağbûb-ı Hudâ mü'temen-i in hüve illâ
Maзмün-ı Hudâ vâkıf-ı esrâr u serâyir
- 10 Tebşir-i ferağ mâlik-i hüsn-i ene emlağ
Şâyân-ı Elem neşrâh³⁵ u Hâdi ve Mübeşşir

³²Mecmua katibine aittir.

³³ Emine Yeniterzi, *Divan Şiirinde Na't*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1993 Ankara, s.36.

³⁴ Na't olarak yazılan bu kaside *Divan Şiirinde Na't* adlı eserde 33 beyittir. Mecmuada 60 beyittir. Mecmuadaki 3, 5, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 25, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37,38, 39, 40, 46, 47, 48, 49, 52, 53. beyitler adı geçen eserde bulunamadı.

³⁵ "Biz senin göğsünü açmadık mı?" İnşirah, 94/1.

- 11 Şîrâze-i icâd güzîn san‘at-ı üstâd
Şâh-ı kerem-i dâd-ı Ebu’l Kâsım Hâşimî
- 12 ‘Unvân-ı şeref besmele-i muşhaf-ı icâd
Ser-levhâ-i ezel ü fahr-ı mu‘âşer
- [20a] 13 Zîbindede sehi sırr ü muţarrâcımız feyz
Tâbında meh-i bedr-i semâvât-ı mefâhîr
- 14 Sır-i saır-ı ezel pîşine eşer hâme-i taqdîr
Tedbîr-i peşîn ‘aql noĥust evvel ü âĥîr
- 15 Deryâ-yı himem iremez dem-be-dem cûd
Yemm-i kerem-i feyz-resân menba‘-ı
- 16 Ter-i feyz ile şûra zemin emel-i dil
Ĥandân-ı nem-i lütf ile gülîstân-ı ĥavâţîr
- 17 Nâm ile şerefyâb hedâ minber-i hestî
Kâm ile semmi mertebe-i dahra-i fâĥîr
- 18 Reşĥ-i kerem-i lücce-i keşfî şiken-îgam
Feyz-i himem mâye-i âzâd-ı ĥâţîr
- 19 Rengini lebi gül-berg-i ter baĥçe-i feyz
Şerîr-i deheni ma‘den-i şad-güne nevâdır
- 20 Ĥâk-i deri kuĥlu’l-başar-ı ehl-i basîret
Hem-sûde-i elmâs be-çeşm-i mütekebbir
- 21 Tedbîrine taqdîr-i Ĥüdâ yâr-i muvâfîĥ
Her-ray-ı şavâbıyla każâ hem ser ü hem sır
- 22 Gelmez dil-i dânâsına âlâyiş-i dünyâ
Yek-müş-t-i ĥubâr ola mı deryâyı mükeddir
- 23 Güyâki kütübĥâne-i ‘izz ü kereminden
Eyyâm ü bahâr oldı kemîn nüşĥâ-i müzhîr
- 24 Terk’ül-vaţan-ı ‘âlemi göstermek için hep
Oldu taraf-ı şirbe’e devletle muĥâcîr
- 25 Zî nazm-ı manzume-i iĥsân ü ‘aţâsıkim
Adını eşer-i fâĥîr-i terkîb-i ‘anâşîr
- 26 Zî-ķuvvet-i ķudsiyye-i ĥayru’l beşerî kim
Ba‘şetle zuĥûr etti nice mu‘ciz-i bâhîr
- 27 Bir naĥli hemân ĥars edicek oldu ber-âver
Oldı bu ķadar himmet-i bâlâ-ter-i müsmîr
- 28 Hep ĥâzır olan teşneleri eyledi irvâ
Destinden olup âb-ı firâvân müteķâţîr

- 30 Gördükte hemān mu‘ciz-i elfāz-ı kerimin
Teslīm-isenā etti nice şa‘ir ü sâhîr
- [20b] 31 Cübb-i serv ü sürür egledi cümle-i aşhâb
Devlet ile kaçan eylese teçhîz-i asâķîr
- 32 Nüh nevedde-i eflāk güzergehde nişāndır
Şāh-ı rüsül oldı taraf-ı‘arşa ki ‘ābîr
- 33 Bu vaz‘-ı sipās eylediler ehl-i semāvāt
Nākūs yirine idicek vaz‘-ı menābir
- 34 Oldı şeh-i şātranc sıfat kalib-i bî-rūh
Kahr ile niçe pâdişāha geçer vü cābir
- 35 Bî-külfet nāz gider o deñlü bu ğazel kim
Erbāb-ı dile itmedi teklif-i nezāir
- 36 Böyle olur nice dil suhte-i hātır
Zülfinde olur hāşılı cem‘iyyet-i hātır
- 37 Çininden olur ‘arız-ı bî-tāb nümāyān
Ol zülf-i hamr andan hamr itmiş leyle-i mu‘ammer
- 38 Yer yer ruh-ıpürtābı hāmından
Zülf-i siyeh sâhirigösterdi mecāmir
- 39 Naķd-i dili taḥşîl iden tiĝ-i havāle
Çeşm-i siyeh pür fitne eyledi nāzîr
- 40 Mümkün ola mı ‘āşık-ı āşüfteye şıḥhat
Mādām ola ol çeşm-i siyeh haste vü fāhîr
- 41 Hall it yine müşkiller rāy- hāce-i ‘ālemi
Hāk-i der yine eyleyeyin ‘arż-ı havātır
- 42 Hāl-i dilimi ‘arż ideyin münkesirāne
İhsānı yiter hātır-ımeksürumacābir
- 43 Eyler yine hep cābir-i ihsān-ı mükāfāt
Evzā‘-ı zamāne tatalım oldı mükessir
- 44 Şimdi benim ol dil-i siyehvü cürm ü ma‘āsi
Maḥrum-ter ü dürider ü mücrim ü kâşır
- 45 Dil pür emel ü gūş-ı bā-fesāne-i dünyā
Cān ü pür-heves nev benür suhte vü hātır
- 46 Tebler zāvendūda ḥaḫādan mütezelzil
Hem şer ü bî-nefes ü hevādan mütekedir
- [21a] 47 Erbāb-ıidüp baḫş u cidāli
Hemvāre ben itmekdeyin ircā‘-i zamāir

- 48 Dil beste olup zāhir aḥvāl-i cihāna
Pāyend ola layıgımı baña böyle zevāhir
- 49 Tāb-ı ğam eyleye rişte-i cān oldu ğüste
Eşküm dökilür çün der-‘aḳab mesātir
- 50 Luṭf eyle biraz hāl-i Rızāyiye nazar kııl
Ey kāşif her müşkül müstakbel ü ğābir
- 51 İtseñ nola elbās-ı libās- ver‘ā ü zühd
Oldım hele ben ḥayli hevādan müteessir
- 52 Çok vefk-i murād üzre döner çarḥ-ı cefākār
Yek zerre-i nācīz-ter luṭfuña dā’ir
- 53 Dil ḥubb-i şafā perver ḥubb eyledi taḥşīl
Çün ehl-i sülūk itmedi a‘dād-ı zeḥāir
- 54 Vaḳf eylemişim medḥiñe sermāye-i ‘ömri
Budur emelim ḥazret-i ḥāḳ-ı ḥāzır u nāzır
- 55 Hem-vāre senün ṭā’if olup medḥ-i şenāñı
Hindüyı kalem Ḳa‘be-yi na‘tında mücāvır
- 56 Mercüdür olan mazḥar-ı iḥsān-ı cemilüñ
Mizānumı itdük de giran bār-ı kebair
- 57 Şanma burada ḥāme-i ben eyledim ikāf
Oldım yāḥūd evsaf-ı kemālinde muḳaşşır
- 58 Ğuş eyleyicek na‘t-i kemālāt-ı ğüzīnin
Der-i ḥayrat-ı engüşt-gezān oldu muḥābir
- 59 Arz eyle biraz-i tuḥfe-i tevḥīd ü salātıñ
İksār-ı қо söz çünki ekābirde olur bir
- 60 Hemvāre Cenāb-ı Eḥaddüñ sāḥb-ı salātı
Olur ravza-i pür-nūra ola fāiz ü mātir

[21b]

Farsça şiirler alınmamıştır.

Ġazelliyāt-ı Nābī³⁶

Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ ilün

- 1 Terk-i maṭlabdur bu maṭlabgāhla maṭlab baña
Eyle luṭfuñdan müretteb maṭlabum ya Rāb baña
- 2 Ben pür olsam ol tehīdir ol pür olsa ben tehī
Sāgar-ı meydür bu bezme ğamda her meşreb baña
- 3 İtmege aḥkāmuñ istiḥrāc devr-i ‘işretüñ
Asmān-ı naḥl-i gülde jāledür kevkeb baña
- 4 Kimse bilmez ol mehüñ teşrīfine rū-püş olur
Rüz-ı rüşendeñ füzüñ feryād-resdür şeb baña
- 5 Günde bir azādelik zevki muḥarrerdür hele
Tıfl-veş cāy olsa bāri bir daḥı mekteb baña
- 6 Zīb-i güş itdüm sarīrindeñ bu rāzı ḥāmenüñ
Bir devāt u bir varaḫdur mezheb ü meşreb baña
- 7 Leb midür Nābī k’ola ney gibi leb-rīz-i hevā
Ḥāme-veş güher-feşān ola olursa leb baña

Ġazel-i Nābī³⁷

Mef‘ülü Mefā‘ilü Mefā‘ī lü Fe‘ülün

- 1 Giryān iseñ ey dil n’ola cānāne bizümdür
Baḥr-ı ğamuz ol gevher-i yek-dāne bizümdür
- 2 Şüfī seniñ olsun yüri var gerdīş-i tesbiḥ
Biz rindlerüz gerdīş-i peymāne bizümdür
- 3 Ḥüccetle seniñdür bilürüz şavma‘a zāhid
Fermān-ı şeh-i ‘aşḫ ile mey-ḥāne bizümdür
- 4 Peymāne şümār olmağ için lāzım olursa ḥū
Destden çekeriz sübhā-i şad-dāne bizümdür

³⁶ Bilkan, a.g.e, s.455.

21/1a maṭlabgāhla: maṭlabgāhda D.

21/6b mezheb ü meşreb: meşreb ü mezheb D.

21/7a ola: k’ola D.

³⁷Bilkan, a.g.e, s.627.

22/4a ḥu: Divanda yok.

22/4b destden: senden D.

- 5 Kimdür bizi men‘ eyleyecek bāğ-ı cināndan
Mevrūṣ-ı pederdūr girerüz hāne bizümdür
- 6 Harba қо dolaşsın serine mihr-i müniriñ
Biz şem‘a-i şevķiz pervāne bizümdür
- [22b] 7 ‘Aķl olsa şaf-ārā-yı huşümet bize Nābī
Ĝam çekmezüz andan dil-i divāne bizümdür

23

Ĝazel-i Nābī³⁸

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ ilün

- 1 Nedür ey şūh bu bīhūde ğazab n’oldı saña
Meşrebūñ düşmen-i nāz idi ‘acep n’oldı saña
- 2 Virmemişsen tatalım ruḫṣāt-ı āğūṣ-ı vişāl
Varmağa meclis-i aĝyāra sebep n’oldı saña
- 3 Cāme-i h‘ab içre bıraķduñ beni ey mihr-i münīr
Tırmaduñ çāk olıcaķ perde-i şeb n’oldı saña
- 4 Ne girersin araya yāre niyāz itdükçe
Kanı ey girye-i mūra‘āt-ı edeb n’oldı saña
- 5 Olduñ ey hāme-i Nābī çoķdan hāmūṣ
Bilmem ey zemzeme-pirāy tarab n’oldı saña

24

Ĝazel-i Nābī³⁹

Meḫ‘ülü Fā‘ilātü Meḫ‘ilü Fā‘ilün

- 1 Hıaṭ ‘azl-i ḫüsn virmedi ey nāzeniñ saña
Oldı berāt-ı tāze ḫaṭ ‘anberīn saña
- 2 Müşkil tılsımdur dil-i ahen sirişt-i yār
Ey āh ḫall iderseñ eger āferīn saña
- 3 Bir āfitāb eyledi ser-germ-i inķıyād
Ey vaķt-i subḫ bir nefes-i āteşin saña
- 4 Terk itdürür çemende bu feryādı ‘aķıbet
Ey ‘andelīb güldeki çīn-i cebīn saña
- 5 Nābī senüñle eyleyelüm ḫişşe dil-beri
Zevķ-i vişāl baña fiĝān u enīn saña

³⁸ Bilkan, a.g.e., s.456.

³⁹ Bilkan, a.g.e., s.456.

Ġazel-i Nābī⁴⁰

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

- [23a]
- 1 Ruḥında bādedeñ yāruñ ki āb u tāb olur peydā
Derūnumda benüm ma‘den-i sīm-āb olur peydā
 - 2 Ḥayāl-i ḥalka-i zülfiñle eşküm düşse deryāya
Zamān-ı ḥaşre dek gird-āb ber-gird-āb olur peydā
 - 3 Ne dem olsa ḥayālün cilve-rīz-i āsmān-ı dil
Fezā-yı ‘ālem endīşede meh-tāb olur peyda
 - 4 Serüñ sen āşinā-yı secde-i ‘aşk eyle de seyr it
Gönül irdi ḥubānda saña miḥrāb olur peydā
 - 5 İrāde itse bir emrūñ ta‘alluḳ fetḥine Nābī
Aña eṭrāf-ı nā-me‘müldeñ esbāb olur peydā

Ġazel-i Nābī⁴¹

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

- 1 Sipihrūñ gerdişin yād eyleyüp aḥterden el çekdük
Nemek çin-i cebinin seyr idüp gevherden el çekdük
- 2 Bu bezmüñ ṭālib olduḳ biz daḫı şahbāsına ammā
Görüp sāķide rüy-ı imtinān sāġardan el çekdük
- 3 Ṭuyup meyl-i ḥazāna şāhid-i gülzārı terk itdük
Görüp destār-ı aġyār üzre verd-i terden el çekdük
- 4 Olup dil-püte gibi tāb-ı hicrān ile germ-ülfet
Temennā-yı vişāl-i yār-ı sīmīn-berden el çekdük
- 5 Virüp ser-rişte-i ġavġaya yüz bu baḥt ü ṭali‘le
Ferāġat eyledük şemşīrden ḥançerden el çekdük
- 6 Gelū-yı şişe ile pāy-i ḥumla eglenüp Nābī
Giribān-ı hevesden dām-ı dilberden el çekdük

⁴⁰ Bilkan, a.g.e., c.1, s.458.

25/4b irdi: ebrū D.

⁴¹ Bilkan, a.g.e., c.2, s.799.

Ġazel-i Nābī⁴²

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ī lü Fe'ülün

- 1 Dağum nemek-ālāy-ı ḥasān eyleme ya Rāb
Bağum sipeh-ārā-yı ḥazān eyleme ya Rāb
- 2 Tirān-ı kemān-zād-ı leb-i 'acַz u niyāzum
Maḥrūm-ı mülākāt-ı nişān eyleme ya Rāb
- 3 Taḥsīlini her maṭlāb nādīde ḥuşūlūñ
Vā-beste-i feryād u fiğān eyleme ya Rāb
- [23b] 4 Dil-bend-i ümīd olduğum evķāt-ı neşātı
Hem-reng-i şabāḥ-ı ramazān eyleme ya Rāb
- 5 Ol tāze nihāl-i ufuķ-efrūz-ı cemāle
Ḥasretle uzaķdan nigerān eyleme ya Rāb
- 6 Yek-loķmā-i rūḥānī ile nefşümi sīr it
Ḥasret-keş-i būs-ı leb-i nān eyleme ya Rāb
- 7 Gencīne luṭfuñ vār iken Nābī-i zār-ı
Muḥtāc-ı 'aṭā-yı digerān eyleme ya Rāb

Ġazel-i Nābī⁴³

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 Nevāzişkārī-i bīğāne cevri-i āşinādan geķ
Gel ey şūḥ-ı vefā-düşmen bu vaz'-ı nā-revādan geķ
- 2 Teber-hīzümnden alur intikāmın itseñ ammā
Sen āhen-dillük itme sebķat itmiş mā-cerādan geķ
- 3 Olursun dāver-i fermān revā-yı mülk-i āsāyiş
Hele bir kerre ser-ḥadd-i cedel-ḥīz-i recādan geķ
- 4 Ṭutarsan pendümi ķalsın şikest-i ḥāṭıruñ ber-cā
Tefāḥūr-güne vāz'-ı imtinān-ı mümīyādan geķ
- 5 Füzündür ma'de-i 'ömr-i 'azīze đarrı nef'inden
Neval-i devlet pā der-rikāb-ı iştihādañ geķ

26/5a bu baḥt: fayşal D.

26/5: 6 D. Divandaki beşinci beyit mecmuada eksiktir.

⁴² Bilkan, a.g.e. c.1, s.462.

⁴³ Bilkan, a.g.e., c.1, s.482.

28/2: 3 D. Divandaki 2. beyit mecmuada eksiktir.

- 6 Şağın dārū-yı teslīm ü rızādan geçme ey Nābī
Geçersen bāde-yi gavğa be-düş-ı iddi‘adan geç

29

Ġazel-i Nābī⁴⁴

Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ ilün

- 1 Bestedür dil gāh ḥandān gāh ceng ü gāh şulḥ
Böyledür aḥvāl-i devrān gāh ceng ü gāh şulḥ
- 2 Dehr bāzigāhı nerd ü sufre-i şaṭrancdur
Gāh cünbān geh ten-āsān gāh ceng ü gāh şulḥ
- 3 Fitneye būd u ne-būdu loḳma bā‘ışdür k’ider
Bir dehende şaff-ı dendān gāh ceng ü gāh şulḥ
- 4 Baḥşde gavğa-güzār ü terkde raḥāt-güzīn
Zeyd ü ‘Amr-ı naḥv-ḥānān gāh ceng ü gāh şulḥ
- 5 Halk Nābī gizlik-i ḥāme gibi geh ḥaşm olur
Gāh hem-ḥab-ı kalemdān gāh ceng ü gāh şulḥ

30

Ġazel-i Nābī⁴⁵

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ ilün

- 1 ‘Aks-i ayīne baḳar yāre dem-ā-dem küstāḥ
Bu ḳadar görmemişüz olduḡın ādem küstāḥ
- 2 Fikr-i yār ile ben āmiḥte şoḥbet iken
Başladı girmeḡe ol ḥalvete de ḡam küstāḥ
- 3 Neşve-i sāḡar-ı Cemdir sebab-i terk-i edeb
Gele mābeyne gire dīdedeki nem küstāḥ
- 4 Yine vāreste degildür girih-i ḥāṭırdan
Payuḡa düşse ile perçem-i pür-ḥam küstāḥ
- 5 Zaḥm-ı bāṭın yine bāṭından olur vāye-pezīr
Giremez ḥāne-i zaḥm-ı dile merhem küstāḥ
- 6 Nābīyā olmuş maḡrūr ḳafādārī-i mihr
Gülleriñ düşmez idi üstine şebnem küstāḥ

⁴⁴ Bilkan, a.g.e., c.1, s.486.

29/3: 4 D. Divandaki 3. Beyit mecmuada eksiktir.

⁴⁵ Bilkan, a.g.e., c.1, s.490.

Ġazel-i Nābī⁴⁶

Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Şikāyetim sitem-i şūḥ-ı ser-keşümdendür
Zuhūr-ı düd-ı derünüm hep âteşimdendür
- 2 Bu zaḥmı 'aşkuma bādī nigāhum olmışdur
Yine bu tīr baña kendü terkeşümdendür
- 3 Şifā-yı şadre sebebdür iderse de düşnām
Bu mīve telḥ ise de naḥl-i dil-keşümdendür
- 4 Bu gūne bī-nemek olmak nevāle-i 'ayşüm
Teġāfül-i leb nāz-ı nemek-çeşümdendür
- 5 Olaydı ādem eger rū-be-rū iderdi 'itāb
Bu nā-nümūde cefā ol perīveşümdendür
- 6 Görince zāġı hevāda kafesdedür ṭāvūs
Bu ḳaydlar baña bāl-i mūnaḳḳaşumdandur
- [24b] 7 Müşahḥaş olmaduġı ḥarf-i maṭlabum Nābī
Benim cerīde-i baḥt-ı müşevveşümdendür

Ġazel-i Nābī⁴⁷

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 Hevā-yı dilberān ḥūy-ı dil-i bī-iḥtiyārumdur
Ḳapılmaḳ nice ḥūrşīde şebnem gibi kārumdur
- 2 Kemān-ı ḳısmet olursa müsā'id bāzū-yı baḥta
Ne deñlü ḳaçsa da ol ahū-yı vaḥşī şikārumdur
- 3 Şeb-i dūr-ı dırāz teng ü tār-ı ye's ü hicrāndan
Baña viren tesellī ḥāṭır-ı ümmīdvārumdur
- 4 Ne mümkin pençe-i bād- bahāre pāydār olmaḳ
Benüm pirāhen-i gül perde-i nāmūs u 'arumdur

30/3b: 4b D. Divandaki 3. beytin ilk dizesi ve 4. Beytin 2. dizesi mecmuada eksiktir.

⁴⁶ Bilkan, a.g.e., c.1, s.576.

31/3: 4 D.

31/4: 3 D.

31/6a kafesdedür: kafesde bir D.

⁴⁷ Bilkan, a.g.e., c.1, s.508.

- 5 Karar itmeme dıraht-ı bihdâr olsam da ey Nâbî
Benüm ebrû-yı hûbân tîşe-i kûh-ı vaqârumdur

33

Ġazel-i Fehîm-i Kadîm⁴⁸

Fa‘ilâtün Fa‘ilâtün Fa‘ilâtün Fa‘ilün

- 1 Bir hayât için kaçâ bilmem ne nâz eyler baña
Ben şehîd-i ğamzeyim ‘İsâniyâz eyler baña
- 2 Bî-tekellûf maḥrem-i ḥalvet-serâ-yı ğamzeyim
Çeşm-i şüh-ı dilberân ifşâ-yı râz eyler baña
- 3 İstemez kâlâyı ḥüsni ola târâc-ı nigâh
Perde-i zülfi aniñçün nîm-bâz eyler baña
- 4 Seng-i mi‘yâr-ı cününüm ben ki şarrâf-ı ḥired
Feyz-i temeyyüzüm ile ‘arz-ı imtiyâz eyler baña
- 5 Burc-ı istiğnâ sipâhım ben Fehmiyâ çarḥ-ı dün
Ḥavf ile biñ dürlü vaz‘-ı dil-nevâz eyler baña

34

Ġazel-i Nâbî⁴⁹

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

- 1 Hişşeme kânde ki bir dilber-i meh-pâre çıkar
Ṭali‘ümdür yâ sitemkâr ü yâāvâre çıkar
- [25a] 2 Kânde bir fitne-i düzdide zuhûr eyler ise
Yine baḫsañ bir ucı ğamze-i mekkâre çıkar
- 3 Gice kimlerler şarâb içdügin ol mest-i ğurûr
Evvel inkâr ider ammâ şoñı ikrâre çıkar
- 4 Gelse mizân-ı cemâl ortaya ey Yûsuf-i ḥüsni
Kâtı çok kimselerüñ ipliği bazâra çıkar
- 5 Olma meftun-ı riyâkârî-i ehl-i tezvîr
Subḫasınıñ neseb-i riştesi zünnâre çıkar
- 6 Çâre-ḥ‘âhâne kime derdümi açsam Nâbî
Benden efsun o da ser-geşte vü bî-çâre çıkar

⁴⁸ Tahir Üzgör, *Fehîm-i Kadîm Hayatı, Sanatı, Divânı ve Metnin Bugünkü Türkçesi*, Ankara Kültür Merkezi Yayını, Ankara, 1991. s. 312.

⁴⁹ Bilkan, a.g.e., c.1, s.512.

Ġazel-i Nābī⁵⁰

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ ilün

- 1 Dildeki leşker-i endūh güzer bilmezler
Sākinān-ı harem-i ‘aşk sefer bilmezler
- 2 Şevke hūrşid-hān felek naḥvetden
Der-i ğam-hānemizü zerre kadar bilmezler
- 3 Dağ-ı dil māye-i feryād yeter ‘uşşaka
‘Andelibān-ı maḥabbet gül-i ter bilmezler
- 4 Ya ḥayāl-i ḥaṭ-ı sebzūñ yā gül-i rüyūñdur
‘Ālem-i dilde temāşā-yı diġer bilmezler
- 5 Dili söyletmege besdür süḥān-ı şīrīnūñ
Tuṭıyān-ı kafes-i ‘aşk şeker bilmezler
- 6 Nābıyā şekvegerān-ı ‘adem-i neyl-i murād
Ġālibā girye-i şeb āh-ı seḫer bilmezler

Ġazel-i Nābī⁵¹

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ ilün

- 1 Zevk-i ğam dilde midür dağda mı tende midür
Neşve bülbülde midür gülde mi gülşende midür
- 2 Oldı sermāye-i ḥasret baña bīm ü ümmīd
Bilemem eyleyecek girye midür ḥande midür
- [25b] 3 Oldı bāzīçe-i ‘aşkıñda nihān ḥātem-i dil
Çīn-i zülfiñde midür sende midür bende midür
- 4 Gül hem açıldı hem ārāyiş-i destār oldı
Bülbül-i bī-ḥaber āyā daḫı şīvende midür
- 5 Ol tevā‘zū anı mümtāz- cihān itmişdür
Naḫl-i gül bāğda bī-hüde ser-efgende midür
- 6 Dürr ü mercān bulunırmış ṭatalım deryāda
Bu kadar çīn-i cebīn satmağa erzende midür
- 7 Ḥ‘āh u nā-ḫ‘āh olur āvīze-i gūş-ı aḫbāb
Nābıyā her ğazelūñ böyle ḫoş-āyende midür

⁵⁰ Bilkan, a.g.e., c.1, s.626.

⁵¹ Bilkan, a.g.e., c.1, s.620.

Ġazel-i Nābī⁵²

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ī lü Fe'ülün

- 1 Bir dilbere dil vir ki belādur dimesünler
Bu bādeyi nūş it ki ḥaḫadur dimesünler
- 2 Bir derde esīr ol ki eṭibbā-yı zamāne
Pābeste-i tedbīr-i devādur dimesünler
- 3 Dök naḫd-i sirişk-i ser-i kūyında ḥabībūñ
Tā müdde'iyān saña gedādur dimesünler
- 4 Laḫṫ-ı ciger ü nāleñi ızhāra şitāb it
Tā kim saña bī-berg ü nevādur dimesünler
- 5 'Abdī gibi āşüfte-i ḥübān-ı cihān ol
Nābī saña tā ehl-i riyādur dimesünler

Ġazel-i Nābī⁵³

Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Dilber esīr-i bāde olursa 'acep midür
Mestāne būs-dāde olursa 'acep midür
- 2 İḫsān iden kerimdür iḫsānıyla anıñ
Me'mūlden ziyāde olursa 'acep midür
- 3 Mihr-i şiyāmı eyledi ḥal nāḫūn-ı hilāl
Meyḫāneler güşāde olursa 'acep midür
- [26a] 4 Va'dinden evvel eylemek iḫsānına vefā
Diber-i ḥelāl-zāde olursa 'acep midür
- 5 Ol māh olur hāle-nişīn-i serīr-i ḥüsn
Aḫter-ruḫān piyāde olursa 'acep midür
- 6 Aldı çenār sāyesine cūyı cū daḫı
Pāyine ser-nihāde olursa 'acep midür
- 7 Çün sāde rūlar āyinedür tūṫī-i dile
Nābī ḡazel de sāde olursa 'acep midür

⁵² Bilkan, a.g.e., c.1., s.631.

37/3a: habībūñ: nigāruñ D.

⁵³ Bilkan, a.g.e., c.1, s.590.

Ġazel-i Nābī⁵⁴

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ ilün

- 1 Yār bezme gelicek girye-i ḥasret mi alur
Mevsim-i tehniyede kāsede Şerbet mi alur
- 2 Seyr iden lerziŐ-i pālūde-nümün-ı bedenin
Sīr-çeşm olsa ne deñlü yine āat mi alur
- 3 Hızmet-i def‘i ḥicāba adeḥ āmāde iken
Vaşl-ı yāre niyāz itmege ḥācet mi alur
- 4 Olsa tevḥīdde bir dilber ile dest-be-dest
Őüfīye daĝdaĝa-i ayd-ı inābet mi alur
- 5 Dile Őābün-ı tesellī sürerek ehl-i nifā
Dāmen-i dilde meger çirk-i nedāmet mi alur
- 6 Hālvet-i yārdan oldukda be-der ‘āŐı-ı zār
Mescide ‘azm idecek deñlü ıyāfet mi alur
- 7 Dile raḥat mı virür vesvese-i fikr ü raīb
Düzd olan ḥānede ḥic ḥ‘āb-ı feragat mi alur
- 8 Bu adar telḥī-i hicrān araya girmiş iken
Bir daḥı ni‘met-i vuşlatda ḥalāvet mi alur
- 9 Buña meydān-ı mükāfāt dinülür ey Nābī
Hā-ı bī-raḥat iden kimsede rāḥat mı alur

[26b]

Ġazel-i Nābī⁵⁵

Mefā‘ilün Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

- 1 Dem-i viŐāl zuhūr-ı ḥā-ı nigāra düşer
Ḥudā virürse eger ‘idümüz bahāra düşer
- 2 Hemān bize düşecek vat-i gülde ‘iŐretdür
Fiĝān-ı nābe-maḥal meşreb-i hezāra düşer

⁵⁴ Bilkan, a.g.e., c.1, s.590.
39/6a oldukda: oldukça D.

39/ 7: 8 D.
39/ 8: 7 D.

⁵⁵ Bilkan, a.g.e., c.1, s.634.
40/4: 6 D.
40/5: 4 D.

- 2 H̄ayāl-i ‘arız-ı dildārdan tehī dil yok
Mişāl-i pertev-i h̄urşīd her diyāra düşer
- 4 Degül zemīne düşen berf-hāne-i çerhūñ
Beyāz-ı şüret-i dīvārı pāre pāre düşer
- 5 Ne dīl ümīd idünür b̄y-ı zülf-i dildārı
Ne neşr-i b̄y-ı kerem ṭab‘-ı rūzgāra düşer
- 6 Şafā-yı meykede bir görmek ile añlanmaz
O zevk-i h̄āṭır-ı ‘uşşāka vara vara düşer
- 7 Serīr-i çerḫe çıkar rūzgār ile Nābī
Ol dil ki h̄āk şifāt cāy-ı reh-güzāre düşer

41

Tahmis⁵⁶

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ ilün

I

Çok niyāz eyledim ol şūḫa cevānımdiyerek
Nuṭḡa gel ey şanem-i nādire-dānum diyerek
Hele gūş eyle biraz āh u fiḡānum diyerek
Yārı açdım açıl ey ḡonce-dehānım diyerek
Bezme geldi gele ey ḡonce dehānım diyerek

II

Rūzgār olsa müsā‘īd bu dil-i bī-hūşa
Furşat el virse o dildār ile ‘ayş u nūşa
Gelse biñ ḫasret ile baḫr-ı muḫabbet cūşa hem
Āh bir kerre miyānımı alup āḡuşa
Sīneye çeksem o sīmīnteri cānum diyerek

III

Cāna kār itmede derd ü ḡamı dildāruñ
Bir maḫallin düşürüp şimdi o gül ruḫsārıñ
Ḫālını ‘arz idebilsem bu dil-i ḡam-ḫ‘ārıñ
Pāyine bāri bu taḫrīb ile düşsem yārüñ
Ḳalmadı āh meded tāb ü tüvānım diyerek

40/6: 5 D.

⁵⁶ Nābī’nin gazeli tahmis edilmiştir. Mahlas bulunamadı.

Ġazel⁵⁷

Der makam-ı cefā

Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilün

- 1 Ağladup gözüm demini ey gül-i ra‘nācığım
Tıfl-ı eşküm yire çalma kâmet-i bālācığım
- 2 Ol yetīme ağla merdüm-zādsin ra‘nācığım
Kâmet-i bālācığım tal‘āt-ı zībācığım
- 3 Ruĥları alım Muĥammed şāhım aķ babacığım
Dilber ‘izāz-ı olaldan sen meh-i burc-ı vefā
- 4 Çarĥ-ı pür encümdükkānuñda yer itse nola
Dügme-i zer ile tolu bir şīşe olmuşdur saña
- 5 Kâmet-i bālācığım tal‘āt-ı zībācığım
Kâmet-i bālācığım tal‘āt-ı zībācığım

Ġazel-i Emrī⁵⁸

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 Beni sen hecr-i miyānuñla nizār eylersin
Gizleyüp kaşlarıñuñ nünını zār eylersin
- 2 Nāz idüp ol iki ĥālüñ birisin gizleme kim
Nāzuñı sen beni yandurmaĥa nār eylersin
- 3 Gösterürsin ile şol çeşm ü kad ü rā kaşuñı
‘Āşıķa ‘arz-ı cemāl itmeĥe ‘ār eylersin
- 4 Çeşm ü ĥālüñi idüp zülf ü ‘izāruñda nihān
Dār-ı dünyāyı bu miskīnüñe dār eylersin
- 5 Göricek ĥāl-i nigārı lebi altında revān
Emrīnüñ yaşını ey dīde bīnar eylersin

⁵⁷ Mahlas bulunamadı.

⁵⁸ M. Ali Yekta Saraç, *Emrī Divanı*, <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/10607,emridivanipdf.pdf?0> (18.06.2014) G.387.

Ġazel-i Emrī⁵⁹

Mef'ülü Fā'ilātün Mef'ülü Fā'ilātün

- 1 Hürşid-i rüy-ı yarı çün eyledüm temāşā
Bir zerresi içinde gördüm iki Süreyyā
- 2 Ebrūña öykünelden şehir içre buldı şöhet
Barmakla gösterürler şimdi hilāli cānā
- 3 Beyhūde kūy çokdur şol ton ğabğabiña
Çevğān gibi keğ olan urmasun nigāra
- 4 Toĝru elif gibidür üstinde āfitābuñ
Ruĝsāruñ üzre bīnūñ ey mihr-i 'ālem-ārā
- 5 Ol sīb ğabğab için nārence döndüm Emrī
Böyle kalursa ħālüm bih olmaz ise eyvā

[27b]

Ġazel-i Emrī⁶⁰

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Ġam çeker göñlüm gözümdür keffe-i mīzān āña
Sīmden dirhemler etdi eşk-i dūr-efşān āña
- 2 Kimse görmez çeşmiñüñ bir kez güle baĝduĝını
'Ārıznñ 'arz eylemez lik ey gül ħandān āña
- 3 Göricek kaşıñ ħamın barmak ışırdı māh-ı nev
Ey hilāl ebrū şafaĝ şanma bulaşdı ħan āña
- 4 Göz terāzusıyla vezin olmazsa eşküm dirhemi
Eyle ey ħ'āce sipihri keffe-i mīzān āña
- 5 Emrī-i dil-haste derdüñle za'if olmiş-durur
Ĥoşça tutsun teb ecel irĝürmesün hicrān āña

⁵⁹ Saraç, a.g.e., G.28.

⁶⁰ Saraç, a.g.e., G.15.

Ġazel-i Emrī⁶¹

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Degdügine cümle ħüsn esbābı Yūsufdan saña
Ĥüccet ol ħaṭ iki ruḥsār iki şāhiddür aña
- 2 Encüme vaşf itdi meh ħāl-i ruḥuñ evşāfını
Ĥayrete batdı niçesi niçesi qaldı taña
- 3 Ol iki ruḥsār-ı zībādan olup cānā ħācīl
Başun alıp gitti mihr ü māh mağribden yaña
- 4 Ĥāl-i ħaddüñ Mışra sultān oldı bir Hindü gibi
Var ise zülfiñ ħümāsı sāye şalmışdur aña
- 5 Emriyā Mecnūnı bir nakkāş taşvīr eylemiş
Gördüm anı ger za'īf olaydı beñzerdi baña

Ġazel-i Emrī⁶²

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Eşk-i çeşmüm gördi ol pīr olası sögdi baña
Bu meşeldür kim erenler naqđine eyler du'ā
- 2 Yansa āteşdān-ı qalbinde eger 'aşq āteşi
Murğ başı üzre Mecnūnuñ yapar mıydı yuva
- 3 Ey qaşı yā ṭayanup mülk-i fenāya gitmege
Cānuma tiriñ-durur ucı demürlü bir 'aşā
- 4 Didiler başuñ yarar ol yār-ı sengīn-dil şaқın
Başum ortaya qotup didim yararsa n'ola
- 5 Çeşm ü ruḥsārına öykünse n'ola nergisle gül
Anlaruñ yüzün gözin açmışdur ey Emrī şabā

⁶¹ Saraç, a.g.e., G.13.

⁶² Saraç, a.g.e., G.8.

Gazel-i Mu'idi⁶³

Fa'ilātün Fa'ilātün Fa'ilātün Fa' ilün

- 1 Böyle sergerdānluğum ol māh-ı manzurdan midür
Göñli meyl itmez baña bilsem ki mermerden midür
- 2 Tali'im naḥs olduğı çarḥ-ı sitemgerden midür
Başuma bunca belā dilden mi dil-berden midür
- 3 Zülf-i kāf kişver-i kaşd-ı din ü imān iden
Ḥadd ü ḥāliyle dil-i meftün sergerdān iden
- 4 Gamze-i ḥün-rīzdür bir laḥzā bağrum kan iden
Lebimi yā şehd-i mükerrer mey beni ḥayrān iden
- 5 'Işk mıdur yā gül midür bülbülleri nalān iden
Na'rası bezm ehlinüñ meyden mi sāğardan mıdur
- 6 Nālemi güş eyleyen bir nāy-ı pür-şīven şanur
Üstüḥ'ān üzre gör cismimi pīrāhen şanur
- 7 Yā şeb-i ğamda yanar fānūs-ı şeb rüşen şanur
Āh ol sengīn-i dil-i sūzānımı āhen şanur
- 8 Düşmene uyma didüğümçün beni düşmen şanur
Dostlar billāhi suç bende mi dilberde midür
- 9 Añladursan dem-be-dem ben 'andelīb tütalım
Nāledür ey yüzi gül anuñ bāzū tütalım
- 10 Derd-i bahr-i gül selā katdıñ ğarībi tütalım
Çāre çün çekmekdürür cevri-ḥabīb tütalım
- 11 Defter-i 'uşşāka yazmışsın raķībi tütalum
Çāre çün çekmekdürür cevri-ḥabīb tütalum
- 12 Bir nefes tılabveş zār ile giryān ağlamak
Göz-i eşkümlü çeşmüm seyl-i tūfān ağlamak
- 13 Bī-ķarār olup müdām ser-geşte ḥayrān ağlamak
Sanmı ķaldı penāhı böyle sūzān ağlamak
- [28b] 14 Ey Mu'idi gice gündüz agrayup kan ağlamak
Kendü kendüñden midür yoḥsa güzellerden midür

⁶³ Süleyman Solmaz, *Gülşen-i Şu'arā*, <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/10731,agmpdf.pdf?0> (18.06.2014) s.282.

Tedis-i Su'ālî⁶⁴*Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün*

I

Düşdüm bu ey 'aşkile ey dil melāmete
 Derd ü belā vü miḥnet ü cevr ünedāmete
 Ḥayfā nidem ki āḥiri irdüm saḳāmete
 'Ömrüñ şonucı çıkmadı ayruḳ selāmete
 Vā ḥasretā ki irmedüm ol serv ü ḳamete
 Vā firḳātā ḳaldı bu ḥasret ḳıyāmete

II

Künc-i belāda geldi ḡamuñ 'ıṣḳ ola didi
 Cān ḳarşu çıḳdı 'izzet ile lmerḥabā didi
 Dermān getürdi ayaḡı yā ḥüsaña didi
 A'za tenümde her birisi bir yaña didi
 Vā ḥasretā ki irmedüm ol serv ü ḳamete
 Vā firḳātā ḳaldı bu ḥasret ḳıyāmete

III

Bezm-i ḡam içre sāḡar-ı çeşmüm tolu şarāb
 Heçr āteşine döne döne oldı dil kebāb
 Ḥasret eliyle başuma şacdum bu dem türāb
 'Ömrüm gülini bād-ı ḥazān eyledi ḥarāb
 Vā ḥasretā ki irmedüm ol serv ü ḳamete
 Vā firḳātā ḳaldı bu ḥasret ḳıyāmete

IV

Ben bendesini añmadı ol yār yād idüp
 Cān u göñülde ḡuşşa vü hicri ziyād idüp
 Dilde belā vü dīdede nem serde bād idüp
 Ḥasret eline şaldı beni nā-murād idüp
 Vā ḥasretā ki irmedüm ol serv ü ḳamete
 Vā firḳātā ḳaldı bu ḥasret ḳıyāmete⁶⁵

[29a]

Karalama çalışmaları yapılmıştır.

⁶⁴ Suat Donuk, "Bilinmeyen bir Şair: Su'ali ve Şiirleri", Turkish Studies/Türkoloji Araştırmaları Dergisi C 8/9, S 2013, s.1223-1249.

⁶⁵ Şiirin devamı 38a'dadır.

[29b]

50

Ꞑıt'a⁶⁶

Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

Eş'ār-ı dil-keş ile bu mecmū'agūyā
Baħr-ı muħıř-i ma'nāda işler sefinedir
Cins-i cevāhir-i süħan-ı rüħ-baħşile
Bir 'ārifin yanında leb-ā-leb definedir

51

Müfred⁶⁷

Mefā'ilün Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

Şemīm-i kākülün almuş nesīm-i gülşende
Demiş ki sünbül sende emānet olsun bñ

52

Ꞑıt'a

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ī lü Fe'ülün

Tīr-i müjeniñ pāresi vardır cigerimde
Billāh benüm ğayrı kıomadı nazarumda
Fikr eyledigim sensin efendim gice gündüz
Taķdır nedür çāre bu varmış kaderimde

[30a]

53

Ėazel-i Sulřān Murād Ėān

'Aleyhi'l RaħmetüMerħüm Sulřān Murād Ėān

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 Ne deñlü atup tīr-i cevriñ cāne incinmez
Ꞑaşı yāyım saña toğrı gelen kıurbāne incinmez
- 2 Şalup çāh-ı zenaħdāniña bend itdüñ deli gönlüm
Hecrü bir fenā meşrebdür ol dīvāne incinmez

⁶⁶ Fatma Büyükkarcı Yılmaz, "Onsekizinci Yüzyıldan Bir Kırkambar: Elifizāde Feyzī Mecmuası", Turkish Studies/Türkoloji Araştırmaları Dergisi, C 8/9, Yaz 2013, s.838-877.

⁶⁷ Abdülkadir Karahan, *Kanuni Sultan Süleyman Çağı Şairlerinden Figānī ve Divançesi*, İstanbul, 1966, s.103. Bu beyit divandaki gazellerden birinin 2. beytidir mecmuada müfred olarak yazılmıştır.

- 3 ‘Acep mi nār-ı hicrũnebegũm taşat getũrdimse
Girerse ger semender āteř-i sũzāne incinmez
- 4 Kayırmaz eyler isem rũz u şeb ger nāle vũ efgān
Gũl ũzre itdũgi murę-ı sařrā fięāne incinmez
- 5 Senişaşlar ise kũyına vardıkça eger zāhid
Murādĩ kim şadem bařaramdāne incinmez

54

Nazire-i Bākĩ⁶⁸

Mefā‘ilũn Mefā‘ilũn Mefā‘ilũn Mefā‘ilũn

- 1 Eger biñ tĩr ura cevriñ ten-i ‘uryāne incinmez
Ucından tek hemān bir şişe çıksun cāne incinmez
- 2 Dil-i şad-çāk o mũy-ı mũřg-buyuñ bendine şalmaz
Çeker zũlf-i dil-āvĩzũñ cefāsin řāne incinmez
- 3 Döker ‘āřık yoluñda dāne dāne gevher-i eşki
Yatur řāk-i mezelletde yine bir dāne incinmez
- 4 Ğam u ğuşşa dil-i ‘uřřaķa yārān-ı řāfadandur
Gõñũl řazř eyler anlardan kişi yārāne incinmez
- 5 Zebān-ı t‘an-ı a‘dādan perĩřān olma ey Bākĩ
Hezārān tĩře-i āzār ururlar kāne incinmez

[30b]

55

Ğazel-i Muřibbĩ Taşmis-i Ğayālĩ⁶⁹

Fa‘ilātũn Fa‘ilātũn Fa‘ilātũn Fa‘ilũn

I

‘Āfiyetden çeksũn el yār-ı vefādar isteyen
Kũy-ı ‘ařķa gelmesũn nāmus ile ‘ār isteyen
Sĩnesin pũr dağ eder bir lāle ruřsār isteyen
Şan yuda şa‘ñ degũl la‘l-i leb-i yār isteyen
Ka‘be mařřũda ol kim ergũrũr sa‘y ile yol

II

Cānını řurbān verir olmaz řayātından melũl
Nağme-i ‘uřřaķa āheng idemez her bĩ-uřũl
Terk idũp zũhdi řalāhı şılmışım zũlfĩñ řabũl

⁶⁸ Sabahattin Kũçük, *Bākĩ Divanı Tenkitli Basım*, Tũrk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2011, s.222.

⁶⁹ Ali Nihat Tarlan, *Ğayālĩ Divanı*, Akçağ Yayınları, Ankara, 1992, s.73.

Rûz-ı maḥşerde benüm ey dōst zünnâr isteyen
Cân virür bu yolda zülf-i siyeh-kâr isteyen

III

Yâra kalmaz ḥâtırı olduğuna âvâre dil
Yandığına şabr eder pervânedir her nâra dil
Çanlı dagım gibi boyandı kızıl çanlara dil
Kânî olmaz küyüña vaşlıñ diler bîçâre dil
'Aşk-ı bâkî cândadır cân cismim içre âriyet

IV

Teşne iseñ çanıma nüş eyle şaḥḥân 'afîyet
Cevher-i pâk-i maḥabbetde fenâdır ḥâşiyet
Ḥâşıl olmuşdur derd ü miḥnet 'âlem içre 'âkıbet
Nağd-i 'ömrüñ ḥarc edip yâr-ı vefâdar isteyen
Hiçe şatdı cenneti 'aşk ile dîdâr isteyen

V

Çam nedîmindir Ḥayâl kalbini mesrûr tut
Zâhir ki virâne ile bâtıñ ma'mûr tut
Şalsa pertev cismine nâr-ı muḥabbet nûr tut
Bî-vefâ yârñ Muḥibbî cevriñ ma'zûr tut
Yârsız çalır cihânda 'aybsız yâr isteyen

[31a]

56

Ġazel-i Necâtî⁷⁰

Mef'ülü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 1 Çarḥuñ güneş egerçi ki gör ki güvencidür
Küyüñde çapu çapu gezer bir dilencidür
- 2 Kirpiklerüñ ḥayâli bu mecrûḥ sînedede
Ey çaşları kemân uvacuğ çara sancıdur
- 3 Kimden çutar imiş yüzünñ çarası raçîb
Kim netdi kime ne kendü çazancıdur
- 4 Dün gördi cur'a dökdüğümü pîr-i mey-kede
Bugün beni oñarmayan anuñ ilencidür
- 5 Servi Necâtî çaddüñe beñzer didi ise
Luḫ it sen aña çalma ki şâ'ir yalancıdur

Farsça bir çazel alınmamıştır.

⁷⁰ Ali Nihat Tarlan, *Necâtî Beg Divanı*, Akçağ Yayınları, Ankara, 1992, s.190.

Ġazel-i Şabrī

Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilün

- 1 İster idim ser-i ‘aşkıñ senede idem zamān
Āh kim ‘ālemlere fāş itdi çeşm-i hūn feşān
- 2 Ruĥlaruñ mir’ātına zülfinüñ olmuş iki zarf
Bed nefesden tā ki jengirmeye ey ğonce dīmān
- 3 Zaĥm-ı tīrūñ azduĝı budur ki sīnemde benüm
Aĝzına dil şoĝdı peykānıñ eyā kaşı kemān
- 4 Şan buluddan serv başına çıķup toĝrı güneş
Bir kaĥ zülfin yüzünden ref’ kılsan nāgehān
- 5 Ol kemān ebrūlaruñ oldum ĥayāliyle celāl
Şanma ey meh-i kevkeyn bir burc-ı bedende üstüĥ’ān
- 6 Bir ĥurı şāĥ üzre güyā zeyn olupdur lāleler
Şabrī dāĝ-ı hūn-feşān ile cism-i nātüvān

[31b]

Ġazel-i Emrī⁷¹

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

- 1 Şadāsı nālemüñ bülbül fezāyı sīne bāĝumdur
Nihāl üzre gül-i aĥmer elif üstinde daĝumdur
- 2 Diyār-ı ‘ışķ şāhıyam sütün-ı āhum üstinde
Güneşdür ĥulle-i zerrīn felek aţlas otaĝumdur
- 3 Ķatīl-i tīĝ-ı hicrānam felek türbem meh ü ĥurşīd
Yanar üstimde rüz u şeb iki altun çeraĝumdur
- 4 Ġamuñ dāĝuna sīnemde idersem n’ola cān ĥurbān
Muĥibbī pīr-i ‘ışķam ol benüm eski ocaĝumdur
- 5 Şeh-i mülk-i ĝamam Emrī ĥadeng-i nāle atmaĝa
Sütün-ı āhum üstinde güneş altun ĥabaĝumdur

⁷¹ Saraç, a.g.e, G.163.

Ġazel-i Emrī⁷²*Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün*

- 1 Küşte-i tīg-ı ğam-ı 'ışk olduğumçün ey melek
Bir zümürrüd türbe yaptı üstüme çarh-ı felek
- 2 Kehkeşāndur rişte-i tesbīh encüm dānesi
Üstüme ol türbede tesbīh-ı ħ'andur her melek
- 3 Mihr ü mehdür şanma iki türbe-dārumdur benim
Birisine aħşama dek bekler birisi şubħa dek
- 4 Türbetümde her gice yanar kanādīdür nücüm
Meşhedüm üstine ya örter felek altun benek
- 5 Ķabrim üstine ħurılmış ħaymedür çarh Emrīyā
Zer tınābdur şu'ā-ı āfitāb āhum direk

Ġazel-i Emrī⁷³*Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün*

- 1 Gelmedi dost gitmedi düşmen
Ħandemüz girye sözüümüz şīven
- [32a] 2 Azucuk 'aklı aldı virdi cünün
Miħnet-i dost raħāt-ı düşmen
- 3 Ġam hecr ü neşāt-ı vaşluñ ile
Şebümüz tīre rūzumuz rūşen
- 4 Rūz-ı vaşl-ı şeb-i firākuñda
Geç gelür ğam ferāħ gider erken
- 5 Düşmenüñ nehyi dōstuñ Emrī
Marāz u sıħħat ħabiħ u ħasen

Ġazel-i Emrī⁷⁴*Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün*

- 1 Eşk-i çeşmüm gördi ol pīr olası söğdi baña
Bu meşeldür kim erenler naħdine eyler du ā

⁷² Saraç, a.g.e., G.257.⁷³ Saraç, a.g.e., G.413.⁷⁴ Saraç, a.g.e., G.8.

- 2 Didiler başuñ yarar ol yâr-ı sengîn-dil şaķın
Başum ortaya ķotup didim yararsa n'ola
- 3 Yansa âteşdân-ı ķalbinde eger 'aşķ âteşi
Murğ başı üzre Mecnûnuñ yapar mıydı yuva
- 4 Ey ķaşı yâ tayanup mülk-i fenāya gitmege
Cānuma tiriñ-durur ucı demürlü bir 'aşā
- 5 Çeşm ü ruhsārına öykünse n'ola nergisle gül
Anlaruñ yüzün gözün açmışdur ey Emrî şabā

62

Ġazel-i Emrî⁷⁵

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

- 1 N'ola ey sīm beden göñlüñe eşķ itse eşer
Ki gümüş aķça durur tşa urursañ da geķer
- 2 Umaram tīguñı bir kez dahi sīnemde görem
Bu meşeldür ki şu aķduğı yire girü aķar
- 3 Meh-i nev dūd-ı dilümden nice ķarardı ki gör
Ele āyīne al eyle ħam-ı ebrūña nazār
- 4 Leb ü ruhsārına kim beñzede ġoncayla güli
Birinüñ ķulağı berg ü birinüñ ağızı ķoķar
- 5 Hiķ añar mı müjenüñ tīrini Emrî dir imiş
Dostlar ol ķaşı yānuñ oķı dilden mi ķıķar

[32b]

63

Ġazel-i Emrî⁷⁶

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

- 1 Leblerüñ ġonce yanağıñ gül-i ħandan olmuş
Ĥüsnün ey serv-isehī tāze gülistān olmuş
- 2 'Anberīn kāküline sünbüli beñzetedüğini
İşidip ol sānemüñ zülfi perīşān olmuş
- 3 Ĥalka ħalka görinen kākül-i pür-çīn degül
Didederdür lim anuñ ħüsnine ħayrān olmuş

⁷⁵ Saraç, a.g.e., G.131.

⁷⁶ Saraç, a.g.e., G.227.

- 4 Kākül-i cim anuñ qaddi elif qaşları nün
Ne diyem aña ki başdan aşığı cān olmış
- 5 Haşret-i la'lüñ ile cān virür Emrī sānema
Gözleri aqıdur üstine hayrān olmış

64

Ġazel-i Emrī⁷⁷

Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Çeşmüm 'acep mi dökse yaşım sīne tağına
Aqça döker murādı olan er çerāğına ocağına
- 2 Tığ-ı gam ile yāreledi bağrumı benüm
Ol tıfl tu'me itmege zülfi kelāğına
- 3 Māhuñ yüzine kara sürüp gezdürür felek
Öyküñdi var ise yine yāruñ yanağına
- 4 Ol la'li cān-fezāyı der-āğuş kıldı zülf
Güyā ki aldı 'İsīyi Meryem kucağına
- 5 Gül 'andelibe qrşu yüzün dürdü Emrīyā
Kim bile jāleler ne qoyupdur qulağına

65

Ġazel-i Emrī⁷⁸

Fā'ilätün Fā'ilätün Fā'ilätün Fā'ilün

- 1 'Aşık olmış çarh saña şanma hürşid u kamer
İki taş almış eline tırnayup göğsin döger
- 2 Her qaçan ta'līm-hāne içre oq atsaq durup
Tirüñ ey qaşı yāyına tutarlar tabelālar
- 3 Eşk-i gül-gün qaldı hayf ey hürşid-fer
Rāh-ı gamda sürmek itsem gitmeden bir dem düşer
- 4 Gül-sitān-ı dehr içinde serv-qaddler çok velī
Her zamān göñlümden ey qaşı kemān tirüñ geçer
- 5 Bunca sīm-i eşk ile faḥreylesem Emrī n'ola
Çarhı gör kim bir iki dīnār ile göğsin gerer

⁷⁷ Saraç, a.g.e., G.426.

⁷⁸ Saraç, a.g.e., G.98.

Ġazel-i Bākī⁷⁹

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Dil çeker ol tār-ı müy-ı 'anberinün minnetin
İstemez 'ālemdē zülf-i hūr-ı 'inün minnetin
- 2 Gerd-i rāhın çihre-i aġyāra kondurmuş şabā
Yükledük ol gāve hep rüy-ı zemīnün minnetin
- 3 Hānçer-i elması ġamzeñ var iken hūnī gözün
Çekmesün 'ālemdē tīġ-i āheninün minnetin
- 4 Ārzū-yı hāli müşġinün alurduk nāfeden
Dil götürmez hāşılı āhū-yı Çinün minnetin
- 5 Cām-ı la'lün cur'asın luḡ eyle dürd-keşlere
Çekmesün erbāb-ı himmet her deninün minnetin
- 6 Silk-i gevher ma'nī-i tarīk ü nazm-ı ter yiter
Bākīyā çekmez gönül dürr-i semīnün minnetin

Ġazel⁸⁰

Mefā'ilün Mefā'ilün Fe'ülün

- 1 Müdebbirdür diyü şāh-ı cihānī
Vezīr-i a'zamı olduġda lālā
- 2 Taşaddur etmesi sāyirine
'Acep çoġgörmüşdi ehl-i dünyā
- 3 Aña şīr-i ecel bir pençe şundi
Elinden alıbilmedi eṡibbā
- 4 Cihān-ı beġādan itdi rıḡlet
Ola menzil gehī Firdevs-i 'alā
- 5 Ġamına degmedi anuñ ġurūrı
Ġurūr itmez anuñ kim 'aġlu ola
- 6 Didi ehl-i hıret menkuta tariḡ
Bozar tedbīr için taġdīr-i Mevlā

⁷⁹ Küçük, a.g.e., s. 336

⁸⁰ Mahlas bulunamadı.

[33b]

68

Ġazel⁸¹

Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün

- 1 Ey pâdişâh-ı baħru beraç dīdeñi kıl bir nazār
'Aksinedir devr-i ķamerıtdı cihānı Őūr u Őer
- 2 Cem' eylegil a'yānıñı kim ıtular fermānıñı
Ķayır Őehā dermānunı yoħsa saña irdi ħazer
- 3 Virme menāŐıb cāh ile yaķma cihānı zulm ile
Afāķ-ı ıtoldur 'adlle bid'at ü cevri gider
- 4 Uyma nisānuñ sözüñe aldanma sāz u sūzına
Ķıķvār 'adūnuñ yüzine ceddūñ gibi ol sen de er
- 5 Eyle ħimāyet bu dīni ħor itme zinhār bu dīni
Kurtar la'inden bu dīni sür 'askerün eyle sefer
- 6 Lāzım budur Őāħım saña yüz ıtutasın Ħaķdan yaña
'Arz idesin 'acziñ aña tā bulasınnaŐr u zafer

[34a]

69

ĶaŐıde⁸²

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe' ilün

- 1 Bu ķaŐıdem nola ser-defter-i dīvān olsa
Nāmını mülhem-i ħayb itdi re'isü'l eş'ār
- 2 Sāmī tābıñı ıtnāb-ı temeddüħle kelām
Ba'd-ı ezīn ile du'ā virdini beni zīb destār
- 3 Tā ki feyyāz-ı ezel saġar-ı ħabrāyı
Nev-bahār eyle ide ħarķa benūr-ı ezhār
- 4 ĦaŐr-ı ecsād-ı nebāt ile tā kim her bār
Ķudretin izhār ide Şun'ı Celīl ü Cebbār
- 5 Görmeye rüy-ı ħazānbaħķe-i iķbāli
Ķemen-i devletini ħak ide hemvāre bahār
- 6 Serv-i zātı ola pıķ efken zevk-i cavıt
Komaya kuŐe-i damanına kerd-i ekdār

⁸¹ Mahlas bulunamadı.

⁸² Mahlas bulunmamaktadır.Bu Şiirin başı 44b'dedir.

- 7 Haşre dek gülşen-i devletde şafâlarda ola
.....çerâgân kesir'ül enzâr
- [34b] 8 'Arz-ı hâl eylemek ister 'aķabmedhinde
İznüñ olursa eger kilik-i ber-nişân-ı güftâr
- 9 Bād-ı āhumla birāz cūy-ı midādi ideyim
Behem amihte ķulzüm bī-ķa'r u kenâr
- 10 Ya'nī evzā'mı taķrîr ideyim t̄ali'imüñ
Mācerā-yı dilimi söyleyeyim bir miķdâr
- 11 Virmez āmîz eşi deryāya nefîr bilürem
Ķara taġdan cerbān itse de mevc-i enhâr
- 12 Dād bu çarķ-ı siyeh kâse-i dūnîbirürdan
Bitmedi mezra-ı amālime bir ķatre nişâr
- 13 Ħayf kim ķalmanı dıraġt-ı emelim ħuşk-nümā
Tıfl-ı dil görmedi hengām-ı zuhūr-ı ešmâr
- 14 Gelse endişeme gülçin-i naġl-i ümmîd
Devha-i ķalbim ider şu'le şıfat-i āteşbâr
- 15 Zāġ-veş be-maġalli nevġa ider baġt-ı siyāh
Āşiyānından olur bülbül tab'im bîzâr
- 16 Devr-i cām-ı tarbı şu'le-icevvāle mişāl
Turfetü'l 'ayn idemem zîver-i dest-i intizâr
- 17 Bā'işü'l ferş olur geçerdi t̄aliġ-i şüm
Sākî-i çarķ elime virse her ayāġ şerm-sâr
- 18 Düşdi girdāba gönül dāire-i ħayretde
Bulmadı sâhil-i maķşûdda bir cāy-ı ķarâr
- 19 Berg ü sāmānımı hep ħırmen-i ħarmān itdi
Rüzġâr eylemedük maġv u telef ħabbemi var
- 20 Ķaldı müsvedde-i ħülyādabeyāz olmadı kām
Rişte-i mıştar-ı ġam olmuş iken cism-i nizâr

[35a]

70

Ķazel-i Mevlānā Ķaribî

Fa'ilātün Fa'ilātün Fa'ilātün Fa'ilün

- 1 'Āşıķam hem bülbülem kūyındur gülzâr-ı men
Ķāġ olur kemter gedāyım ġāġ olur ħünkâr men

- 2 Gāh olur mest-i harābım gāh olurhuşyār-ı yār men
Hem mu‘arrifhem müezzīn hoten muşāhib-i yār men
- 3 Şaçaram āhū gibi hem cürcenı o niyāz-ı ben
Hem haţībem va‘izam va‘z eylerem tefsir ile
- 4 Himmetüm bālā vü gönüm şan berāber seyriyle
Vardır istihrāc ben ders okuram tahtır ile
- 5 Hoş muvaḥḥaşlarbilürem okuram tahtır ile
Yaḥşı āvāz ile hoşca türkiler ile ırlar men
- 6 Kimse yād itmez beni her kişinüñ bilişiyem
Hem ‘imāret sūhtesi hem tekyesiñ dervişiyyem
- 7 Zevkim hem şevkim hem nüşım hem ‘ayşım
Hem zarīfim hem vecīhim hayli gökçek kişiyem
- 8 Cild-i ra‘nā işlerem düşmenlerim tağlar men
Bir deli dīvāneyim kim yokdurur ‘aqlım benim
- 9 Ki gider ‘aqlım başımdan ki gelür ‘aqlım benim
Merd-inaḳḳāşım cihānda yokdurur meşelüm benüm
- 10 Naḳş idüp gezdürmelüdü şüret-i şeklüm benüm
Tolanur men küy-ı yarı şanasın per-gār men
- 11 Zāhid olup yemeden içmeden ayrılısam gerek
‘İlimle göge ağup girü yire insem gerek
- 12 Dünyede Molla Ğarībi diyü söylensem gerek
Gerçi bilmezem Arapça Fārisī öğrensem gerek
- 13 Türkī sözüm söyledikçe şu gibi çağlar men

[35b]

71

Ğazel-i İlähī

İlähī Bey Fermāyed

Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilün

- 1 Gel çebebi cezālığı görme revā çeki çeki
Arz-ı ruḥ eyle günde bir dāimā nümā çeki çeki
- 2 İmdi ki sen zamān zaman gelmesen ben ölürem
Cān çıkar hemān hemān rüy-nümā çekiçeki
- 3 Benden alan keşān keşān gönümü sensün ey dilber
Bār gören kemerde bir mäh-ı ruḥa çeki çeki

- 4 Nāşilar ile gezdügiñ var yüri yoğ yoğ itmeyem
Añgil çoğ çoğ eyleme gel şamma çeki çeki
- 5 Hey püseriñ cefā idüp cevrla yaqma cānımı
'Aşkıñam ayrū kim cān-ı bābā çeki çeki
- 6 Derd ile ben yetimiñi nice bir iñlede ğamuñ
Emsem eyle dudaklarun ile devā çeki çeki
- 7 Añgil ru siyāhiñ koma ki yanuña gele
Divle hem-dem olma ey hūr-liqā çeki çeki
- 8 Yanımıza gel ey āhīmihr-i vefāda luṭfla
Cānımıza çoğ eyleme cevrla cefā eyleme çeki çeki
- 9 Cān ile sevmişim seni durmuşuz
Bir gicecik merdlerü başı nümā çeki çeki
- 10 Tüt sözümi bu dünyeniñ çünki vefası yoğmuş
Sür sevin eyle dem-be-dem zevk [ü]şafā çeki çeki
- 11 Cān var āhī ademün katlinü mi bu işveye
Gezme bu hüsni-nāz ile böyle şehā çeki çeki
- 12 Bir gece çek gözet beni hücreñe varayındidik
'Ahdüñe hey meded meded eyle vefā çeki çeki
- 13 Çünki ilāhībendeñe mihr-i vefālar itmedüñ
Terk-i cefā vü cevrla kıl berhurdār ol çeki çeki
- 14 Çünki ilāhī bendeñe mihr-i vefālar itmedüñ
Çünki ilāhī bendeñe mihr-i vefālar itmedüñ
- 15 Terk-i cefā vü cevrla kıl berhurdār ol çeki çeki
Çünki ilāhī bendeñe mihr-i vefālar itmedüñ

72

Ġazel-i Emri⁸³

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Küşte-i tiğ-i ğam-ı 'aşq oldugumçün ey melek
Bir zümürüd türbe yaptı üstüme tāk-ı felek
- 2 Kehkeşāndur rişte-i tesbīh encüm dānesi
Üstüme ol türbede tesbiḥ-ḥāndur her melek
- 3 Mihr ü mehdür şamma iki türbe-dārumdur benim
Birisi aḥşama dek bekler birisi şubḥa dek

⁸³ Saraç, a.g.e., G.257.

- 4 Türbetümde her gice yanar anādīdūr nūcūm
Meşhedüm üstine ya örter felek altun benek
- 5 abrim üstine urılmış aymedūr ar Emrīyā
Zer ınābdur şu‘ā-ı āfitāb āhum direk

73

Terci-i Bend-i Rahmī⁸⁴

Mef‘ūlü Mefā‘ilü Mefā‘ī lü Fe‘ūlün

I

- 1 Ey dil nice nice bir dehrüñ derdün ekesün mukem
Bu bār-ı girān itdi addini sipihrüñ am
2 Yād eyleyeyin gūş it bir ādīşe-i mu‘zām
Bu ışşā beyānında oldı nieler ebkem
3 Bir gevher-i yektādan alk oldı amū ‘ālem
Cehl ile kimi cāhil ‘ilm ile kimi ‘alem
4 Vaşlile kimi şādān hecr ile kimi pūr am
Kimesi gedā olmuş kimesi şeh-ı a‘zām
5 Ğafletde nazār ılma a göziñi gel bir dem
Bu mes‘ele basinde ‘aıllar olur mülzem
6 Bu bezm-i arab sāza geh gah olup marem
Tācını idüp kej-rev ‘ayş eyler idi ürrem
7 Cem cāmını nūş itdi sürdi nie dem Rüstem
Bu bezm girü bākī ‘alem yine bu ‘alem

II

- 1 Īcād idicek Vācib bu ‘ālem-i imkānı
Bir gevher-i pāk itti māhiyyet-i insānı
2 Derc eyledi albinde gencīne-i pinhānı
Nefs ejderidūr anıñ her lahza nıgeh-bānı
3 Dil kişverinüñ olmuş her biri birer ānı
İlla nidelüm ‘ālem olmasa eger fānı
[36a] 4 ‘Ayyār-ı felek apdı tācı ser-i āānı
Nūş eyledi Īskender ser-eşme-i ayvānı
5 Şoñ demde yile virdi evreng-i Süleymānı
Geşt itmege ‘azm itdüm etraf-ı gülistānı
6 Bu beyti our gördüm bülbul idüp efnānı
Gūş eyleyicek güller āk itdi girībānı
7 Cem cāmını nūş itdi sürdi nie dem Rüstem
Bu bezm girü bākī ‘alem yine bu ‘alem

⁸⁴Fatih Tılı, *Bursalı Rahmī ve Divānı*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, s.69.

III

- 1 Cellād-ı felek her dem çekse dilā şemşir
Tut gerden-i teslimüñ yok gayrı dahı tedbîr
- 2 Ne yazdı ise başa taqdîr bir bir getürür
Ger nîk ü eger beddür olmaya kazâ tağyîr
- 3 Bir yañadan hâr u ğam oldu baña dâmen-gîr
Âlâm-ı ser-encâmum seyrân idicek bir pîr
- 4 Bir cām şunup kıldı sūz-ı dilime te'sîr
Şan ab-ı hayât ile kılmışlar anı taħmîr
- 5 Vaşfında hîred 'âciz diller idemez ta'bîr
Oldı dil-i vîrânım anuñla o dem ta'mîr
- 6 Ol cām-ı şafâ-bahşuñ eṭrâfına bî-taḫşîr
Bu beyti dil-âvîzi kılmışlar idi taħrîr
- 7 Cem cāmını nüş itdi sürdi niçe dem Rüstem
Bu bezm girü bâkî 'alem yine bu 'âlem

IV

- 1 Seyrân ideyin dirseñ pür-hûn ser-i Dârâyı
Var deşt-i fenâ içre gör lâle-i hamrâyı
- 2 Dünyâyı kıyâs itsen ger füşhât-i 'uḫbâyı
Seyr eyle müsellesde eşkâl-i zevâyâyı
- 3 Bir sâķî-i mehveşden nüş it yûri şahbâyı
Düş kūy-ı harâbâta ol 'âşîķ-ı rüsväyî
- 4 Rûhânî nazar eyle görseñ ruḫ-ı zibâyı
Şüretde yürür ḳalma seyr eyle bu ma'nâyı⁸⁵

[37a]

74

Ġazel-i Ḥayâlî⁸⁶

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Göñül mülkine geldikçe hayâliñ şâhı ğamlarla
Aña ḳarşu ḳıḳar 'izzet ider âhum 'alemlerle
- 2 Görinen mü degüldür sînem üzre ey ḫaṭṭ-ı 'anber
Yazârım naḳş-ı ḫüsnüñ levḫ-i dilin ḳıl ḳalemlerle
- 3 Lebüñ dil ḫasteler dârü's-şifâsıñın benüm 'ömrüm
Revâ mıdur geḳinim ben elemler ile i'lâmlarla
- 4 Yâ öldür zehr-i hecrüñ ile yâ dirgür âb-ı vaşlıñla
Ṭabîbim bir yana eyle beni emlerle semlerle
- 5 Ḥayâlî dilrubâlar ile ṭolalıdan nâliyâ sînem
Hemân ol deyre döndüm kim pür olmuşdur şanemlerle

⁸⁵ 4. Bendin son üç beyti ve 5. bend mecmuada eksiktir.

⁸⁶ Ali Nihat Tarlan'ın hazırladığı Hayâlî Divânı'nda bulunamadı.

Nazîre-i Hilâlî⁸⁷*Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün*

- 1 Elemler üstine 'asker çeküp geldükçe gamlarla
Muķābil olmağa āhum çıkar karşı 'alemlerle
- 2 Nice şerh eylesün derd-i derūnum kıldı dermānde
Dil-i bimārum ey meh-rū yatur derd ü elemlerle
- 3 Gönül virme gel ey meh-i nā-mihre 'ālemde
Ki 'uşşakın helāk ide cefālarla sitemlerle
- 4 Yā dirgür āb-ı vişāliñle ya öldür zehr-i gamuñla
Ĥabībim bir yaña eyle beni emlerle semlerle
- 5 Kıyāmet serv-ķaddlerle yūri 'ıyş ü bülend eyle
Hilāli bezm-i gülşende müdām iç cām-ı Cemlerle

Ėazel-i Necātî⁸⁸*Fa'ilātün Fa'ilātün Fa'ilātün Fa'ilün*

- 1 Tūtalum zenbīl ile gökden iner meh-pāreler
Ā begüm yerden mi çıķdı 'āşık-ı biķāreler
- 2 İhtiyāţ itmez misiñ andan ki aşķāb-ı niyāz
Baş açup zārī ķılup yerden göge yalvaralar
- 3 Āfitābum yüzüñ ağ alnuñ açıkdur gerçi kim
Sāye-veş arduñcadur bir nice yüzi ķaralar
- 4 Cām-ı la'lüñle şarāb-ı nāb hem-reng olmasa
Küleyüp düşmezdi saĖār üstine āvāreler
- 5 Ey Necātî çıķma yoldan aldanup güzellere
Şem' gibi şanma ki her dem önünce varalar

⁸⁷ İsmet Şanlı, *Hilālî Divānı*, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bursa, 1999, s.56.

⁸⁸ Tarlan, *Necātî Beg Divānı*, a.g.e., s.212.

Ġazel-i Revānī⁸⁹

Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilün

- 1 Hey dilemezsens dostum şol ġamze-i bī-dāduña
Hey kıyāmet rüz-ı maşşer gelmez oldı yāduña
- 2 Zülmiñle bu elif kıaddüm büküp dāl eyledüñ
Pādişāh-ı hüsnsin andan sıġar mı aduña
- 3 Nāz ile ‘uşşākı öldürdüñ saña öğreden
Hey nice ta‘līm idermiş āferin üstāduña
- 4 Daimāġögsün döger turup şanevber-i müştle
‘Aşık olmuşdır meger kim kıāmetiñ şimşāduña
- 5 Hey ne sengīn dil olur ol dilber-i sīmin beden
Hiç raħmitmez Revānī nāle vü feryāduña

Ġazel-i Lāmi‘ī

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

- 1 Urınur ol melek çünkim külāhun toġrı ġāh egri
Her aybaşında reşkinden giyer tācını māh egri
- 2 Beni aşmaġiçün zülfiñ getürmüş meclis-i hüsne
Ĥaţtuñ tezvīrle hücçet-i kıaşun iki güvāh egri
- 3 Gören bu ĥadd ü kıadd o tāc ger nihāduñ dir
Gelüp serv üstine ĥurşīdurınmışdır külāh egri
- 4 Ĥırāmān kıāmetüñ meydenki her bir yanıma māildir
Şanasın servdir yilden olur ki toġrıġāh egri
- 5 ‘Acep mi Lāmi‘ī kıaddüñ bükülse her ġün āh ile
Ki ola her serv ü cū yanında bī-ġünāh egri

⁸⁹ Ziya Avşar’ın hazırladığı Revānī Divānı’nda bulunamadı.

Gazel-i Enverî⁹⁰

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ ilün

- 1 Nideyin şahın-ı çemen seyrini cānānım yok
Bir yanımca şalunur serv-i hırāmanum yok
- 2 Emdürür gerçi lebüñ vaşlını cānlar virene
La‘l-i cān bahşını emsendimege cānum yok
- 3 Nice da‘vet ideyin ol perī haletime
Hātem-i la‘l gibi dehr-i Süleymānım yok
- 4 Bağrumuñ başına cānā ğāmuñ odlar yaçalı
Kaldum ayağda kara başuma dermānum yok
- 5 Enverī gülşen-i küyiñda figānlar eyle
Dime ey gonce dehenbülbul-i nālānum yok

Müfred

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ ilün

‘Arz-ı hāl etmege hergiz seni tenhā bulamam
Seni tenhā bulıcağ kendümi aşla bulamam

[38a]

Tedis-i Su‘alî⁹¹

V

- 1 Kaşuñ firākı pādişehüm düşdü cānuma
Tır-i müjeñ de bir yañadan girdi kanıma
- 2 La‘lün getürdi cānımı cāna dehānuma
Cān acısıyla düşdi bu maṭlā‘ zebānuma
- 3 Vā ḥasretā ki irmedüm ol serv ü kamete
Vā firqātā kaldı bu ḥasret kıyāmete

VI

- 1 Güş tutmaz ise ol şānemüm hāl-i zārıma
Raḥm itmez ise ger bu dil-i bī-ḳarārıma
- 2 Ağla gözüm kim irmez isem gül-‘izārıma

⁹⁰ Cemal Kurnaz-Mustafa Tatçı, *Ümmī Divan Şairleri ve Enverī Divanı*, Milli Eğitim Basımevi, Ankara, 2001, s.119.

⁹¹ Bu şiir 28b’nin devamıdır.

- 3 H̄asret eliyle yaz bu beyti mezārıma
Vā h̄asretā ki irmedüm ol serv ü q̄amete
Vā firqātā qaldı bu h̄asret kıyāmete

VII

- 1 Cānun Su’ālī yolıña cānā nişār idüp
Terk-i vücūd itdi ‘adem ihtiyār idüp
2 H̄āk-i mezārı yanına vardum güzār idüp
Her bir giyāhı bir dil olup didi zār idüp
3 Vā h̄asretā ki irmedüm ol serv ü q̄amete
Vā firqātā qaldı bu h̄asret kıyāmet

82

Ġazel-i Bākī⁹²

Mef’ülü Fā’ilātü Mefā’ilü Fā’ilün

- 1 La’lün qatında kıymet-i gevher şikest olur
Zülfiñ yanında revnāq-ı ‘anber şikest olur
2 Meclisde la’l-i yāre iñende ezilmesün
Vallahi yoḥsa kelle-i şeker şikest olur
3 Başlar yitürse meclis-i ‘aşqda taq degül
Bezm-i şarābda nice başlar şikest olur
4 Şimşād-ı hoş hırāmene ol servüñ öykünüp
Reftāre gelse pāy-ı şanavber şikest olur
5 Bākī şikenc-i zülfi-i ğamuñ yazmaq istesem
Taḫat getürmez elde qalemler şikest olur

[38b]

83

Ġazel-i Bākī⁹³

Mef’ülü Fā’ilātü Mefā’ilü Fā’ilün

- 1 Cüy-ı belāyı ḫalk birer ikişer geçer
Baḫr-i fenādan ehl-i tecerrüd yüzer geçer
2 Reşk-i zülāl-i ḫaçeri ḫalkuñ belin bükür
Şehr-i dile gelince hezārān kemer geçer
3 Cām-ı şarāb-ı nābdan ayırmaz gözin ḫabāb
Her rüzgār-dīde ki şāḫib nazar geçer

⁹² Küçük, a.g.e., s.161.

⁹³ Küçük, a.g.e., s.184.

- 4 Yollarda görse ağladuğum baña taş atar
Gâhı bu çeşm-i eşk-feşânı siler geçer
- 5 Geçmez tena‘umdan o kim bezm-i ‘alemüñ
Câm-ı fenâyı ‘âkıbet’ül-emr içer geçer
- 6 Gülzâr-ı câna şu ağıdur gerçi Bâkıyâ
Dilden sinân-ı gamzeleri şöyle ter geçer

84

Ġazel-i Bâkı⁹⁴

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

- 1 Halka halka zülf kim ol hatt u hâl üstindedir
Şekl-i tuğra-yı mişâli bî- mişâl üstindedür
- 2 ‘Ârız-ı gül-günüñ üzre hâl-i fettānuñ senüñ
Fitneden hâl-i degül her lahza âl üstindedür
- 3 Sâ‘id-i sâķi ile cām-ı mey-i gül-gūna bak
Bir gül-i sîr-âbdur gūyâ nihâl üstindedür
- 4 Nakş-ı hadd-i lāle-reng ol ‘ârız-ı pākīzede
Berg-i güldür gūyiyāb-ı zülāl üstindedür
- 5 ‘Âşık-ı bi-çāre ler bār-ı belāñ altundadır
Dermend üftāde görseñ hâl üstindedür
- 6 Mimdür gūyâ dehānuñ şafha-i mah üzredür
Sîne beñzer şāne-i zülfiñ ki sāl üstindedür
- 7 Rūy-ı baht-i bedr olur bürc-i şerefde ‘âkıbet
Her ki mäh-ı nev gibi kesb-i kemāl üstindedür

[39a]

85

Ķıt‘a

Mef‘ülü Mefā‘ilü Mefā‘î lü Fe‘ülün

Dünyāyı harāb itdi o mestāne baķışlar
Ol çeşm süzüşler o ġazālāne baķışlar
Takat mi qor ādemde yerinden oķopuslar
Oh raşş sürüşler o levendāne baķışlar

⁹⁴ Küçük, a.g.e., s.177.

Ġazel-i Őerif

Berā-yı Tarif

Fa'ilātün Fa'ilātün Fa'ilātün Fa'ilün

- 1 Hamd bī-gāyet saña ey Rabb 'izzetüñ eyledüñ
Nür-ı ihsân ü 'aṭāyı pertev-endāz cihān eyledüñ
- 2 Şadr-ı aḳdem-i ḳalb fersüde olmuşken yine
Bir mesihā-yı 'ināyet pīşe virdi tāze cān
- 3 Ol mesihā-yı zamān ki ihyā ider bir ḫarf ile
Mürde-kān şadbazārı itse taḫrīk-i zebān
- 4 'İlmünüñ bir ḳatre-i nāçizi deryāy-ı muḫit
Fazlınuñ bir zellesi mihr-i münir-i asmān
- 5 Çeşm-i bedrine şatılsun āyine-i iḳbāli
Dā'imā olsun nigebān-ı Hudāy-ı müste'an
- 6 Böyle dir 'ālem Őerifā şimdi hep tarih için
'Adl-i Yahyā-zāde ḳalb-i şadrı ḳıldı şadmān⁹⁵

[39b]

Ġazel-i Rāmī⁹⁶

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 Ḥayāl-i lā'ı-i nābuñ cām-ı çeşm nerde ḳalmışdı
Ḥumār-ı bezm nüş-a-nüş vaşluñ serde ḳalmışdı
- 2 Dökilür bende-i dil ser-ger mey-i fikr-i nigāhıñ ile
O bī-hüş-ı muḫabbetdür düşüp ber-perde ḳalmışdı
- 3 Sikender dürr-i ser-ā-ser meşreb eczā-yı 'ālem hep
Şafā-yı ḫātır ancaḳ bādede sāğarda ḳalmışdı
- 4 Buremzī keşfe bir müşkül-küşāyı vücüd gelmez mi
Kerem bir lafz-ı bī ma'nī gibi dillerde ḳalmışdı
- 5 Dil-cü her tāt-ı devlet kimseye dost itmez ey Rāmī
Nice şāh-ı cihānıñ çeşmi ol efsürde ḳalmışdı

⁹⁵ Gazelin sonuna 1125 tarihi düşülmüştür.

⁹⁶ Erdal Hamami'nin hazırladığı Rami Divanı'nda bulunamadı.

Gazel-i Yahya⁹⁷

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

- 1 Hemîşe merdüm-i çeşmüm 'izâr-ı yâra baqar
Gözüm o penceredür şahın-ı lâlezâra baqar
- 2 Zamân gelür yine zerrîn qadeh alur eline
Çemende nergis-i şehlä hemân bahâra baqar
- 3 Nesîm-i luţfunadur intizârı fülk-i diliñ
Çoğ oldı sâhil-i miñnetde rûzgâra baqar
- 4 Seni gelür işidüp bağæ yâsemen cânâ
Çıqup o şevk ile dîvâre rehğüzâra baqar
- 5 Ne i'tibâr bu evzâ'a merd olan Yahyâ
Ne zillete nazâr eyler ne i'tibâra baqar

Gazel-i Şem'i⁹⁸

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe' ilün

- 1 'Âr idermiş beni öldürmege ol sîm-tenüm
Varayım yalvarayım boynuma taqup kefenüm
- [40a] 2 Hulle-i cennet olursa çekeyim çâk ideyim
Dem-i vuşlatda baña hâ'il olur pîrehenüm
- 3 Tek beni zülf-i dil-âvîziñe berdâr eyleye
Çekeyim pâdişehüm kendü elümle resenüm
- 4 Tuymaz girsem eger mür-ı za'ifiñ gözine
Ey Süleymân-ı zamân şöyle za'if oldı tenüm
- 5 Yumağa câm-ı muğabbet ile vücüdumdan elim
Yaraşur ay u güneş olsa gümüşden legenüm
- 6 Şem'iyem güş-ı meyḥaneyi virmem felege
Gülşen-i bağ irmeden baña yegdür vaţanum

⁹⁷ Hasan Kavruk, *Şeyhülislâm Yahyâ Divanı*,

<http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/10655,seyhulislamyahaadivanihasankavrukpdf.pdf?0>, (18.06.2014), s.97.

⁹⁸Murat Ali Karavelioğlu, *On Altıncı Yüzyıl Şairlerinden Prizrenli Şem'i'nin Divanı'nın Edisyon Kritiği ve İncelenmesi*, <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/10640,girisprizrenlisemipdf.pdf?0> (18.06.2014), s.96.

Ġazel-i Bākī⁹⁹*Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün*

- 1 Elemin Kaysa kıyās itme dil-i maḥzūnuñ
‘Aqlı yoğ idi ne derdi var idi Mecnūnuñ
- 2 Ey ser-efrāz geen kimse ne ġaddār idügin
Başıña ounıcağ anlayasın gerdūnuñ
- 3 ZİR-i ḥāk olsa gerek menzilüñ āḥir n’idelüm
Māline mālİK imişsin ıtalum Kārūnuñ
- 4 Mey-i raḥat dileyü çekme ġam-ı devrānı
Cām-ı gül-reng yiter saña dil-i pür-ḥūnuñ
- 5 Yāre ‘arz eylemez çihre-i zerdİN Bākī
Virdügi rengi görüñ aña mey-i gül-ġūnuñ

Ġazel-i Bākī¹⁰⁰*Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilün*

- 1 Cāme ḥāb ol āfeti alduğça tenhā ḳoynına
Şubḥ-dem ebrüñ girer māh-ı şeb-ārā ḳoynına
- [40b] 2 Şubḥ-dem ey faḥte bİ-ḥüde efġān eyleme
Çün girersin her gice bir serv-i bālā ḳoynına
- 3 Niçün ağlarsun felekden bilsem ey şeb-nem seni
Görmeyeydim girmesen bir verd-i ra‘na ḳoynına
- 4 Dür dişüñ vaşfiñda şİ‘rim defterin dürdi meger
Kim şadef mecmū‘asını ḳoydı deryā ḳoynına
- 5 Ruḥlarıñ şevkıyle pür-dag itdi Bākī sinesin
Bir avuç berg-i gül-i ten ḳoydı deryā ḳoynına

⁹⁹ Küçük, a.g.e., s.269.¹⁰⁰ Küçük, a.g.e., s. 367.

Gazel-i Nefî¹⁰¹

Mef'ülü Mefâ'ilü Mefâ'î lü Fe'ülün

- 1 Kalmazsa ger o kûşe-i dāmān elimizde
Elden ne gelür çāk-i girībān elimizde
- 2 Zāhid bize peymāne yiter şanma tehī-dest
Lāzım mı hemān sübhā-i mercān elimizde
- 3 Biz nice doyunca kıanalım cām-ı murāda
Bir lahzā kıomaz sākī-i devrān elimizde
- 4 Dil teşne beden 'aşk ile mertebe pür-tāb
Penc-pāre olur aḥker-i sūzān elimizde
- 5 Ruḥsār-ı arak-rīzi yeter yakmağa yārin
N'eyley reşāḥat ile gülistān elimizde
- 6 Ḥaḥ gelse ruḥ-ı yāre yeter kākül ü zülfi
Gül gitse n'ola sünbül ü reyḥān elimizde
- 7 Bir sünbüle beñzer ki ola şebnemi vāfir
Nef'î yine bu kilik-i dür-efşān elimizde

[41a]

Gazel-i İshāk¹⁰²

Mef'ülü Fā'ilātü Mefâ'ilü Fā'ilün

- 1 Zāmīr-i ehl-i 'aşka merci' meyḥāne 'ār olmaz
Dil-i mir'āte zibaḳperde büş istinār olmaz
- 2 Teraḳḳī yapıdı nāḳıs dolan mizān-ı 'ālemde
Girān mikdarı 'ālemi meniş bālā midād olmaz
- 3 Olur resm-i vefā naḳş-ı berā-yı āsānız
Dil-i dilberde bünyān-ı mevālāt olmaz
- 4 Hevā-yı zülfidür bāride sāz-ı eşk-rizān
Ki ebr-i āsmān bād u zānsuzḳaḥre-bār olmaz
- 5 Dil bī-'aşk olur hem-vāre şām pür zālām-āsā
Fürüg-ı mihr 'ālemtābsuz zīrā enhār olmaz

¹⁰¹ Metin Akkuş, *Nef'i Divanı*, Akçağ Yayınları, Ankara, 1993, s.334.

92/3: 4 D.

92/4: 3 D.

92/4a penc: yaḥ D.

¹⁰² Ali Yıldırım'ın hazırladığı İshak Çelebi Divanı'nda bulunamadı.

- 6 Ne mümkün nāle-i tedbīr ile şad eylemek İshāķ
O şebbāz-ı hümā pervāz ‘anķādur şikār olmaz

94

Ġazel-i İsmā‘ilzāde

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

- 1 İder ‘āşık-ı ğam yār ile kesb-i neşve-i şihhat
Semender-i āteş sūzāne girdikçe bulur [rahat]
- 2 Medār-ı şevkdür ğam dīde-i dehre güzel
Olurbirāne düşdükçe ‘aşā-tāb āver [ğaret]
- 3 Olurlar bī-mehābā bŷy-ı düzd-ı gülşen-i hŷsnŷn
Ĥazryāğonce-i ter olmasa ağyār ile [hem-şifāt]
- 4 ‘Acep mi dil-i şafāyāb olsa dāğ-ı derd ŷ hecrŷnden
Tesellī-i başş olur pŷr-dāneye izhā-ı [germiyyet]
- 5 Nagāh hāhişŷmde vuşlat u hicrān tevāmdur
Baña feyz āver-kām olmaz ‘abd- mey-i sağar[sohbet]

[41a]

95

Ġazel-i Es‘ad¹⁰³

Mef‘ŷlŷ Fā‘ilātŷ Mefā‘ilŷ Fā‘ilŷn

- 1 Baķmam o ebrŷbāna haķ-ı fitne-zādsız
Şeh-beyt-i hŷsne meyl idemem mŷstezādsız
- 2 İtmem tekellŷm ol fem-i mevhŷmŷ yādsız
Mŷmkin vŷcŷd yok ‘ademe istinādsız
- 3 Hŷsn āhir olsa haķķ-ı ğubār aşikār olur
Āteş ki bī-lehib ola olmaz remādsız
- 4 Bī-ķaķre-i fŷsŷrde olur dīde girye-hīz
Eyler şikeste-kāse tereşşuķ kŷnādsız
- 5 Bī-āh ider mi yāre vuşŷl izķırāb-ı dil
Bālā-resān olur mu yemiñ mevci bādsız
- 6 Bu ğeşķ-gehde hırmen-i sāmānı hāşılı
Buldum henŷz ser-zede kendim haşādsız
- 7 Bī-eşķ çeşm-i dāğ-ı ğam itsŷn mi şerh-i hāl
Ĥākī-i dil ne fāide kilke midādsız

¹⁰³ Muhammed Nur Doğan, *Şeyhŷlislām Es‘ad Divanı*, Milli Eğitim Bakanlıkđı, Ankara, 1997, s.224.

- 8 Yah-beste kılsa seyl-i sirişkim n'ola firāk
Serdīkeşīde-cūy-ı evvele incimādsız
- 9 Rāz-ı nihān-ı hūsnūñ 'ayāndır neẓāreme
Te'sir-i būy olur mı meşāma fütādsız
- 10 Cān-baḥş olan ḥayāl-i müdāmıñdır 'āşıka
Olmaz ḥayāt rūḥ ile cişm-ittihādsız
- 11 Es'ad metā'-ı nazm gehī bī-revāc olur
Bāzār germ olursa da olmaz kesādsız

96

Ġazel-i Es'ad¹⁰⁴

Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

- [42a] 1 Pür-tāb olunca mihr-i 'izārı kâmer gibi
Āgūşa çekdi ḥāle-i ḥaṭṭı kemer gibi
- 2 Yāriñ hevā-yı zūlf-i siyeh-tābı mū-be-mū
Sevdā-perest-i hecr ü ğama derd-i ser gibi
- 3 'Ayniyle rāz-ı cānı bilür eşk-i dīdeden
Çeşm-i nühüfte-bīnişi şāhib-naẓār gibi
- 4 'Anber-şemīm-i turrelerin almağa şabā
Bī-naqd ebr-i bād-ı hevādan eser gibi
- 5 Pür-dağ-ı derd-i 'aşk ide-gör cişm-i zerdīñi
Olsun revācı çārsū-yı ğamda zer gibi
- 6 Tūṭī-dilān-ı dānişi şīrīn-meẓāk ider
Şehd-i lezīz-i nazmımız Es'ad şeker gibi

97

Ġazel-i Es'ad¹⁰⁵

Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Şanmañ mihen-keşān-ı ğama nāza başladı
Dīrīne çevre ol gül-i ter tāze başladı
- 2 Üstād-ı kār-ı ān iken ebrū-yı çār-ı yār
Nev ḥaṭla naqş-ı hūsnı şeş-āğāza başladı
- 3 Yüz virdi yār gördiği sūret-pereste hep
Āyine gibi keşf-i nihān-rāza başladı

¹⁰⁴ Doğan, a.g.e., s.297.

¹⁰⁵ Doğan, a.g.e., s.299.

- 4 Rüyında şanma hatt-ı siyeh kâtib-i ezel
Müşkîn satır-ı nüsha-i i'câza başladı
- 5 Teng olsa nüh-sipih-r-i belâgat 'acep midir
Es'ad hümâ-yı tab'îna pervâza başladı

[42b]

98

Ġazel-i Mesîhî¹⁰⁶

Mefû'lü Mefâ'ilü Mefâ'î lü Fe'ülün

- 1 Her dem güzelüm ğamzeñ ider cāna cefāyı
Zülfiñ getirür başuma her laḫzâ belāyı
- 2 Āyîne 'acep mi yüzüñe olsa muḫâbil
Çok yüz gören ider şanemâ terk-i ḫayāyı
- 3 Göñlüm yine Mecnün oluban tağlara düşdi
Ey gözleri āhū seni arayı arayı
- 4 Öldürecegin 'ışk Mesîhî bilürdüm
Çokdan oğımışdum şanemâ ben bu du'âyı

99

Ġazel-i Mesîhî¹⁰⁷

Fa'ilâtün Fa'ilâtün Fa'ilâtün Fa'ilün

- 1 Yine şanurdım ki kocaldıkça bu göñlüm yeñile
Gör seyri kibir mehveşsevdim yeñile
- 2 Sīnemüñ dāğıyla tīzce o gelsün dir iseñ
Eskidipenbeleri kendi eliñ ile yeñile
- 3bār diler yeñi şun'ı ḫudayı görelüm
Şaqlama sâ'id-i semīnini cānâ yeñile
- 4gül mi çekem eger bende şanurdım yeñile
Boynı bağludur şāh-ı cihanı yeñile
- 5 Sīnemüñ dağları kendi çerāğı gibidür
Sōnmesün tāze gülündür yine sen yaḫ yeñile
- 6 Dil-i vīrānumı yaḫmağa anın değmez ise
İltifat eyledigüm bād-ı dilünleyeñile

¹⁰⁶ Mine Mengi, *Mesîhî Divanı*, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Ankara, 1995, s.300.

¹⁰⁷ Mine Mengi'nin hazırladığı *Mesîhî Divanı*'nda bulunamadı.

[43a]

100

Ġazel-i Bākī¹⁰⁸

Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilün

- 1 Ne deñlü tır-i cevrüñ atılursacāna incinmez
Kaşı yayum saña doğru varan ħurbāneincinmez
- 2 Şalup cāh-ı zenāhdānına bend itdüñdelī göñlüm
Mücerred bir fenā meşrebdür ol divāne incinmez
- 3 ‘Acep mi tāb-ı cāh-ı hecriñe tākāt gözdeme
Girerseler semender āteşi mevzāne incinmez
- 4 Kayırmaz rüz u şeb ger eyler isem nāle vü efgān
Gül üzre itdügi murğ-ı sihr efgāne incinmez
- 5 Seni taşlar ger kūyına vardıkça incinmez
Muradı kim ħadem-i rāha başar divāne incinmez
- 6 Eger biñ zaħm ura ħamzeñ ten-i ‘uryāne incinmez
Ucından tek hemān bir ħişşe çıksun cāne incinmez
- 7 Ġam u ħuşşa dil-i ‘uşşāka yārān-ı şafādandur
Gönül ħazze eyler anlardan kişi yārāne incinmez
- 8 Dil-i şad-ħāk o müy-ı müşğ-bünüñ bendine ħalmaz
Çeker zülf-i dil-āvīzüñ şāne incinmez
- 9 Döker ‘āşık yoluñda dāne dāne gevher-i eşki
Yatur ħāk-i mezelletde yine bir dāne incinmez
- 10 Zebān-ı ta‘nı a‘dādan perīşān olma ey Bākī
Hezārān tīşe-i āzār urular kāne incinmez

[43b]

101

Ġazel-i Fehīm¹⁰⁹

Mef‘ülü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün

- 1 Ey dil yine bu girye ne dīvāne mi olduñ
Keyf-i nigeħ-i yār ile mestāne mi olduñ
- 2 Ĥurşīdi tavāf itmede şad reşk ile māhuñ
Ol mihr-i ħamer-ħihreye hem-ħāne mi olduñ

¹⁰⁸ Küçük, a.g.e., s.222. İlk beş beyit mecmuada 30a’da Sultan Murad’a atfedilen bir gazeldir ve divanda yoktur.

¹⁰⁹ Üzgör, a.g.e., s.538.

- 3 Ey şūh nedür ‘aşıkuña böyle tecāhül
 urbānuñ olam ayrıya cānāne mi olduñ
- 4 Ne amze vü ne ‘aş ne bekemluf-ı tebessüm
 Tekrār meger bendeñe bīgāne mi olduñ
- 5 Hākistere düsmüşsin eyā ar-ı kebūdī
 Bir māh-ruuñ şem‘ine pervāne mi olduñ
- 6 Ey zāhīd-i bī-zev yeter ehl-i dile a‘n
 Mestāne mi dīvāne mi ferzāne mi olduñ
- 7 Biñ eşm-i kevākible felek şaydıña nāzır
 Bir vādīdeey āhir-i dil dāne mi olduñ
- 8 Mecnūn gibi efsūn-ı nigāhıyla ‘ademsin
 Divāne Fehīm āh ki efsāne mi olduñ

102

azel-i Fehīm¹¹⁰

Fe‘ilātūn Fe‘ilātūn Fe‘ilātūn Fe‘ ilūn

- 1 Rind-i ‘aşam baña bir rind-i cihān olsa güzel
 amze-i mest-i gibi nādire-dān olsa güzel
- 2 amzeler iken itse tebessüm gāhī
 Bā‘is-i fitne vü hem fitne-nişān olsa güzel
- 3 Hūn-ı ‘uşşāa daı ıfl iken olsa mu‘ād
 Perveriş yāfte-i şīre-i cān olsa güzel
- 4 Şāfam āyīne-i şaffet naş u nigārı sevemem
 Sāde-i levam baña başdan başa olsa güzel
- 5 Ehl-i dil olmayıca dilbere mā‘il olamam
 Ben Fehīm baña gönłümce cüvān olsa güzel

[44a]

103

azel-i Fehīm¹¹¹

Mefā‘ilūn Fe‘ilātūn Mefā‘ilūn Fe‘ilūn

- 1 Fiğān idüp dimezüz kim amuñ nesin gördük
 am olmasa diridük ‘ālemūñ nesin gördük

¹¹⁰ Üzgör, a.g.e., s.550.

¹¹¹ Üzgör, a.g.e., s.536.

- 2 Cihān-ı ‘aynek-i cāmından eyledük seyrān
Eger haqīqate baqsak Cem‘ūñ nesin gördük
- 3 Kemān- ebrū-yı cānāna baq fesāneyi ko
Dilr imiş tūalum Rüstemūñ nesini gördük
- 4 Egerçi mu‘ciz la‘line olmazuz münkir
O gonca-fem şeh-i ‘İsī-demūñ nesin gördük
- 5 Hemīşe cinsine āzār u hīleden ğayrı
Dağı Fehīm benīādemūñ nesin gördük

104

Ġazel-i Fehīm¹¹²

Mef‘ülü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün

- 1 Rüyından eyleyüp yine ref ‘-i niqāb gül
Hurşide verdi māye-i reng-i hicāb gül
- 2 Her jāle gevher-i şadef-i baħr-ı şubħdur
Olsa ‘acep mi maħzen-i dürr-i ħoş-āb gül
- 3 Şebnem degüldür oldu ruħ-ı āli ħün-çegāħ
Faşl-ı bahāra irmege itdi şitāb gül
- 4 Tā tābiş-i ħarāret-i mihr-i hezārdan
Eczā-yıbād-ı şubħ-gehi itdi āb gül
- 5 Gülşende germ olup araħ-ı jāleden
Her mevci oldu sünbül ü her bir ħabāb gül
- [44b] 6 Feyz alsa tāb-ı mihr-i zāmīr-i Fehīmden
Her bergini iderdi birer āfitāb gül

105

Kaşide¹¹³

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ ilün

- 1 Yaraşur muntazam silk-i mübāhāt olsa
Diledigüm miskāb-ı fikr ile bu dürr-i şehvār
- 2 Girmede beynine bir ferdūñ olup řab‘ına zevc
Oldı ħalvetiñenazmımda me‘ānī-i ebkār
- 3 Nev emān toĝdı hep eřfāl-i me‘ānī andan
Çift idüp mışra‘-ı ebyātımı kilik-i saħħār

¹¹² Üzgör, a.g.e., s.562.

¹¹³ Mahlas bulunamadı.

- 4 Dehrde olmasa mecmū‘a-i bākī dir idüm
Cem‘ olunmaz bu kadar lafz ile ma‘nī-i bisyār
- 5 uruya Şan‘at-i teŐbīh ü cinās ü ibhām
İsti‘ārāt vü kināyāt ü musanna güftār
- 6 Bir mey katmaz gül zībā ile verd-i sāde
Beñzemez nātīa-i gayre bu Şi‘r-i hemvār
- 7 Nazm-ı rengīn küŐāde ile hūner gösterdüm
İtmedüm perde-i aqlākı niāb-ı ruhsār
- 8 Kilküm üstād-ı Őuver-i kār-ı taayyüliyledür kim
Nota-i cevher ferdāüzre ider NaŞ-ı Nigār
- 9 Fikr-i bārikime toz onduramaz hi kimse
Zeyl-i ma‘nāya meger touna atırda gubār
- 10 Görse bu sicim-i lü‘lüye müŐābih süānum
Nā-be-cā daline itmez mi asūd istifār
- 11 Zehr olur düşmene bāz her dil-i iyā
Eser-i Őakk-ı yaragamdadur vasiyyet var¹¹⁴

[45a]

106

azel-i Bākī¹¹⁵

- 1 ar yüz döndürmedin gülşende ‘ayş it Bākīyā¹¹⁶
Sebzeler zībā hevālar i‘tidāl üstindedür

107

azel-i Emrī¹¹⁷

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 Yapma göz ānesin itsün o yaŐun seyl-i arāb
Yegdür andan ki apusın apayu zabt ide ‘āb
- 2 Leb-i cānāne öykindi diyü sākī-i bezm
Meyi abdanaba oyduı iün ŐiŐdi Őarāb
- 3 Dir isem derd-i ser oldı lebūñ emmek baña dir
Derd-i ser āŐıl ider ise kişi atlu Őarāb

¹¹⁴ Şiirin devamı 34a’dadır.

¹¹⁵ Küçük, a.g.e., s.184.

¹¹⁶ Bu Şiir 38b’nin devamıdır.

¹¹⁷ Sara, a.g.e., G.52.

- 4 Suhte diyü kocalımaz olsun la'lüñ
Çande itse mezesidür meyüñ ey sākī kebāb
- 5 Bulmadılar deheni hâtemini 'aşıklar
Hāk idüp tenlerini dökdiler ey Emrī türāb

108

Ġazel-i Nihānī

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe' ilün

- 1 La'l-i cān bahşıña öyküdi meger kim mey-i nāb
İçdiler döne döne kanını anuñ aşhāb
- 2 Sākīyā olmasa başında hevāy-ı la'liñ
Düşüp ayaklar olmaz yediāvāre hābāb
- 3 'Arızıñ fikri ile cūş ideli cūy-ı sirişk
Deprede vardı hārāba güzelüm hāne-i h'āb
- 4 Çeşmüm etrāfına yer yer müjeler olmasa sedd
Hāne-i cismümi eyledi şīm-i seyl-i hārāb
- 5 Şu'arā zümresine şimdi Nihānī yegdür
Rāhpā-var ola gör ayağı istedi türāb

109

Ġazel-i Nev'ī¹¹⁸

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 Şadāyı ey seyl-i eşküm işidüp deryā kulağ çekdi
Dil-i deryā-keşāna zevrağ-ı şahbā kulağ çekdi
- [45b] 2 Zemīne na'lçeñ resmi şu deñlü tīb ü fer virdi
Felekde māh-ı nev ey şahid-i zībā kulağ çekdi
- 3 Hat-ı müşgīnüne cānā benefşe ser-fürü itdi
Bünāgüşuñda gördi sünbülün tuğra kulak çekdi
- 4 Nişan itmişdi hāke şanma pāy-i üstür-i Leylā
Görüp hālāt-ı Kaysı deşt ile şahra kulağ çekdi
- 5 Dür-i elfāz-ı Nev'ī 'arz olındı gūş-i cānāna
Takup sem'-i kabule ol gül-i ra'nā kulağ çekdi

¹¹⁸ Mertol Tulum- M.Ali Tanyeri, *Nev'ī Divanı*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul, 1977, s.509.

Ġazel-i Mecdī

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ ilün

- 1 Didiler kıaddüñ elifdür iki kaşın iki rā
Bir diyüp iki diyüp kıomadı anı şu‘arā
- 2 Ey yüzi Ka‘be yürek oynaması çekmez idi
İztırāb-ı gāmiñ uğramasa kıble-nümā
- 3 Bezme geldikde ayağıñ süri ey bāde-i nāb
Şayed ol māh gelüp bezmimüze vire ziyā
- 4 Halk hazz itdi mey-i nāb u şadā-yı neyden
Hayli merğüb olur hūb olıcağ āb u hevā
- 5 Kıaldırup ‘arşageh-i sīnede şancağ bir elif
Mecdīyā şimdi bu miħnet-zedeye degdi ‘aşā

[46a]

Ġazel-i Āhī¹¹⁹

Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ ilün

- 1 Yerde kıalmaz āteş-i āh-ı seħergāhum benüm
Toķınur çarħuna bir gün ey felek āhum benüm
- 2 Sāye-veş üftāde kıullardan yanuñca kimse yok
Gün gibi تنها yürürsin ey yüzi mahum benüm
- 3 Kıandesin ey meh ki her gün meh rüyuñ şevkına
Çarħı toķuz tolanur āh-ı seħergāhum benüm
- 4 Tır-ı Musa döymedi envār-ı hüsñüñ tābına
Hey ne taşdan yüregim var imiş Allāhum benüm
- 5 Odlara yan Āhī kim odlara yaķduñ ‘ālemi
Odlara yansun göreyin nāle vü āhum benüm

¹¹⁹ Mustafa S. Kaçalın, *Ahī Divānı*,
<http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/10590,ahidivanimustafakacalinpdf.pdf?0>, (18.06.2014), s.33.

Ġazel-i Āhī¹²⁰

Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ ilün

- 1 Sīne-i şad-pārede dāğ-ı nihānum var benüm
Öksüzem koynumda bir göyneklü nānum var benüm
- 2 Ben dedüm la‘l-i leb-i yāre sözüñ varsa eyit
Didi söz söylemege aña ne cānum var benüm
- 3 Kimse görmesin deyü düşde hayālūñ senūñ
Halkı uyutmamağa āh u fiğānum var benüm
- 4 N’ola bağ-ı ‘ışkıda hurrem olursam gül gibi
Bir saçı sünbül boyı serv-i revānum var benüm
- 5 Āhīyā aña baña bağ-ı cinān u Kevşeri
Kim leb-i Kevşer boyı serv-i çınarum var benüm

Ġazel-i Āhī¹²¹

Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ ilün

- 1 Cāme-i sebz ile bir serv-i bülendüm var benüm
Serv gibi sebze-püş olmuş efendüm var benüm
- 2 Bu dil-i āvāre bir yerden ikisini sever
Çifte öküzler taķınmış bir levendüm var benüm
- 3 Zülfi ile kaşları taķında cān aşılmağa
Dūd-ı dilden kara ibrişim kemedüm var benüm
- 4 Kıl kalemlerle yazarlar şafha-i defterlere
Kākül-i dilberde birkaç dürlü bendüm var benüm
- 5 Gülşen-i tab‘ından Āhīnūñ saña ey gonce-leb
Gül gibi bir tāze şı‘ri dilpesendüm var benüm

¹²⁰ Kaçalın, a.g.e., s.33.

¹²¹ Kaçalın, a.g.e., s. 32.

Ġazel-i Őem¹²²*Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ ilün*

- 1 Görmeyelden gün yüzün et mäh-ı tábānum benüm
Őubħa dek yıldız sayar bu çeşm-i giryānum benüm
- 2 Allar geymiş kızıl güller taķınmış başına
Ķanĝı gülşenden gelür serv-i ħırāmanum benüm
- 3 Cām içüp her bir gedāyla öpüŐme dem-be-dem
Ķan olur Ķan üstine devletlü sulţānum benüm
- 4 Ney gibi sīnem delü inletme her dem ey felek
Ķün bilürsün yirde Ķalmaz āh u efgānum benüm
- 5 Ruĝları ‘aksin temāŐa eyledüm peymāneden
Őem‘iyem meh-rūlar ile geĶti devrānum benüm

Ġazel-i Bezmī*Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ ilün*

- 1 Tāc olalıdan ol Őehi ħübāna yelken taķyesi
Baş egmez bir Ķadem-i sulţāna yelken taķyesi
- 2 Bed nazardan Őaķlasun diyü cemāl-i dilberi
El götürmüş yolu arar seyĥāne yelken taķyesi
- 3 El berātmış ĝamze-i ħūn-rīz ile Ķān itmek
Aĝzını açmışdurur Őīrāne yelken taķyesi
- 4 Ĥüsn baĝını temāŐa itmege ol gül ruĝuñ
El Őallar ‘aŐıķlararindāne yelken taķyesi
- 5 Bezmīyā ol ĥoŐbüy ile Ķıldı mu‘aţtar ‘ālemi
Beñzer ol rūy-ı ĥaţĥ-ı reyĥāna yelken taķyesi

Ġazel-i Revānī¹²³*Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ ilün*

- 1 Güzel oldur ki ola mihr ü vefā eyleyici
Olmaya ‘aŐıķına cevri ü cefā eyleyici

¹²² Karavelioĝlu, a.g.e., s.95.¹²³ Ziya Avşar’ın hazırladığı Revānī Divanı’nda bulunamadı.

- 2 Ben belâñı çekerüm zerrece yok merhametüñ
‘Âşık-ı şadıkına heyb-i belâ eyleyici
- 3 Görmedüm kimse gülüm sencileyin bülbüline
Nâz u şîve ile cihân içre ğınâ eyleyici
- 4 Ey celeb-ıcan-ı dil görmemişim sencileyin
Derd-mendini koyup ğayre devâ eyleyici
- 5 Sevdi bir hûbı Revânî yine cân u dille
Şehler ‘uşşakdur aña gedâ eyleyici

[47a]

117

Ġazel-i Ġayâlî¹²⁴

Fa‘ilâtün Fa‘ilâtün Fa‘ilâtün Fa‘ilün

- 1 Pîr-i çarhıñ her seher mihr aldığıçün yaşını
Devr içinde varmadan ahşâma virdi başını
- 2 Dedi kim iki hilâl oldu şafağdan aşikâr
Sâğar içre mün‘akis gördükde dilber kaçını
- 3 Jâle-rîz oldu hevâ şanmañ şafağdan çarh-ı dün
Gülsitân-ı ‘âleme yağdırdı miñnet taşını
- 4 Öldüğüm dem yâr peykân cigerde şaklaram
Uydurur her kim sefer olsa yarar yoldaşını
- 5 Bu Ġayâlî oldu Erjeng-i Nigâristân-ı nazm
Mânîyi ço gör ma’âni hüsnünñ nağkaşını

118

Ġazel-i Ġayâlî¹²⁵

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ ilün

- 1 İde mi meyl ser-i zülf-i dil-i pür-hevese
Bâl açıp uça mı şehbâz şikâr-ı mekese
- 2 Sensüz ey gül bu cihân gülşeni çeşmümde benüm
Beñzer ol baħr kenarında biten hâr u hase
- 3 Sen lebi ğonca idelden beni bülbül gibi zâr
Tîr-i âhumla felek döndü müşebbek kafese

¹²⁴ Tarlan, *Ġayâlî Divânı*, a.g.e., s.310

¹²⁵ Tarlan, *Ġayâlî Divânı*, a.g.e., s.255

- 4 Dil-i nālān başı ğavġada ğam-ı Leylī ile
Beñzedirsem n'ola Mecnūnu bu yoldan cerese
- 5 Hāk oldu Hayālī ki bulunmaz gerdi
Çarġ ğırbāl oluban hāk-i zemīni elese

119

Ġazel-i Hayālī¹²⁶

Mef'ūlü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Yüz buldu ise ğonca igende açılmasun
Öykinmiş aġzuña bu haberler yazılmasun
- 2 Virmez selām kendüyi yüksekde ħor geçer
Ol serv-i kāmete nice ser-keş denilmesün
- 3 Şirāze itdi ħüsnünüñ evrākına ħatıñ
Āhum yelinden ol perī didi daġulmasun
- 4 Kim var ise nazardadurur naġd-i ħalb ile
Eşküñ yoluña nice dökülüp saçılmasun
- 5 Bezme Hayālī şu'le-i āhım yeter çeraġ
Bir yaña şem'-i cemde yanup yaġılmasun

[47b]

120

Ġazel-i Hayālī¹²⁷

Fa'ilātün Fa'ilātün Fa'ilātün Fa'ilün

- 1 Çeşm-i giryānumda ebrūñuñ hayālī bī-ġümān
Māh-ı nevdır kim şafaġ içinde olmaġadur 'ayān
- 2 Ölicek ħanlı yaşumdan çihre-i zerdüm benüm
Bitire hāk-i mezārum üzre mīr-i 'āşıkān
- 3 Hāme-i tīr gül yazmaġa muħabbet nāmesin
Sürġ ile çeşmim devātı pürdür ey ħaşı kemān
- 4 Serv ü gül şanma görinen ħadd ü ħaddin yādın
Sīnesine daġ urup çekdi elifler büstān
- 5 Rāvi ilterse Ġaramana Hayālī şı'rini
Böyle nazm rüġ-ı baġşıñdan Revānī tāze cān

¹²⁶ Tarlan, *Hayālī Divānı*, a.g.e., s.234.

¹²⁷ Tarlan, *Hayālī Divānı*, a.g.e., s.221.

Ġazel-i Ĥayālī¹²⁸

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

- 1 Elifler serv peykān ğonca tır ki sīne baġumdur
Göñül gülzār-ı ğam kanlu tāze daġumdur
- 2 Senüñ dikmeñ geçer cismimde tırñ ey kemān ebrü
Ġamñ odu ile göñlümü ben yaġdum eraġumdur
- 3 Ben ol Mecnünī 'aşkem seyr-i şahradam elim çekdim
Duraġum küy-ı künc ü belā şeb varaġumdur
- 4 Şafaġ mey mihr ü meh sāġar-ı habābıdur anñ encüm
Elimde mest-i 'aşkem iki 'ālem bir ayaġumdur
- 5 Nihāl-i 'ömrü paşadan hazān-ı ğam ıraġ olsun
Ĥayālī şolmasun ol gül budaġı bir budaġımdur

Ġazel-i Ĥayālī¹²⁹

Mef'ülüFa'ilātünMef'ülüFa'ilātün

- 1 Kan aġladun görünce ben 'aşıkı belāda
Ey eşm-i hün-feşānum olsun demin ziyāde
- 2 eşmüñ kimi yıķarsa çekmege bende anı
Almış kemend eline ġisülarıñ kafāda
- 3 Künc-i belāda tenhābīmār olup yiterken
Nāmuma ġussa geldi bilişde aşınāda
- 4 Sen eşm-i şahbāza şayd-ı harem olam der
Yiler durur ki uçar dil murġu bu havāda
- 5 Teşbīh sāde vermez zīnet söze Ĥayālī
Rengīn edā gerekdir eş'ār-ı dil-ġüşāda

¹²⁸ Tarlan, *Ĥayālī Divānı*, a.g.e., s.109.

¹²⁹ Tarlan, *Ĥayālī Divānı*, a.g.e., s.253.

Ġazel-i Ĥayālī¹³⁰

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ ilün

- 1 Kāse kāse nice zehrin içelüm gerdünuñ
Bize tiryāķini şun sākī-i mey-i gülgünüñ
- 2 Leyliniñ yoluna ĥāk olduġuçuñ ‘izzet idüp
Götürür başda ġubārını şabā Mecnünüñ
- 3 Müdde‘iler gözümüñ yaşına ĥāil olamaz
Ĥar u ĥasler yolunu bağlayamaz ceyĥünüñ
- 4 Sīm-i eşkin yine yarar nazar itmez baña yār
Yire geçsün nideyin gence Ĥarünüñ
- 5 İltifātını Ĥayālī ħuluñuñ eyle ziyād
Aña çekdirme taġını bir bir dünüñ

Ġazel-i Ĥayālī¹³¹

Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ ilün

- 1 Ĥayret alur ‘aķlımıbaķsam gözine ħaşına
Şad-hezārānāferīn ol şüretiñ naķķaşına
- 2 Meşhedī tāşını Mecnünüñ ‘alāmet şanmañuz
Seng-i miĥnetdür ki yaġdırdı zamāne başına
- 3 Başımuñ üstinde serĥ eyler zebān-ı ĥālle
Cevr ile cān virdi kim baķsın mezārım taşına
- 4 İşidüp benden rumüz-ı ‘aşķ Ferĥād itdi fāş
Sırrını olmazmış açmaķ kişi yoldaşına
- 5 Vārını itdi Ĥayālī şāh-ı ayaġına nişār
Şad-hezārān āferīn şol taḅ‘-ı güher-pāşına

¹³⁰ Tarlan, *Ĥayālī Divanı*, a.g.e., s.182.

¹³¹ Ali Nihat Tarlan’ın hazırladığı *Ĥayālī Divanı*’nda bulunamadı.

Ġazel-i Ĥayālî¹³²*Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilün*

- 1 Her kaçan nāz eylese ol serv-i āzādum benüm
Sīneden kaçmak diler rūhı ferāḥşādum benüm
- 2 Bunca gündür kūh-ı ğamda lāle-veş kan ağlarım
Demez ol şīrīn-dehen ḥālīñ ne Ferhādum benüm
- 3 ‘Aşq-ı Ferhād ile Mecnūnu n’ola yād eylesem
Kim biri şeyḥim azīzim biri üstādum benüm
- 4 Ben kula raḥm it dimekden ağzım egrildi şehā
Kalmadın bir gün neḫāre ey perī-zādum benüm
- 5 Gün gibi ‘ālemde olaydım Ĥayālî nāmdār
Bir gün ol ğonce-dehen yād eylese ādum benüm

[48b]

Ġazel-i Ĥayālî¹³³*Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilün*

- 1 Bezm-i yāre ḥūn-ı ‘āşıkdan şarāb eglenmesün
Şol oda yanmış ciĝerlerden kebāb eglenmesün
- 2 Bir ḥaber ver ey ğoññül cān-ı ‘azīze sīnede
Yāre varsın eyleyip ref‘i ḥicāb eglenmesün
- 3 Pāre eyledi zerrāt-ı ‘ālem kendüyi
‘Arz-ı dīdār eylesün ol āfitāb eglenmesün
- 4 Bir ğüzer kılsun bize düşşün behište nār-ı reşk
Duzaḥı hecrinde çok çekdik ‘azāb eglenmesün
- 5 Ey Ĥayālî vardı bir zībā ğazel nazm ehline
Her biri olsun buna ḥāzır cevāb eglenmesün

¹³² Tarlan, *Ĥayālî Divanı*, a.g.e., s.204.¹³³ Tarlan, *Ĥayālî Divanı*, a.g.e., s.240.

Ġazel-i Ĥayālī¹³⁴

Mefā'î lünFe'îlâtün Mefā'îlün Fe'îlün

- 1 Lebün ĥayālî gelelden bu çeşm-i pür-ĥūna
Dönüpde gözümüñ rengi cām-ı gülgūna
- 2 Turunc-ı ġabġabuñile bih-i zenaĥdānuñ
Ġam ile çeĥremi döndürdi reng-i limōna
- 3 Ĥamīde ġaddüm ile çeng gibi zār oldum
Kim uydu bencileyin 'aşġ içinde ġānūna
- 4 Du'ā yerine āna sen ĥadiş-i Leyliden
Yoluñ düşerse varırsañ mezār-ı Mecnūna
- 5 Ĥayālî nazmına bed gevher etmesün ta'nı
Şikest irġüremez ol bu dürr-i meknūna

Ġazel-i 'Alīmī

Mefā'î lünFe'îlâtün Mefā'îlün Fe'îlün

- 1 Başum şarābı geleliden bu çeşm-i pür-ĥūna
Ĥabāb dīdemi döndirdü cām-ı gülgūna
- 2 İnāre döndi firāġıñda ġatre-i eşküm
Siyeh olalı yüzüm reng-i rüy-ı limona
- 3 Beni ġamıñ nice bir ney gibi ider nālān
Uyar mı andan efendī bu şimdi ġānuna
- 4 Ne çekdüġim benim ol şacı leyliden añlat
Ĥudāşalıpyoluñ uğrarsa ġabr-i Mecnūna
- 5 Delindi ma'den-i sirişk içre kühıñ baġrı
'Alīmī raġbet olalıdan bu dürr-i meknūna

[49a]

Ġazel¹³⁵

Fa'îlâtün Fa'îlâtün Fa'îlâtün Fa'îlün

- 1 Bir belā-keş 'aşġıġam derd ü belāya rażıyām
İstemem mihr ü vefā cevır ü cefāya rażıyam

¹³⁴ Tarlan, *Ĥayālî Divanı*, a.g.e., s.259.

¹³⁵ Mahlas bulunamadı.

- 2 Cāme-i-zer-beft minnet ile almam egnime
İbtizālî sevmezem eski ‘abāya razıyam
- 3 Hâtırım māl ü menāl ü kaçır u eyvān istemez
Bir yıkık virānda faqr u fenāya rāzıyam
- 4 Zülmet içre çeşme-i hayvān şüyından fāriğim
Küşe-i meyhānede cām u şafāya razıyam
- 5 Pisteri dībāya seyri hâtırım meyl eylemez
Künc-i külhānda hemān burıyāya razıyam

130

Ġazel¹³⁶

Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilün

- 1 Kimse hiç dād almadı sen zülmi çok bīdāddan
Kimse cān kırtarmadı sen gözleri cellāddan
- 2 Bir elif öğrenmedün fenn-i vefāāsāñiken
Hüb öğrendiñ cefā bābın velī üstāddan
- 3 Şu gibi dirseñ erisin sīm ü zer yandur yūri
Hüblar göñli egerçi kayıtdur pulāddan
- 4 Zaħm-ı tīri açsın yād itmez olduñ ey göñül
Bir zamān oldu ki iyilik gider oldu yāddan
- 5 Her kişiye yapar dürlü şūret gösterür
Görmedi bir kes vefā deyr-i ħarāb ābāddan

131

Ġazel-i Figāñı¹³⁷

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Fe‘ülün

- 1 Murādı göñlümüñ senden vefādur
Ki ol cevır ile çokdan mübtelādur
- 2 Benüm her ħālümü ħāl-i siyāhıñ
Bilür bilmezlenür yüzi qarādur
- 3 Kimüñ kim bit büt-i sīmin-teni yoqdur
Eger şah-ı cihān ise gedādur
- 4 Mekes el açuban zāriliğ eyler
Murādı ħālüñ dilden du‘ādur

¹³⁶ Mahlas bulunamadı.

¹³⁷ Karahan, a.g.e., s.56.

- 5 Açar şudur meger gönlin Figānī
Ki her şuda açar gönlün belādur

[49b]

132

Ġazel-i Ĥayālī¹³⁸

Mef'ūlü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Şāğar lebüñe 'āşık hūnin-ciger geçer
Bir bir ḥabāb bende-i şāḥib nażar geçer
- 2 Ġamzeñ efendi ġayrıya atdıķça cevır okun
Benden bilür ki ḥaste gönülden neler geçer
- 3 Şahinleriz ki şaydgehimiz feżāsına
Cibril uğrarise perini döker geçer
- 4 Maķbül-i ehl-i dil olalı şadr-ı sīnede
Peykān-ı ġamzesi ne yere kim deler geçer
- 5 Erdir şu kim arūsın cihānı baş egmeye
Şāḥım vilāyet içre Ĥayālī de er geçer

133

Ġazel-i Şun'ī¹³⁹

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe' ilün

- 1 Lāle ruḥsārıñna öykündüğüçün gül-i ter
Pāresin itdi kıla ġonce āḥıñbād-ı seḥer
- 2 Yārdan ayırdı biḥamdillāḥ esenlik çınarı
Şimdi geldi ayağı tozu ile bād-ı seḥer
- 3 Ne 'acep ḥāli var ey sākīşurāḥinüñ kim
El içdi қanını ol kendi ziyānıñgelür
- 4 Cān virirken ġam-ı 'aşk ile añup dildārı
Geçmez daḥı hevādan bu gönül āḥ eyler
- 5 Şun'iyā pīrezen-i dehr seni aldamasun
Dost olmaz қurı düşmen kişiyе eyle ḥazer

¹³⁸ Tarlan, *Hayālī Divanı*, a.g.e., s.148.

¹³⁹ Halil İbrahim Yakar, *Gelibolulu Sun'ı Divanı*,

<http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/10612,gelibolulupdf.pdf?0> (18.06.2014), s.460.

Ġazel-i Āhī¹⁴⁰

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ ilün

- 1 Kime feryād ideyin nāle vü efgānumdan
Kime an ağlayayın dāde-i giryānumdan
- 2 Dil tenurında ciger yandığı yitmez miydi kim
Yedi derd ile beni ğam dağı biryānumdan
- 3 Beslesem hūn-ı cigerle n’ola gōzyařlarını
Ki ciger-gūřelerümdür ki gelür cānumdan
- 4 Sīneye çekdi deyü tīrūnü ey ař-ı kemān
Yaralar ađız üřürdi baňa her yanımdan
- 5 Saňa mađlař yeter Āhī kim ider aduđı yād
Her ğazel kim oğına defter ü divānumdan

[50a]

Ġazel-i Sa‘ī

Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilün

- 1 Deşt-i ğamda derd ile āh itdikçe her nefes
Od ıķup eflāke yer yer utuşur manend-i ğas
- 2 řāhbāz-ı evc-i istiĝnā olalıdan murĝ-ı dil
‘Arřa-i ‘ālemde gelmez aňa ‘analar meges
- 3 Kārbāni ‘ařķ ile geldüm fenā şehrine ben
‘Ālemi utsa fiĝānım nola manend-i ceres
- 4 Başımız meydān-ı mihr-i yārda ğaltānken
Urmamıřdı kūy-ı ‘ařķa kimse evĝān heves
- 5 Sa‘īyi bir ğün hümāy-ı ‘ařķ ola diyü řikār
Üstüĥānı cismimi itdim müşebbek bir afes

Ġazel¹⁴¹

Mef‘ūlü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün

- 1 Yüz virmesün meded dinmez ol māh pāreye
řol hāl ü ğađđ-ı dīn bu iki yūzi āreye

¹⁴⁰ Kaçalın, a.g.e., s.41.

¹⁴¹ Mahlas bulunamadı.

- 2 Tiğniñ şu deñlü zaħm-ı ƙan ağladur kim āh
Sīnemde aĉar oldı meded yāre yāreye
- 3 Baħr-ı ğamuñda mevc belā dil sefīnesin
Cānā hevā-yı zūlfiñ ile urdı ƙāreye
- 4 Kūyın̄da ƙatre ƙatre sirişkūm benūm hemān
Ey meh felekde beñzer yer yer sitāreye
- 5 Mihrūñ zevalden bař ƙurtulmasun
Kim ƙořdı yāri sāye-i dīn yūzi ƙāreye

137

Ġazel-i Tāli‘ī

Mef‘ūlü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün

- 1 Zūlfiñ ƙaraca ħāl ü ħaţtuñ ğurbetuğrısı
Bir yire geldi yetmiş iki millet uğrısı
- 2 Şāfi nemed giyüp gelür āyīne ƙarşuñā
N’eyler senūñ yanuñda şu bir şūret uğrısı
- 3 Şūfi egrice ellere şoĥbetde tāc urur
Ĥalvetde başlar keser ol kesret uğrısı
- 4 Bir tarzda ƙasr ide biñ şīve eger nūr
Ġamzeñ gibi bulunmaya bir şan‘at uğrısı
- 5 Lāyık mıdur ki Tāli‘īye ey Mesīħī-dem
Eşik-i ayağını gice her berātuğrısı

[50b]

138

Ġazel-i Mesīħī¹⁴²

Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilün

- 1 Yā men istaşkū ve ‘aşū külle yevmin fi’n-neřāt
Ġađ đalalna men liķākum fiħdinā eyne-ř-řirā¹⁴³
- 2 Rişte-i zūlfiñle ğöz diksem ‘acep mi ĥüsnūñe
Kim vücūdum sūzen olmışdur ğözüm semmü’l-ĥıyāt
- 3 Naţ‘-ı kūyuñda ƙo bizsüz atın oynatsun raķīb
Ferz olur řāhum piyāde ĉün tehī ƙalur bīsaţ

¹⁴² Mengi, a.g.e., s.190.

¹⁴³ “Ey su isteyenler ve her ğün mutluluk içinde yaşayanlar sizinle ƙarřılařınca yolumuzu sapıttık.Bize hidayet ver
nerde doğru yol?”

- 4 Ey müsâfir kı1 bu mihmân-hâne-i çarha nazar
Gör nice gündüz boşalur gice 1olar çün ribâ1
- 5 Bu dil-i süzânuma bir tîg ur didim didi
Ey Mesîhîâteş ile âb kılmaz i1tilâ1

139

Ġazel-i Mesîhî¹⁴⁴

Mefâ'ılün Mefâ'ılün Fe'ülün

- 1 Anuñ kim kendüye yâr olayârı
Ebed terk itmesün ol ol diyârı
- 2 Benüm 'aks-i sirişkümden ki her şeb
Olur pür-lâle çarhuñ sebzârı
- 3 Felek de görinen şanmañ sitâre
Çıkup yayıldı bu eşküm şerârı
- 4 Varurdum günde biñ kez yâra lîkin
Budur 1or1um uşana varı varı
- 5 Mesîhî şol yükin yükletdi 'ışkuñ
Ki çarhunçekmeye idi 1atârı

140

Ġazel-i Yahyâ¹⁴⁵

- 1 Bu âhum ile yaşum bu nâle ile âhum
Cânâne beyân eyler a1vâl-i perîşânum
- 2 1oğrulu1 ile sevdim sen serv-i hırâmânı
Ağyâra kıyâs itmeyin 1ulını sul1ânnum
- 3 Bir bir dimege1alka esrâr-ı ğam-ı 'aşkı
Güyâ dehen olmuşdur bu çâk-i girîbânnum
- 4 Sevdüğine 'âşıklar ma1dürünü şarf eyler
Cânım da1ı isterseñ olsun yoluña cânnum
- 5 Yâ gibi Yahyânıñ 1arşuna çıkar cân
Nâz ile 1açan gelsün ey âfet-i devrânnum

¹⁴⁴ Mengi, a.g.e., s.291.

138/2: 3 D.

138/3: 4 D.

138/4: 2 D.

138/5: 6 D. Divandaki 5. beyit mecmuada eksiktir.

¹⁴⁵ Hasan Kavruk'un hazırladığı Şeyhülislam Yahyâ Divanı'nda bulunamadı.

Ġazel-i Emrī¹⁴⁶

Mef'ülü Fā'ilātün Mef'ülü Fā'ilātün

- 1 Divāneyem görelden sen ḥadd-i lāle-günü
Artar bahāri görse şeydālarıñ cününü
- 2 Ḥattın çemen okırlar ağızına yineğonce derler
Yoğdur nefriyāruñ ben bilmem onı bunı
- 3 Meydān-ı 'aşq içinde Mecnūnı anma baña
Er midir ol kim ola bir 'avretiñ zebūnı
- 4 Bir pehlevān er idi ğam 'āleminde Ferhād
Kim kesdi nice müddet der-bend-i bīsütunı
- 5 Top itdi başın Emrī zülf-i ḥamını çevgān
Maḥbūblar derilsün vardır erüñ oyunu

Ġazel-i Emrī¹⁴⁷

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 Maḥabbet şehbāzınıñ yuvāsıdır benüm başum
Görünür eşyānında ḳanadı ucıdur ḳaşum
- 2 Belā deştinde hem-pā gerçi sāyemdür baña līkin
Ḳalır aḥşam olıcak olımaz olda ayağdaşum
- 3 İzi tozına yüz sürdüm gözüm gel ağlamaluḫ it
Ġubār-ı rāh-ı cānānı yüzümden yumasun yaşım
- 4 Anuñ 'aynına sen bir ḳatrece gelmezsin ey deryā
Dilüñ uzatma ğāfil çağlama çeşm-i güher-pāşum
- 5 Degül encüm bezer her gice altun ḥall ile ḥaddin
Diler kim ola ey Emrī arūs-ı dehr oynaşum

¹⁴⁶ Saraç, a.g.e., G.548.

¹⁴⁷ Saraç, a.g.e., G.338.

Ġazel-i Emrī¹⁴⁸

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Şanma kim ebrū-yı hevādan şaçılur ħāk üzere āb
Süz-ı āhumdan 'araķ İz oldı meh-rū seĥāb
- 2 Olalı peykān-ı tırūñden cerrābū ĥāmumıñ
Geçmedi ĥalkından ey kaşı kemān bir laĥzā
- 3 Ĥāne-i çeşmüm ĥayālūñ şāhınuñ otağıdur
Kim aña heryañdan girüp gelürümçekmiş tınāb
- 4 Ĥardan etrāfına ĥülī çeküpdür bu müjem
Tā şeb-i ġamda ĥarīmi dīdeme ger mey āb
- 5 Şāh-ı ġamdur Emrī dīvān-ı ĥisār-ı çarĥda
Tōp-ı āhı taşı ĥalmışdur degüldür āfitāb

[51b]

Ġazel-i Emrī¹⁴⁹

Mef'ülü Fā'ilātün Mef'ülü Fā'ilātün

- 1 Ĥurşīd-i rüy-ı yarı çün eyledüm temāşā
Bir zerresi içinde gördüm iki Süreyyā
- 2 Ebrūña öykünelden şehr içre buldı şöhret
Barmaķla gösterürler şimdi hilāli cānā
- 3 Beyhūde kūy çokdur şol top ġabġabuñ
Çevġān gibi keġ olan el urmasun nigāra
- 4 Tōġrı elif gibidür üstinde āfitābuñ
Ruĥsāruñ üzre binūñ ey mihr-i 'ālem-ārā
- 5 Ol sīb-i ġabġab için narence döndüm Emrī
Böyle ĥalursa ĥālīm bih olmaz ise eyvā

¹⁴⁸ Saraç, a.g.e., G.43.

¹⁴⁹ Saraç, a.g.e., G.28.

Ġazel-i Emrī¹⁵⁰*Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün*

- 1 Degdüğine cümle hüsñ esbāb-ı Yusufdan saña
Hacet ol haṭ iki ruhsār iki şahit aña
- 2 Encüme vaşf itdi meh hāl-i ruhuñ evşāfını
Hayrete batdı niçesi niçesi qaldı taña
- 3 Ol iki ruhsār dībādan olup cānā hacil
Başun alıp gitdi mihr ü māh mağribden yaña
- 4 Hālü haṭtuñ Mısrā sultān oldı bir Hindü gibi
Var ise zülfiñ hümāsı sāye şalmışdur aña
- 5 Emrīyā Mecnün bir naqqāş taşvīr eylemiş
Gördüm anı ger za'if olaydı beñzerdi baña

Ġazel-i Emrī¹⁵¹*Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün*

- 1 Gevher-i 'ışkuñ dilümde var iken şemşīr-veş
Ey kemān ebrü niçün yabāna atduñ tīr-veş
- 2 Gīsū-yı müşgīnūñe alınmış āhū gözlerüñ
N'eylesün dā- kazā bend eylemiş naḥcīr-veş
- 3 Arşa-i 'aşqda tīr-endāz-ı āhum oynadur
Barmağında halka-i gerdünü bir zīhgīr-veş
- 4 Halka halka oldı 'āşıklar şaçuñ bahsiñde çün
'Ākıbet biri birine girdiler zincir-veş
- 5 'Aql u cān u dil belā ġārında şan Aşhāb-ı Kehf
Nefs-i Emrī anlaruñ ardıncadur kıtımır-veş
- 6 Yād idüp İshāk ol şermīne yine gönderdi selām
Bir söz ile bendesini ġamdan āzād eyledi

¹⁵⁰ Saraç, a.g.e., G.13.¹⁵¹ Saraç, a.g.e., G.223.

Ġazel-i Āhī¹⁵²

Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ ilün

- 1 Tağlar çün nālemi gūş itdi feryād eyledi
Didiler kim dehr bir Ferhād bünyād eyledi
- 2 Bir perī-taşvīrdür divāne naqş iden beni
Baña naqşı ol melek yüzlü perī-zād eyledi
- 3 Çāh-ı gamda ḥabisdüm ol şeh ḥalaş idüp beni
Bir levendi şan bugün zindāndan āzād eyledi
- 4 Göñlümi yıķduñ bugün yapsañ n’ola kim bir zamān
Yıķdı bir şeh Ka‘beyi tekrār bünyād eyledi
- 5 Adına düşmezdi gerçi kıaddümüz dāl eylemek
Ol elif-kāmet bugün Āhī ‘acep ad eyledi

Ġazel-i Zātī¹⁵³

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

- 1 Vişāk-ı ‘arş öñinde dögdüm ey şeh tūğ-ı āh-ı ben
Ġulāmı ‘aşķ olup oldum cihānuñ pādişāhı ben
- 2 Yüzüme gülmez olduñ āh kim ey Yusūf-ı şānī
Diriğā görmez oldum ruḥlarıñdan iki çāhı ben
- 3 Eger cürm ise yerden göge dek ey meh seni sevmek
Yetişdirdüm sipihre kıulle-i kūh-ı günāhı ben
- 4 Sözüm āb-ı ḥayāt māt iderken görmedim ammā
‘Acep mi çeşme-i ḥayvān gibi giysem siyāh ben
- 5 Kıapusunda eger derbān olsa Zātīyā ol şeh
Olurdım mülk-i dünyānıñ şeh-i devlet penāhı ben

¹⁵² Kaçalın, a.g.e., s.57.

¹⁵³ Mehmed Çavuşoğlu-Ali Tanyeri, *Zātī Divanı Gazeller Kısmı 3. cilt*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul, 1987, s.111.

148/2: 3 D. Divandaki 2. Beyit mecmuada eksiktir.

148/4: 6 D. Divandaki 5. beyit mecmuada eksiktir.

Ġazel-i Dem‘ī

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

- 1 Bu āh-ı āteşimden giyüp zerrīn külāh ben
Belā vü derd-i ğam mülkinüñ oldum pādīşāhı ben
- 2 Şeh-i ‘aşk olalı ṭablım fiġānım ‘askerüm eşküm
Ġinā meydānında giydım livā-yı derd-i āhı ben
- 3 Ten-i ḥākım ğubār-ı Ka‘be kūyı nigār itdim
Nola ölsem bu yolda ecel-i ‘aşkın secde-ġāhında ben
- 4 Bugün da‘vāy-ı ‘aşk itdim varıp meydān-ı miḥnetde
Edindim döndin dīde-i ḥünbārun iki ğözini ben
- 5 Ser-i rāhında yārun Dem‘īyā ḥāk eyleyüp ḥasmum
Ölünce beklerüm diller yolunda şāhrāhı ben

[52b]

Ġazel-i ‘İzzet

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

- 1 Çıkarsam ebr gibi göge nola dūd-ı āhı ben
Ay olur görmezim bir dem dilā ol yüzi māhı ben
- 2 Dil ü cān mülkini ğül gibi ḥandān itmedi bir dem
Ne kıldım bilmezem ol vaḳde yā ilāhı ben
- 3 O lebdür bu ser ser bu çeşmüm uzar daġlar yollar
Sirişkim baḥriniñ içinde oldum şanki māh ben
- 4 Rāh-ı ‘aşkında tācı taḥtı çün terk itdim ey şāhım
‘Acep mi mülk-i ‘aşkıñ olursam pādīşāhı ben
- 5 Ḳul olduğum yiter ‘İzzet baña ol şāh-ı ḥübāna
Nidem ey merdüm-i ‘alem içinde ‘izz ü cāhı ben

Ġazel-i Fevrī

Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilün

- 1 Ser-firāz ol tīre gibi keskin ol şemşīr-veş
Yañınca baş egme ḥalk-ı rās-ı rü ol tīr-veş

- 2 Defter-i zer ayağına cevheri halhâldır
Câm-ı mey-i habâb muntaẓam zincîr-veş
- 3 Halka halka oldu çeşm-i zaḥm-ı hunbârim ki
Ey kaşî yâ göz kimden tîr ki zihîger-veş
- 4 Anladırđum anıñ yolunda cân virince ben
Şehsüvârim terkiye aşmaz dili tehçîz-veş
- 5 Kehf-i dehrîñ hūblar aşḥâbdır Fevrî ne ʔak
Anlara uyup dese aḥvâlini kıtmir-veş

152

Ġazel-i Emrî¹⁵⁴

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Gevher-i 'ışkuñ dilümde var ikem şemşîr-veş
Ey kemân ebrû niçün yabâna atduñ tîr-veş
- 2 Gîsü-yı müşgînüñe alınmış âhü gözlerüñ
N'eylesün dâ- ʔazâ bend eylemiş naḥçîr-veş
- 3 Arşa-i 'aşqda tîr-endâz-ı âhum oynadur
Barmağında halka-i gerdümü bir zîhgîr-veş
- 4 Halka halka oldu 'âşıklar saçuñ baḥsiñde çün
'Âkıbet biri birine girdiler zincir-veş
- 5 'Aql u cân u dil belâ ġarında şan aşḥâb-ı Kehf
Nefs-i Emrî anlaruñ ardıncadur kıtmir-veş

[53a]

153

Ġazel-i Emrî¹⁵⁵

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

- 1 Pâyemâl eyleme gîsü-yı 'abîr-efşânuñ
Ġuyruğın basma nigârâ uyur ejderhânuñ
- 2 Añmaduñ hiç günâhun yine yuduñ ʔaraduñ
Yazuğı boynuña ol zülfi 'abîr-asânuñ
- 3 Süzen itdi müjesin bülbül-i şeydâ tâ ki
Ayağından çıkar ḥârı güli ra'nânuñ

¹⁵⁴ Saraç, a.g.e., G.223.

¹⁵⁵ Saraç, a.g.e., G.269.

- 4 Ğonca tıflını beliñletdi şadā-yı bülbül
Ağız açup tükürürse n'ola şebnem anuñ
- 5 Emrīyā şanma şafaķ sille-i āhumla seher
Yüzini ķana yudum mihr-i cihān-ārānuñ

154

Ğazel-i Şābirī

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe' ilün

- 1 Virme ĝīsüyı dilāvīzine dili cānānuñ
Ğöz gövde aĝzına atlama bir ejderhānuñ
- 2 Bu yanına ķolın uzatmış el ozanlıĝun idüp
Yedi ķaķ' olsa nola zülf-i 'abīrāsānuñ
- 3 Müjeñ oķlarını ĝönder bize seney yüzi ĝül
Ki ĝöñülden çağıra ĝār-ı ĝamuñ i' dānuñ
- 4 Ğonce ĝülşende virelden leb-i la'lüñ ĝaberün
Ğoldurur ĝüherle aĝzını şebnem anuñ
- 5 Şābirī şanma şaķķ-ı āhımoķıdur felek
Ğāmeti döĝdi seher-i mihr ü cihān arānuñ

155

Ğazel-i Ğayālī¹⁵⁶

Fa'ilātün Fa'ilātün Fa'ilātün Fa'ilün

- 1 Bezm-i yāre ĝün 'āşıķdan şarāb eglenmesün
Şol oda yanmış cigerlerden kebāb eglenmesün
- 2 Bir ĝaber ver ey ĝöñül cān-ı 'azīze sīnede
Yāre varsan eyleyüp refi' ĝicāb eglenmesün
- 3 Pāre pāre eyledi zerrāt-ı 'ālem kendüyi
'Arz-ı dīdār eylesün ol āfītāb eglenmesün
- 4 Bir ĝüzer ķılsun bize düşsün behişte nār-ı reřķ
Dūzaĝ-ı hecrinde ķok ķekdik 'azāb eglenmesün
- 5 Ey Ğayālī vardı bir zībā ĝazel nażm ehline
Bir biri olsun buña ĝāzır-cevāb eglenmesün

¹⁵⁶ Tarlan, Ğayālī Divānı, a.g.e., s.240.

Ġazel-i Seyrî

Fa‘ilâtün Fa‘ilâtün Fa‘ilâtün Fa‘ ilün

- 1 Hün-ı dilden ey gözüm gelsün şarâb eglenmesün
Ey gönül sen daħıod eyle kebâb eglenmesün
- 2 Ver haber ol pâdişâh-ı hüsne ey peyk-i şabâ
Leşker-i ğam kıldı dil şehrin harâb eglenmesün
- 3 Cân bedenden gitmekister muzdariptirdostum
Tığuñ göndermedü kaç‘ı cevâb eglenmesün
- 4 Görmez oldu jāleden ğayrı gözüm sirişki
Vaķtidir toğsın peymân ol āfitâb eglenmesün
- 5 Sīnem zer-iĥâk-i mededdür gönülüm içre Seyrîyâ
Ġamdan oldın sâķiyâ la‘l-i müzâb eglenmesün

Ġazel-i Hilâlî¹⁵⁷

Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün

- 1 Elemler üstime ‘asker çeküp geldikçe ğamlarla
Muķâbil olmaga āhum çıkar karşı ‘alemlerle
- 2 Nice şerĥ eylesün derd-i derünım kaldı dermânde
Dil-i bīmârum ey meh-rūyanar derd ü elemlerle
- 3 Gönül virme gel ey mihr virür meh-i nâ-mihre ‘âlemde
Ki ‘uşşâķın helâk eyler cefâlarla sitemlerle
- 4 Yâ dirgür şerbet-i la‘lünle ya öldür zehr-i ğamiñla
Ĥabībim baña eyle beni emlerle semlerle
- 5 Kıyâmet serv-ķaddlerle yüri ‘ıyş u bülend eyle
Hilâlî bezm-i gülşende müdâm iç cām-ı Cemlerle

Ġazel-i Ĥayâlî¹⁵⁸

Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün

- 1 Gönül mülkine geldükçe ĥayâlün şâh-ı ğamlarla
Aña karşı çıkar ‘izzet ider āhım ‘alemlerle

¹⁵⁷ Şanlı, a.g.e., s.56.

¹⁵⁸ Ali Nihat Tarlan’ın hazırladığı Ĥayâlî Divanı’nda bulunamadı.

- 2 Görinen mû degildür sînem üzre ey haţţ-ı ‘anber
Yazarım naķş-ı ħüsnüñ levĥ-i dilde kıl ķalemlerle
- 3 Lebüñ dil ħasteler dâr’ü’ş-şifâsıñın benüm ömrüm
Revâ mıdır geċinem ben elemlerle i‘lâmlarla
- 4 Yâ öldür zehr-i hecrüñ ile yâ dirgür âb u la‘lûñle
Ĥabîbim bir yaña eyle beni emlerle semlerle
- 5 Ĥayâlî dil-rübâlarla ŧolalıdan nâlîyâ sînem
Hemân ol deyre döndim kim pür olmuşdur şanemlerle

[54a]

159

Ėazel-i Emrî

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün¹⁵⁹

- 1 Meni sen hecr-i miyânıñla nizâr eylersin
Gizleyüp kaşlarıñıñ nünını zâr eylersin
- 2 Gösterirsün ele şol çeşm ü kıadd ü râ kaşuñı
‘Uşşâķa arz-ı cemâl itmege ‘âr eylersün
- 3 Nâz idüp ol iki ħâlüñ birisin gizlemem kim
Nâzuñı sen meni yandurmaĝa nâr eylersün
- 4 Çeşm ü ħâlüñ idüp ey zülf ü ‘izârunda nihân
Dâr-ı dünyâyı bu miskinüñne dâr eylersün
- 5 Göricek ħâl-i nigârı lebi altında revân
Emrîñüñ yaşın ey dîde bıñâr eylersin

160

Ėazel-i Emrî¹⁶⁰

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

- 1 Ėamzeler birle o ķâtil pür yaraĝ olmuş yine
Ehl-i ‘ışķ ile meded kılıķ bıķaķ olmuş yine
- 2 Nâr-ı ‘ışķa dögmeyüp mülk-i fenâya gitmege
Şem‘-i enver dostum yalıñ yaraĝ olmuş yine
- 3 Çeşm-i ħünîn ĝonca-i surĥ aķ gül simîn gümüş
Şâĥ-ı gül senden yaña yâ ĝöz kulaĝ olmuş yine

¹⁵⁹Saraç, a.g.e.,G.387.

¹⁶⁰Saraç, a.g.e.,G.439.

- 4 Seyl-i miḥnet yıķamaz dilde maḥabbet ḥānesin
Çün sütün-ı dūd-ı āhumdan dayağ olmuş yine
- 5 Seyr-i saḫra itmiş ol gül-çihre Emrī reşkden
Dāğ bağrı lālelerle bağrı dāğ olmuş yine

161

Ġazel-i Emrī¹⁶¹

Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Şandum ki ebr-i siyāhiçre mīm ü hā
Meh şafḫasında müşğ ile yazduñ çü ḥā vü tā
- 2 Ḥaṭṭ-ı siyāh ḥaddüñi kuşatdığın görüp
İlan kuşandı reşkden ol zā vü lām ü fā
- 3 Zülf ü ruḫuña sünbül ü gülzār beñzemez
Ey gül-'izār goncada yoķ olam bu lām u bā
- 4 Leb açdı gonce-veş kıadd ü ebrüvü ağızını
Vaş eyledi didi elif ü mīm ü rā vü yā
- 5 Emrī n'ider zemāne sensüz fedā ider
Çeşm-i dehān u kaşlaruña 'ayn u mīm ü rā

[54b]

162

Ġazel-i Emrī¹⁶²

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Sen meleksin sevdüğündür bir beşer-süret perī
Āfitāb iken neden kim māha olmak müşteri
- 2 Yüzine bakma o māhuñ dimesünler ey güneş
Nūr umar māh-ı felekden geldi şems-i ḥāverī
- 3 Altun üsküflü kul iken işigünde mihr ü māh
Bir şeh-i sīmīn-tenüñ olmaķ revā mı çākerī
- 4 Āfitāb 'ālem-ārāsun tenezzüyleme
Zerre-i nāçizüñi şayma a māh-ı enveri
- 5 Akıdursun Emrīnün yaşın şarardursun yüzün
Ol mehe mi ḫarac idersin bu kıadar sīm ü zeri

¹⁶¹Saraç, a.g.e.,G.7.

¹⁶²Saraç, a.g.e.,G.517.

Ġazel-i Emrī¹⁶³

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 Seni koyup dil ü cān ġayrıya māyil mi olur
Gökde ġurşīde iren zerreye ġāyil mi olur
- 2 Ġonca-femler beni senden ayıramaz ey meh
Zerreler hiç güneş tābına ġāyil mi olur
- 3 Nice çāre ideyin kendüme ‘aşkıñda senüñ
Dāne kim otlu yire düşe o ġāşıl mı olur
- 4 Gören ey saçları şeb-dīz yaşum gül-günün
Didi kevkeyn fezāsı buña māyil mi olur
- 5 ‘Arz idem dirdi gözi yaşlarını Emrī saña
Güneş leşker-i seyyāre muġābil mi olur

Ġazel-i Emrī¹⁶⁴

Mefā‘ilün Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

- 1 Ġamuñda baña sirişkim şarāb-ı āl yeter
Dile derūnı muşāhib daġı ġayāl yeter
- 2 Cihānı yaġduġuna ruġlaruñ ‘alāmet-i tām
Duġān-ı zülfiñ ile dūd-ı ġaṭṭ-ı ġāl yeter
- 3 Hilāli mihr ü münīr olmasun ki dilberümüñ
Yanaġı mihr ü münīr ü ġaşı hilāl yeter
- 4 Zamāne ġalkını zincire dizdüġine saçuñ
ġamīde kālülüñ ey yār baña dāl yeter
- 5 Ġabāyı neyleyeyin cismüm üstine Emrī
Sirişkden dökilen ġan ġabā-yı āl yeter

¹⁶³Saraç, a.g.e.,G.138.

¹⁶⁴Saraç, a.g.e.,G.189.

Ġazel¹⁶⁵

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- 1 Bu sīnem zaḥmına gördüm dil-i āvāre yaşdanmış
Şu bir meczūba beñzettüm ki girmiş ġāre yaşdanmış
- 2 Zebūn-ı rāh-ı 'aşq olmuş ki feryād ile maḥbūn
Dönmiş ser-i şahrā-yı biri kühsāre yaşdanmış
- 3 Şikest ḥāl-i feryādıñ çeker bir kālesidir hep
Degildür lāle birbiriñe senüñ ḥāre yaşdanmış
- 4 Düşüp ḥar-ı muġaylan-ı dem-ālūd eyledi Mecnūn
Yā bir üftāde mest olmuşın diyüġülzāra yaşdanmış
- 5 İḥātā eylemişlerdür mekesrāniolup ervāḥ
Yetīm-i ālūde leb düşmenidir ḥumāra yaşdanmış

Ġazel-i Ḥayālī¹⁶⁶

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- 1 Ḥayālīñ hemdemi yaşum düşüp ruhsāra yaşdanmış
Nedīm-i şāhdır kim bāliş-i zerkāra yaşdanmış
- 2 Camdan sen içmeden her dem şafağ-gün mey
Otağan mest olup başındaki destāra yaşdanmış
- 3 Belā kūyında gördüm arḫa vermiş ḥāra bir 'āşık
Ķanatmış tāze daġın ḥarlar ġülzāra yaşdanmış
- 4 Ķomuş bir taşa Mecnūn baş görmüş düşde Leylīsin
O taşı nice yıllar āra ḫoçmuş āra yaşdanmış
- 5 Ḥayālī ruḫlarıyla zūlfine yāruñ esīr olmuş
Ķüneş yollara düşmüş sāyeler dīvāra yaşdanmış

¹⁶⁵ Mahlas bulunamadı.

¹⁶⁶ Tarlan, Ḥayālī Divānı, a.g.e., s.166.

Ġazel-i ‘Ubeydī¹⁶⁷

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ ilün

- 1 K̄ul aġyār ile nesh̄ itme ħaṭṭ-ı reyḥānı
Ki muḥaḳḳaḳ dilemez kāfir olan Kur‘ānı¹⁶⁸
- 2 Şanma gözüm yumarın t̄ir ü ṭopun her lahza
Biri birinle görür gözler müjgānı
- 3 Gül senüñ ile güle varalum olduralım d̄ivānı
Nāvek-iyāruñ ayaġına düşer peykānı
- 4 Beñzedürmiş o zeni zülfiñe ‘anber-i müşḡin
Nāfenüñ bu ġam ile ḳurımasun mı ḳanı
- 5 Muşhaf-ı ḥaddüñi başmazdı ‘Ubeydī yāruñ
Ḥaṭṭınuñ ḳıl ḳadar olsaydı eger imānı

[55b]

Ġazel-i Mu‘inī

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ ilün

- 1 Başmadı revnaḳ-ı la‘lini ħaṭṭ-ı reyḥānı
D̄in-i ‘İsā göreñ nesh̄ idemez Ḳurānı
- 2 Bunca gün hem-dem iken irişicek bu ciger
Bir serin girür t̄iri ile peykānı
- 3 T̄irüñi zaḥm-ı dil alup yaln̄uz baş çeker
Ḥasret ile çekerüñ ḳurımasun mı ḳanı
- 4 Dürr-i dendānuñ için her ne dem āh eylersem
Ṭutar ol demde yirüñ oynaması ‘ummānı
- 5 Bu Mu‘inī dilemez gözden uça murġ-ı ḥayāl
Ḳāra tilden d̄uzah-veraña ḳafes-i müjgānı

¹⁶⁷ Ömer Arslan, *Ubeydī Divānı (İnceleme-Metin)*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2013, s.541.

¹⁶⁸ Divanda bu beytin yeri boş bırakılmıştır. Gazel divanda 4 beyittir.

Gazel-i Şem‘i¹⁶⁹

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ ilün

- 1 Halka-i dūd-ı siyāh bu dil-i maḥzūnuñ
Aşiyān oldı başında nitekim Mecnūnuñ
- 2 Āh-ı şebdiz gibi kimse ayaqdāş olıma
‘Aşq yolunda semendine mey-i gülgūnuñ
- 3 Ey Süleymān-ı zamān kanda çeker mūr-ı za‘if
Tağ u taş çekmez iken cevri yükün gerdūnuñ
- 4 Sākī-i devr-i zamānuñ ‘acep hāleti var
Cān virür dökmege kanın bu dil-i pür-hūnuñ
- 5 Şaf iden kalbimüzüñ naqdini ‘ışq āteşidür
Kıymeti artuğ olur yansa oda altunuñ
- 6 Tolaşan gün gibi dünyāyı nazirūñ göremez
Miş ü mānendi mi var dünyede sen meh-rūnuñ
- 7 Maḥv olur başını Şem‘i göricek deryālar
Ne hoş ola bahre ola iren ceyhūnuñ

Gazel Şem‘i¹⁷⁰

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ ilün

- 1 Lāle kim viridi nişānın bu dil-i pür-hūnuñ
Dağlanmış cigeri pāresidür Mecnūnuñ
- 2 ‘Aşkında ne tozlar koparam āhumla
Haṭṭ-ı şebdizine koşdun çü ruḥ-ı gülgūnuñ
- 3 Bülbül-i haste dilem nāle vü zār itme beni
Didi kim yañşak olur hastalığı şayrunuñ
- 4 Kader sürmek gözüme tevekkülümek kār
Kıymeti artuğ olursañ eyle altunuñ
- 5 Yaşuñı men‘ idemez Şem‘i vücūduñ fikri
Bir avuç ḥak yolın bağlayamaz ceyhūniñ

¹⁶⁹ Karavelioğlu, a.g.e., s.88.

¹⁷⁰ Karavelioğlu, a.g.e., s.88

Ġazel-i Ĥayālī¹⁷¹

Mef'ülü Mefā'īlü Mefā'ī lü Fe'ülün

- 1 Yüz nāz ile bir ġonca-i ra'nayı büyüttük
Bülbülleri biñ vāz ola ġavġayı büyüttük
- 2 Mercān lebinī kān melaġatde ġöreldeñ
Ġözyaşı ile bir nice deryāyı büyüttük
- 3 Ferġād ile Mecnūn ile Vāmıġla bir olduġ
Ġördük seferi biz daġı alāyı büyüttük
- 4 Beñzer ġuruşuñ ġāmeti dildāra demekle
Ġülşende bugūn serv-i dil-ārayı büyüttük
- 5 Cānan seng-i kūyıyla Ĥayālīyi idüp yād
Dedi yine bir 'aşıġ-ı şeydāyı büyüttük

Ġazel-i Şem'ī¹⁷²

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe' ilün

- 1 Ne revādur ki eyā ġüsn ilinūñ pādīşehi
Virdi yaġmaga ġöñül mülkin 'ışġuñ sipehi
- 2 Ĥasret-i şem'ī ruġuñdan senūñ ey Zühre-cebīn
Yaġar āhum irişüp her gice ġadīl-i mehi
- 3 İşidüp āhumı ol ġāmet-i balā şalınur
Şalınur bād-ı şabādan nitekim serv-i sehī
- 4 Kerem ü luġf u ināyet naġarın eyler iseñ
Padişāhum n'ola biz bendeñüze ġāh ġehī
- 5 Serverā pādīşeh-i mülk-i ġamundur Şem'ī
Āhınuñ āteşidür başda zerrīn külehi

¹⁷¹ Tarlan, *Ĥayālī Divānı*, a.g.e., s.184.

¹⁷² Karavelioġlu, a.g.e., s.125.

Ġazel-i Ĥayālī¹⁷³

Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilün

- 1 Bezm-i yāre ĥün-ı ‘āşıkdan şarāb eglenmesün
Şol oda yanmış cigerlerden kebāb eglenmesün
- 2 Bir ĥaber ver ey gönül cān-ı ‘azīze sīnede
Yāre varsın eyleyip ref‘i ĥicāb eglenmesün
- 3 Pāre eyledi zerrāt-ı ‘ālem kendüyi
‘Arz-ı dīdār eylesün ol āfitāb eglenmesün
- 4 Bir güzer kılsun bize düşsün behište nār-ı reşk
Duzahı hecrinde çok çekdik ‘azāb eglenmesün
- 5 Ey Ĥayālī vardı bir zībā ġazel nazm ehline
Her biri olsun buna ĥāzır cevāb eglenmesün

Ġazel¹⁷⁴

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

- 1 Ne varteslīm-i cān itsem göricek şüret-i ĥübı
Ki zīrā ihtiyārım yok benüm sevmekde maĥbübı
- 2 Ser-i zülf-i siyāhıñ ile nigāra baş қоşalıdan
Başımdan eksük olmadı cihānıñ şür-ı āşübı
- 3 Muĥabbeti resm-i āyenin ĥaṭṭ-ı dildārdan öğren
Kim iki günde bir eksük degil ‘uşşāka mektübı
- [56b] 4 İşıtdüm yine bir gökçek kāmēt-i dilrübākonmuş
Şacı zencīrine dürmüş kul itmiş şehr-i Üskübı
- 5 Egerçi elde söz çokdur velī ĥaḫ bu ki üstüĥanuñ
Be-ġāyet ĥüb nāz gider ġazel tarzında

¹⁷³ Tarlan, Ĥayālī Divanı, a.g.e., s. 240

¹⁷⁴ Mahlas bulunamadı.

Ġazel-i Ĥayretī¹⁷⁵*Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ ilün*

- 1 Uğrın uğrın bağışın cānumı meftün itdi
‘Işık düzdi yolum urdı beni mağbün itdi
- 2 ‘Aql u hūşum tağıdup zülf-i perişānı gibi
Yine ol Leylī hırāmum beni Mecnūn itdi
- 3 Rāzumuz ‘āleme fāş eyledi bir bir kamu āh
Bir iken derdümüzi āh yine on itdi
- 4 Yine bir reng ile egnümde olan eskileri
Gözlerüm yaş-ı birer cāme-i gülgün itdi
- 5 Dōstum başını tōp eyledi meydānuñda
Ĥayretīye yine ‘ışkuñ ‘acep oyun itdi

Ġazel-i Gāhī*Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilün*

- 1 Ölmek için yoluna ‘arz eyledim dildāra şevk
‘Ömri çok olsun hele gösterdi ol meh yāre şevk
- 2 Gül yüzün sürdükçe dil-i handān olur ey gonce-leb
Bülbül-i şüride güyā ‘arz ider gülzāra şevk
- 3 Zevkim irter cān virip alsam metā-yı vaşlıña
Ĥāceler eyler yine kim aşlu bazāra şevk
- 4 Düşse gönlüm zülfi yanında nola ruhsārına
Gösterür pür dāne her şeb yanmağıçün nāra şevk
- 5 Ol pīri da‘vet ittim dün gice ġam-hāneme
Didi şād olGāhī var bizde bir pāre şevk

Ġazel-i Nālī*Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilün*

- 1 Kākülünin her kaçan dilber kemendin depredir
Her kılında nice biñ derdmenden depredir

¹⁷⁵ Mehmet Çavuşoğlu-M. Ali Tanyeri, *Ĥayretī Divanı*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul, 1981, s.412.

- 2 Ey yüz-i gül gonce-leb reftâr-ı kaddûñ yâdına
Gülşenûñ yâd-ı şabâ serv ü bülendün depredir
- 3 Şehsuvârım kâkülûñ şebdîz-i cevelân eylese
Eşek-i kokonam dağı yanınca kendün depredir
- 4 Dir görenler berg-i güldür götütür bād-ı şabâ
Her kaçan kim ol gonce-i semenden depredir
- 5 Nālîyâ dil mürdesin ihyâ ider 'İsîgibi
Yâd çün güftâr-ı la'l-i cân pesenden depredir

[57a]

178

Ġazel-i Emrî¹⁷⁶

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

- 1 Pâyemâl eyleme gîsû-yı 'abîr-efşânuñ
Kuyruğın basma nigârâ uyur ejderhânuñ
- 2 Añmaduñ hiç günâhun yine yuduñ taraduñ
Yazuğı boynuña ol zülfî 'abîr-asânuñ
- 3 Sûzen itdi müjesin bülbül-i şeydâ tâ ki
Ayağından çıkar hârı güli ra'nânuñ
- 4 Ġonca tıflını belîñletdi şadâ-yı bülbül
Ağız açup tükürürse n'ola şebnem anuñ
- 5 Emrîyâ şanma şafağ sille-i âhumla seher
Yüzini kana yudum mihr-i cihân-ârânuñ

179

Ġazel-i Şabirî

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

- 1 Virme gîsûyı dilâvîzine dil-i cânânîñ
Göz göre ağzına atlama bir ejderpânîñ
- 2 Boynuna kolun uzatmış el ozanlığın idüp
Yedi kaç'olsa nola zülf-i 'anber-âsânîñiz
- 3 Müjeñ oğlarını gönder sen bize ey yüz-i gül
Ki gönülden çıkara hâr-ı gamîñ i'dânîñ
- 4 Ġonca-i gülşende virelden leb-i la'liñ hazan
Toldurur gevherle ağzını şebnem anîñ

¹⁷⁶ Saraç, a.g.e., G.269.

- 5 Şabirî şanma şevk-i āhım okıdır felek
Kanını dökdi seher mihr-i cihān-ārānıñ

180

Ġazel¹⁷⁷

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fa‘lün

- 1 Aña kim ‘aşk işi ola pīşe
Oğumağ yazmağ olmaz endīşe
- 2 Ne kula yersen kulağın sākī
Bezme geldikçe reng alur şīşe
- 3 Ne ‘acep kār-gāh ola dünyā
Kān yuğar la‘l-i diğ biler tīşe
- 4 Saña yetmez mi bu kerāmet kim
Pādişeh ile kul oladur rīşe
- 5 Ġam-ı dünya ile müşevveş olup
Gitdügi virme teşvīşe

[57b]

181

Ġazel-i Figānī¹⁷⁸

Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilün

- 1 Cā-be-cā ey sīm ten cismimde dāğ-ı hūn feşān
Ağlas zerdüstine altun beneklüdür hemān
- 2 Şāh-ı ‘ışkam oldı āfāk içre ey hūrşid-i hod
Dūd-ı āhum üstime bir lāciverdi sāyebān
- 3 Gitdi nālim ‘arş kandīlin çıkup o yazmağa
Dūd-ı āhum anıñ öñünce getürdi nerdübān
- 4 Yerde göre zerre-veş şabr u kararım kalmadı
Görmeyeliden gün yüzüñi ey meh-inā-mihribān
- 5 Ey Figānī bu gece sevdā-yı zülf-i yār ile
Dūd-ı āhum başın alup gönüllere oldı revān

¹⁷⁷ Mahlas bulunamadı.

¹⁷⁸ Karahan, a.g.e., s.93.

Ġazel-i Nālî

Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilün

- 1 Yād-ı kıaddüñle elifler sîne-i şad-çākde
Tîrlerdir ey kemān ebrü deġilmiş ħākde
- 2 Penbe-i dāġım çıķardı bād-ı āhım göklere
Ebr şanmañ ġam şebinde görinen eflākde
- 3 Tîġ-i mihrüñ āteş-i ‘aşkıñ ile mihr ü mähımdan
Dāġ-ı yaķmış na‘l-i sinene eflākde
- 4 Göremez ehl-i nazār cism-i laţifinden belüñ
Mü görinür düşicek gerçi kim āb-ı pākde
- 5 Vechi var yüz döndürürsem ruhsār-ı yāre
Jeng-i ġamdır Nālînāyîne ura aña

Ġazel-i Ĥayālî¹⁷⁹

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

- 1 Göñül mülkine geldikçe ħayālîñ şāhı ġamlarla
Aña karşı çıkar ‘izzet ider āhum ‘alemlerle
- 2 Görinen mü degüldür sînem üzre ey ħaţı-ı ‘anber
Yazarım naķş-ı ħüsnüñ levĥ-i dilin kıll kalemlerle
- 3 Lebüñ dil ħasteler dārü’s-şifāsıñın benüm ‘ömrüm
Revā mıdur ġeçinem ben elemler ile i’lāmlarla
- 4 Yā öldür zehr-i hecriñ ile yā dirgür āb u
Ĥabîbim bir yana eyle beni emlerle semlerle
- 5 Ĥayālî dilrubālar ile tolalıdan nāliyā sînem
Hemān ol deyre döndüm kim pür olmuşdur şanemlerle

¹⁷⁹ Ali Nihat Tarlan’ın hazırladığı Ĥayālî Divanı’nda bulunamadı.

Ġazel-i Zafî¹⁸⁰

Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilün

- 1 Gök kebüterdir hevā-yı rıfatüñdebu felek
Hāleyi aña qāmer halhālidüpdür ey melek
- 2 Dāğ-ı encüm mäh-ı nev na‘l-i güneş meftülidür
Rüz u şeb eyler semā‘ abdāluñ olmışdur felek
- 3 Bir müdevver havza-i ‘uryān girdi şandum ey melek
Gördüğüm dem hāle içre mähı sen nāzük teni
- 4 Baħr-i eşküm şāhā bir gemidür bu cihān
Kim aña ħurşid-i kūyñ dūd-ı āhımdur direk
- 5 Ĥançerinde yārñ āh itmek olurdı Zatiyā
Tutuşup ‘ālemi eger yanmasa deryāda semek

Ġazel-i Şem‘i¹⁸¹

Mef‘ülü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün

- 1 Zāhīd ki mu‘tekif geçinür büriyāyıla
Gör eblehi ki cennet umar bu riyāyıla
- 2 Āvāre oldı kendü gibi kūy-ı yārda
Başdan çıkardı yaşumı āhum hevāyıla
- 3 Qaldı ayaqda baħt-ı siyāh gibi dirig
Kim çıkdı başa ben çıkam ol bī-vefāyıla
- 4 Emelin daħı eler şavurur kūy-ı yārda
Bir toz koparsa tañ midur āhum şabāyıla
- 5 Maħv oldı Şem‘i yolına qarşu ol şehiñ
Bir dağ-ı uranda āteş-i şevk u şafāyıla

¹⁸⁰ Ali Nihat Tarlan, *Zāñ Divānı Gazeller Kısmı*, 2 cilt, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul, 1970, s.187.

¹⁸¹ Karavelioğlu, a.g.e., s.119.

Ġazel-i Muġibbī¹⁸²

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

- 1 Şarāb-ı la'l-i nābıñdır kılan bu göñlimi şeydā
Ser-i zülf-i siyāhıñdır getüren başıma ġavġā
- 2 Görelden ħāl-i hindüñi tolaştım bend-i zülfiñe
Bugün şahrā-yı miġnetde benem Mecnūnlayın rüsvā
- 3 Düşüp küh-ı belā içre gözüm yaşı baña hem-dem
Ġamiñ 'ālemde var olsun komaz bir dem
- 4 Leb-i şirīnüñ gördüm belā kühiñda Ferhādem
Yoluñda nola cān virsem bugün ben bī-ser ü bī-pā
- 5 Muġibbī çün gelen gitdi bu 'ālem yine 'ālemdür
Diriġā ve diriġ itdi eger Cemşid eger Dārā

Ġazel-i Ĥayretī¹⁸³

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

- 1 Şorarsañ zāhidā keyfiyyetüm ehl-i fenāyam ben
Melāmet çārşūsında bugün bī-nevāyam ben
- 2 Ķul olup ħ'āce-i 'ışkā 'acāyib beġlügüm vardur
Benümdür ser-te-ser ġam milketi bir pādişāyam ben
- 3 Gelüp bu tekyey-i boynıña 'aşkıñ şoyundum oldum abdālu
Muġibb-i ħānedānam bende-i'Āl-i 'Abayam ben¹⁸⁴
- 4 Cemāli nūrını gördüm ħabībüñ ħāce-i 'aşkam
Bugün Merve ħaġıyçün şofiyā ehl-i Şafāyam ben
- 5 Baña da nām ile 'ālemde Derviş Hayretī dirler
Bugün erbāb-ı 'aşk içinde bir kemter ġedāyam ben

¹⁸² Coşkun Ak, *Muġibbī Divanı*, 2 cilt, Trabzon Valiliġi Yayınları, Trabzon, 2006, s.48.

¹⁸³ Çavuşoġlu-Tanyeri, a.g.e., s.365.

¹⁸⁴ Bu beyit divanda 4. beyittir. Ancak mecmuada müstensihin işareti üzerine 3. ve 4. beyitin yeri deġiştirilmiştir.

Kasīde-i Āgehī¹⁸⁵

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ ilün

- 1 Çekdürüp firkatanı bizden ırağ olduñ sen
Baħr-ı hayretde nice fırtınalar çekdüm ben
- 2 Sen yıķarsın bu yaķalarda gönüller şehrini
Dil ü cān mülkini yağma edici sensün sen
- 3 Bād-ı ‘aşkuñ alāvand eyledi şabrum gemisin
İlevend oldu gönül tıflı senüñ derdünden
- 4 Barbariçan siyāh atlasdan olaldan cānā
Gemici neftīlerin ‘aşık-ı zā itdüñ sen
- 5 Seyr iden yüziñi deryāda erişür Hızra
Kadre uğrar seni bir kerre kadirgada gören
- 6 Yār ağıyār ile deryāya çıkar seyrāna
Ehl-i dil ‘aşık olan volta urur geñ yaķadan
- 7 Baħr-ı ‘aşk içre yürürsem nola yelken toruda
Bir ħarāmi bakıcı yāre esir oldum ben
- 8 Dūdı āhım direk oldu bu zemīn keştīdür
Bir yeñi yelken olupdur aña gerdün-ı köhen
- 9 Cānda suğurya turur derd ü belā renc ü ‘anā
İstifā oldu gönül manķaları miñnetde
- 10 Geldü çatdı dil ü cān zevrāķına derd ü belā
Bizi çignetmege bu fülk-i felek tutdı dümen
- 11 Rüzgār oşdı muħalif başuma üşdi belā
Başladı geldi karıntı yine başdan kıçdan
- 12 Baħr-i ‘aşka düşeli oldu muħalif çenber
Korkum oldur ki gele bād-ı belā yapraķdan
- 13 Eger olduñsa maħabbet deñizinde mellāħ
Puşula şevķ gerek ħarti ğam u derd ü miñen
- 14 ‘Aşķ deryasına şaldunsa gönül zevraķını
Bulımazsın bu yaķalarda dilā sen mesken
- 15 Hūblar forsa kaçup saña kenār olmaz ise
Olma anlardan alarğa bir iki gün kattan

¹⁸⁵ Andreas Tietze, “XVI. Yüzyıl Şiirinde Gemici Dili: Āgehī Kasidesi ve Tahmisleri, Türkiyat Mecmuası”, İstanbul, 1951, C. IX, s. 113-138.

- 16 Baħr-ı ‘aşk içre olan ‘āşıkā pend ey zāhid
Karadan alet onarmak gibi dūr-gen yaħadan
- [59a] 17 Götür ılgaryayı olmaz paçariz ey aġyār
Yāri ben baħr kenārında kenār eyler iken
- 18 Ey gönül nice yatarsan bu limān-ı tende
Himmetüñ lengerün al mevsimüdür aç yelken
- 19 Korşan ol haşılı dünyāda alarga olıgör
Bu ħayırsız aħada durma dilā iso seren
- 20 Alamarġayla yūri yoġ isa yel yelkende
Çünki ‘āşık olmazsın hele bāri yelten
- 21 Kūlzüm-i ‘aşka sefer eylemege ‘azm eyle
Rūzgār oldı yūri tenta fora sök yelken
- 22 Orsa varsan çıkamazsın poça gitsen girdāb
Nice kullansañ atar karaya bu keşti-i ten
- 23 Etmek istersen eger baġ-ı cinānda manca
‘Amel ü zūhd komanyasını vāfir yüklen
- 24 Olmadın lenger-i ten baħr-i fenāya fonda
Pupā alāt ile cān kalyetāsını kullan
- 25 Ey dirigā bizi ġāfille zebūn etdi havā
Geldi çatdı demür üstinde yaturken düşmān
- 26 Yā ilāhi bizi girdāb-ı hevādan kırtar
Bize yol ver varalum bir ilimāna erken
- 27 Kelimātuñ dürr-i deryāyu ħaķikāt eyler
Baħr-i ma‘nāda şināverlik eden ehl-i sūħan
- 28 Olsa deryā kumu miķtārı kayurmaz derdüñ
Sa‘ayi var geçer ey Āgehī şabret kıatlan

189

Gazel-i İshāk Çelebi¹⁸⁶

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ ilün

- 1 Vāz gelsem baña ‘ayb eyleme cānānımdan
Ġāh olur şöyle ki bızār oluram cānımdan
- 2 ‘Arz-ı ħāl eylesem ol yāre döner yüz çevirir
Nice hoşnūd olayın gerdiş-i devrānımdan

¹⁸⁶ Ali Yıldırım, *İshak Çelebi (Hayatı, Eserleri, Edebi Kişiliği Ve Divanının Edisyon Kritiği)*, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Elazığ, 1991, s. 175.

- 3 Āh kim ğamzesi peykānınıñ od itdi yirin
Kime yanıp yaqılam sīne-i sūzānımdan
- 4 Bezm-i ğam muṭribinüñ sāz ü nevāsın ne bilür
Yandugum añlamayan nāle vü efġānumdan
- 5 Hātırım şorma gel ey ehl-i selāmet añla
Ne bile çekdüġümü ḥāl-i perīşānımdan
- 6 Mācerā-yı dil-i ğam-dīdemi bir bir diñle
Kaṭre kaṭre dökülen dīde-i giryānımdan
- 7 Ağlayup şem‘ gibi ḥālime yanar yaqılır
Her ki İshāk oquya defter ü dīvānumdan

[59b]

190

Ġazel-i İshāk¹⁸⁷

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

- 1 Egerçi cān u dil naqđın yoluñda rāygān itdüm
Müfid olmadı yanuñda taşavvurdan ziyān itdüm
- 2 Nice gündür ki yirüm zulmet-i ābād-ı felāketdir
Cihānda mihrüñi tā kim güneş gibi ‘ayān itdüm
- 3 Göz uciyla iraqdan bir selāma degmedüm gerçi
Gice gündüz du‘ā-yı devletüñ derd-i zebān itdüm
- 4 N’ola mey şoḥbetünde germ olup bir büsen aldım
Behey zālīm nedür bu baqışlar tut ki kān itdüm
- 5 Görüp hengāme-i ‘aşka yine Mecnūn gibi İshāk
Tu yurdum kışşa-i derdüm cihāna dāsītān itdüm

191

Ġazel-i Ḥayretī¹⁸⁸

Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilün

- 1 ‘Āşıkuñ baġrında taġlar deñlü başı var imiş
Kendi bir kem kaṭre deryālarca yaşı var imiş
- 2 Yok şanurdım bāliş-i rāḥat bu miḥnet ḥānede
Şimdi bildim dilberüñ işigi taşı var imiş

¹⁸⁷ Yıldırım, a.g.e., s. 165.

¹⁸⁸ Çavuşoġlu-Tanyeri, a.g.e., s.156.

- 3 Baş virüp rāh-ı vefāda başa iletdi işin
Āferīn Ferhāda hoş devletlü başı var imiş
- 4 Benlik imiş ayıran ben bende-i maḥbūbdan
Ey dirigā bilmedüm arada nāşī var imiş
- 5 Cān ile cānān arasında ḥicāb oldun diyü
Ḥayretīnūñ ķendü kendüyle şavaşı var imiş

192

Ġazel-i Şehīdī

Mef'ülü Mefā'īlü Mefā'ī lü Fa'ülün

- 1 Gün gibi tecellī ideli ol ruḥ-ı zībā
Şan āyet-i nūr oldı cemālinde hüveydā
- 2 Kıdret kıalemi nāme-i ḥüsninde nigārūñ
Ser-defter-i ḥüsn olmağa çekmiş añı tuğra
- 3 Ḥatṭuñı tıraş eylemegi tā göstere ey dost
Mūsī gibi 'aşıklara mu'ciz-i yed-i beyzā
- 4 Kıaddūñ göreli serv-i sehī gülşen içinde
Kıalmadı mecāli ilerü gelmege kıaṭ'ā
- 5 Dil teşnelerüz vāde-i 'aşkıñda revā mı
Şusuz ger olur līk dimesin berācim mā
- 6 Ḥarīç eyleme dağıt sözüñi eylemezüz gūş
'Aşķ ehliyüz āvāze-i şahbāya semī'nā
- 7 'Aşķıñdakicān vire Şehīdī ne ğam ey dost
Men māte mine'l aşķi feķad mate şehiden¹⁸⁹

[60a]

193

Ġazel-i Hilālī¹⁹⁰

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- 1 Elemler üstine 'asker çeküp geldükçe ğamlarla
Muķābil olmağa āhum kııķar kıarşu 'alemlerle
- 2 Nice şerḥ eylesün derd-i derūnum kııldı dermānde
Dil-i bimārum ey meh-rū yatur derd ü elemlerle

¹⁸⁹ "Kim ki aşktan dolayı ölmüştür (o) şehid olmuştur."

¹⁹⁰ Şanlı, a.g.e., s.56.

- 3 Göñül virme gel ey meh-i nā-mihre ‘ālemde
Ki ‘uşşakın helāk ide cefālarla sitemlerle
- 4 Ya dirgür āb-ı vişāliñle ya öldür zehr-i ğamuñla
Ceybim bir yaña eyle beni emlerle semlerle
- 5 Kıyāmet serv-қaddlerle yūri ‘ıyş ü bülend eyle
Hilāli bezm-i gülşende müdām iç cām-ı Cemlerle

194

Ġazel-i Nālī

Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilün

- 1 Gördüğüm āhir hayāli zūlf-i yār eyler harāb
Āşiyān-ı dīdemi terk itdi uçdı murğ-ı h‘āb
- 2 Bezm içinde köpürüp çıkdı şurāhidan dili
Cām-ı la‘lin göricek kefe geçdi kendüden şarāb
- 3 Vār ğonce incidür küyüñda ey hūrī-i raġīb
Cennet girdik de olmaz adıma gerçi ‘azāb
- 4 Arzū-yı pāy-i büseñle senüñ ey şehsüvār
Halka oldı kāmetim serġüşte mānend rikāb
- 5 Çün baña irişmez irer hāke nesīm-i berf-i yār
Yiridür Nālīdesem yāleyteni күntü türāb¹⁹¹

195

Ġazel-i Nālī

Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilün

- 1 Hūn-ı zaġmından degildür görinen aġzında kan
Aġzı kanludur ezelden tırüñ ey kaşı kemān
- 2 Şanma servüñ sāyesidür sīne-i gülzārda
Şāh-ı қaddüñ yādına ne çekdi elifler büstān
- 3 Tāb-ı bitden cism-i zerden gök gök itmiş kanlu dāġ
Ol yüzi gül ğonce leb olmuş emīr-i ‘āşıkān
- 4 Zaġm-ı nāhın kim görünür sīne-i pür-hūnda
Māh-ı nevdür kim şafaқ içinde olmuşdur ‘ayān
- 5 Şehr-i İstanbula varırsa bu şi‘rūñ Nālīyā
Nazm-ı rüh-efzā gele bula revānı tāze cān

¹⁹¹ “Keşke toprak olsaydım.” Nebe, 78/40.

Ġazel-i Nālī

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ ilün

- 1 Zūlm idüp nola felek gözden irāğ itse meni
Sen irāğ itme göñüldeñ seni candan seveni
- 2 Qadd ü balāñı añup aġlayayın hecr-kede
Her ne yerdeki görem şalına serv ü çemeni
- 3 Yād idüp la‘l-i lebüñ ġuşşa vü niyāziñla
Gözlerümden çıkaram dürr-i ‘aķıķ-i Yemeni
- 4 Sensüzün ey yüzi ġül ġonce-dehen seyr etsem
Ĥār olur çeşm-i baġın semen-i yāsemeni
- 5 Merġametle nazār etseñ nola Nālī ġulıña
Ki demişlerdür efendim ki severler seveni

Ġazel-i Zātī¹⁹²

Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ ilün

- 1 Şāh-ı ‘aşķam dūd-ı āhum sāye-bānumdur benüm
Eşk-i çeşmüm leşķerüm taġlum fiġānumdur benüm
- 2 Ra‘d şanmañ ġubbe-i eflāki ġüm ġüm ġülmeden
Yār elinden nāre vü āh u fiġānumdur benüm
- 3 Ey taġīb-i cān u dil derdüm saña şerġ itmeġe
Zaġmumuñ aġzunda peykānuñ zebānumdur benüm
- 4 Çarġ-ı a‘zām baġ-ı ‘aşķuñ içre bir dolābdur
Anı ġerdān eyleyen eşķ-i revānumdur benüm
- 5 Germ olup āhum ayıtdı kim felekler Zātīyā
Yaķmaġa ġandīl-i ‘arş nerdübānumdur benüm

¹⁹² Tarlan, *Zātī Divānı*, a.g.e., s.373.

[61a]

198

Ġazel-i Abdurrahim Rūmī

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ ilün

- 1 K̄albime geldi nedāmet benüm itdüklerime
‘Ömrümü fişk u fücür ile geçirdüklerime
- 2 Nazar olursa itdüğim itdüklerime
Degmeye bilmedüğim zerrece bildüklerime
- 3 Tevbe yā Rāb hevā yoluna gitdüklerime
Bilüp itdüklerime bilmeyüp itdiklerime
- 4 Fikr-i tül-i emel itdi beni ğayetde zebün
Ĥubb-ı dünyā ise qalmada olaydı efvün
- 5 Dileğim budurur ey Ĥazret-i Ĥayy-ı [biçün]
Rüz-ı maḥşerde beni redd idüp itme[mahzün]
- 6 Tevbe yā Rāb hevā yoluna gitdüklerime
Bilüp itdüklerime bilmeyüp itdiklerime
- 7 Olsa nefes hevāyine iderken hūy
Sem‘ime raḥle-i rıḥletiñ irdi ḥayy
- 8 Şanıcağ emr gele soñucu bütün kafesi
Yā Rāb imān ile ḥatm eylegil aḥir nefesi
- 9 Tevbe yā Rāb hevā yoluna gitdüklerime
Bilüp itdüklerime bilmeyüp itdiklerime
- 10 Nice idem neyleyem ey qader-i qayyüm-ı [qadīm]
Maraz-ı cürm ü günāh itdikçe ḥalīlī-i saqīm
- 11 Saña bu maṭla‘-ı bir ḥazıq ve bir ṭab‘-ı[selīm]
Maraz u cürme devā çün bunu itdi [ta‘līm]
- 12 Tevbe yā Rāb hevā yoluna gitdüklerime
Bilüp itdüklerime bilmeyüp itdiklerime

[61b]

199

Ġazel-i Ṭab‘ī

Mef‘ülü Fā‘ilātü Mefā‘ī lü Fe‘ülün

- 1 Rahmet ehli yoğ ki varam ‘arz-ı ḥāl idem
Virip neşat qalbime def‘ ü melāl idem

- 2 Bir ehl-i dil dağı cihān içre görmedim
Tā kim devā-yı derdümden su'āl idem
- 3 Bir şehir-i memālik şāhib hünerde yok
K'andan hemīşe gün gibi kesb-i cemāl idem
- 4 Bir sāde rūda kalmadı deyr-iḥarābda
Ālūde dāmen olmaya seyr-i cemāl idem
- 5 Ṭab'ī şu derd-i gāmīñ ile şuna kaldı kim
Mecnūn şaffet 'azīmet deşt ü cibāl idem

Arapça bir parça alınmadı.

[62a]

200

Ġazel-i Bākī¹⁹³

Mef 'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 İrdi nesīm-i ma'delet-i kisrī-i bahār
Zincīr-i 'adl çekdi çemenzāra cūy-bār
- 2 Güller siperler ile üleşdi fīloriyi
Mülk-i şitāyı ğāret idüp leşker-i bahār
- 3 Güller şafāda ḥurrem u ḥandān u şādmān
Bülbül belāda bencileyin zār u bī-ḳarār
- 4 'Arz itdi beñzer āyīne-i gülde 'aksini
Rūy-ı 'arūs-ı baḥt-ı şehensāh-ı kām-kār
- 5 Bākī bu şi'ri şafhā-i çarḥ-ı berīne yaz
Görsün felekde söz nic'olur ḥaşm-ı nā-bekār

201

Ġazel-i Cedīdī

Fa'ilātün Fa'ilātün Fa'ilātün Fa' ilün

- 1 Gel bulunmaz ey gönül 'ālemde çünkim yārsız
'Aybsız yār isteyüp ḳalma cihānda yārsız
- 2 Çün dilā eksüklüsün namūs u 'arı terk ḳıl
Bu meşeldür kim gerek 'ālemde 'āşık 'arsız
- 3 Bu cihān zıdd üzredür çünkim ḥasūdīñḥaddi yok
'Ays idemez ey gönül bir yār içün ağyārsız

¹⁹³ Küçük, a.g.e., s.182.

- 4 Ehl-i inşâf ol kıyâs eyle rakibin hâlini
Bir nefes sende olabilür hüsn-i dildârsız
- 5 Ey Cedîdî naḥs-i ṭal‘âdan şikâyet eyleme
‘Ömr olur mey kim geçe ‘âlemde âh u zârsız

[62b]

202

Ġazel¹⁹⁴

Mef‘ülü Mefâ‘ilü Mefâ‘î lü Fe‘ülü

- 1 Şanmañ kim beni devr-i zebân çekdi çevirdi
Bir turreleri müşk feşân çekdi çevirdi
- 2 Tođru iken ođ gibi yoluñda dil ü cānum
Aldı ele ol kaşı kemān çekdi çevirdi
- 3 Nağş-ı ezel cedvel-i pergāre koyınca
Devrān beni bir nice zamān çekdi çevirdi
- 4 Menşe-i kader dün beni dīvān-ı kazāda
‘Alemlere olmağa nişān çekdi çevirdi
- 5 Fāş eyledi rāzum diyü altun kemerini
Yok yerlere ol müy-ı mīyān çekdi çevirdi

203

Ġazel-i Ḥayretî¹⁹⁵

Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilün

- 1 Dil metā‘ı vaşl için çok eşk-i ter ḥarc eyledi
Bilmedi olmaz yere bunca güher ḥarc eyledi
- 2 Varımadı Kābe-i mađşūda kaldı rahda
Gerçi kim varın niceler ḥarc eyledi
- 3 Kākülün bir şemme büyiñ almağ için bād-ı şubḥ
Berg-i gülden bağda çok sīm ü zer ḥarc eyledi
- 4 Şeyḥ-i şehri almadı bir nesne metā‘-ı ‘ışđdan
Nağd-i’ömri bilmedi ol bī-ḥaber ḥarc eyledi
- 5 Bir pula şaymadısīm-i eşk-i dilberler ey dirig
Dökdi saçdı Ḥayretî ya‘ni güher ḥarc eyledi

¹⁹⁴ Mahlas bulunamadı.

¹⁹⁵ Çavuşoğlu-Tanyeri, a.g.e., s.425.

Ġazel-i Bākī¹⁹⁶*Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün*

- 1 Her nefes dūd-ı āha mensūbuz
Ya‘ni dūd-ı siyāha mensūbuz
- 2 Tütüyāyı başar leṭāfetde
Yine bir ḥāk-i rāha mensūbuz
- 3 Kevkeb-i baḥtumuz sa‘īd olmaz
Çünkü baḥt-ı siyāha mensūbuz
- 4 Ġayra baş egmesek ‘acep midür
İşigi secdegāha mensūbuz
- 5 Cünd-i ğam şāhısın ne ğam ey Bākī
Bunca ḥayli sipāha mensūbuz

Ġazel-i Bākī¹⁹⁷*Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün*

- 1 Kızarur bādeden ol nergis-i mestāne biraz
Mey-i nāb içse gözi mā‘il olur ḫana biraz
- 2 Çekemez kimse ayağum diyü laf urma şaḫın
Sākīyā elleşelüm gel berü meydāne biraz
- 3 Cāna kār eylesesün dārū-yı ḫattāl-ı ğamı
Mey-i gül-gün içelim bari ḥākimāne biraz
- 4 Behremend eyler idi būs-ı lebūñden cānı
Dönmeşe ṭursa eger ‘ahdine peymāne biraz
- 5 Nice bir dağdağa-i baḥş u cidāl ey Bākī
Varalum ‘ayş idelüm meclis-i rindāne biraz

¹⁹⁶ Küçük, a.g.e., s.221.¹⁹⁷ Küçük, a.g.e., s.226.

[63b]

206

Ġazel¹⁹⁸

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ ilün

- 1pāk iden sīnemi tīr-i ğam-ı canānumdır
Fāş iden rāzımı āh-ı dil-i sūzānumdır
- 2 Gün degildür görinen deyr-i felekden merkūn
Aks-i taşvīr cemāl meh-i tābānumdır
- 3vār ise mehpāre kulağı küpesi
Bende-i halka begūş-ver cānānumdır
- 4 bilüşdür cānānumdır
.....cemālīme tābānumdır

[64a]

207

Ġazel-i Bākī¹⁹⁹

Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilün

- 1 Ārzū eyler kemend-i kākül-i cānāneyi
Bağlasan zencīrlər tutmaz dil-i dīvāneyi
- 2 Gerdiş-i cām-ı meyi görsün şürāhi üstine
Şem‘i bezmi devri derken görmeyen pervāneyi
- 3 Medḥ iderdüñ lebleri devrinde ey pīr-i muġān
‘Āķıbet imāniña döndürdiler peymāneyi
- 4 Ḥ‘āb-ı ğaflet nice bir ey tālib-i dünyā-yı dūn
Var ise rāḥat yiri şanduñ o miḥnet-ḥāneyi
- 5 Zāhīdā ‘aşk içre te’sīr eyleyemez Bākīye pend
Mest ü lā-ya‘ķil bilürsün añlamaz efsāneyi

208

Ġazel-i Necātī²⁰⁰

Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilün

- 1 Sīnem üzre zaḥm-ı ğamzeñ rāḥat-ı cāndur baña
Ġamzeñ oqları ile ölmek ḥ‘āb-ı bārāndur baña

¹⁹⁸Son beyit silindiği için mahlas bulunamadı.

¹⁹⁹ Küçük, a.g.e., s.417.

²⁰⁰ Tarlan, Necati Divanı, a.g.e., s.154.

209/5: 8 D. Divandaki 5, 6, 7. beyitler mecmuada eksiktir.

- 2 Ey qarāñu gicelerde gezdüğüm men‘ eyleyen
Berç-i āh-ı tab-nāküm mäh-ı tábāndur baña
- 3 Her kişinüñ zulmine sulţān olanlar dād ider
Baña kim dād ide ki iden zulmi sulţāndur baña
- 4 Nāfe dirmiş zülf-i ‘anber-bār-ı dilber var iken
‘Ālem içre müşg adı bir çuru bühtāndur baña
- 5 Buldı her bir şeyde zihnüm gevher-i ma‘ni-i haş
Degme bir kaçre Necāfī baħr-i ‘ummāndur baña

[64b]

209

Ġazel-i Bākī²⁰¹

- 1 Ķāmeti vaşfını ‘arz eylediler Tübāya
Ser-fürüeyledi ol serv-i sehī-bālāya
- 2 Var ise turre-i müşgīñüñ āşiftesidür
Bī-sebeb düşmedi āhū-yı Ĥuten şahrāyı
- 3 ‘Anberin haţtuñ añuñ sayesidür ĥaddüñde
Kim gönül bağlamaz ol turra-i ‘anbersāya
- 4 Nāzeninā daħı sen tıfl iken Allāh bilür
Seni emzürmege ne cānlar eritdi dāye
- 5 Kemer eylerdi çolım ince belüñe Bākī
Girmese ĥaçer-i ĥün-rīzūñ eger araya

210

Ġazel-i Bākī²⁰²

Mef‘ülü Mefā‘ilü Mefā‘ilü Fa‘ülün

- 1 Çāk oldı yaçam cevr-i firāvānuñ elinden
Şad-pāre iken dāmen-i dil anuñ elinden
- 2 Ķaddüm bükülip derdüñ ile döndi kemāne
Ķullāb-i ser-i zülf-i perīşānuñ elinden
- 3 İl bezm-i vefāñ içre şafālarda velī ben
Çanlar yudarın sākī-i hicrānuñ elinden

²⁰¹ Küçük, a.g.e., s.389.

²⁰² Küçük, a.g.e., s.322.

- 4 Fāş itmez idi rāz-ı dil-i Yusūf-ı Ken‘ān
Çāk olmasa dāmānı Züleyhānuñ elinden
- 5 Bākī nice bir fahte-veş bāğ-ı belāda elinden
Nālān olam ol serv-i hırāmanuñ elinden

[65a]

Arapça bir parça alınmamıştır.

211

Müfred

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

Derūnum ğonce-veş pür-hūn olursa yeridir çünkim
Gül-i maqşūdum açılmaz murādım şahsārında

212

Kit‘ā-i Fuzūli-i Bağdādi²⁰³

Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilün

Dost bī-pervā felek bī-raħm devrān bī-sükün²⁰⁴
Derd çok hem-derd yok felek kāvī tal‘ī zebun
Sāye-i ümmīd zā’il āf-tāb-i şevk germ
Rütbe-i idbār ‘ālī pāye-i tedbīr dūn

[65b]

213

Ġazel-i Enverī²⁰⁵

Mef‘ülü Mefā‘ilü Mefā‘ilü Fe‘ülün

- 1 Ben bülbülüñi ey gül-i ħandānum unutma
Ben ħalūñi ayā serv-i hırāmanum unutma
- 2 Ĥaṭṭıñ gelicek işidir anı utanursan
İtdiklerini bendeñe sulṭānum unutma
- 3 Aḥşamlamadın bizde daḥı şevküñ olursa
Gel bir gice ey meh-i tābānum unutma
- 4 Göñlüm zeķanıñ çāhına düşdi düşünürken
Ol düşküni ey Yusūf-ı Ken‘ānum unutma
- 5 Tımār ider Enverī bu gülşen-i derde
İşin bitür ey mihr-i dıraḥşānum unutma

²⁰³ Kenan Akyüz-Süheyl Beken- Sedit Yüksel- Müjgan Cunbur, *Fuzūli Divanı*, Akçağ Yayınları, Ankara, 1997, s.243

²⁰⁴ Bu şiir divanda gazel biçimindedir. Mecmuada ise ilk iki dizesi yazılmış ve kıt’a başlığı konmuştur.

²⁰⁵ Kurnaz-Tatçı, a.g.e., s.155.

Gazel-i İshāk²⁰⁶

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ ilün

- 1 Yār ile ola didim olmadı şoĥbet bākī
Kime oldu ki baña ola bu devlet bākī
- 2 Naĥd-i ‘ömr-i ğam-ı ‘aşkıñ telef eylerse nola
Sīnede mihrüñle mihr-i muĥabbet bākī
- 3 Şöyle öpdüm leb-i şīrīniñi seyrimde gice
Daĥı el’an dehenimdedür ol-izzetbākī
- 4 ‘Āşık öldürmekle ĥüsnüñe gelmez nokşān
Salţanat resmin ider ‘adl ü siyāset bākī
- 5 Fursat el virmişken götür ayaĥı İshāk
Diyelim bezm-i fenā ehline şoĥbet bākī

[66a]

Müfred

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ ilün

Şanma ĥandur bu gözümdeñ dökilen eşk-i nerm
Dīdeden geldi derūnumdaki zehr-i kederüm

Gazel-i ‘Ālī

Mef‘ülü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün

- 1 Derdüm ne idüĥin saña meftün olan bilür
Ĥāl-i ğamıñ ile ĥālī diĥer-ĥün olan bilür
- 2 Her bī-sitāre bilmese māĥiyetiñ nola
Sen māh-rūyı baĥt-ı ĥümāyün olan bilür
- 3 ‘Ālemde yanıma ‘ālem-i vuşlat-ı şafāsını
Derd-i firāĥ-ı yār ile mahzün olan bilür
- 4 Sen ‘ayb iderseñ ey saçı leylā ne ğam beni
Mecnün ĥālını yine Mecnün olan bilür

²⁰⁶ Yıldırım, a.g.e., s.236.

- 5 'Ālī kuluñ ne derd ü belā çekdüğün şehā
Hecr-i güle bir benüm gibi mağbūn olan bilür

217

Ġazel-i 'Ālī

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe' ilün

- 1 'Ömrüm oldukça vefāsızlara cānān diyemem
Cān gibi cisme yaşışmayana ben cān diyemem
- 2 Cevri çokdur diselersu'āle dirin gerçektür
Mihri yokdur diyeniñ kıluna yalān diyemem
- 3 Söyleseñ nāz ile nuḡkum tütulur gonce gibi
Ḥande kılsañ utanur güllere ḥandān diyemem
- 4 Toğrusun demek varmaz dilüm ey tāze nihāl
Ḳaddüñe karşı senüñ serv-i hıramān diyemez
- 5 Nev-bahār oldı gerçi senüñ çāk itmez sīneñ
Hele 'Ālī saña ben 'āşık-ı nālān diyemem

[66b]

218

Müfred

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe' ilün

Görinür şekerin lebüñde benāt
Ḥayf-ı zulmetde kaldı āb-ı ḥayāt

219

Ġazel-i Maḳālī

Fa'ilātün Fa'ilātün Fa'ilün

- 1 Yār kim luḡf ile günāh gele
Beñzer ol 'ıyde kim bahār gele
- 2 Çeşm-i terde ḥayāl-i 'arız-ı yār
Şol perīdir kü çeşme-şāngele
- 3 Kehkeşān şanma āhı pür-şererim
Yol idüpdür sipihre vara gele
- 4 Ne sa'ādetdürür ki hücreye yār
İtdüğüçün i'tizār gele

- 5 Hāşā lillah kuluñMağālīyi
Bir belākeş bu rüzigār gele
- 6 Āferinler aña kim‘aşıkā nāz-ı kilkiyle
Halk arasında cefā ile vefā tenhāda gele

220

Ġazel-i Nev‘ī²⁰⁷

Mefā‘ilün Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

- 1 Gülüp açılmağa bezm-i çemende lāle gibi
Açık gerek kişiniñ meşrebi piyāle gibi
- 2 Pür itti seng-i gamuñ şahn-ı sinemi bereden
Beni be körpe kuzı kara gözüñ ala gibi
- 3 İnen hevā ile taħrike uyma ey gül-i ter
Yüzüñ şuyunu dökerler zemine jāle gibi
- 4 Gerekse fażl u kemāl ıssı ol gerekse cemāl
Nazar kemāle degüldegül cāh ile celāle gibi
- 5 Nükud-ı ‘ömrümüzüñ cem‘ ider bakayasın
Bize budevr-i felek Nev‘iyā havāle gibi

[67a]

221

Ġazel²⁰⁸

Mef‘ülü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün

- 1 Bir şehe ırmeyince nesīm-i vişālden
‘Āşık-ı şüküfte hātır olur mey-i şimālden
- 2 Yegdür zamānede cism ü kat olmaz baña
İçek sükkān-ı kuyıñ eyle bir sifālden
- 3 Bezm ü cihānda ehl-i şafādan nişāne yok
Sākī getür piyāleyi öldük melālden
- 4 Sevķ eyle yār-ı gülşene ey bāğbān-ı serv
Görsen hırām tarzını nev-nihālden
- 5 Dilber hevāya düşdi kıyanında rüy-ı hassā
Bād-ı behār dem uramaz i‘tidālden

²⁰⁷ Tulum-Tanyeri, a.g.e., s.521.

²⁰⁸ Mahlas bulunamadı.

Ġazel-i Rūhī²⁰⁹

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ī lü Fe'ülün

- 1 Rencīde olur ağladuğum için siteminden
Ammā haberi yok dil-i zāruñ eleminden
- 2 Geldi öz ayagıyla bugün maħalle-i dildāra
Ol virdi şafā hayli dem itdün qademinden
- 3 Da'vā-yı maħabbetde degül her kişi şādık
Zevk eyle eger 'āşık iseñ derd ü gamından
- 4 Kimlerle 'acep hem qadeh oldu gice ol māh
Bir çāre olaydı mey haber almağa feminden
- 5 Rūhī ile demlerdi ki söyleşmez idi yār
Açıldı bugün bir iki sögdi kereminden

[67b]

Ġazel-i Rūhī²¹⁰

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ī lü Fe'ülün

- 1 Vaqt irdi kim güne cilve eyle burc-ı hamelde
Yer yer gül-i maqşūd açıla şāh-ı emelde
- 2 Buluşmağa bülbül-i şeydāya tehī-dest
Bir nice yeşil yaprağı var gıncenün elde
- 3 Ağyār ile seyr eylemek inşāf degüldür
Firqāt bizi bend ide huşūşā bu maħalde
- 4 Üftādesinün göñlin alup merhāmet itse
Hüsnile gurūr itmese hulq olsa güzelde
- 5 Hallāk-ı ma'anī olalı táb'uña Rūhī
Peyrevlik iderler şu'ara tarz-ı gāzelde

²⁰⁹ Coşkun Ak, *Bağdatlı Rūhī Dīvānı Karşılaştırmalı Metin*, 2 cilt, Uludağ Üniversitesi Basımevi, Bursa, 2011, c.2, s.859.

²¹⁰ Ak, *Bağdatlı Rūhī Dīvānı Karşılaştırmalı Metin*, a.g.e, c.2, s.938.

Ġazel-i Rūhī²¹¹*Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilün*

- 1 Ġamuñ itdi cānı ħaste elemüñ Şikeste
Nola olsa firċatüñde sözüñüz Şikeste beste
- 2 Gele seyr-i bâġa Őāyed diyü özleyüp ħüdüñüñ
Dökilüp yatur yoluñda gül ü läle deste deste
- 3 Nice yıldır olmadılar daġı bir selāma läyik
Ķapuña gelüp gidenler yaġa ċāk u ser Şikeste
- 4 Bizi Şaldı yār gözden yine ħılmak ister ey dil
Seni zülfi gibi beste beni ċeŐmi gibi ħaste
- 5 Eyü söz diler ki Rūhī anı nazm ide ‘acep mi
Ķoċınursa ġüş-ı ehl-i dile ceste ceste

[68a]

Ġazel ‘Ālī

Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilün

- 1 Şöyle nāzik fehm ħıl yā Rāb benüm cānānumı
Vāċıf olsun ħālime ġüş itmedin efgānuma
- 2 Ķāb‘-ı pāküñ her nefes āyīne-veş Őafit anuñ
Zāhir u bāġın temāŐā eylesün devrānumı
- 3 Bir başiret vir ki bilsün añlasun ol nāziŐin
Tendeki ħüsrānumı ġönlümdeki hicrānumı
- 4 ‘Aynu ‘irfān gibi aç yarupanuñ nergisleriñ
Bir nazār-ı me‘müre ħılsun ħāġır-ı virānumı
- 5 Küfr-i zülfinden anuñ Ĥaċċ Őaċılasun ‘Ālībenüm
‘Aċlımı ura kim iċrārüm ĩmānumı

Ġazel-i ‘Ālī

Mef‘ülü Mefā‘ilü Mefā‘ī lü Fa‘ülün

- 1 Cānānuma ċün söz-i dilimden ħaberüñ var
Ey āteŐ-i āhum başım üstinde yeriñ var

²¹¹ Ak, *Baġdatlı Rūhī Dīvānı KarŐılaŐtırmalı Metin*, a.g.e., c.2, s.949.

- 2 Hırc itmedi sen vārını hāk-ider-iyāra
Olsun senüñ ey merdüm-i çeşmüm haberüñ var
- 3 Bir pertevüñüñ hırkasıdır cümle halāyık
Ey dilber-i pākīze ne rüşen güherüñ var
- 4 Hep cevr ü cefāiñletür bilmeyen ey dost
Birbirine uymaz ne ‘aceşīvelerüñ var
- 5 Sulţān olalı nazm u nesr mülkine ‘Ālī
Ebkār u ma‘ānīde ne vāfir eşerüñ var

227

Müfred-i Yahyā Efendi²¹²

Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ ilün

Niçün ebkār-ı ma‘anī beslemez erbāb-ı dil²¹³
Yohsa Yahyā gibi üstād-ı suhān-perver mi yok

[68b]

228

Ġazel-i Nev‘ī²¹⁴

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ ilün

- 1 Bād-ı şubh ile diñüz oynamasun gonca-i ter
Yürek oynamasuna uğramasun bülbüller
- 2 Her biri bağlamalı āteş-i dīvāne diyü
Şem‘ pervānelerü dūd ile zencīre çeker
- 3 Rūzgāruñ işi taħrīk-i ğubār-ı ğamdur
Eksük olmazsa n’ola āyīne-i dilde keder
- 4 İderin vaşf-ı hātuñ nal gönül nāle şarīr
Bu ten-i zerd ü nizārumla oluphāme-i zer
- 5 Nev‘iyā қamet-i dildāra el irmek olmaz
Bir elem kākül-i sevdāsı gibi ‘ömre sürer

²¹² Kavruk, a.g.e., s. 205.

²¹³ Bu beyit divandaki gazellerden birinin makta beytidir. Mecmuada müfred şeklinde yazılmıştır.

²¹⁴ Tulum-Tanyeri, a.g.e., s.273.

Ġazel-i Vālihī

Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilün

- 1 Beñzeyelüden dürr dendānına ey ğonce-i ter
Bağda jāleyi göz ile yediler nergisler
- 2 Leb-işirinüñ ile baħse düşelden cānā
Kendüyi illerin aġzına düşirdi şeker
- 3 Sākīyā la‘lūñi koyup mey içenler āħir
Bir gün olur ki günāhımı bilüp tevbe ider
- 4 Nağd-i cān virmege yolunda tereddüd idicek
Tiz vire diyü yanumdan beni dürter hañçer
- 5 Çıka aġyār ile oyun yerine diyü o şüh
Vālihī dāim o ħavf ile oyun kim oynar

[69a]

Ġazel-i Nev‘ī²¹⁵

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 ‘Ayşīña alma dilā zerrece dünya ğamını
‘Āķil oldur ki bugünden çekmeye ferdāġamını
- 2 Tıtalım cennet imiş baġ-ı cināndan ne biter
Almasa başa kişi bir gül-i ra‘nā ğamını
- 3 Ĥamdülillāħ leb-i meygūnla ile saķilerimüz
Bize çekdürmediler bāde-i ĥamra ğamını
- 4 Ölicek ĥāk-i mezārumda biten her çemenüm
Dil olup söyleye ol serv-i dilārā ğamını
- 5 Ne bilür yār ğam-ı hecr ile Nev‘ī ĥālin
Çeke mi hīç gül-i ter bülbül-i ġüya ğamını

Ġazel-i Yaħyā²¹⁶

Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilün

- 1 Yārı koynumda büyüdüüm nola olsa dil-nevāz
Naħl-i tāze seyrini sevmekle olursam firāz

²¹⁵ Tulum-Tanyeri, a.g.e., s.541.

²¹⁶ Kavruk, a.g.e., s.70.

- 2 Şīve vü nāz it dilim pek nāz ider ol nāzenin
Nūnā istignā olur bir tāze istersen niyāz
- 3 Dāmeni vaşlıña yārını nice olur dest-i ser
Cāme-i iqbāl kūte kıdd-i istignā dırāz
- 4 Hergīz olmazdur nāzīrūñ olsa şeftālūleriñ
Ey gül-i gülzāra şīve ey nihāl-i bāğ-ı nāz
- 5 Ol tezerv-i hoş hīrāmān pāk-i tutmş ola baş
Görmedim Yaḥyāgibi ‘uşşāk içinde bak-bāz

[69b]

232

Ġazel-i Emrī²¹⁷

Fe‘ilātūn Fe‘ilātūn Fe‘ilātūn Fe‘ilūn

- 1 Olalı hem-dem-i sultān-ı ḥayāl-i ruḥ-ı yār
Çöpi çöp üzre kıomaz merdüm-i çeşm-i bīmār
- 2 Varma et ḥaṭṭ-ı gülşene kim ḡonca gibi
Üstine ağız açar ağız kıızıl var hezār
- 3 Tiği yanında nedendür kıışa olduğu dilūñ
Dir isem ḥançerine kim dir ki anuñ arķası var
- 4 Nāfe-i ḥāk-i kıademün şebde götürürken anuñ
Zūlf-i yāra var ayaḡuñ tozın ḥaṭṭ-ı gubār
- 5 Emrī kesmez dilini ölmeyicek dimişler
Dil kesilsin ben anı öldüreyin dimiş yār

233

Ġazel-i La‘lī

Mef‘ūlü Mefā‘ilü Mefā‘ī lü Fe‘ūlūn

- 1 Cism-i nizārım üzre bār-ı belāiken ser
Başımdaki belālar üstine oldu serīr
- 2 Engüştüñe megerkim beñzetdi ḥāme kendin
Kātipler anı şāhım anuñçün yüzerler
- 3 Sen serv-i kıadd-i nigārın olmasa mübtelāsı
Ṭağlara düşmez idi Mecnūn olup şanevber
- 4 Ayağı üzre turur benden olalı sākī
Mengüş-ı la‘l-i meyden ḡüşına ṭaḡdı saḡar

²¹⁷ Saraç, a.g.e., G.128.

- 5 La'li firâkıyla bî-cân olunca cānum ger
Taş dökdi baş üzre anîñ 'izârı zer

[70a]

234

Ġazel-i Rızâyî

Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Ġam pisterine qalması derdāmecālimüz
Bimār-ı 'aşq olalı gönül şorma hālimüz
- 2 Kuliñ raqīb boynına şalmaq vebāliñün
Düşdi o şāh boynına cefā-yı vebālimüz
- 3 Baht-ı siyāh ağarmadanfıkr-i daqıqle
Çarh asiyābı içre ağardı saqālımız
- 4 Vā'az-ı levend köyinür gerçi şüretā
Ma'nāda fenn-i 'aşqa durur iştiğālimüz
- 5 Fenn-i belāda 'aşq ziyāde kemālimüz
Eksük degül Rızâyībiraz var kemālimüz

235

Ġazel-i Nev'î²¹⁸

Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Kaşuñhilālidür gözümüzde hayālümüz
Zülf ü ruhuñ ğamiyle geçer māh u sālümüz
- 2 Çıkmaz beyāza defter-i 'amālimüz dahı
Her sīm-ten ğamıyla ağardı saqālımız
- 3 Kem pişemüz hayāl-i miyān u dehān-ı yār
Evşāf-ı zülf ü qamet-i diller kemālümüz
- 4 Olduğ egerçi za'f ile ğayet de bî-mecāl
Kūy-ı nigāra varmamağa yoq mecālümüz
- 5 Şol deñlü itdi Nev'î kaşun ğamı nizār
Gözlerde qaldı za'f ile ancaq hayālümüz

²¹⁸ Tulum-Tanyeri, a.g.e., s.383.

Ġazel-i Belġi²¹⁹*Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ ilün*

- 1 Sözüml añlamaz şüfibezm-i kâl ehli
Bî-zebân söyleşelüm var ise bir hâl ehli
- 2 Salţanat faqr ile faqr itmek imiş ‘äleme
Ne bilür kâdrin anuñ memleket-i mâl ehli
- 3 Cānı cānān yoluna virmeli ihmāl itmemeli
İremez menzil-i maqşūdına ihmāl ehli
- 4 Vāz gel ‘akl ile çün yār olımazsın ey dil
Ehl-i vār başka aniñda behey abdal ehli
- 5 Her dem eliyle Belġi öper ol serv ayağın
Görmedüm hün-ı sirişküm gibi bir āl gibi

Ġazel-i Mesîhi²²⁰*Mef‘ülü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün*

- 1 Dil milketinde ruğların āteş bırağdılar
Āhım ile yine ‘ālemi odlara yağdılar
- 2 Men kılmayalı gözlerimüñ yaşına nağar
Merdümler ol fütādeyi gözden bırağdılar
- 3 Meclis-i yāra agzun şuyı ağıdur diyü
Segin sebūya görinen yine ne kalb dediler
- 4 Sengin dilüñ uşatmağ için şırça göñlüñ
Yārān buları birbirine vü ik çığdılar
- 5 Bir gece sağlamağa Mesîhiden ol mehi
Yıldızlar uş şabağa degin çevre bağdılar

²¹⁹Kınalızade Hasan Çelebi, *Tezkiretü’ş-Şuara*, haz.Aysun Sungurhan-Eyduran, <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/10738,tametina.pdf?0>, (18.06.2014), s.182.

²²⁰ Mengi, a.g.e., s.158.

Ġazel-i Yaḥyā²²¹

Mef'ülü Mefâ'ilü Mefâ'î lü Fa'ülün

- 1 Bir gün gele kim şād ola maḥzūn-ı maḥabbet
Çok 'ākīli ilzām ide mecnūn-ı maḥabbet
- 2 'Ākıl ğam-ı dehr ile keselnāk olur mı
Çalınmadı mı gūşına kânūn-ı maḥabbet
- 3 Vā'iz ola mı serd sözünden müte'eşsir
Bir dilde ki sūzān ola kânūn-ı maḥabbet
- 4 Ḥayretde görüp 'āşıkı gülmez dimesüz ger
Elbette virür ḥükmini ma'cūn-ı maḥabbet
- 5 Bağlandı dilim kalmadı şekvāya mecālüm
Gör neyledi Yaḥyā beni efsūn-ı maḥabbet

Ġazel-i Yaḥyā²²²

Fa'ilātün Fa'ilātün Fa'ilātün Fa' ilün

- 1 Ġoncenüñ ḳalbin yine açsun şabā nev-rūzdu
Bülbül-i zār eylesün bir hoş nevā nev-rūzdu
- 2 Şubḥ-dem rāh-ı çemen bī-gerd ü gil sünbül hevā
Gül gibi gülzāra 'azm it dil-berā nev-rūzdu
- 3 Andelībi yılda bir nev-rūzdu dil-şād iden
Nev-cevānumla geçen her gün baña nev-rūzdu
- 4 Şāh-ı eyvān-ı ḥamel teşrīf idüp divānını
Ehl-i bağa eylesün cūd u sehā nev-rūzdu
- 5 Şāddur Yaḥyā ki eyyāmında Sulṭān Aḥmedüñ
Ġicesi ḳadr u günü bayram veya nev-rūzdu

²²¹ Kavruk, a.g.e., s.32.

²²² Kavruk, a.g.e., s.135.

Ġazel-i Yaḥyā²²³*Me'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün*

- 1 Gīsularuñ dil almağa tedbīr itdiler
İki belükle 'ālemi teşhīr itdiler
- 2 Sāḳī-i bezmün aldılar aḥir ayağını
Şofī vü şeyḥ şavma'ada el bir itdüler
- 3 Birisi sübḥa aldı ele biri cām-ı mey
Güyā ki rind ü zāhidi taḥyīr itdüler
- 4 Ol iki zülf-i el tolayup bī-sebep dile
Bir bī-günāhı beste zincīr itdiler
- 5 Çeşmi ağardı ağlamadan ḳaddü oldu lām
Yaḥyāyı tāzeler ğam ile pīr itdiler

[71b]

Ġazel-i Nev'ī²²⁴*Me'fülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün*

- 1 İtdüñ yüziñi görmek ile mübtelā beni
Şimdi belāyı gör ki şehā göremem seni
- 2 Sen şīve-kān istedügi yirde bulmayup
Peyveste ḳıldı göklere 'uşşaq şiveni
- 3 İtdi ḥum-ı şarābı felek gerçi ser-nigün
Oldı velī ne fa'ide devr-i zamān denī
- 4 İcād u derd-i raḥāt iden eylemiş naşīb
Erbāb-ı 'ayşa gülşen-i abdāla külḥanı
- 5 Geç Nev'iyā libās-ı bedenden ki ḳayd imiş
Manşūra rişte-i teni 'İsāya sūzeni

²²³ Kavruk, a.g.e., s.90.²²⁴ Tulum-Tanyeri, a.g.e., s.547.

Gazel²²⁵

Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Bir bī-kesemki ḥālīme maḥrem bulunmadı
Kānlu yaşım gibi bana hem-dem bulunmadı
- 2 Dār-ü-şifāyı 'ālemi keşt eyledüm dirīğ
Ölmekden özgeyarama merhem bulunmadı
- 3 Bir bezm-i bī-şafāya getürdi beni felek
Bāde dökündi cām-ı tehī Cem bulunmadı
- 4 Mīr ü gedā faķır ü ğani hep esīr-i māl
Hiç kimselerde neş'e-i Ḥatem bulunmadı
- 5 Çarḫ inlemekde mihr ile yanup yaķılmada
'Ālem-i elemde bir dil-i bī-ğam bulunmadı

Gazel-i Ümīdī²²⁶

Fe'ilātün Mefā'ilün Fe' ilün

- 1 Bülbül-i bī-nevā idince nağam
Açılıp ğonceler oldu hürrem
- 2 Dürr-i dendānı yāre öykünicek
Diline düşdi süsenin şeb-nem
- 3 Neye mān'ī olur ki pirehenüñ
Başdan geçmedük ne vār bilsem
- 4 Ter düşer dūd-ı āh-ı 'āşıkdan
Yārı gökde bulutdan alur nem
- 5 Mülk-i nazmuñ Ümīdī ḥüsrevisin
Ḥāme-i nāmuñ oldu saña 'alem

²²⁵Mahlas bulunamadı.

²²⁶ Muhammed Selvi, *Ümidi, Hayatı, Eserleri, Edebi Kişiliği ve Divanı*, Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon, 2008, s.141.

Gazel-i Şuhûdi²²⁷

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 1 Tîrûñ delerse sînem ey yâr gülzâr
Cân-ı za'ifim çekeyin aña bergüzâr
- 2 Dil ğamzeñ oğların nice cânına koymasun
Cândan azîz olur şanma yâdigâr-ı yâr
- 3 Bir sen degülsünâhle zâr ehli 'andelîb
Gülzâra geldi nice senüñ gibi şâd hezâr
- 4 Yanında fûls-i aħmere geçmez nigârumuñ
Sîm-i sirişküm ayağına eylesem nişâr
- 5 Virsesînene dünyâ ğam elem
Bir dem Şuhûdî eyle ziyâret zâr

Gazel-i Mişâli

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fa' lün

- 1 Hâne-i 'aşkı iderken bünyâd
Baña ırğadlık iderdi Ferhâd
- 2 Çıkarub servi behâya kesseñ
İstemez olmağa şâhım âzâd
- 3 Kadd-i bālâñayetişmek dilemiş
Şalla irişmeye servüm şimşâd
- 4 Yazamaz şemşe-i sîb-i zeķânun
Almasun hâme eline Behzâd
- 5 Cân virirken görür ise yâr
Ruħı olur mu Mişâlinüñ

²²⁷ Sadettin Eğri'nin hazırladığı Şuhudi Divanı'nda ve Ertuğrul Can'ın hazırladığı Şuhudi Divançesi'nde bulunamadı.

Ġazel-i Şem ʿ²²⁸

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿ ilün

- 1 Nola ger yoğısa mescidde bizüm rağbetümüz
Gele meyĥāneye zāhid göresün hürmetümüz
- 2 Öykünelden leb-i cān baĥşuna ey rūĥ-ı revān
Geçdi cām-ı mey ile döne döne soĥbetümüz
- 3 Umaruz nūr-ı cemālün ile müşerref olavuz
Kaʿbe-yi kūyiñadur Őimdi bizim niyyetümüz
- 4 Mey gibi cūşa gelüp ney gibi efgān iderüz
Nʿidügin kimse bizüm bilmedi keyfiyyetümüz
- 5 Őan döker gözlerimiz hecr ile Yaʿkūp gibi
Őoędur ey Yūsuf-ı gül-ĥihre saña ĥasretümüz

Ġazel-i Āĥī²²⁹

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿ ilün

- 1 Zāhida içseñ eger sen de bizüm Őerbetümüz
Gül gibi zāhir olırdı saña keyfiyyetümüz
- 2 Ey ʿazizüm nice bir ʿāleme dellāl olalum
Yūsuf-ıMıŐr bizüm bilmeyicekĥıymetümüz
- 3 Sīne ĥablını döğüp āĥ livāsın çekerüz
Hem livāmuz döğilür hem çekilür nevbetümüz
- 4 Der-i meyĥānedür devlet-i sermed bize līk
Őaliʿi gör ki bugün işlemedi devletümüz
- 5 Muĥtesīb gelmedüñ Āĥiçelüm cām-ı Őarāb
Götürelüm ayağı elde iken hürmetümüz

²²⁸Karavelioęlu, a.g.e., s.76.

²²⁹Kaçalin, a.g.e., s.19.

247/1b gül gibi: gün gibi D.

Ġazel-i Yaḥyā²³⁰*Mefā'ilün Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün*

- 1 Cihānda 'aşıq-ı mehcūra şanma raḥāt olur
Neler çeker bu gönül söylesem şikāyet olur
- 2 Ölünce dermeni kılsun çıkarmañuz dilden
Taḥammül eyleyemem olda bir ceraḥāt olur
- 3 Le'ime renciş-i ḥātır virür kerem itmek
Muḳayyed olmasun erbāb-ı dilde zaḥmet olur
- 4 Zamānede bir berg-i 'ayş girmez ele
Felek müsa'ade itmezse bī-mürüvvet olur
- 5 Yakında küy-ı ḥarabāta uğradum Yaḥyā
Ne ḥüb cāy-ı şafā gūşe-i ferāgat olur

Ġazel²³¹*Fe'ilātün Fe'ilātün Fe' ilün*

- 1 Evc-i a'lāda ol melek rûlar
Ol perīnün ḳanadıyla uçar
- 2 Ezilürse lebüñe ḳarşu nola
Başını ortaya ḳodı şeker
- 3 Taḳ-ı gerdün ne denlü sengīnse
Bād-ı emsem anı yine şarşar
- 4 Ḳaşr-ı dilde nişān-ı zaḥm-ı ḥadeng
Cāy-ı mismār-ı ğamdurur ekşer
- 5 Bulunır mıydu böyle rāyı
O yüz olmasa āyet-i raḳībün ger

²³⁰ Kavruk, a.g.e., s.85.²³¹ Mahlas bulunamadı.

Ġazel-i Ruġī²³²

Mef'ülü Mefâ'ilü Mefâ'î lü Fa'ülün

- 1 Ġamuñ şaf aġyāra o Şemşir-i zen olsun
Yeter müjeñüñ her biri bir şaf Şiken olsun
- 2 Őāyed ideler at'ı naar ol gül-i terden
Gelsün atır-ı aġyāra gözine düġün olsun
- 3 Nüş eyleyelüm cām-ı şafā baġŐı Őikāyıñ
Bir ben olayum bir daġı ol sımten olsun
- 4 Bülbül gibi feryād ideyin daġ-ı ġam ile
Ġam-nāk olayın ben tek o gül-ihre Ően olsun
- 5 Vaş eylesen ol la'l- lebi her biri Ruġī
Cān u dil iki tūṫi-i Őeker Őüken olsun

Ġazel-i Ķabūlī²³³

Fa'ilātün Fa'ilātün Fa'ilātün Fa'ilün

- 1 Geri kim kāŐānaye oġ āmet-i bāla gelür
Ol addi bālā baña ammā atı ziyā gelür
- 2 Zerrece mihr ü vefā gelmez güzellerden görüñ
Giderek 'uŐŐāa da dilberden istiġnā gelür
- 3 Kākül-i yāre olaŐma ey dil-i sevdā-zede
oġ perišānlık ekersin baŐına ġavġa gelür
- 4 La'li cān baġŐuñdur ihyā eyleyen dil mürdesin
Ol baña ruġ-ı mücerred mu'cīz-i İŐā gelür
- 5 Ey Ķabūlī ġün gibi hercāyidür geri o meh
Her zamān ġam-ġāneme gelse hele tenhā gelür

²³²Ak, CoŐkun, *Baġdatlı Rūhī Divanı KarŐılaŐtırmalı Metin*, a.g.e., c.2, s.896.

²³³Hidayet Duyar, "On Altıncı Yüzyıl Őairlerinden Kabūlī'nin Őiirleri", *Turkish Studies/Türkoloji AraŐtırmaları Dergisi*, C 4/2, W 2009, s.307-362.

Ġazel-i Rūhī²³⁴

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

- 1 Açıldı defter-i emel melāmet k̄ayd olan gelsün
Çekenler nām k̄aydın gelmesün bī-k̄asīd olan gelsün
- 2 Göñüller şaydına meydān-ı h̄üsne çıkmış ol āfet
Bu meydāne kemend-i zūlf-i yāre bende olan gelsün
- 3 K̄adeh nūş olmayanlar rindler bezminde neylerler
Riyā şıgmaz bu meclisde buna bī-şeydā olan gelsün
- 4 Egerçi ‘āmdur p̄ir-i mūġanuñ himmeti ammā
Virilmez ehl-i keyde feyz-i H̄aḳk bī-keyd olan gelsün
- 5 Bugün yoḳlarmış ol meh zümre-i ‘uşşākı ey Rūhī
Açılsun defter-i emel melāmet k̄ayd olan gelsün

Ġazel-i Rūhī²³⁵

Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilün

- 1 H̄āteminde la‘l şanmañ ol meh-i nāmihribān
‘Āşıkuñ ḳarbān iderken şıçramış bir ḳatre ḳān
- 2 Sīne-i p̄ür-sūzum üzre tāze tāze dāġlar
Micmer-i sūzānda yer yer ḳurş-ı ‘anberdir mihmān
- 3 Sen mehi rām itmek ümmīdiyle ey şeh yoluña
Ḳayli dökildi şaçıldı eşk-i çeşm-i h̄ün-efşān
- 4 H̄āle ile meh degül ġamzeñ oḳıdur ḳavf idüp
Bir siper almış ele altun göbeklü āsumān
- 5 Şanma Rūhī rāh-ı ‘aşkıñda cihandan geçmeye
Ehl-i ‘aşḳa bir h̄üner midür meger terk-i cihān

251/1b ziyā: a‘lā K.

²³⁴ Ak, *Baġdatlı Rūhī Dīvānı Karşılaştırmalı Metin*, a.g.e.,c.2, s.856.

²³⁵ Ak, *Baġdatlı Rūhī Dīvānı Karşılaştırmalı Metin*, a.g.e., c.2, s.858.

Ġazel-i Necāfī²³⁶

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ī lü Fa'ülün

- 1 Yaşum feleke erdi āhum taht-ı serāya
Yerden göge dek hayf olupdur bu gedāya
- 2 Ten derdü gibi olmaz imil derd-i dil ü cān
Eyyüp dağı döymeye ben deñlü belāya
- 3 Hāl olmaz imiş medresede müşkil-i 'ıřkuñ
Ma'lümdürür meş'ele ġālib-i 'ulemāya
- 4 Bir gölge harāmīsidürür hāl ü haţtuñ kim
Turmaz çıkarur hüsñ metā'ını behāya
- 5 Vaşf eyleyimez hüsñini yıllarla Necāfī
Āsāndur egerçi güzel ögmek şu'ārāya

Ġazel-i Müdāmī

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

- 1 Sākīyā hoş gül olur bāde-i ter
Bülbül-i dil anı görür gice öter
- 2 Kakıdılar başıma mismār-ı cefā
Hūblar 'ādeti budur ekşer
- 3 Leb-i yāre tolaşırmuş mey-i cām
Elime girmese ayāğı meger
- 4 Vaşl-ı dildāre uyarsun ey dil
Vār eylese yine kārīb oldu sefer
- 5 İtleriyle beni kūyında görüp
Didi ol şühMüdāmīçi haber

²³⁶ Tarlan, *Necāfī Beg Divanı*, a.g.e., s.348.

Ġazel-i ‘Ubeydī²³⁷

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ ilün

- 1 Āteş-i hıcre tıtuşdum meded ey yār meded
Şerbet-i vaşl ile kııl ben kııla tımār meded
- 2 Kāna gark oldu görmeyeli gün yüzini
Kandesin ey leb-iğonce ruħı gülnār meded
- 3 Nice bir mişnetle vird-i firakuñ çekeyim
Vuşlatuñ zevkini ağıyār idemez yār meded
- 4 Kendümi bileli bu hırmeni gerdün içre
Haşılı bulmadumbir gül-i bi-ħār meded
- 5 Bu ‘Ubeydī kıılıña cevır ü cefālar nice bir
Merħamet eyle gel ey yār-ı sitemkār meded

Ġazel-i Nev‘izāde Yahyā²³⁸

Me‘ülü Me‘ā‘ilü Me‘ā‘ilü Fe‘ülün

- 1 Meyl itmedi çeşmüñ dil-i pür-yarāma gitti
Yañunda işim bitmedi kıan işleri bitti
- 2 Şirine revān eyledüğü şir idi şanman
Ferħād muħabbet yoluna cānlar eritdi
- 3 Bitmez daħı toħm-ı emelim dāne dükendi
Büstān-ı ‘ömür mīveleri bitdi vü yitdi
- 4 Meclisde gıce muhtesib şehir-i görince
Cām-ı garkı sūfı odı düşürdi şatdı
- 5 Cellād-ı felek turren ile Nev‘i-i zāra
Söyletdi kıamu rāzını hep ‘ālem işitdi

²³⁷ Ömer Arslan’ın hazırladığı Ubeydī Divanı’nda bulunamadı.

²³⁸ Tulum-Tanyeri, a.g.e., s.549.

[75a]

258

Tercî-i Bend

Fa‘ilâtün Fa‘ilâtün Fa‘ilâtün Fa‘ ilün

I

- 1 Ger şorarsañ baña ol hâl-i keştiden haber
Cânı rahat bulmazsın olusen ger muğîr
- 2 Mecma‘-ı maḥlûk-ı eṣ-şnâf-ı cihân cân-ı nâķîr
Biñ ayak bir ayak üzre rûz-ı maḥşerden yiter
- 3 Mihr-i hayât gibi durmaz şalınur kılmaz qarâr
Yidigün kıy itdürür mide yirinde yil eser
- 4 Bir ‘acep muḥsib-i düveri
- 5 Her kime mesken ola kıalmaz mażüretten eser
Baḥr-i ğam girdâbına düşirdi çün dest-i każâ
Ya İlähi sen ḥulus eyle bizi girdâbdan

II

- 1 Vaķt olur yil üzre bir hoş rûz şeb reftâr ider
Furtuna kıopduķ da başuna cihânı dâr ider
- 2 Gâh şancaķ gâh iskele diyü çağırmadan
Muḥâl yâr u keşiri her bir re’is bîzâr ider
- 3 Ortada ne çalduĝını bilmez ‘abes yire öter
Şol güher didikleri nây anı görmez yâr ider
- 4 Yelķovan ḥâlimi sorma şehsuvâr
Rüzĝârın gözleyüp bir hevâdan kâr ider
- 5 Baḥr-i ğam girdâbına düşirdi çün dest-i każâ
Ya İlähi sen ḥulus eyle bizi girdâbdan²³⁹

[75b]

Karalama çalışmaları yapılmıştır.

[76a]

259

Ğazel-i Ğarîb

Fa‘ilâtün Fa‘ilâtün Fa‘ilâtün Fa‘ ilün

- 1 Firķat eyyâmında bâri yâri görsem gâh gâh
Şol ĝönül eglencesi dildârı görsem gâh gâh
- 2 Mümkün olmaz ki ayaĝı tozına yüz sürmek
Bâri şol seyr itdüĝi yolladı görsem gâh gâh

²³⁹ Yaprak kenarının bantla kapatılması sebebiyle metnin devamı okunamamıştır.

- 3 Bu kara bahtım gibi o cūya var ise gözlerüm
Tal‘at-ı yārı düşmede bārı görsem gāh gāh
- 4 Leşker-i ğamdan şikāyet eylemezdim kimseye
Devlet ile ol cengārı görsem gāh gāh
- 5 Kūşe-i miḥnetde daḥı haste yaturmuş Ğarīb
Ḥālını şorsam dili bīmārı görsem gāh gāh

260

Ġazel-i Sa‘dī

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

- 1 Hırāmān ḳaddūñ ey dilber zihīserv ü revān olmuş
Gözün nergis şaçun sünbül yañağun erguvān olmuş
- 2 Benefşe lāle açılmış kim şol ter yañağından
Cemāl-i tal‘atun vallahi serāser gülistān olmuş
- 3 Yanağında yazılmışdur müselsel müşkile āyet
Ki ‘aynı ḥūblara budur bugün şāḥib-ḳırān olmuş
- 4 Göñül tahtınun sulṫānı olalı sen eyā ḥüsrev
Yedi yıldız senünçün felekde pāsbān olmuş
- 5 Cemālün naḳşını Sa‘dī göreliden eyā dilber
Esīr-i ‘aşḳ-ı müsekkīn za‘īf nātuvān olmuş

261

Ġazel-i Maḳāmī

Mef‘ülü Mefā‘ilü Mefā‘ilü Fe‘ülün

- 1 Şol çeşm-i siyāhkārınḳaşd u dil ü cān eyler
Bir gün bilürem beni rüsvāy-ı cihān eyler
- 2 Cānum gibi şaḳlardum ‘aşḳunı derūnumda
İllāki gözümüyaşı ol sırrı‘ayān eyler
- 3 Tenevvür-i ğam-ı ‘aşḳın itdi cigerüm büryān
Efkārımı vaşlın bağrım tolu ḳan eyler
- 4 ‘Aşḳın oda yaḳdıḳça dil ü cānı seni şāhım
Göñüller yüzini āhum toptolu dūmān eyler
- 5 Gülzār-ı cemālünden men‘ itme Maḳāmīyi
Gül yüzini bülbül-veş gördükçe fiğān eyler

Terci-i Bend-i Kâtib-i Hâkîr²⁴⁰

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

I

Ne vişâl-i dilbere ne hecre şabr u tākāt var
 Ne eşk-i çeşme gāyet ne ğam u derde nihāyet var
 Ne 'ālemde gözüm yaşın siler şāhib-i gāyet var
 Kime yanup yakılsam bilmezsün sende harāret var
 Derūnumda elinden çarḥ-ı ğaddāruñ şikāyet vār
 Dilimde kışşa-i baḥr-ı nigārumdan hikāyet var

II

Dirigā ḥāl-i zārum yāre i'lām eylemez kimse
 Teraḥḥum eyleyüp derd üderūnı añlamaz kimse
 Fiğān u zār ile etsem tazallüm diñlemez kimse
 Dil alana ney-veş hemdem olup ağlamaz kimse
 Derūnumda elinden çarḥ-ı ğaddāruñ şikāyet vār
 Dilimde kışşa-i baḥr-ı nigārumdan hikāyet var

III

Demādem derd ü derūn ile ḳan ağların cānā
 Düşüp künc-i ğama senden cüdā ben iñlerin cānā
 Baña hicrūñde itdüklerini hep şaḳların cānā
 Ḥuzūr-ı ḥaḳda cümle bir bir anı söylerin cānā
 Derūnumda elinden çarḥ-ı ğaddāruñ şikāyet vār
 Dilimde kışşa-i baḥr-ı nigārumdan hikāyet var

IV

Oḳunmasun işitme kışşa-i Mecnūn-ı nāşādı
 Ne ğamlar çekdi Şirinūñ elinden añma Ferhādı
 Ḳulağ urma nedür bülbülleriñ efgān u feryādu
 Beni diñle beni şimdi benüm 'aşḳ ehliüstādı
 Derūnumda elinden çarḥ-ı ğaddāruñ şikāyet vār
 Dilimde kışşa-i baḥr-ı nigārumdan hikāyat var

V

Nizārı bendeñi ey bî-vefā her bār inletme
 Ḳoyup künc-i ğam içine ḥāne-i aġyāre gel gitme

²⁴⁰ Mecmua katibine aittir.

Yüzine gül gibi gül bülbül-āsā dāīm ağlatma
Beni dehr-i denīye başun çün pāymāl itme
Derūnumda elinden çarḫ-ı ğaddāruñ şikāyet vār
Dilimde kışsa-i baḫr-i nigārumdan ḫikāyat var

[77a]

263

Ġazel-i Behiştī

Müfte‘ilün Müfte‘ilün Fa‘ lün

- 1 Biz ki cām-ı meyi ele aldık
Āb-rū kasesinyire çaldık
- 2 Kānde imiş irişdibir zālīm
Göñlümüz kapdı biz baқа kaldık
- 3 Anda bī-baḫ olup hevāya uyup
Şūfī seccādeyi şuya şaldık
- 4 Yetiş ey bād-ı şurḫda gel bize
Baḫr-ı hayrette çaresüz kaldık
- 5 Ṭab‘ımız şuya döndi pāk oldı
Baḫr-ı ‘aşka Behiştī çok taldık

264

Ġazel-i ‘Ulvī

Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilün

- 1 Merḫamet kıl nev-cevānum āh ü zārumdan şaşın
Tāze gülsin nāle-i bī-iḫtiyārumdan sakın
- 2 Sāye-veş ey serv-ḫamet gerçi ḫāk itdüñ beni
Yanmasun dāmānuñāḫ pür-şerārumdan
- 3 Dökme seylāb-ı sirişküm çerhine toḫunmasun
Ey felek seylāb-ı çeşmüm eşkbārumdan sakın
- 4 Sāḫīyāher pāresi ḫançer-i sertīzdür
Şīşe-i ḫaḫırda olan inkisārumdan sakın
- 5 Esb-i nāz çignedüp ‘aşıḫları pāmāl ider
Ġafil olma ‘Ulvīyā ol şehsuvarumdan sakın

Ġazel²⁴¹

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ī lü Fe'ülün

- 1 Alsa cānımı ġamzeñ nola 'ömrüm revān olsun
İçerseler leblerünkanım efendim nūş-ı cān olsun
- 2 Vāde-iihtiyār idüp şevķüm bir dilberi sevmez
Mehnūrı haķķıçün anı bil kim hudā sevmez
- 3 Mey içmek güzel sevmek be şūfī hoşça hāletdür
Bu hālet-i fehm eylemezsen hoş cehāletdür
- 4 Alma āhum odı aġzımı açdırma benüm
Degmesün sūz-ı derünüm seni söyletme beni
- 5 Bezm-i lu'ba naşīb ola Hūdā da'vet ider
Her kişisevdüğünü hanesinde da'vet ider

Ġazel Yahyā²⁴²

Mefā'ilün Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

- 1 Hammam gibi odlara yaķup bu çākeri
Ķanuma girdi girmedi hāmmama ol perī
- 2 Bir himmet eylen ola ki hāmmama gire yār
Ey başı ķabaķ yalıñ ayaķ Rum erenleri
- 3 Hammam içini beñzedirüm cāy-ı maḥşere
Kim olur anda şāh gedānuñ ber-ā-beri
- 4 Hālvette nūr görmek ise kaşdı zahidüñ
Hāmmām içinde görsün o māh-ı münevveri
- 5 Yahyā şu koymaġıçün ayaġına ol mehüñ
Ġüyā ki taş idindi felek mihr-i enveri

Karalama çalışmaları yapılmıştır.

²⁴¹ Mahlas bulunamadı.

²⁴² Kavruk, a.g.e., s.438.

Ġazel-i Bākī²⁴³

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ ilün

- 1 Getürür başıma ferdaları dünyā ğamını
Nice ‘aķıldür o kim çemeye ferdā ğamını
- 2 Sākīyā cur‘ā-i cām-ı leb-i cān-baħşıñı şun
Çekmesün ehl-i şafā bāde-i ħamra ğamını
- 3 Alayın başıma ol kākül-i müşğın elemin
Çekeyin her ne belā ise o bālā ğamını
- 4 Kākülün bend-i belādan beni āzād itsün
Alayım boynuma ol zülf-i semen-sā ğamını
- 5 Bu şikāyet nedür inşāf idelüm ey Bākī
Şafāsın süresin il mi çeker ya ğamını

Ġazel-i Nev‘ī²⁴⁴

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ ilün

- 1 ‘Aynuña alma dilā zerrece dünyā ğamını
‘Akil oldur ki bugün çekmeye ferdā ğamını
- 2 Ĥamdüli‘llāh leb-i mey-gün ile sākīlerimüz
Bize çekdürmediler bāde-i ħamrā ğamını
- 3 Gülşen-i baĝ-ı fenā içre nolaydı herĝız
Olmasa çekse kişi bir gül-i ra‘na ğamını
- 4 Öliceğ ħāk-i mezārumda biten her çemenüm
Dil olup söyleye ol serv-i dilāraĝamını
- 5 Ne bilür yār-ı ĝam- hecr ile Nev‘ī ħālın
Çeke mi hıç gül-i ter bülbül-i güyā ğamını

²⁴³ Küçük, a.g.e., s.415.

²⁴⁴ Tulum-Tanyeri, a.g.e., s.541.

Ġazel-i Bākī²⁴⁵

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Çeşm-i pür-hünüm yoluñda eşk-bār itsem gerek
Ayağuß tozına gevherler nişār etsem gerek
- 2 Gül gibi pirāheni nāmusı şad-çāk eyleyüp
Lāle-veş nihānum āşikār itsem gerek
- 3 Kıрма yazıyla 'adūnuñ dişleri vaşfun yazup
Nüşhā-i çeşm-i sevādın pür-gubār itsem gerek
- 4 Eyleyüp zühdüñ bināyı süst bünyādun harāb
Hāne-i 'aşkuñ esāsun üstüvār itsem gerek
- 5 Bezm-i kesretten çekildi cāmveş Bākī gönül
Tekye-i vaḥdette 'uzlet ihtiyār itsem gerek

[79a]

Ġazel-i Bākī²⁴⁶

Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Gülşende kırdılar yine taht-ı zümür-rīdin
Sultān-ı 'īd güller ile oldı hem-nişīn
- 2 Bir zīnet itdi 'ālemi naqqāş-ı şun' kim
Eşkal-i Cemle naqq görindi zamān zemīn
- 3 Bir tarḥ şaldı şafhā-i dehr-i dü-reng kim
Ḥayretde kıaldı naqqına şüret-nigār-ı Çīn
- 4 Şükr-i Ḥudāya başın açar lāle-i çemen
Rüy-ı niyāz-ı ḥāke sürer berg-i yāsemīn
- 5 Uyḥu gözine girmez ider süz-ı derd ile
Vakt-i seherde mürğ-i çemen nāle-i ḥazīn
- 6 Bir ḥ'āb-ı ğaflet içre ḥayāl-i muḥalde
Geçdi nesīm-i şubḥ gibi 'ömr-i nāzenin
- 7 Bülbül edā-yı medḥ-i gül ü gülsitān ider
Bākī du'ā-yı devlet-i sultān-ı pāk-din

²⁴⁵ Küçük, a.g.e, s.268.

²⁴⁶ Küçük, a.g.e, s.333.

Ġazel-i Bākī²⁴⁷

Mef ‘ülü Fā ‘ilātü Mefā ‘ilü Fā ‘ilün

- 1 Farq-ı felekde zāhir olup tāk-ı zer-nigār
Üsküflerin menārelerün qapdı rüzgār
- 2 Meydān-ı ‘idgehde perī-çihreler gibi
Fāhir libaslar ile hırām itdi nev-bahār
- 3 Cām-ı şarāb-ı nāb ile rindān-ı meykede
Öz ‘āleminde her biri bir şāh-ı tāk-dār
- 4 Şun bezm-i ‘ayşa destüni kim cām-ı mey gibi
Girmez elüne bir gül-i ter bī-cefā-yı hār
- 5 Gül-gün olurdu çihre-i Bākī şafaq gibi
Devrān şunaydı destine bir cām-ı zer-nigār

[79b]

Karalama çalışmaları yapılmıştır.

[80a]

Ġazel-i Hüdāyī²⁴⁸

Müstef’ilün Müstef’ilün Müstef’ilün Müstef’ilün

- 1 Ey Vāhid-i Ferd-i Şamed senden meded Allah meded²⁴⁹
Ey lem yekün küfüven eḡād²⁵⁰ senden meded Allah meded
- 2 Zūlmāni nūrāni hicāb açılson fetḡ olsun
Ref et cemālünden meded Allah meded
- 3 Ey qatreyi ‘ummān iden ey nuṡfeyi insan iden
Ey derlere dermān iden senden meded Allah meded
- 4 Kurtarmayınca yaradan dil kurtulur mu yārdan
Döndirme yüz bī-çāreden senden meded Allah meded
- 5 Yā Rab Hüdāyī derdimend āvāre qaldı müstimend
Vaşlıñdan olsun bahremend senden meded Allah meded

²⁴⁷ Küçük, a.g.e., s.221.

²⁴⁸ Mustafa Tatcı- Musa Yıldız, *Aziz Mahmut Hüdāyī Divān-ı İlahiyat*, Üsküdar Belediyesi Yayınları, İstanbul, 2005, s.173.

²⁴⁹ Bu gazel divanda dörtlükler şeklinde yazılmıştır. Ancak mecmuada gazel şeklinde yazılmıştır.

²⁵⁰ “De ki: O, Allah’tır, birdir tektir.” İhlas,112/1

Ġazel-i Yunus

Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün

- 1 Vaqtüñde hâzır olan ölüm vardur gelür bir gün
Emânetdür tende cânım iste olur der alurum bir gün
- 2 İşbu tevhîde gelmeyen oñat naşihât almayan
Elif beyi bilmeyen defterüniokur bir gün
- 3 Çürür bu söyleyen dilim dutmaz olur dutan eller
Şavab kazandıgun mallar vârişlere kalur bir gün
- 4 Nice nice kaçarsında yedi deryâ geçersin de
Bir kuş olup uçarsında ölüm seni bulur
- 5 Dervîş Yunus bunu söyler 'aşkın deryâsını boylar
Bu yüce köşkler sarâyılar virân olur kalur bir gün

[80b]

Ġazel

Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün

- 1 Yanmağa atur cânım pervânemiyüm bilmem
Zincire düşer göñlüm divâne miyüm bilmem
- 2 Esrâr-ı gam-ı 'aşkıñ sinemde nihân oldı
Ġalbinde hâzînem var virâne miyim bilmem
- 3 Bir gün hâzretüñe karşı varam ağlaya ağlayı
Hem 'Azraile ala cânımı virem ağlaya ağlayı
- 4 Hem garez ile alsa cânım kefen olsa cümle tonum
Geçe 'ömrüm günüm benüm kim ağlayı ağlayı

[81a]

Ġazel-i Fuzûlî²⁵¹

Mefâilün Mefâilün Mefâilün Mefâilün

- 1 Zihî zatuñ nihân ü ol nihândan mäsivâ peydâ
Biḡâri şun'una emvâc peydâ қа'r nâ-peydâ

²⁵¹ Akyüz-Beken-Yüksel-Cunbur, a.g.e., s.132.

- 2 Bülend ü pest-i ‘âlem şâhid-i feyz-i vücûduñdur
Değil bî-hüde olmak yoğ iken ‘arz u semâ peydâ
- 3 Kemâl-i kudretiñ izhâr-ı hikmet kılmağa etmiş
Ġubâr-ı türeden âyine-i gîti-nümâ peydâ
- 4 Dem-â-dem ‘aqs alır mir’ât-ı ‘âlem kahr u luţfuña
Anuñçün geh küdüret haşıl eyler geh şafâ peydâ
- 5 Nişân-ı şefkâtiñdir kim olur izhâr-ı hamdin’çin
Fuzûlî türe tab’ından kelâm-ı cân fezâ peydâ

276

Ġazel-i Fuzûlî²⁵²

Mef’ülü Fâ’ilâtü Mefâ’ilü Fâ’ilün

- 1 Yâ Rab hemîşe lüţfunu kıl reh-nümâ baña
Gösterme ol tarîki ki yetmez saña baña
- 2 Kaţ’ eyle âşnâlıgım andan ki gayrdır
Ancağ öz âşnâlarıñ et âşnâ baña
- 3 Bu yolda sâbit kadem-i i’tibârımı
Kim rehber-i şeri ‘ât ola muġtedâ baña
- 4 Yoğ bende bir amel saña şâyeste âh eger
A’mâlime göre vire ‘adlûñ cezâ baña
- 5 Hâbs-i hevâda koyma Fuzûlî şıfat-eşîr
Ya Rab hidâyet eyle tarîk-i fenâ bana

277

Ġazel-i Fuzûlî²⁵³

Fe’ilâtün Fe’ilâtün Fe’ilâtün Fe’ilün

- 1 Cânımuñ cevheri ol la’li güher-bâra fidâ
‘Ömrümün haşılı ol şive-i reftâre fidâ
- 2 Derd çekmiş başım ol ol hâl-i siyeh kurbânı
Tab görmüş tenim ol turre-i tarrâra fidâ²⁵⁴

²⁵² Akyüz-Beken-Yüksel-Cunbur, a.g.e., s.131.

²⁵³ Akyüz-Beken-Yüksel-Cunbur, a.g.e., s. 131.

²⁵⁴ Bu gazelin devamı 86a’dadır.

Ġazel-i Fuzûlî²⁵⁵

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Benim tek hiç kimse zâr ü perişân olmasın yâ Râb
Esîr-i derd-i 'aşk dağ-ı hicrân olmasın yâ Râb
- 2 Dem-â-dem cevrlendir çekdiğim bî-rahm bütlerden
Bu kâfirler esîri bir müselmân olmasın yâ Râb
- 3 Görüp endîşe-i katlimde ol mâhı budur derdim
Ki bu endîşeden ol meh peşimân olmasın yâ Râb
- 4 Demeñ kim 'adli yok zulmü çok her hâl ile olsa
Göñül tahtına andan özge sulţân olmasın yâ Râb
- 5 Fuzûlî buldı genc-i 'âfiyet mey-ğâne küncünde
Mübârek mülkdür ol mülk virân olmasın yâ Râb

Ġazel-i Fuzûlî²⁵⁶

Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün

- 1 Ey nâvek-i şevküñ siperi sîne-i aḥbâb
Zülfiñ ḥâmı erbâb-ı vefâ şaydına ḳullâb
- 2 Mihrâbda şekl-i ḥam-ı ebrû-yı laṭifîñ
Vâcib bu cihetten ḳamuya secde-i mihrâb
- 3 Ḥurşîd cemâlerinden ol ay şaldı nikâbîñ
Şubḥ oldu ṭur ey bâḥt nedir bunca şeker ḥâb²⁵⁷

[81b]

Ġazel-i Emri²⁵⁸

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

- 1 Pâyemâl eyleme gîsû-yı 'abîr-efşânuñ
Ḳuyruğın basma nigârâ uyur ejderhânuñ
- 2 Añmaduñ hiç günâhun yine yuduñ ṭaraduñ
Yazuğı boynuña ol zülfi 'abîr-asânuñ

²⁵⁵ Akyüz-Beken-Yüksel-Cunbur, a.g.e., s. 145.

²⁵⁶ Akyüz-Beken-Yüksel-Cunbur, a.g.e., s.145.

²⁵⁷ Bu gazelin devamı 86a'dadır.

²⁵⁸ Saraç, a.g.e., G.269.

- 3 Ğonca tıflını beliñletdi şadā-yı bñlbñl
Ağız açup tñkürürse n'ola şebnem anuñ
- 4 Sñzen itdi mñjesin bñlbñl-i şeydā tā ki
Ayağından çıkar ħārı güli ra'nānuñ
- 5 Emrīyā şanma şafaķ sille-i āhumla seħer
Yüzini ķana yudum mihr-i cihān-ārānuñ

281

Ğazel

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'lün

- 1 Ğomadıñ cānumı mey çün yarmayınca
Ğomayam bende āħir sarmayınca
- 2 İremez kimse ol serv ayagına
Hazan bergi gibi sararmayınca
- 3 Yabanda aramam gamzen okun kim
Bulmazsın yüreğim yarmayınca
- 4 Benüm cennette de gönlüm açılmaz
Vefā meyħānesine varmayınca
- 5 Güzellerde budur 'ādet efendi
İşi bitmez kişi yalvarmayınca

[82a]

282

Ğazel-i Fuzulī²⁵⁹

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 Lebññ devrinde zāhidler tñtup meyħāneler küncün
Ğalup tesbīħ terkin tāri zñlfi çeng tutmuşlar
- 2 Seħer bñlbñller efgāni degül bī-hñde güleşende
Fuzulī nāle-i dil-süzuna aheng tutmuşlar²⁶⁰

²⁵⁹ Akyüz-Beken-Yüksel-Cunbur, a.g.e., s.164.

²⁶⁰ Bu gazelin başı 91b'dedir.

Ġazel-i ‘Uşūlî

Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün

- 1 Vücūd-ı Muṭlaḳın baḥrüne mevci kim eder peydā
Ene’l-ḥāḳ sırrını söyler eger maḥfî eger peydā
- 2 Me‘ādindür ḳamu eşya ider öz kendü zatından
Kimisi sîm ü zer zāhir kimi seng ü meder peydā
- 3 Bu baḡın ger ḥaḳîḳatde şuyu bir baḡ-bānı bir
Velî olmuş ḥaḳāyıḳtan nice yüz bin şecer peydā
- 4 Naẓar ḳıl nev‘i insana kimi zehr ü kimi sükker
‘Acep ḥikmet bir ağaçtan olur dürlü semer peydā
- 5 Düzilür nice biñ işler bozulur nice cünbişler
Ne kār-ı ‘acepdür bu kim olmaz kār-ger peydā
- 6 Bu toḳuz ḳubbe vü şeş-sü içinde geldiñ ü gitdüñ
Ne geldiğün ḳapu zāhir ne gitdüğün memer peydā
- 7 Yolumuz bir beyābāna erişdi nāgehān ki aña
Girer biñ kār-bān olmaz birinden bir eser peydā
- 8 Nice şūrîde ‘āşıḳlar gezerler cümle tāyihler
Bu tîh-i bî-nihāyetde ne rāh ne rāh-ber peydā
- 9 Nice zahmet çeker kesb-i kemāl edince bir ‘ārîf
Belî çok ḳan yudar ḳan eyleyince bir güher peydā
- 10 Nice biñ Ādem oḡlanı helāk olmaḳ gerek tā kim
Yalancı ḳaḥbe dünyādan ola bir gerçek er peydā
- 11 Şu serverler ki taḡlar gibi baş eḡmezdi eflāke
Yaturlar yerde pest olmuş ne tiḡ ü ne teber peydā
- 12 Ḳamu nezzārede ebkār-ı ma‘nî munṭazırlardır
‘Uşūlî gibi tā kim ola bir şaḥîb naẓar peydā

[82b]

Ġazel-i Şabūhî²⁶¹

Mef‘ülü Fā‘ilātü Mefâ‘ilü Fā‘ilün

- 1 Yandı yakıldı döne döne ḥāl-i zārıma
Süz-ı derünımı görüp oldu kebāb

²⁶¹ Mehmet Sarı’nın hazırladığı Sabūhî Divānı’nda bulunamadı.

- 2 Bu derd ile ki dost cemālinden oldu dūr
Gül oda yaqdı kendüsin oldu kilāb
- 3 La‘lũñ meyün Őorana qadeḥ Őunma sākīyā
Őĩrĩn dehen nigāra yaraŐmaz cevāb
- 4 Olmasa bir keŐide Őabũḫĩ ḫazūr kılıp
Her ‘işret iki miḫnet bir ḫoŐ-āb telḫ

285

Ġazel-i Őabũḫĩ²⁶²

Fe‘ilātũn Mefā‘ilũn Fe‘ ilũn

- 1 Őāhdır çũnki eyleyen bĩdād
Kimseden ire mi gũnũl saña dād
- 2 Őiḫr ‘ilminde gũzleri māḫir
ḫile-i fendeġamzeler ũstād
- 3 Nār-ı hicrũnde Şabr eylerler aġyār
Kāfir olur cehennememu‘tād
- 4 ‘AŐıḫĩũ muḫkem eyledũñ dilde
Pek olur kāfir itdũġi bũnyād
- 5 Őatılur çarsuyı miḫnetde
Kimi dellāl-ı ‘aşq kılsa mezād
- 6 Bu Őabũḫĩ Őarāba dũŐdi yine
ḫırmen-i tevbe kılıp berbād

286

Ġazel²⁶³

Fa‘ilātũn Fa‘ilātũn Fa‘ilātũn Fa‘ ilũn

- 1 ‘Ārızĩñ kim sũnbũl-i miskĩn niqāb ũstindedũr
Neyyir-i i‘zām durur gũyā ũstindedũr
- 2 Şevk-i cām-ı la‘lin ile nāleler kılsam nola
‘Arz-ı ḫāli ‘āŐıḫĩũ ekŐarāb ũstindedũr

²⁶²Mehmet Sarı'nın hazırladığı Sabũḫĩ Divānı'nda bulunamadı.

²⁶³Bu gazel yarım kaldığından mahlas bulunamadı.

Ġazel-i Bākī²⁶⁴

Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Țurmaz yanımda hañçerini medħ ider nigār
Ya'nī baña toķundurur ol şūħ-ı şīvekār
- 2 Ġāyetde teşne idi gönül āb-ı vaşlıña
Şusuzlığını kesdi o şemsīr-i ābdār
- 3 Zülfi elinden almağa cān-ı belā-keşi
Boynın kulağın öper girībān u gūşvār
- 4 Yaķūt u la'li bir bir yine urdı leblerün
İdüp nişār-ı sözde nice dürr-i şāhvār
- 5 Ĥaylī dimāğ bağladıñ 'ālemde Bākīyā
Hāl-i nigāra beñzeyeli nāfe-i Tatār

Ġazel-i Ĥayretī²⁶⁵

Fa'ilātün Fa'ilātün Fa'ilātün Fa'ilün

- 1 Her kabāya göz diküp tek cāme kılma iltimās
Dik tecerrüd sūzeni birle pelās üzre pelās
- 2 Aķ 'abā gey şubħ-ı şādık gibi tek rūşen-dil ol
Şeb gibi tīre derün olma geyip zerrīn libās
- 3 'Ārif isen ol ne kılı ol kimsenün ne ĥ'ācesi
Kim bu fānī evde ne Maħmūd kaldı ne Ĥūd İlyās
- 4 Yoķdurur bir ĥabbe taħsīlüm bu mezra'da diriğ
Geçdi 'ömrüm ĥaşılı biçmege ķaddüm oldu dās
- 5 Ĥayretī gūyā bir āyetdür cemāl-i dost kim
Sūre-i ve'ş-şemsten itmiş Ĥaķ anı iķtibās

²⁶⁴ Küçük, a.g.e., s.130.

²⁶⁵ Çavuşoğlu-Tanyeri, a.g.e., s.28.

[83b]

289

Müfred

Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilün

Nağd-i cānı harc iderler la‘l-i cānān almada
Hasteler kuyında yāruñ cān virüp cān almada

290

Müfred

Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilün

Şāhbāz destünde olsun olsun ber qarār
Olur elbette hümā-yı salṭanat bir gün şikār

291

Ġazel-i Emrī²⁶⁶

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

Bir şeker leb bu ben miskīni nā-şād öldüren
Kim aña nisbet dinilür Şīrine Ferhād öldüren

292

Naẓire-i Vecīhī

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

Şol ‘acuz dehr imiş Mecnūnı nā-şād öldüren
Kim anıñ Şīrīn imiş yanında Ferhād öldüren

[84a]

293

Ġazel-i Bākī²⁶⁷

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

- 1 Eşer āhum yili kūyuñda cism-i nā-tevān ditrer
Çemen şahnında güyā bāddan berg-i hazān ditrer
- 2 Göñül bir nāzik endāmuñ visāli hoş özler kim
Teni pālūde-i ter gibi degseñ bir zamān ditrer

²⁶⁶ Saraç, a.g.e., G.327

²⁶⁷ Küçük, a.g.e., s.188.

- 3 Kāmer cāmı bu eyvān üzre daīm şundığı bu kim
Şadā-yı tūp-ı āhumdan zemīn ü asmān ditrer
- 4 Şu māhī gibi kim hāk üzre düşmiş şudan ayrılmış
Zülāl-i tiğ-i dilberden cüdā cisminde cān ditrer
- 5 Mey-i düşīneden Bākī yine maħmūra beñzersin
Elinde tırmayıp cām-ı şarāb-ı ergavān ditrer

294

Ġazel-i Bākī²⁶⁸

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 ‘Ārızuñ firdevs-i ‘alā kāmētüñ Tübā imiş
Buse-i la‘liñ en hoş mīve-i zībā imiş
- 2 Ruħlarıñ teşbih idersem n’ola cennet bağına
Eksük olmaz tāze şeftālüler anda yāz u kış
- 3 Teşne-diller vādī-i hicrānda sensüz yandılar
Hızrveş la‘l-i nābiāb-ı hayvānum yetiş
- 4 Kār-ı düşvār olsa kıl ‘azm-i cenāb-ı mey-fürüş
Himmet-i merdān ile āsān olur her müşkil iş
- 5 Bir güherdir tab‘-ı Bākī kān-ı imkān içre kim
Āfitāb-ı luṭf-ı sulṭān ile bulmuş perveriş

295

Ġazel-i Bākī²⁶⁹

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

- 1 Karşu tıtdum sīne-i şad-çāki senden cānibe
Gönder eykaşı kemānum tır-i benden cānibe
- 2 Defterin bād-ı şabā lü’lü-yı lālāniñ dürer
İlter olsa dişlerüñ vaşfuñ ‘Adenden cānibe
- 3 Görmesün kimse diyü dāim lebün dişler baña
Bağduğumca ol büt-i şeker-şikenden cānibe
- 4 Seyr idelden gülşen-i hüsnünde kıdd ü ħaddiñi
Çekmez oldı ħaṭırum serv ü çemenden cānibe
- 5 Ĥusrevā yılar durur yoluñda Ferhāduñ geçer
Mā’il ol gel Bākī-i şirīn-suḥendān cānibe

²⁶⁸ Küçük, a.g.e., s.233.

²⁶⁹ Küçük, a.g.e., s.372.

Ġazel-i Bākī²⁷⁰

Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Hün-1 kebüter ile pür olup yine kü'us
Devr-i piyāle göstere mi dāde-i ħurūs
- 2 Meclisde cām-1 la'l-i lebün vaşfin eyledüm
Taḥsinler itdi cür'a baña kıldı ħāk-pūs
- 3 Ruḥsār-1 şāf u pāki ḥām-1 zülf-i yārda
Āyinedir ki deste vü pervāz-1 ābnūs
- 4 Cām-1 cihān-nümāyı cemāliñ göreydi ger
İtmezdi vaz'ı āyine ferzend-i Fīleḳūs
- 5 Bākī suḥanda nevbet-i şāhī saña degüp
Dehlüda güş-1 Ĥusreve irdi şadā-yı kūs

Ġazel-i Bākī²⁷¹

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

- 1 Hele ben şöyle kıyās eylerin ey ğayret-i ħūr
Küyüña nisbet ola gülşen-i cennetde kuşūr
- 2 Bezm-i hecriñde müjeñ nişter-i mızrābından
Reg-i cān nāle kıılır niteki tār-1 ṭanbūr
- 3 Leblerün mā'ili kaçmaz ḥaṭṭ-ı nev-ḥasteden
Ġam degül tālib-i nüş olana niş-i zenbūr
- 4 Ser-i küyüñda benim āh-ı seḥergāhlarum
Ne bilür 'aşḳ elemin çekmedi ol daḥı uyur
- 5 Ruḥlaruñ medḥini eflāke çıkardı Bākī
Şevḳden ṭoldı bugün nūr ile Beytü'l-Ma'mūr

²⁷⁰ Küçük, a.g.e., s.230.

²⁷¹ Küçük, a.g.e., s.178.

Gazel-i Bâkî²⁷²

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ ilün

- 1 Çıkısa eflâke n’ola âteş-i âhum şereri
Çarhdur encüm-i seyyârenüñ ey mâh yiri
- 2 Şem‘dan süfresidür hâle degildür görinen
Kodılar encümen-i ‘aşka çerâğ-ı seferi
- 3 Gerçi şevke ehli geçer şem‘i şeb-efrüz ammâ
Şevk pervânededür k’oda yaçar bâl ü peri
- 4 Gözüme ‘âlemi göstermez idüm nergis vār
Şahn-ı gülşende alaydum elüme cām-ı zeri
- 5 Lebine öykünür ol husrev-i şîrîn dehenüñ
Bâkîyâ halk ‘acep mi mezelense şekeri

[85a]

Gazel-i Bâkî²⁷³

Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün

- 1 Çerağ-ı bezm-i vaşl olmaga bir şeb ‘arızı nūrı
Kefîli boynıdur ol meh-lîkanuñ şem‘i kâfūrî
- 2 Taşılup yanına her gün bile şalundığı yetmez
Ayagin öpmege şarkar nigāruñ şâh destürü
- 3 Güvâhî zür-ı bāzusın getürmiş küh-ken ‘aşka
Bu devr içre kabül itmezler ammâ şahid-i zürü,
- 4 Fenâsın bildi dünyānıñ çekildi dār- ‘uqbāya
Sa’adet mülkine Bārî muzaffer kıldı Manşürü
- 5 Virildi cāna ey Bâkî nigāruñ manşıb-ı ‘aşkı
Elifler na‘llerdür sînde tuğrā-yı menşürü

²⁷² Küçük, a.g.e., s.419.

²⁷³ Küçük, a.g.e., s.414.

Gazel-i Bākī²⁷⁴

Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

- 1 Tıfl iken dāyesi kucağında
Gül idi kıpmadık budağında
- 2 Leb-i cānāne gibi gonca-i ter
Kıpmadı dağı dehr bağında
- 3 Ruḥuñuñ lāle baş açuk delisi
Ḥālī sevdāsı var dimağında
- 4 Şadākat ü zekāt-ı çeşmüñdür
Sīm ü zer nergisiñ çerāğında
- 5 Bāde ḥayli alındı meclisde
Öpdiler sākīyi tuşağında
- 6 Sākī rez duḥterinüñ ol engüşt
Sīm ḥalḥāludur ayağında
- 7 İki ḥançer taşınmuş ey Bākī
Ḥaste çeşmi şolunda şağında

Gazel-i Bākī²⁷⁵

Mef‘ülü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün

- 1 İrdüm fiğān u zār ile ol āsitāne ben
Çıkdum kemend-i nāle ile aşmāne ben
- 2 Lü‘lü dişüñ gamıyla sirişküm güherlerin
Dizdim ümīd riştesine dāne dāne ben
- 3 Yād-ı lebüñle cān-ı mey-i la‘l fām içinde
Küy-ı muğān-ı geşt iderin ḥāne ḥāne ben
- 4 Şubḥ-ı visālün irmedi pāyāne yitdi ‘ömr
Şām-ı gamuñda şem‘ gibi yana yana ben
- 5 Cevr ü cefānı çekmege sevdi gönül seni
Derd ü belāya geldüm efendi cihāne ben
- 6 Bākī müsellemler oldu baña kışver-i suḥān
Geçdim serīr-i nazma bugün ḥusrevāne ben

²⁷⁴ Küçük, a.g.e., s.363.

²⁷⁵ Küçük, a.g.e., s.321.

300/6a müsellemler: musaḥḥar D.

Ġazel-i Bākī²⁷⁶

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- 1 N'ola gelse dil-i mecrūha derd-i dil-rübādan ħaz
İder ħaste ne deñlü nā-ümīd olsa devādan ħaz
- 2 Ġam-ı 'aşkuñ cihān mülkinde buldum şādmān oldum
Kişi ħurbet diyārında idermiş āşināda ħaz
- 3 Şafā-yı cām-ı la'lüñden ne ħālet kesb ider şūfī
Ki tāb'-ı bī-meżāk olmaz itmez şarāb-ı dil-güşādan ħaz
- 4 Be-her taqđır olur māil güzeller 'āşık-ı zāra
Tabīb olanlar elbette iderler mübtelādan ħaz
- 5 Çerāğ-ı mäh-ı ħüsnüñ karşı duttum çeşm-i nādāna
Gözüm nūrı ne deñlü eyleye 'amā zīyādan ħaz
- 6 İlāhī tab'-ı Bākīden rüsum-ı ħayrı maĥv eyle
Ki 'aşla ħalmaya ħalbinde naqş-ı māsivādan ħaz

Ġazel-i Bākī²⁷⁷

Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'īlü Fā'ilün

- 1 Mihr-i ruĥuñla dilde kimüñ tāze daġu var
Tāb-ı çerāğ-ı şems ü ħamerden ferāġu var
- 2 Zülfiñ ħamında ħaddiñi ħurşide virmez
Şem'i n'ider şu kimse k'anun şeb-çeraġı var
- 3 Āh itme na'li esb-i nişānın görüp dilā
Şāyet kimesne işide yirüñ ħulaġı var
- 4 Lāle çemende başı açuk kıp kızıl deli
Sevdā-yı ħāl-i yār ile muĥtel dimāġı var
- 5 Cām-ı şarāb-ı nāb gibi dil-rübā ħanı
La'lin tuġaġı dür dişi gülgün yañāġı var
- 6 Bākī gözinden eyle ħazer şorma leblerin
Zinhār ġafil olma şarābuñ yasaġı var

²⁷⁶ Küçük, a.g.e., s.237.

²⁷⁷ Küçük, a.g.e., s.132.

Ġazel-i Bākī²⁷⁸

Mef'ülü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fa'ülün

- 1 Cānāne cefā kılsa n'ola cāna şafādur
Ağyār elemün çekdügümüz ya ne belādur
- 2 Her tād olamaz faqr u fenā şāhına ser-tād
Terk ehlinüñ ey h'āce biraz başı kıbadur
- 3 İzün tozuna sürdi yüzün āyineveş dil
Maqsūd benüm pādışehüm kesb-i şafādur
- 4 'Aşķ ehline şol cāmı şunar sākī-i la'lün
Kim 'aķla cilā ķalbe şafā ruķa ğıdādur
- 5 Bākīyā mey-i nābı getürüp bezme şafā vire
Çün kār-ı cihān 'aķıbetü'l emr fenādur

[86a]

Ġazel-i Fuzūlī²⁷⁹

- 1 Dün şubķ yetirdim felege mevc-i sirişķim²⁸⁰
Ġarķ etti felek üzre olan encümü gird-āb
- 2 Cem'ıyyet-i esbāba gönül verme Fuzūlī
Kim tefriķādır hātıra cem'ıyyet-i esbāb

Ġazel-i Fuzūlī²⁸¹

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe' ilün

- 1 Gözlerimden şaçılan ķatre-i eşķim gevheri
Lebleriñden tōkülen lü'lü'-i seh-vāre fidā
- 2 Pāre pāre dil-i mecruķ-i perīşānımdan
Mest çeşminde olan ğamze-i hūn-hāra fidā
- 3 Ey Fuzūlī n'ola ger şaķlar isem cān-ı 'azīz
Vaķt olan kim ola bir şuķ-ı sitem-ģāra fidā²⁸²

²⁷⁸ Kūçük, a.g.e., s.165.

²⁷⁹ Akyüz-Beken-Yüksel-Cunbur, a.g.e., s.142.

²⁸⁰ Bu gazelin başı 81a'dadır.

²⁸¹ Akyüz-Beken-Yüksel-Cunbur, a.g.e., s.133.

²⁸² Bu gazelin başı 81a'dadır.

Ġazel-i Fuzūlî²⁸³

Ĥarf'ül-bā

Fa' ilātün Fa' ilātün Fa' ilātün Fa' ilün

- 1 Sen yüzüñden 'ālemi rüşen kılıp şaldıñ nikāb
Yazıya şalsın bugünden böyle nūrını af-tāb
- 2 Sen ne nūr-i pāksin ey mazhār-ı şun'ı İläh
Kim alır şem'ı ruĥuñdan af-tāb u māh tāb
- 3 'Aks-i rüyün suya şalmış sāye zülfin topraġa
'Anber etmiş topraġın adın şunan anıñ sir-āb
- 4 Yelde bulmuş büy-ı zülfiñ şuda 'aks-i 'arızıñ
Kim yeli baġrına başıp şuya göz dikmiş ĥabāb
- 5 Ey Fuzūlî her 'āmel kılsañ ĥatadır ġayr-i 'aşġ
Bu durur ben bildiġim vallahu 'ālem bi's-şavāb

Ġazel-i Fuzūlî²⁸⁴

Ĥarf'ül-tā

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 Tılsım-ı genc için biñ ism-i a'zām yād tutduñ tut
Tılsımı şındırıp genci bulup ismi unuttun tut
- 2 Döküp mey cām-ı Cem dutmaġ temennāsın çıkar başdan
Yüküş ġanlar töküp 'ālemde çok ĥün-ābe yutduñ tut
- 3 Şarāb-ı nāb zevġinden ne ĥāşıl çin degil bāġī
Riyāz-i 'ömre biñ kez şu verip āĥır ġurutduñ tut
- 4 Çü ni Cemşid bulmuşdur baġā mülkinde keyfiyyet
Bu bezm içre Cem ü Cemşid elinden cām tuttuñ tut
- 5 Fuzūlî kııl kıyās-ı ĥaliñ ehl-i dehr ĥālinden
Ĥumārı mekr ü tezvır ü ĥiyel ehlinden utduñ tut

²⁸³ Akyüz-Beken-Yüksel-Cunbur, a.g.e., s.143.

²⁸⁴ Akyüz-Beken-Yüksel-Cunbur, a.g.e., s.152.

307/3b:Riyāz: Nihāl D.

307/4a:Çü ni Cemşid bulmuşdur baġā mülkinde keyfiyyet: Çü ni Cemşid bulmuşdur baġā keyfiyyetin ni Cem D.

Ġazel-i Fuzūlî²⁸⁵*Fa'îlâtün Fa'îlâtün Fa'îlâtün Fa' ilün*

- 1 Ġaliba bir ehl-i dil toprağıdır cām-ı şarāb
Kim kılıp hürmetler binālar tutmuş üstinde hābāb
- 2 Berķ ü bārān şanma kim gördükçe āh ü eşkimi
Bilmezem nemdir benim ağlar baña yanar şehāb
- 3 Ey şoran hālim bu istiġnā su'alinden ne sūd
Hālim eylersen su'al ammā işitmezsın cevāb
- 4 Deşt-i ġamda hāk-i ġabrim üzre serv-i gird-bād
Çekse baş ol servden ser kesme ey seyl-i serāb
- 5 Naķd-i 'ömrün bir sānem 'aşkıñda şarf itdiñ tamām
Ey Fuzūlī āh eger senden şorulsa bu hisāb

Ġazel-i Fuzūlî²⁸⁶*Mef'ülü Fā'îlātü Mefā'ilü Fā' ilün*

- 1 Vaşlıñ baña hayāt verir fırķatiñ memāt
Sübħāne hāliķi hāleķa'l mevte ve'l hayāt²⁸⁷
- 2 Hicrānıña taħammül eden vaşlıñı bulur
Mā-şā'e men erādeķu bihi'l-fevze ve'n-necāt²⁸⁸
- 3 Mihrüñdir iķtizā-yı meķāşıd vesilesi
Tübā men erāde bihi'l fevzi ve'n-necāt²⁸⁹
- 4 Dökmüş riyāz-ı şab'uma bārān-i şevķiñı
Men enzele'l-miyāhü ve ahyābihün nebāt²⁹⁰
- 5 Hāk āferinişe sebep etti vücuduñu
Evcebe bizzuhūri zuhūri'l mukavvenāt²⁹¹
- 6 İzid serīr-i hūsne seni kıldı pād-şāh
Vea'lā kemāli zātike fi aķseni'ş-şıfāt²⁹²

²⁸⁵ Akyüz-Beken-Yüksel-Cunbur, a.g.e., s.144.

308/5: 7 D. Divandaki 5 ve 6. beyitler mecmuada eksiktir.

²⁸⁶ Akyüz-Beken-Yüksel-Cunbur, a.g.e., s.149.

²⁸⁷“Ölümü ve hayatı yaratan Yaratıcının şanı yücedir.”

²⁸⁸ “Başarı ve kurtuluşu ondan isteyene verir.”

²⁸⁹ “Sabır ve sebatın kendisine yardım ettiği kişiye ne mutlu”

²⁹⁰“Suları indirip onunla nebatı dirilten kimdir?”

²⁹¹ “Yaratılmışların ortaya çıkması ile kendi varlığının ortaya çıkmasını gerekli kıldı.”

²⁹² “Kendi zatının kemalini en güzel sıfatlarla yüceltti.”

- 7 Kıldıñ edā-yı na't Fuzūlī tamām kııl
Kemmelehü bi's-selāmi ve temmemehü bi'ş-şalāt²⁹³

[86b]

311

Ġazel-i Fuzūlī²⁹⁴

Mefā'ī lün Müs tef' ilün Fā'ilātün

- 1 Cihān içre her fitne kim olsa hādīs
Aña serv-i kıaddi elbette bā'is
- 2 Medārisde taḥkīk-i mūy-ı miyāniñ
Dekāyıkdan ortaya şalmış mebāhis
- 3 Muvahḥidlere kıılma inkār zāhid
Mey-i vaḥdete sanma ümmü'l-ḥabā'is
- 4 Baña cem' olur kıande kim vara bir ğam
Benim mülk-i 'aşkı içre Mecnūna varis
- 5 'İzār-ı lebün vaşfin eyler Fuzūlī
Aña hem müfessir derim hem muḥaddis

312

Ġazel-i Fuzūlī²⁹⁵

Mefā'ilü Mefā'ilü Mefā'ī lü Fe'ülün

- 1 Göñlüm açılır zülf-i perīşāniñi görgeç
Nuḥkum dutulur gonca-i ḥandāniñi görgeç
- 2 Bağıdıkça saña kıan şaçılır dīdelerimden
Bağrım delinir nāvek-i müjgāniñi görgeç
- 3 Ra'nalık ile kıāmet-i şimşadı kıılan yād
Olmaz mı ḥacil serv-i ḥırāmāniñi görgeç
- 4 Nāziklik ile ğonce-i ḥandāni eden zıkr
Etmez mi la'l-i dür-efşāniñi görgeç
- 5 Sen ḥāl-i diliñ söylemesen n'ola Fuzūlī
El fehmi kıılar çarķ-i giribāniñi görgeç

²⁹³ "Selam ile ikmal etti ve salat ile tamam etti."

²⁹⁴ Akyüz-Beken-Yüksel-Cunbur, a.g.e., s.153.

310/4: 5 D. Divandaki 4. beyit mecmuada eksiktir.

310/5: 7 D. Divandaki 6. beyit mecmuada eksiktir.

²⁹⁵ Akyüz-Beken-Yüksel-Cunbur, a.g.e., s.156.

311/4: 6 D. Divandaki 4 ve 5. beyitler mecmuada eksiktir.

Ġazel-i Fiġānī²⁹⁶*Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilün*

- 1 Yine enfās-ı lebüñle ey nesīm-i Hızr-pey
Kaleb-i fersüdesi eṭfāl-i bāġ-ı cihānuñ oldı hay
- 2 Hıl‘at-i rengīn ‘aṭā itdi ser-ā-ser nev-bahār
Kara çulda gerçi kōmıřdı dıraht-ı bād-ı dey
- 3 Gül gül olmuşdur kızarup tāb-ı mülden ‘arızı
řol kađar nūř eylemiř lāle çemen bezminde mey
- 4 Tır-i dil-düzuñ irüp revzenler açdı her taraf
Nāleler kılsa ‘acep mi üstüḥ‘ānum hem-çü ney
- 5 şi‘r pür-süzum Fiġānī görse Hüsrev ħakde
Süzüş-i şevkıyle cānına urupdur nice key

[87a]

Ġazel-i ‘Ubeydī²⁹⁷

- 1 Sen ey pervāne çok yanar yakılırsın bu meclisde
Ki bir nāz iste oynar başludur şem‘-i řebistānuñ
- 2 Görüp ayağda yār almış ele göñlin bu řādiden
‘Ubeydī ayaġı yer mi başar meclisde řahbānuñ²⁹⁸

Ġazel-i ‘Ubeydī²⁹⁹*Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün*

- 1 Leb-i řirīni dilberden cüdā ġam pāymālidür
Yazıklar cür‘a-i cām-ı řarāba acımalıdır
- 2 Görüp bām-ı serāyı üzere ħurřid didi ol meh
Getürin bu zavallıyı bu araya zevallidür
- 3 Görinen çeşm-i giryānumdaki müjġān mıdır dirsın
Niġāra gözde yir itti ser-i zülfiñ ħayālidür

²⁹⁶ Karahan, a.g.e., s.127.

312/1a: nesīm-i: Mesīh-i D.

312/2a itdi: kıldı D.

²⁹⁷ Arslan, a.g.e., s.415²⁹⁸ Bu şiirin başı 88b’dedir.²⁹⁹ Arslan, a.g.e., s.329

- 4 Melâmet han-kâhında cihân abdalun olmuşdur
Karañu gice ey meh-rû anın bir qara şalıdur
- 5 ‘Ubeydî ol güneş yüzlü mehiñ ebrûsı vaşında
Senün her mañla‘un manend-i dîvân-ı Hilâlidür

315

Ġazel-i ‘Ubeydî³⁰⁰

Fa‘ilâtün Fa‘ilâtün Fa‘ilâtün Fa‘ilün

- 1 Dūd-ı āhum gice itdi tāsı çarhı kapqara
Şubh aña virse raşās-ı mihr ile tañ mı cilā
- 2 Gün getürmişdür yanağından haber cām-ı güle
Aña naqd-i jāleyi ayaq teri virse nola
- 3 ‘Anber-i gīsularıñ gerçi virürsen destine
Alur ammā ham durur ‘ömrüm nesīm-i müşk-sā
- 4 Ben gedā içün der-i dildārda buldum diyü
Bulduğun söyler aña dā’im ‘ādū-yı bed-liqā
- 5 Ol güzeller şāhına şundum ‘Ubeydî sözlerim
Üstüme hışm ile atup nice söz itdi baña

[87b]

316

Ġazel-i ‘Ubeydî³⁰¹

Mef‘ülü Fā‘ilätü Mefā‘ilü Fā‘ilün

- 1 Ol ince bellinün taqılınca kuşağına
Bir nice yirde bende geçildi bıçağına
- 2 Gün şanmasın şeh-i gamıñ āh-ı şerāresi
Altun bırağdı sā’il-i çarhuñ çanağına
- 3 İçdürme iki toluyu dök kanını anuñ
Başdurma müdde ‘inün ayağın ayağına
- 4 Söz açdı gibi gönce lebinden nesīm-i bāğ
Hışm ile yırtup ağzın ilette kulağına
- 5 Urmazdı ey ‘Ubeydî anı tomruğa bahār
Öykünmeseydi gönca nigāruñ dudağına

³⁰⁰ Arslan, a.g.e., s.276.

³⁰¹ Arslan, a.g.e., s.488.

Ġazel-i ‘Ubeydī³⁰²*Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilün*

- 1 Gördü la‘lün çün gözüm bī-ḥad güherler derledi
Ḥün-ı dil aña geyürdi kırmızı esküledi
- 2 Şañmanuz meyde ḥabāb-ı aldır zāhir olan
Cām-ı la‘lün şevḳine devr itmeden ḳan derledi
- 3 Ḥün-ı eşküm sürḥ ile yazsa demidür za‘fumu
Üstüh‘ānlar şafḥasını sīnemün mıştarladı
- 4 Güllerin beñzetdügiyçün gül gül olmuş ḥaddiñe
Bağ-ı süsen dilleyüp berg-i çemen ḥaçerledi
- 5 Vaşf-ı ruḥsārındaki şī‘rüm ‘Ubeydī ḥıfz idüp
Ol perī minnet Ḥüdāya Gülsitān ezberlerdi

Ġazel-i ‘Ubeydī³⁰³*Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün*

- 1 Öykünürmiş görüp ol la‘l-i teri
Yirler ise ‘acep midür şekeri
- 2 Meclis içinde yürimezdi ayak
Leb-i cān baḥşuñ olmasa çekeri
- 3 Şadr-ı ‘uşşāḳ-ısa murādı eger
Gelsün ey ḳaşı yā oḳuñ yeleri

[88a]

Ġazel-i ‘Ubeydī³⁰⁴*Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilün*

- 1 ‘Arş-ı a‘lādan mu‘allādır sarāy-ı himmetün
Ḥusrevā a‘lādan a‘lādur semā-yı himmetün
- 2 Zümre-i a‘yānda manzūr-ı üli‘l ebşār ola
Her kime kim iki gözle baḳsa hümā-yı himmetün

³⁰² Arslan, a.g.e., s.527.³⁰³ Arslan, a.g.e., s. 530.³⁰⁴ Arslan, a.g.e., s.427.

- 3 Nüh felek bir dāne gök katmer benefşe anda şan
Şöyle vāsi‘dür çemenzār-ı fezā-yı himmetüñ
- 4 Devletünde umarın bir gün yidi kat yiri hep
Eyleye bir top-ı cevher kimiyā-yı himmetüñ
- 5 Gün dolanmadı düşirdi hāke zer tācın felek
Firqate yaqup görem derken berā-yı himmetüñ
- 6 İy şeh-i ‘ālem ayaklansun ‘Ubeydī pāymāl
Kıl ‘ināyet aña cām-ı pür-şafā-yı himmetüñ

320

Ġazel-i ‘Ubeydī³⁰⁵

Mef‘ülü Mefā‘ilü Mefā‘ī lü Fe‘ülün

- 1 Sen padişeh-i nāz ruḥuñ kişver-i şīve
Müjgān-ı siyāhuñ güzelüm leşker-i şīve
- 2 Hindü-yı ḥaṭṭuñ yaqmağçün ‘anber-i nāzı
Olmuş zeķānın çāhı senüñ micmer-i şīve
- 3 Mest oldı gözün meclis-i ḥüsñünde meğer kim
İçdi mey-i nāz ile tolu sāğar-ı şīve
- 4 Ḥalüñden idindi siper-i nāz ‘izāruñ
Gördi ki çeker ğamzelerüñ ḥançer-i şīve
- 5 Nür āyetini yazmağa ol cebhe-i pür-çin
Meh şafḥasına çekdi yine mıştār-ı şīve
- 6 Şimdengirü gel şīve vü nāz itme gönül yāz
Oldı raqam-ı nāz ile pür-defter şīve
- 7 Reftārı anuñ mażhar-ı nāz oldı ‘Ubeydī
Dirsem boyına rast dirin mażhar-ı şīve

[88b]

321

Ġazel-i ‘Ubeydī³⁰⁶

Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilün

- 1 Kan yaşımdan her taraf girdāb-ı ḥün olmışdurur
Baḥr-ı eşküm zevraķı gerdün dün olmışdurur

³⁰⁵ Arslan, a.g.e., s.494.

³⁰⁶ Ömer Arslan’ın hazırladığı Ubeydī Divanı’nda bulunamadı.

- 2 Künc-i ğamda ol yüzi gülşenden ayruāh kim
 arā bahtım lāle-āsā ser-nigūn olmiřdurur
- 3 Olalı ol zūlf-i leylāniñ gōñūl āřūftesi
 řimdi yirim dostlar deřt-i cūnūn olmiřdurur
- 4 Bezm-i ğamda sākīyā cām-ı ecel ‘arz itdügim
 Buña benüm baĝrum arĝ elinden lālegūn olmiřdurur
- 5 Nice ‘arz itsūn ‘Ubeydī rāz-ı ‘ařkıñ yāre kim
 akati güftāre yoĝ ‘ināyet-i zebūn olmiřdurur

322

azel-i ‘Ubeydī³⁰⁷

Fe‘ilātūn Fe‘ilātūn Fe‘ilātūn Fe‘ ilūn

- 1 Ne Süleymān-ı zamānuz ne Cem-i devrānuz
 Gel ĝarābāta bizi gör ki nice sultānuz
- 2 Zeķānuñ topuna arřu boyun egsek nola kim
 Dest-i řāh-ı ğam-ı ‘ıřkunda senūñ evgānuz
- 3 Neyiun ayd-ı ta‘alluĝlamuĝayyed olavuz
 Bir iki gūn bu fenā tekyede un mihmānuz
- 4 Seyl-i bārān-ı belā bize kedūret viremez
 Degme nesne bizi taĝyīr idemez ‘ummānuz
- 5 Nūktedānlar geerūz geri ‘Ubeydī ‘ammā
 Yārıñ esrār-ılebūn añlamada ĝayrānuz

323

azel-i ‘Ubeydī³⁰⁸

Mefā‘ilūn Mefā‘ilūn Mefā‘ilūn Mefā‘ilūn

- 1 Müdām ier řarāb-ı mihrūn ol maĝbūb-ı devrānuñ
 Anıñun sākīyā ditrer eli mihr-i dıraĝřānuñ
- 2 İřidūp eřm-i deryā-bārıma öykündügin varup
 Kef-i seyl-i siriřkūm yüzine tükirdi ‘ummānuñ
- 3 Saña cānlar virūp dil-teřne kim didi meĝer ‘aynūm
 Dil-i bīmār iin cānā uyı azar zeneĝdanuñ³⁰⁹

³⁰⁷ Arslan, a.g.e., s.357

³⁰⁸ Arslan, a.g.e., s.415.

³⁰⁹ Bu şiirin devamı 87a’dadır.

Kaşide-i Bakı³¹⁰*Fa 'ülün Fa 'ülün Fa 'ülün Fa 'ülün*

- 1 Meger çin-i zülfiñde pinhân olupdur
Ğubār-ı der-i şehryār muzaffer
- 2 Cihān-ı kerem H̄ān Süleymān-ı Ğāzī
Şeh-i āsmān taht-ı h̄urşid efser
- 3 Hudāvend-i kāmīl shehensāh-ı 'ādīl
Cihān-dār-ı muḡbil şeh-i dād güster
- 4 Vücūd-ı şerifiyle dünyā müşerref
Zāmir-i müniriyle 'ālem münevver
- 5 O şāh-ı felek-ḡadr kim dergehine
Mülūk-ı cihān bende 'ālem musaḡḡar
- 6 Rikābında kürsī gerek tāk-ı Kisrā
Ola şol zamān kim süvār-ı tek-āver
- 7 Mülūk-ı zamāne öñince revāne
Rikāb-ı hümāyūnda Hāḡan u Ḳayser
- 8 Ne yaña buyursa revādur getürmek
Devātun Aristū silāḡun Sikender
- 9 Eger peyk olursa lāyık öñince
İnüp tāk-ı zerrīn ile heft aḡter
- 10 Şaḡar bezme nūrı döker rezme nārı
O tāk-ı muraşşa' o tīg-i mücevher
- 11 Hāḡ-ı nazm-ı pāki çemen-zār-ı cennet
Elinde ḡalem çeşme-i āb-ı Kevser
- 12 Buḡār-ı baḡūriyla 'ālem dimaḡın
Ḳılupdur mu'aḡḡar o kilik-i mu'anber
- 13 Zamān-ı kitābetde kilik ü mürekkep
Elinde olur ḡūyiyā 'ūd u 'anber
- 14 Nazar ehline mīl-i ḡuḡlū'l cevāḡir
Reg-i cān-ı bed-ḡāha nebtiz ü neşter
- 15 Nesīm-i revān-baḡş-ı şubḡ-ı şafādan
Suḡān ḡülşeninde ḡırāmān şanavber

³¹⁰ Küçük, a.g.e., s.12.

- 16 O güftâr mevzûn u refâtâr-ı dilkeş
O sîmâ-yı maţbu‘u bâlâ-yı hoş-ter
- 17 Selâfîne dîvân olur çünki lâzım
N’ola kılsa tertîb-i dîvân u defter
- 18 Debîr-i felek yazmağa vâridâtın
Eşi‘a getürmişdir altun kâlemler
- 19 Yazınmağa mânend-i nazm-ı Süreyyâ
Varâklar zer-efşân ider çarĥ-ı aĥzâr
- 20 Yanar şem‘-i Nâhid öninde şihâbuñ
Çeker her gice şubĥa dek cedvel-i zer
- 21 Aña cild-i ġarra müzehheb muţallâ
Meh-i ‘âlem-ârâ vü ĥurşîd-i enver
- 22 Suĥân maţla‘ından güneş gibi toġsun
Kosunlar şerîf adını genç-i gevher
- 23 Feşâĥat gülistânı içre dem-â-dem
Şu gibi revân ide bülbüller ezber
- 24 SenâsındaBâķî-şîfat ola ‘âciz
Hezârân ola ‘andelîb-i suĥanver
- 25 Du‘â idelüm rûy-ı iķbâl ü baĥtı
Dem-â-dem ola gül gibi tâze vü ter
- 26 İlâhî be âb-ı ruĥ-ı âl-i Aĥmed
Be-nûr-ı cebîn-i mübîn-i Peyember
- 27 Be-dîn-i güzîn-i Nebiyy-i mükerrem
Be-rûĥ-ı revân-ı Râsûl-i muţahhar
- 28 Ümidin revâ eyle ‘örin ziyâde
Mühimmün müheyyâ murâdın müyesser

[90a]

325

Ġazel-i Bâķî³¹¹

Fa‘ilâtün Fa‘ilâtün Fa‘ilâtün Fa‘ilün

- 1 Korkum oldur göz dege ĥâk-i der-i cânânuma
Yoksa küĥlâsa çekerdüm çeşm-i ĥûn efşânума
- 2 Bağda tûlâbı çok çekdi çevirdi bağbân
Öykünür diyü ġamiñda nâle vü efġânума

³¹¹ Küçük, a.g.e., s.369.

- 3 Çeşmü ebrû hâl-i Hindu zülf-i cādū bulsa ger
Öykünürdi āfitāb ol āfet-i devrānuma
- 4 Düşmese ağzumdan ol şîrîn-dehānuñ lebleri
Vaşf-ı la‘lin turmasam zıkr eylesem yārānuma
- 5 Yār defterden yine Bākî kazınmağ var dimiş
Yañlış anlatmış ‘adūlar ben kılın sultānuma

326

Ġazel-i Bākî³¹²

Mefā‘ilün Mefā‘ilünMefā‘ilünMefā‘ilün

- 1 Ne cām-ı bāde-i gülgūna beñzer yār-i hem-dem var
Ne şadr-ı gūşe-i meyhāne gibi cāy-ı ħurrem var
- 2 Beni ‘ayb eylemeñ dā’im olursam mest ü la‘yaķil
Ki bî-hüş olmasam āsūde kılmaz bende bir ğam var
- 3 Ġam-ı hicrānda ħālet var dimişler ehl-i derd ammā
Mülāyim dil-beri şuĥuñ dem-i vaşında ‘ālem var
- 4 Ruĥuñ bağın raķîbi dīv-sîret seyri der her gün
Yüzüñi göremez yıllarca ammā bunda ādem var
- 5 Şafā-yı ħālet taḅ’uñ yiter eglence ey Bākî
Bîĥamdî’llāh ne ğam yirsün eliñde sağār-ı Cem var

327

Ġazel-i Bākî³¹³

Mefā‘ilün Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

- 1 Aķar yaşum olıcağ dīdeden nihān ülker
Diler ki göstere çeşm-i güher-feşān ülker
- 2 Fetīli şu‘le virür tāze dāğlar yaķdum
Murādum ol ki ide sīnede mekān ülker
- 3 Çü zülf-i ħalklarından görine ruĥsārı
Şeb-i siyāhda güyā olur ‘āyān ülker
- 4 Metā‘-ı ħüsni bilürlerdi ne kumaş idügin
Sen olmasañ eger ey şuĥ-ı dil-sitān ülker
- 5 ‘İzār-ı yār ‘araķnāk olınca ey Bākî
Görenler itdi şanur māh ile kıran ülker

³¹² Küçük, a.g.e., s.139.

³¹³ Küçük, a.g.e., s.195.

Ġazel-i Bākī³¹⁴

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Māh-rūlar bī-'āded 'āşık-ı rüsvāyı ben
Yitmeye biñ pāre kılsam bu dil-i şeydāyı ben
- 2 'Aşkınüñ sevdāsına düşdüm yitürdüm kendümi
Kanda buldum bilmez in ol şüh-ı bī-pervāyı
- 3 Bir harāret bağladum tāb-ı teb-i 'aşkuñla kim
Süzümü def' eyleyemez nüş eylesem deryāyı ben
- 4 Hep senüñ'çündür benüm dünyā cefāsın çekdügüm
Yogsa 'ömrüm varı sensüz n'eylerim dünyāyı ben
- 5 Āsitān-ı yārda mesken bulursam Bākīyā
Kafda seyr itdürem Ankāya istignāyı ben

Ġazel-i Bākī³¹⁵

Mef'ülü Fā'ilātü Mef'ülü Fā'ilün

- 1 Pervāne gibi şu'le-i şevkuñle yanmadın
'Aşık maħabbet adın añar mı utanmadın
- 2 Pertev salardı sīnede dāğı maħabbetüñ
Şahñ-ı felekde meş'āle-i mihr yanmadın
- 3 Cāñā hayālün egler idi hasta göñlümi
Şubh-ı ezelde h'āb-ı 'ademden uyanmadın
- 4 Hoş 'ādil idi sākī-i bezm-i cihān eger
Cām-ı şarāb-ı vuşlatı almasa kıanmadın
- 5 Kesb-i hevā-yı 'aşk ide gör Bākīyā hemān
Dil hanesinde revzen-i dīdeñ kıanmadın

³¹⁴ Küçük, a.g.e., s.335.

³¹⁵ Küçük, a.g.e., s.328.

Ġazel-i Bākī³¹⁶*Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün*

- 1 Zülfine gerçi hemān sünbül-i ter hem-serdür
İkisinden de siyeh kākül-i bālāterdür
- 2 Halka-i zülf-i hayāli gözümüzden gitmez
Güiyā çeşm-i ‘alil üzre siyeh çenberdür
- 3 Dehenüñ tūfī-i şekker-şiken olsa ne ‘acep
Leb-i şirīn ü haṭ-ı sebz aña bāl ü perdür
- 4 Mīve-i vaşlına bir kāmēti Tūbā güzelün
Zāhidā her kim irişdiyse yetişmiş erdür
- 5 Cüy-ı hüsn ābı taşup çıkmış o servün biline
Bākīyā şanma miyānında tūran hañçerdür

[91a]

Ġazel-i Şabūhī³¹⁷*Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün*

- 1 Bu fenā dünyāda ger ister iseñ rāḥat-ı rūḥ
Şubḥ-dem yār-ı şafā baḥş ile nūş eyle şabūh
- 2 Sākīyā şun mey güllerinün olalum mestāne
Tevbenün añmaya adın olmaya manend-i naşūḥ
- 3 Ey gönül var der-i meyḥāneye zevk it seḥeri
Ki nice baḡlu işe andan irer fetḥ ü fütūḥ
- 4 Dāmenün dest-i ecelden alımsıney dil
Kadr ile Ādem olup ‘ömr ile olur saña Nūḥ
- 5 Dürr-i dendānuñ nazm eyle Şabūhī yārın
Tā ola her ġazelün hūb u kelāmuñ memdūḥ

³¹⁶ Küçük, a.g.e., s.168.

330/1: 3 D.

330/2: 3 D.

330/3: 2 D.

330/4: Divanda yok.

330/5: Divanda yok.

³¹⁷ Mehmet Sarı'nın hazırladığı Sabūhī Divanı'nda bulunamadı.

Ġazel-i Fuzūlî³¹⁸

Harf'ül dal

Fa' ilātün Fa' ilātün Fa' ilātün Fa' ilün

- 1 Görmedüm şām ü seher mihrinle çarh-ı lāciverd
Geh sirişk-i āl ider izhār geh ruhsār-ı zerd
- 2 Subha yazar 'āşık-ı şādık 'ālemde kim
Bir nefes geçmez ki gitmez sūz-i dilden āh-ı serd
- 3 Yağşı şanma ey gönül ehl-i hıred aḥvālını
Olma ġāfil 'aşk derdinden yaman olmaz bu derd
- 4 Mümkün olduğça felek manşūbesinden kıl hazer
Nişe kim ḥālī degil bī-dād naqşından bu nerd
- 5 Ey Fuzūlī kesme ol meh-veş cemālinden ümīd
Şabr kıl kim devr devrānı degil bī-hūde gerd

Ġazel-i Fuzūlî³¹⁹

Fa' ilātün Fa' ilātün Fa' ilātün Fa' ilün

- 1 Göz ḥatından merdinin maḥv etmedin bulmaz murād
Zāyi' eyler ḥüsnünü ḥatıñ sevād üzre sevād
- 2 Olabilmez ḥüsn-i ḥattıñdan cüdā göz merdüni
Cāri olmuşdur bu ādet turrāsız olmaz midād
- 3 Gönüm āhımdan teraḥḥum şüretin gösterdi lik
Mevcden şu naqsına çok etmek olmaz i'timād
- 4 Eşk ü āhım nefreti kaṭ' etti ilden ülfetim
Çizginen çevremde yā gird-ābdır yā gird-bād
- 5 Koyma naqış ehl-i derd içre Fuzūlīyi ṭabīb
Eyle bir dermān ki ola derd gün günden ziyād

³¹⁸ Akyüz-Beken-Yüksel-Cunbur, a.g.e., s.162.

332/2a şubha yazar: şubha beñzer D.

³¹⁹ Akyüz-Beken-Yüksel-Cunbur, a.g.e., s.160

Ġazel-i Fuzūlî³²⁰

Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ ilün

- 1 Ey mezāk-i cānā cevriñ şehd ü şekker tek lezīz
Dem-be-dem zehr-i gamiñ kand-i mükerrer tek lezīz
- 2 Āteş-i nār firākıñ nār- duzāhından elīm
Cür‘ā-i cām-ı vişāliñ āb-ı kevşerden lezīz
- 3 Şerh-i aḥvālim saña meste kandi nasiḥat gibi telḥ
Telḥ güftariñ baña maḥmūra saġar dan lezīz
- 4 Tāze tāze daġ-ı derdindir dil-i sūzānıma
Fi‘l-meşel hırs ehline cem‘iyyeti zerden lezīz
- 5 Ey Fuzūlî ‘ālemiñ gördüm kamu ni‘metlerin
Hiç ni‘met görmedim didār-i dilberden lezīz

Ġazel-i Fuzūlî³²¹

Fa‘ilātün Fā‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ ilün

- 1 Çeşm-i şüret-bāzuma müjgān-ı şun‘-ihengāmedür
Kana batmış her müjem bir şuḥ-ı gül-gün cāmedür
- 2 Gösterir her dem alāmetler kıyāmetten kaddün
Kā‘im etmiş ḥaşr bürhānın ‘acepāllāmedir
- 3 Tā ḥaṭiñ üzre ḥam-ı ebrūlarıñ ser-germiyim
Her sözüüm derd-i dil imlāsına bir ser-nāmedir
- 4 Yüzde naqş-i ḥün-ı dil rāz-i nihānım fāş eder
Şerh-i gam taqrīrine her kirpigim bir ḥāmedir
- 5 Ey Fuzūlî bulmadım reng-i riyādan bir şafā
N’ola ger meylim bu reng ile mey-i gül-fāmedir

³²⁰ Akyüz-Beken-Yüksel-Cunbur, a.g.e., s.162.

334/4: 6 D. Divandaki 4 ve 5. beyitler mecmuada eksiktir.

³²¹ Akyüz-Beken-Yüksel-Cunbur, a.g.e., s.177.

335/1a şun‘-ı: şaf-ı D.

335/2: 3 D.

335/3: 2 D.

335/4: 5 D. Divandaki 4. beyit mecmuada eksiktir.

335/5: 7 D. Divandaki 6. beyit mecmuada eksiktir.

Gazel-i Fuzûlî³²²

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

- 1 Muğavves kaşlarıñ kim vesme birle reng tutmuşlar
Kılıçlardır ki kan dökmek ile jeng tutmuşlar
- 2 Kâlıp tağyîr-i şüret vesmeden yağma kıllarlar dil
Harâmi kaşlarıñ resm ü reh-i nireng tutmuşlar
- 3 Göñüller seyr eyler mükeder 'aql teklîfi
Hoş ol bî-bâkler kim terk-i nâm ü neng tutmuşlar³²³

[92a]

Gazel-i Figânî³²⁴

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe' ilün

- 1 Gözümün kaşrını eylerse hayâlün nola cây
Şeh-i 'âlemdür idinse yaraşur şırça sarây
- 2 Bir nefes nâleme dem urmağa komaz diyüben
Gösterür illere barmaqla bezmde beni nây
- 3 Şeb-i firqatde gözüm hâb ile çeng eylemege
Müjeden bağladı ey dil yine kara bir alây
- 4 Bâm-ı çarh üstine nâlem çıkuban tıfl gibi
Aşağa inmege korçar çığırup eydür vây
- 5 Ayağı ellere taqsîm idesin bezmiñde
Niçün ey sâkî Figânî kuluña degmeye pây

Gazel-i Bâkî³²⁵

Mef'ülü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 1 'Âlemde zerre deñlü degülken vücûdumuz
Müşkil budur ki zerreden artık hasûdumuz

³²² Akyüz-Beken-Yüksel-Cunbur, a.g.e., s.164.

³²³ Bu gazelin devamı 82a'dadır.

³²⁴ Karahan, a.g.e., s.126.

337/1a: kaşrını: kaşını D.

337/2: 4 D.

337/4: 2 D.

337/5a: Ayağı ellere taqsîm idesin bezmünde: İllere ayağı taqsîm idesin bezmünde D.

³²⁵ Küçük, a.g.e., s.219

- 2 Evtār-ı çeng-i bezm-i şafādur şanur gören
Künc-i belāda gözden ağan iki rūdumuz
- 3 Zer-beft cāme giydi ser-ā-ser şanur gören
İtse ihāta cismümüzi yanar odumuz
- 4 Tāc-ı zümürriği görünür var ise meger
Bālā-yı serde illere dūd-ı kebūdumuz
- 5 Bāķi metā'-ı nazm ile bāzār-ı dehrde
Devr-i liyām u miḥnet eyyām sūdumuz

339

Ġazel-i Bāķi³²⁶

Mef 'ülü Fā'ilātü Meḫ'ülü Fā'ilün

- 1 Biñ mübtelāyı miḥnet ile her dem öldürür
Dil-ber mülāyim olamayıncağ ādem öldürür
- 2 Genc-i vişāl talebini ejdeha-şıfāt
Ol ḫalka ḫalka zülf-i ḫam-ender-ḫam öldürür
- 3 Çeşmüñ şu resme 'āşık-ı ğamzeñle katl ider
Bir nā-tevāmı tiğ ile şan Rüstem öldürür
- 4 Tursun yirinde ğamze-i fettāl-i ḫün-efşān
Başdan belālu 'āşıkı ol perçem öldürür
- 5 Bāķi peleng-i kūh-ı ğamuñ pençesindedür
Luḫfuñ meded yitişmez bir dem ise öldürür

[92b]

340

Ġazel-i Bāķi³²⁷

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

- 1 Müje ḫaylin dizer ol ğamze-i fettān şaf şaf
Ġüyiyā cenge girer nīze-ġüzārān şaf şaf
- 2 Seni seyr itmek için reh-ġüzer-i ġülşende
İki cānibde turur serv-i ḫırāman şaf şaf
- 3 Cāmi' içre göre tā kimlere hem-zānūsın
Şekl-i saḫḫāda gezer dīde-i giryān şaf şaf

³²⁶ Küçük, a.g.e., s.184.

³²⁷ Küçük, a.g.e., s.241.

- 4 Gökde efgân iderek şanma geçer hayli küleng
Çekilür küyuna mürgân-ı dl ü cân şaf şaf
- 5 Kadrüni seng-i musallâda bilüp ey Bâkî
Turup el baglayalar karşıña yârân şaf şaf

341

Ġazel-i Bâkî³²⁸

Müfte'ilün Mefâ'ilün Müfte'ilün Mefâ'ilün

- 1 Güş senüñ haberlerüñ almağa olsa çâremüz
Kaş kulağumuz kadar eyleylerdi pâremüz
- 2 Çeşm-i sitâre gibi biz alçağa nazır olmazuz
Himmetümüz bülenddür kaddüñedür nezâremüz
- 3 Nevbet-i iştihârumuz bâm-ı felekde çalınur
Ġulgüle şaldı 'âleme veleleve-i nekâremüz
- 4 Dilde hırâş-ı hâr-ı ğam dîdede eşk dem-be-dem
'Arz olunır cenâbuña gizlümüz âşikâremüz
- 5 Dâğ-ı siyâh-ı sînemüz örtile mevc-i eşk
Bir gün ola ki Bâkîyâ görmeye kimse kıaramuz

342

Ġazel-i Bâkî³²⁹

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

- 1 Bâd şol dem ki ğubâr-ı reh-i cânân getürür
Nazâr-ı ehl-i dile kuhl-i Şıfâhân getürür
- 2 Göricek mu'cize-i nakşını şüret-ger-i Çîn
Götürüp hâme-şıfât barmağın imân getürür
- 3 Çihresinden lebi yâdıyla gelür dil güyâ
Şarqdan h'âce gelür la'li Bedahşân getürür
- 4 Eşk-i hasret yüzümüz âl ider añduqça lebin
Mey-i gül-gün içerüz beñzümüze kıan getürür
- 5 Zülfi endişesine varma saşın ey Bâkî
Anda mecmu' ileten 'aklı perişân getürür

³²⁸ Küçük, a.g.e., s.224.

³²⁹ Küçük, a.g.e., s.182.

Ġazel-i Muĥibbī³³⁰*Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün*

- 1 Āh kim ara yire düşdikār-ı firāk
Key çatı müşkil imiş ‘aşığa bu nār-ı firāk
- 2 Yine cān bülbüli ger görmez ise gül yüzini
Ne cezālar ide cānuma benüm ĥār-ı firāk
- 3 Dostlar küh-ı belā içre gider dil ğamıyla
Gireli ey gül gülzār-ı firāk
- 4 Nice bir ağa yaşum dicle vü ceyhuna dönüp
Diledüm görmeyevüz biz daĥı ey yār-ı firāk
- 5 Nār-ı hicran elemün her kiş bilmez nicedür
Ey Muĥibbī eridür ahen ise nār-ı firāk

Ġazel-i Bākī³³¹*Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün*

- 1 Sīne mecrüh-ı ğam u gurbet-i efkār-ı firāk
Dil esir-i elem-i hecr ü giriftār-ı firāk
- 2 Dideden kanlu yaşım aĥsa dem-ā-dem ne ‘acep
Cigerüm pāreledi ĥançer-i āzār firāk
- 3 Gitdi mülk-i ‘ademe kāfile-i şabr u sükün
Ķarşu tutdı yolına meş‘āleler nār-ı firāk
- 4 Şöyle bī-kıymet olur ‘aşıĥ-ı miĥnet-zede kim
‘Āķıbet hīçe satar ĥ‘āce-i bāzār-ı firāk
- 5 Teşne-leb iki gözi āb-ı vişālün gözedür
Pister-i ğamda yatur Bākī-i bīmār-ı firāk

³³⁰ Coşkun Ak’ın hazırladığı Muĥibbī Divanı’nda bulunamadı.³³¹ Küçük, a.g.e., s.251.

Gazel³³²

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 Gül yüzünden olalı devr-i giriftār firāk
Bülbül-i cānıma kār itse nola hār firāk
- 2 Üfürür āteşini tırma hevā-yı ‘aşkıñ
Nice germ olmasun ey halleri gül nār-ı firāk
- 3 Sīnem ey ruḥları gülzār muḥabbet oldı
Dem-i hecrüñde yanan dağla gülzār-ı firāk
- 4 Sākīyā eşk-i revānum nice nūş itmesin
Yağdı yandırdı ḥarāretle beni nār-ı firāk
- 5 Mülk-i hicrānuna yāruñ yine od düşürdi gice
..... yansa nola odlārefirāk

[93b]

Gazel-i Bākī³³³

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 Bahār-ı ‘ālem-i vuşlātı ol sultān-ı hūbanı
Temāşā itdügüm gündür baña nev-rüz-ı sultānı
- 2 Bahār oldı dem-i seyr ü temāşādur ḥudevendā
Semend-i ‘azmüñ itsün ‘arşa-i ‘ālemde cevlanı
- 3 Yüri Rüm illerin seyr it ḥırāmān eyle yanunca
‘Ālem gibi sehī-ḳamet nigār-ı pāk-dāmānı
- 4 Nihāl-i serv bāg-āsā nesīm-i fetḥ ü nuşretten
Salınsun nāz ile nīzeñ ḥırāmānı ḥırāmānı
- 5 Cihānuñ ḥar u ḥāşakiñ götürsün şemşiriñ
Gülistān eylesün rüy-ı zemīni düşmenüñ ḳanı
- 6 Felekden seyr idüp rezmüñ disün Behrām-ı ḥaşm-efgen
Hezār aḥsen ey rüz-ı vegānuñ merd-i meydānı
- 7 Du‘āmız oldur ey Bākī ḥaḫādan şaḳlaya Bārī
Ḥudāvend-i cihān sultān ‘ādil Şeh Süleymānı

³³² Son beyitteki bazı kelimeler silindiğinden mahlas bulunamadı.

³³³ Küçük, a.g.e., s.407.

Ġazel-i Bākī³³⁴

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Şahñ-ı gülşen mülk-i Bağdād oldı āb-ı cūy Şaṭ
Yāsemenler su yüzinde seyri der mānend-i baṭ
- 2 Şahñ-ı bağı tıtdı encüm gibi nergis şöyle kim
Mestler farḳ eylemez yirden gögi eyler ğalaṭ
- 3 Gülistān yazdı bir ay içre faşl-ı nev-bahār
Lāle yir yir sürḥ olupdur sebze şeb-nem nuḳaṭ
- 4 Aldılar ol şem'ı bezm-ārā-yı aġyār ortaya
Zāhir oldı nükte-i lā ḫayre illa fı'l vasaṭ
- 5 Ḥaṭṭ-ı la'lin Bākīyā ol ğonca-i nev-rüstenüñ
Seyr idenler didiler ḫandānuñ olmakdur bu ḫaṭ

[94a]

Ġazel-i Mecdī

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 Göñül sultān-ı mülk-i ğam tenüm mülk-i maḫabbetdür
Elif üstinde daġum seng-i rāh-ı derd ü miḫnetdür
- 2 Baña hem-demlik eyler ğāh geh künc-i maḫabbetde
Sirişk-i dīde-i pür-nem yüzüme şanki ḫasretdür
- 3 Ḳoyup miḫrāb ebrüñ ile zünnār-ı ser-i zülfiñ
Büt-i Çine ṭapanlar ey şanem bilmem ne milletdür
- 4 Ṭururken mürde-dil üftāde 'āşık ey gül-i cennet
Varup aġyār ile ḫaşr olduğun ğāyet kıyametdür
- 5 Reh-i 'aşk içre dāmānuma ol servüñ el irgürmek
Maḫabbet ehl-i ortasında Mecdī 'ayn-i-rif'atdür

Ġazel-i Vālihī

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 Dil-i 'aşık diyār-ı ğamda hecr derd ü miḫnetdür
Degüldür üstüḫ'ān-ı sīne emvāc-ı muḫabbetdür

³³⁴ Küçük, a.g.e., s.236.

- 2 Degül yoħsa ser-i Mecnūnda yer yer āşiyān içre
Zamāne başına yağdurduğıseng-i melāmetdür
- 3 Ğubār idüp tenüm rāh-ı melāmetde belā vü ğam
Beni berbād iderse rüzgār ol baña rıf`atdır
- 4 Çeküp saçması şebnem-i bağda zerrīn kadeħlerde
Gezer mestāne ħurşīd-i felek pür-şevķ ü ħāletdür
- 5 Ta`bībim Vālihī sefer iderdi kūyīndan
Tutan ol ħaste-i ammā teb-i mihr ü maħabbetdür

[94b]

350

Ğazel-i Ümīdī³³⁵

Fe`ilātün Fe`ilātün Fe`ilātün Fe`ilün

- 1 Giyünüp nāz ile ol şūħ bugün gülgünī
Kana girdi yine boyınca dilā ol ħünī
- 2 Cāmveş zehr-i ğam u ğuşşaya olmaz kânı
Baña tiryāk diyü şatmañ igen efyünī
- 3 Ol saçı Leylīye aħvālimü taşvīr itdüm
Şüret itdüm bugün arada yazup Mecnūnı
- 4 Āşināyı yem-i `aşķ olalı tıfl-ı eşķüm
`Aynına almadı Nīl ü Aras u Ceyħünı
- 5 Bezm-i ğamda beni çeng-i ğama çeng eyledi āħ
Ey Ümīdī şeh-i `aşķuñ bu mıdır kanūnı

351

Ğazel-i Ümīdī³³⁶

Mef`ülü Fā`ilātü Mefā`ilü Fā`ilün

- 1 Rindān-ı bezme cām-ı zümürüd külāhdur
Her birisi diyār-ı ğama pādişāhdur
- 2 Şaħn-ı sarāy-ı meykede bir ħoş mesīredür
Āb u hevāsı ħüb güzel cāygāhdur
- 3 Boyuñca miskle yazulu nüşhadur senüñ
Tümār-ı zülfi başma efendi günāhdur

³³⁵ Selvi, a.g.e., s.74.

³³⁶ Selvi, a.g.e., s.75.

- 4 Yāre şikāyet itmege derd-i derūndan
‘Aşķ ehline dehān u zebān şekl-i āhdur
- 5 Bir kez Ümīdī ayaġuña sürmege yüzün
Yıllardurur yoluñda şehā hāk-ı rāhdur

[95a]

352

Ġazel-i Nev‘ī³³⁷

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ ilün

- 1 Dün gice şöhetümüz yār ile rindāne idi
Sāġar idi ben idim şem‘ idi pervāne idi
- 2 Gözi bādāmını nuķl itmiş idik bezmümüze
Dirhem-i eşk-i revān anda ġarifāne idi
- 3 Raġne-i daġlarum itmiş idüm āyīne
Ser-i ġīsū-yı perīşāna elim şāne idi
- 4 O gice sākī ile sāgara ġacet yog idi
Dil ü dīdem baña peymāne vü meyhāne idi
- 5 Her gedā meşreb olan ol deme irmez Nev‘ī
O da bir luţf-ı Ĥuda baġşış-i şāhāne idi

353

Ġazel-i Nev‘ī³³⁸

Mefā‘ilü Mefā‘ilü Mefā‘ī lü Fe‘ülün

- 1 Cānā bizi ġor şöhet-i aġyārı ġomazsın
‘Uşşākı şatup ġayr ile bāzārı ġomazsın
- 2 Geldi ġaţ-ı ruġsārelerüñ geġdi ġüzellik
Geġdükġe daġı şīve-i reñānı ġomazsın
- 3 Ķandīl-i meyān oldı ġadeġler Ramażāna
Sākī daġı sen hāne-yi ġumārı ġomazsın
- 4 Ĥayr olmaya gibi tutumuñ ey şeb-i hicrān
Kim ġayli zamāndır dil-i bimār-ı ġomazsın
- 5 Tesbīġ ile seccādeye degmez elüñ ammā
Nev‘ī resen zülf-i siyāh-kār-ı ġomazsın

³³⁷ Tulum-Tanyeri, a.g.e., s.514.

³³⁸ Tulum-Tanyeri, a.g.e., s.357.

Ġazel-i Hāletī

Mef'ūlü Mefā'ilü Mefā'ī lü Fe'ūlün

- 1 Ey dil ġam ile nāle kılp zāri kıomazsın
Bir pāre huzūra bir dil-i bīmāri kıomazsın
- 2 Peyk-i daġ ururduñ tene dil tınmadı bir ġün
Ammā söze gelse yine inkāri kıomazsın
- 3 Gönlün hele alçaķda der ey eşk revānım
Sen āh u figānum gibi yukarı kıomazsın
- 4 Meyhānede rehne kıoyacak nesne ararsın
Ey şūfī niçün hābbe ve destāri kıomazsın
- 5 Ağyāri hārīm-i harem-i vaşlıña kıorsun
Kūyında niçün Hāletī-i zāri kıomazsın

[95b]

Ġazel-i 'Ulvī

Fa'ilātün Fa'ilātün Fa'ilün

- 1 Dilberüñden şaķınma cānı şaķın
Eyleme cānıñ ziyānı şaķın
- 2 Vireyin cümle hānümānı saña
Almamaġ itme cānım anı şaķın
- 3 Seyr-i dīdāra irdüġi ise göñül
Üzülme ġülşen-i cinān-ı şaķın
- 4 Gele şāyed yoluña ey hūnı
Zulm ile dökme bunca kıanı şaķın
- 5 'Ulvīyā tütmasun cihānı şerer
Yaķma āhuñla asumānı şaķın

Ġazel-i Mişālī

Mef'ūlü Mefā'ilü Mefā'ī lü Fe'ūlün

- 1 Ġülşende figānı bülbül-i şeydādan açıldı
Bīçāre ġülüñtāli'igāvġādan açıldı

- 2 Her gice şubha dek ey kıyâmet
Şüfî ile çeşm-i ğam ferdâdan açıldı
- 3 Ğamzeñ dil ü cān ħal‘āsını açsa ‘acep mi
Burc-ı bedeni ol tîr-i mücellâdan açıldı
- 4 Fâş olduğın ey pîr-i muğaşanma ki ħamrın
Esrâr-ı meyüñ cām-ı muşaffâdañ açıldı
- 5 ‘Älemde nola gün yüzüñi görse Mişâli
Ey mâh rûhuñ zülfî şeb-âsâdan açıldı

357

Ğazel-i Nev‘i³³⁹

Fa‘ilâtün Fa‘ilâtün Fa‘ilâtün Fa‘ilün

- 1 Ķalbin şaf eyleyen cām-ı şafâyı n’eylesün
‘Aşķ ile dem-sâz olan sâz u nevâyı n’eylesün
- 2 Bûriyâ-yı faķr ile besdür sıfâl-i kūy-ı yâr
Maĥrem ü bezm-i fenâ tâc u ħabayı n’eylesün
- 3 Sâlik-i ‘arif vücûdum kendüye bâr eylemez
Ķarķa-i emvâc-ı hayret âşinâ-yı n’eylesün
- 4 Şabr idermiş yâdlar ta‘nına ‘âşık tütalum
Âşinâlardan gelen seng-i cefâyı n’eylesün
- 5 Äteş-i nazmın yakup Nev‘i çıkardı göklere
Ol şeh-i ‘âlî nazâr görmez gedâyı n’eylesün

358

Ğazel-i ‘Ulvî

Mef‘ülü Mefâ‘ilü Mefâ‘î lü Fe‘ülün

- 1 Derdüm baña kâr eyledi dermâna el irmez
Cānum lebe geldi leb-i cānâne el irmez
- 2 Dil-i sâye şıfat ħāk-i mezelletde yatur āĥ
Yıllar geçer ol serv-i ħırāmāna el irmez
- 3 Şad-pâre durur şâne gibi gerçi derūnum
Ammâ nidem o zülf-i perîşâne el irmez
- 4 Didüm dehenüñ oĥşayalum ey boyı şemsâ
Didü o perî mühr-i Süleymâne el irmez

³³⁹ Tulum-Tanyeri, a.g.e., s.446.

- 5 ‘Ulvī hecr-i ğavvās me‘āni olamazsıñ
Ka‘rına anuñ ey dil-i divāne el irmez

[96a]

359

Ġazel-i Ķabūli³⁴⁰

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ ilün

- 1 Dişüñe dirler ise ‘ıķde dūr-i ezherdür
Dil-i ‘uşşāķı şikest eyşe söz gevherdür
- 2 Çekişürler ayağın toprağın kuhl-āsā
Dīdeler anuñ için biri birine terdür
- 3 Çeşm-i pür hışmiñle şol iki rāy-ı ğarrā
İki mestüñ iki destinde iki hañçerdür
- 4 Şarşılur қаşr-ı felek iki dūd ile bir āh itsem
Bād-i āhum benüm iy naħl-i cefā şarşardur
- 5 Eline ħāk-i siyāh alsa Ķabūli zer olur
Var ise mālīk-i iksīr ğam-ı dilberdür

360

Ġazel Ķabūli³⁴¹

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

- 1 Ġubār-ı haṭṭ-ı la‘lūñ ğāyet ile ħurde yazmışlar
Şanasın Sūre-i Kevşer durur bir dūrde yazmışlar
- 2 Ölümlüdür diyü efvāh-ı ‘ālemden işitmişler
Güzeller defter-i ‘uşşāķa bizi mürde yazmışlar
- 3 Ne deñlü telħ ise erbāb-ı ‘aşķa şabr nāfidür
Yazanlar ħikmet-i ekşer devāyı mürde yazmışlar
- 4 Yatan berf añlamañ gülzārda şeyħ-i şitā gelmiş
Ĥarīm-i bağa anı da ve‘te bir bürde yazmışlar
- 5 Senüñ yoluñda ölmekden kaçar diyü münāfiķlar
Ķabūli ol şeh-i ħüsne bizi öldürde yazmışlar

³⁴⁰ Duyar, a.g.m., s.324.

359/3a: Çeşm-i pür-hışmiñ ile: Ġamze-i mestüñ ile K.

³⁴¹ Duyar, a.g.m., s.332.

Ġazel-i Ķabŭlî³⁴²*Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün*

- 1 Belâ şıdķ ehline rŭz-ı ezelden olagelmişdür
Gŭl-i ħandān imiş peymāne ammā şola gelmişdür
- 2 Şikār olmaz geĉer ol şahbāz-ı evc-i ħŭsn ammā
Nice bāzŭdan uĉmuşdur hezāran Ķola gelmişdür
- 3 Ķatı gŭm-rāh imiş zāhid tarīķ-i ‘aşķa toĝrıldı
Şıĝarsa vechi var şimdi şaķalın yola gelmişdür
- 4 Gelŭr seng-i ħavādiş her kişinŭñ başına aķır
Gerek merd ũ gerek zen itdŭĝini bulagelmişdür
- 5 Ne cevri var ise yārŭñ Ķabŭlî ĉek efendiñdür
Ġazab sultāna vŭ cevre taĥammŭl Ķula gelmişdür

Ġazel-i Ķabŭlî³⁴³*Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Fe‘ŭlŭn*

- 1 ĉemen gŭlzāra dil lāle tuĥaķdur
Gŭl ũ nergis oña gŭzdŭr Ķulaķdur
- 2 ‘Arŭs-ı dehre gŭk zerrīn cibinlik
Şafaķ bir āl-i vālādan tuvaķdur
- 3 ‘Acep mi ħāşıl-ı ‘ŕmri geĉerse
Felek dihķān māh-ı nev oraķdur
- 4 Okuñla sīne pŭrdŭr iy Ķaşı yā
N’ola terkeş dinŭrse mā-şadaķdur
- 5 Ķabŭlî nāzır olma şeş cihāta
Bilinmez dār-ı dŭnyā bucaķdur

Farsĉa bir şiir alınmadı.

³⁴² Duyar, a.g.m., s.324³⁴³ Duyar, a.g.m., s.325.

Ġazel-i Emrī³⁴⁴*Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün*

- 1 Top-ı ğabğabla al‘asın cānuñ
Yımağa ıl parankı müjğānuñ
- 2 Gıceyi gündüze atup geliyor
Ruuña a-ı ‘anber-efşānuñ
- 3 Dehenüñ hoasındaki dürden
Diş şırtmadı hı dendānuñ
- 4 atı āhen-dil imiş ey aşı yā
Sıne zamın acıtdı peykānuñ
- 5 Emrī ğonca lebine öyküendi
Ağzını ana yudı bād anuñ

[97b]

Ġazel-i ‘Ulvī

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Fe‘ülün

- 1 Yüziñde a u reyān zāhir ancak
Beni alur bu sevdālar muaak
- 2 ‘Adüniñ pulı saalın ey ğazālım
Ki tağlarda büyümeşdür ol amak
- 3 Eger yāre beni ımak dilerseñ
Raıbā yüri urma vaıtdür ı
- 4 Eline dağlar yaadıda cānān
Görenler ‘Ulvıyā didiler elya

Ġazel-i Remzī

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Fe‘ülün

- 1 Budur şāhum şānuña lāyık
Kimine bendenüñ ğālını şormaq
- 2 Şikāyet ideyin ey yār senden
Yārın oldu da azı-i ğazret-i ğa

³⁴⁴ Sara, a.g.e., G.287.

- 3 Cemālũñ Şem‘ine pervāne oldum
Gerekse nār-ı ‘aŐkım ile tenũm yağ
- 4 Murād-ı ehl-i ‘aŐkıñ kũy-ı dilber
‘Acep kuŐdur ki Őũfĩ ister uğmak
- 5 Nazĩrũñ gĩricek ey Remzĩ-i yārān
Umarum diyeler taĥsĩn ũ Őaddađ

[98a]

366

Ėazel-i Emri³⁴⁵

Fe‘ilātũn Fe‘ilātũn Fe‘ilātũn Fe‘ilũn

- 1 Ėamzesine seni gĩrdũkđe gĩzler ey dil
Her zamānda kılıcın sende diker ol kātĩl
- 2 Ne kuyı kazardı zenāĥdanı ĥeh iđũn ne didi
Utanup geçdi yidi kat yire ĥāh-ı Bābil
- 3 Tekye-i ‘ışkda Mecnũn nice pĩrem diye kim
OlmamıŐdur o yaban oğlanı dağı ‘ākĩl
- 4 Erbā‘in ĥekmek ile vaşl olmazsın zāhid
O Şeh-i sĩm-tene olmayıcak ađĥañ ĥil
- 5 Kıl kadar eylũgũni gĩrmedim ey Şeh dimesũn
Emrĩnũñ fikr-i miyānuñla tenin bir mũ kıl

367

Ėazel-i ‘Ulvĩ

Mef‘ũlũ Fā‘ilātũ Mefā‘ilũ Fā‘ilũn

- 1 İplik du‘āña tavk-ı girĩbānum olmasun
Vaşl olmayunca dilbere ĥađ cānum almasun
- 2 Yetmez mi ĥaste cānımı ‘aŐđ odı yağdı
VirŐũn amān ecel dağı bir yanum almasun
- 3 Mũjgānuñ oğı bağrumı ey kaşı yarılıp
Yok yire boynına bir avuĥ ĥanum almasun
- 4 ‘Uryān olam reh-i ‘aŐkıñda ey perĩ
Tā kim maĥalleñ itleri dāmānum almasun
- 5 Bād-ı Őeĥerden eylesũn ey ‘Ulvĩĥtirāz
Her demde āhımı gũl-i ĥandānum almasun

³⁴⁵ Saraĥ, a.g.e., G.304.

Ġazel-i Ferīdi³⁴⁶*Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilün*

- 1 Konulmamışdır herkesin zātında istidā‘d-ı ‘aşk
Hâşıl olmaz kesb ile dād-ı hudadır dād-ı ‘aşk
- 2 Bağlanup durmazdı bir zincir-i mūya dāimā
Olmasa dīvāne-i dil-i Mecnūn māder-zād-ı ‘aşk
- 3 Bend-i fitrāk itmege Manşūr-veş zencīr arar
Olur olmaz şaydı aşmaz terkiyeşayyād-ı ‘aşk
- 4 Böyledirey tıfl-ı dil resm-i debistān-ı belā
Güş itdükçe feryād-ıeyleme üstād-ı ‘aşk
- 5 Bilmezin hikmet nedir senüñ cefā itdükçe yār
Ey Ferīdīdilme muhkem olmada feryād-ı ‘aşk

Ġazel-i Şabrī

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 Kerem bu teşne-i dile la‘li yārdan gelmez
Zülāl-i merhāmet ol çeşme-sārdan gelmez
- 2 Şabbādan itme gönül hāk-i pāyını ümīd
O deñlü luḫ u kerem rüzgārdan gelmez
- 3 ‘Azāb-ı duzaḫolur āteş-i saffāt baña
Şumı ki mestime ol gül‘izārdan gelmez
- 4 O kebk-i dürr gibi kim lālezārdan gelmez³⁴⁷
- 5 Penām-ı vaşl degül şimdi baña ey Şabrī
Selām-ı sāde daḫı ol nigārdan gelmez

³⁴⁶Muhammed L. Awad İbrahim’in hazırladığı Ferīdī Divānı’nda bulunamadı.³⁴⁷4. beyit mecmuada tek dize yazılmıştır.

Ġazel-i Riyāzi

Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilün

- 1 ‘Ārifsen ‘ākıl-ı evvel diyü anabilsün el seni
Rind-i hüşyār ol mestāne bilsün el seni
- 2 Rāzına neylersen it aġyārı vākıf eyleme
Āşinā ol yār ile bīġāne bilsün el seni
- 3 Ey göñül sen murġ kıdsı meşreb-i evc-i cemāl
Şem‘-i deyre per yaқан pervāne bilsün el seni
- 4 Hāline raħm eylemek lāzım gele şāyed diyü
Āstān-ı dergeh-i meyħāne bilsün el seni
- 5 Ey Riyāzi neşve-baħş ol tālib-i keyfine
Ķo gerek bāde gerek peymāne bilsün el seni

Ġazel-i Fuzūlī³⁴⁸

Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilün

- 1 Şubħ şalup mihr-i ruħuñdan nikāb
Çık ki temāşāya çıka āf-tāb
- 2 Rişte-i cānım yeter et pür-girih
Şalma ser-i zülf-i semen-sāya tāb
- 3 Mest çıkıp şalma nazār her yaña
Görme revā kim ola ‘ālem ħarāb
- 4 Raħm kııl üftādeleriñ hāline
Hiç gerekmez mi saña bir şevāb
- 5 Yār su’al etse ki hālüñ nedir
Hasta Fuzūlī ne verürsin cevāb

³⁴⁸ Akyüz-Beken-Yüksel-Cunbur, a.g.e., s.143.

371/4: 8 D. Divandaki 4, 5, 6 ve 7. beyitler mecmuada eksiktir.

371/5: 10 D. Divandaki 9. Beyit mecmuada eksiktir.

Ġazel-i ‘Ulvī

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ ilün

- 1 Dil-i ħarāba var pür sīneye cānān gelsün
Şehri ħāli ħomasun taĥta sultān gelsün
- 2 Çihre-i zerditdi beni ġam birisākīdemidir
Neş’e-i bāde ile benzüme ħan gelsün
- 3 Künc-i miĥnetde dil ħastelerüñ ħālüñi şor
Nefesüñden ten-i fersüdemize cān gelsün
- 4 Ĥāne-i dilde ħayālātüñ ile eglenelüm
Bezm-i ħaş eyleyelüm ĥucreye yārāne gelsün
- 5 Bir varaĥkāġıd ile ‘Ulvī-yi server eyle
İltifātuñ ile şehābıñdaki ‘unvān gelsün

Ġazel-i ‘Ulvī

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ ilün

- 1 Ĥançer-i ġamzeñ ile vaşl ola gör cānımıza
Böyle fikr eyleme kim ħāla bizim yanımızda
- 2 Üstüĥān-ı tenimiz itlerine ta‘me olur
Nāmemiz şöyle ki vāşıl ola cānānımıza
- 3 Ağlamaġa gözümüz merdümi elden çıkar āh
Kimse baĥmaz nidelüm dīde-i giryānımıza
- 4 Ĥāl-i dil şāne ile ħayli perīşān oldı
Rüz u şeb el uzadur ħākül-i cānānımıza
- 5 Ad çıkarmakdur ey ‘Ulvīye cihānda maĥşūd
Nām-ı aġyārı çıkar yazmaya dīvānımıza

Ġazel-i Bākī³⁴⁹

Mef'ülü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fa'ülün

- 1 Rüşen ola tā işigüñe varmağa rāhum
Yil mumlarını yaqdı gice şu'le-i āhum
- 2 Hem reng-i peleng itdi beni kû-ı belāda
Cismümde ser-ā-pā görinen dāğ-ı siyāhum
- 3 Luţf eyle iñen kullarıña cevri çok itme
Āh eylesün kimseye zulum eyleme şāhum
- 4 Dildür sana 'arz itmege ahvālümü gūyā
Ķabrümdeki hāk üzre biten tāze giyāhum
- 5 Bākī dilemez dehr-i denī salţanatın dil
Yār işigünüñ hidmetüdür devlet ü cāhum

Ġazel-i Bākī³⁵⁰

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Piyāle husrev-i mülk-i gam a tāt-ı Keyānīdür
Ķum-ı mey pādīşāh-ı 'aşka genc-i husrevānīdür
- 2 Dağı Cemşīdi yād eyler gözinden kan döker meclis
Mey-i gülgün sirişki cām çeşm-i hün-feşānıdur
- 3 İşigüñde beni ey meh bulur bir gün 'adūnāgeh
Ķazāyi asmānīdür belā-yı nā-gehānīdür
- 4 Leb-ā-leb cām-ı dil hün olsa tañ mı bezm-i fūrkatde
Güzeller naqşını nüş itmek için düstganīdür
- 5 Bahūr-ı micmeri bezm-i şafādur hāl-i ruhsāruñ
Anuñ ol halka halka turra-i müşgīn duhānudur
- 6 Şafā-yı şi'ri Bākī bā'is ü mihr-i maḥabbetdür
Bu āb-ı zindegānī ol hayāt-ı cāvidānīdür

³⁴⁹ Küçük, a.g.e., s.298.

³⁵⁰ Küçük, a.g.e., s.133.

Ġazel-i Bākī³⁵¹

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ ilün

- 1 ‘Aqlumı ğamze-i cādūları meftün itdi
Göñlümü silsile-i mūları mecnūn itdi
- 2 Sākīyā ölmedin irgür mey-i ruḥ efzāyı
‘Ālemi derd-i ğam-ı ‘aşq diger-ġün itdi
- 3 Eksik olmaz ten-i şad-pāreden işler yara
Baña bu işleri hep ṭālī‘-i vārūn itdi
- 4 Rūz-ı fūrkatde hücum eyleyüp eşk-i gül-ġün
Sipeh-i şabr u sükūn üzre şebihūn itdi
- 5 Ruḥuña mā‘il iken sevdi ‘izārını göñül
Āh kim derdümi ġünden ġüne efzūn itdi
- 6 Bākīyā şādīlık eyleyse ‘acep mi aġyār
Çarḥ anuñ ṭālī‘ni gör nice meymūn itdi

Ġazel-i Bākī³⁵²

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ ilün

- 1 Şarāb-ı bezm-i ğam zevḳın ne mīr ü ne vezīr itdi
Anun keyfiyetin benden su‘al eyleyeñ faḳīr itdi
- 2 Şaçıldı cūr‘ā-i cām-ı maḥabbet bāġ-ı Rıdvāna
Şuyın Kevşer nebātın ney-şeker ḥākin ‘abīr itdi
- 3 Binā-yı ‘aşqa ṭufān-ı ḥavādis kār-ger olmaz
Esāsın ġüyīyā bennā-yı Ķudret kār-ġīr itdi
- 4 Cevānlık ‘ālemi gitdi ne vaḳtın toġrılam yā Rāb
Egildüm bār-ı ‘aşkı yār ḳaddüm büktü pīr itdi
- 5 Ne ğam endīşe-i zilletden ey Bākī bu menzilde
Hidāyet reh-beri luṭfun aña kim dest-ġīr itdi

³⁵¹ Küçük, a.g.e., s.405.

³⁵² Küçük, a.g.e., s.425.

Ġazel-i Bākī³⁵³

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Gül yüzüñ vaşfinda bülbül kılsa elhân-ı dürüst
Bağda bir goncanuñ qalmaz giribānı dürüst
- 2 Dil-berüñ 'ahdi bütün ammā vefāsı süst olur
'Aşıkuñ gönli şikeste 'ahd ü peymānı dürüst
- 3 Cevşen-ieflākı çāk çāk itdim velī
Āh-ı āteş-bāruñ şemşīr-i bürrān-ı dürüst
- 4 Āteş-i sūz-ı firākuñ bir harāret virdi kim
Nüş ider bir demde dil deryā-yı 'ummānı dürüst
- 5 Bākīyā fennüñde dudmaz kimse noqsānuñ senüñ
Ĥamdü li'llāh şab' mevzün 'aql mīzānı dürüst

Ġazel-i Bākī Efendī³⁵⁴

Mef'ülü Fā'ilātü Mef'ülü Fā'ilün

- 1 Cevr ile terk ider mi kişi şehir-i yārını
Lāyık mıdur ki terk ide kul şehir-i yārını
- 2 Şāyed teraḥḥüm ide görüp ḥāk-sārını
'Ömrüm geçince bekleyeyin reh-güzārını
- 3 Şarf itdi dīde-i sīm-i sirişkin vefāñ için
Bilmezlik ile ḥarc itdi yok yire cümle vārını
- 4 Ḥāriç vecihden ey sānem-i dilrubā hatuñ
Yazmış kitāb-ı ḥüsnüñ egerçi kenārını
- 5 Cān virdi şevq-i ḥüsnüñe Bākī-i ḥaste-dil
Pür-nür ide Ḥudāyı Te'ālā mezārını

³⁵³ Küçük,a.g.e., s.114.

³⁵⁴ Küçük,a.g.e., s.421.

Ġazel-i Bākī³⁵⁵*Müfte'ilün Mefā'ilün Müfte'ilün Mefā'ilün*

- 1 Güş senüñ haberlerüñ almaga ol çāremüz
Kāş ıulağımuz ıadar eyleyelerdi pāremüz
- 2 Çeşm-i sitāre gibi biz alçağa nāzır olmazuz
Himmetümüz bülenddür ıaddüñedür nezāremüz
- 3 Nevbet-i iştiḥārumuz bām-ı felekde çalınur
Ġulgule şaldı 'āleme velvele-üi nekāremüz
- 4 Dilde ḫırāş-ı ḫār ğam dīdede eşk dem-be-dem
'Arz olunur cenābuña gizlimüz āşikāremüz
- 5 Dağ-ı siyāhı sīnemüz örtile mevc-i eşk ile
Bir gün ola ki Bākīyā görmeye kimse ıāramuz

Ġazel-i 'Ubeydī³⁵⁶*Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe' ilün*

- 1 Dime cānāneye ağıyār ile şoḫbet itme
Seni sevsüü dir isen aña naşihat itme
- 2 Ġayra meyl eylemezün diyü yemīn eyler ise
Mümteni'dür inanup aña ḫamākat itme
- 3 Her ne ḫālet ki zuhūr eyleye dilberdendür
Kimseye aniñiçün buğz u 'adāvet itme
- 4 İḫtiyār elde olaydı der idüm saña göñül
Ḥüblar zümresine ḫiç muḫabbet itme
- 5 Çünki bunlarda 'Ubeydī ğarazun var senüñ
Ehl-i dil olımadum diyü nedāmet itme

³⁵⁵ Küçük, a.g.e., s.224.³⁵⁶ Arslan, a.g.e., s.502.

Ġazel-i Maḳālī*Mef'ülü Mefâ'ilü Mefâ'î lü Fe'ülün*

- 1 Şol çeşm-i siyekârûñ kaşd-ı dil ü cān eyler
Bir gün bilürem beni rüsvāy-ı cihān eyler
- 2 Cānum gibi şaḳlardum 'aşkuñı derünımda
İllāki gözüm yaşı ol sırrım a'yān eyler
- 3 Tenevvür-i ğam-ı 'aşkuñ itdi çekerüm biryān
Efkār-ı mey-i vaşluñ baĝrum tolu ḳan eyler
- 4 'Aşkuñ oda yaḳdıḳça dil-hānesini şāmım
Gökler yüzini āhum toḳtoḳlu duḳan eyler
- 5 Gülzār-ı cihānından men' itme Maḳālīyi
Gül yüzüñi gördükçe bülbül-veş figān eyler

Ġazel-i Veysī*Fa'ilātün Fa'ilātün Fa'ilātün Fa'ilün*

- 1 'Āşık-ı miskīni derdümüz çeşm-i giryān ağladır
Böyle ḳalursa o ḥünī çok müselmān ağladır
- 2 Men' ider şīr lebünden āh u efgānun alır
Tıfl-ı cānı ol lebi şīrīn her an ağladır
- 3 Şöyle ḫālet var şadā-yı bā-şafāsında anuñ
Naĝme itse adımı ol yār-ı ḫoş-ḫ'ān ağladır
- 4 Nāvek-i dil-düz-ı ğam ile dillerin pür-ḫün ider
Ol ḫarāmi ğamzeler 'āşıḳlara ḳān ağladır
- 5 Veysīyā şād olma vaşl-ı yāre kim 'āşıḳları
Zevḳ-i vuşlat güldürürse derd-i hicrān ağladır

Gazel-i Veysî³⁵⁷

Fa'îlâtün Fa'îlâtün Fa'îlâtün Fa'îlün

- 1 Murğ-ı dil pervâz iderken sen gözi şebâz ile
Düşdi gitti konuşmak sen semâ pervâz ile
- 2 Râh-ı ğamda sâye-veş pâmâl kılsun kendüzîn
Semere olmak isteyen bir dilber-i mümtâz ile
- 3 Bezme gelmez nây-ı nâbîndan şafâ itmeme diyü
Hâlîme minnet-i güldür ol yâr-ı ta'allül bâz ile
- 4 Küyîna varmak diler fikr-i ğam-ı gîsûnla
Asmâna çıkmadurâh-ı kemend-endâz ile
- 5 Defter-i 'uşşâka kayd it Veysî-i dîvâne
Tâ ki ol bîçârenüñ bir pâre gönül yazıla

Gazel-i Yaḥyâ³⁵⁸

Mef'ülü Mefâ'ilü Mefâ'î lü Fa'ülün

- 1 Bir gün gele kim şâd ola maḥzûn-ı maḥabbet
Çok 'aķılı ilzâm ede mecnûn-ı maḥabbet
- 2 'Âşık ğam-ı dehr ile keselnâk olur mı
Çalınmadı kî güşuna kânûn-ı maḥabbet
- 3 Vâ'iz ola mı serd sözünde müte'essir
Bir dilde ki süzân ola kânûn-ı maḥabbet
- 4 Ḥayretde görüp 'âşıkı gülmez dimenüz kim
Elbette virür hükmini ma'cûn-ı maḥabbet
- 5 Bağlandı dilüm kalmadı şevâyâ mecâlüm
Gör neyledi Yaḥyâ beni efsûn-ı maḥabbet

Farsça parçalar alınmamıştır.

³⁵⁷ Sungurhan-Eyduran, a.g.e.,s. 420.

³⁵⁸ Kavruk, a.g.e., s.57.

Ġazel-i Mişāli

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ ilün

- 1 Dostlar her kime bir yār-ı sitemkār gerek
Dire hūnbār u ten efkār u gönül-zār gerek
- 2 Hūblar içre gönül alıcı çokdur ammā
Dil-i ‘uşşākı ele alıcı bir yār gerek
- 3 Çäre vār mı diyecek derd-i vişāline didi
Ol tabīb-i dil ü cān şerbet-i dīnār gerek
- 4 İrmek isterseñ egerrüz u şāl yāre
Çün şubha dek encüm gibi bīdār gerek
- 5 Eller üzre tutulup olmağa maqbül-i cihān
Olacaq şi‘r-i Mişāli gibi eş‘ār gerek

Ġazel-i Mişālī

Mef‘ülü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün

- 1 Oldı havāle üstüme bār-ı elüm benüm
Ham itse kıddüm ey kaşı yağam benüm
- 2 Ġam-ı hemdem nāle-i nī ü hūn u dil- şarāb
Devründe hele şimdilik ey sākī dem benüm
- 2 Döndürdi gerçi şüret-i dīvāre za ‘afla
Yazulı görmeyen yüzimi ol şanem benüm
- 4 Emsem didükçe derdüme dir ol tabīb-i cān
Tiryāk-i la‘l-i nābım olur saña em benüm
- 5 Ben ol şeh-i memālik-i ‘ışkam Mişālīyā
Sancāgdarım olmaya mīr-i ‘alem benüm

Ġazel³⁵⁹

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ ilün

- 1 Nāleñ eṭfāl-i gülistānı bekletmişe çok
‘Andelībā dehen-i göncede çıkmazdı o çok

³⁵⁹ Son beyit silindiği için mahlas bulunamadı.

- 2 Oldı bārānı sirişkimle cihān hoşka degül
Ser ü bālā gibi cānā itegin biline şoğ
- 3 Rūze-i hicr ile aç olduğumuz añlar ıdı
Ni‘am-ı ‘ıyd ü şāl ile hasūda olmasa toğ

389

Ġazel-i Meşāmī³⁶⁰

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ ilün

- 1 Boşala kīse-i kân kāse-i ‘ummān dükene
Ne ğam-ı dil ne nem-i dīde-i giryān dükene
- 2 Dīdeden hun-ı ciger olmaya hādāim hāli dükene
Bağrler bir ola deryā dükene
- 3 Çekmezem ğam çekerüm gözüme hāk-ı kademün
Eger ey nūr-ı başar kuğl- Sıfāhāndükene
- 4 Şol kadar arayayın mağşūdum kadar
Cüst-ı vücūda tağlım rağşına meydān dükene
- 5 Gide mi fikr-i leb-i yār Meşāmī dilden
K‘andan hiç ola mı la‘l-i bedahşān dükene

390

Ġazel-i Mişālī

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

- 1 Kaçan kim gelse sākī bāde-i gül-reng meydāne
Şafā ile o dem rağşa girer meclisde peymāne
- 2 Atup derd-i dilüm eflāke yer yer asumanīler
Şerār-ı nār- āhum yanmağ öğretdi gül efşāne
- 3 Seni hāk ile yeksān eyler ayağına göz sürseñ
Şu gibi ağma ey dil gördigüñ serv-i hıramāne
- 4 Keşāşeşde kalursañ şāne gibi ‘ömrüñ oldığça
Dilā tolaşma ‘ağluñ vār ise ğīsüy-ı cānāne
- 5 Mişālī-veş görelden boyunu bağlu bende olmuşdur
Ne renk idi görüñ yāğut la‘li yār-ı mercāne

³⁶⁰ Sungurhan-Eyduran, c.2, a.g.e., s.289

Ġazel³⁶¹

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- 1 Benüm cān ile maḥbūbum kime feryād idem senden
İki 'ālemde maḫşūdum kime feryād idem senden
- 2 Benüm serv-i ḥırāmanum benüm baġ ile bostānum
Benüm ḥurşīd-i tābānum kime feryād ideyim senden
- 3 Bu firḫat irdi pāyāne ³⁶²
Benüm cānum nice yana
- 4 Varup sultān Murād-ḥāna
Meger feryād idem senden
- 5 Doymaz cān u dil derde
Ki 'aḫlum ḫalmadı serde
- 6 Yārın dīvān-ı maḥşerde
Çıḫsam feryād idem senden

Müfred

Fa'īlātün Fa'īlātün Fa'īlātün Fa'īlün

Bī sebeb aḥbāb rū kerdān istinkāf olur
Cāh-ı fetvāda hudaya kimse ma'zul olmasun

Ḳıṭ'a

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

Sakın şu nitak-ı ġayret itme ḥüsn-i tedbīre
İdersen daḫi gerden-beste ol sultānı taḫdīre
'İnān-ı saḫrāy-ı pehnā-yı tevekkülde
Hazer-i biḥūd çekme ḫo sen efāli zencīre

³⁶¹ Mahlas bulunamadı.

³⁶² Son dört beyit mecmuada bu şekilde yazılmıştır. Bu durum gazelin musammat gazel olmasından kaynaklanmaktadır.

Ġazel-i Azerî

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ ilün

- 1 Şüfî tesbîh ü aşâyı mey-i gül-fâma degiş
Hırka-i zühd ü riyâyı çıkarup câme degiş
- 2 ‘Ārife çünki yiter bir gül eger ‘ārif iseñ
Götürüp ‘ālemi bir yār-ı gülendāma degiş
- 3 Bulmağ isterseñ eger Ka‘be-i maqşūda vuşul
Çıkarup atlas u dībâyı bir iħrāma degiş
- 4 Cānı cānān virüp ol yūri bī-nām [u] nişān
Merd iseñ naqd-i hayātı bir eyü nāmeadeğiş
- 5 Zevk-i bākî bulayın dirseñ eger Azerīyā
‘Ālemüñ zevk ü şafāsun ğam-ı ‘alāme degiş

Ġazel-i Emrî³⁶³

Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilün

- 1 La‘l üzre beñ midür yā ol enārı vaz‘ iden
Nāmını müşk-i ter itmiş dānesin dürr-i ‘Aden
- 2 Āb-ı hayvānı bulup bir çeşm itmiş la‘l-i yār
Öñine billürdan havz eylemiş anuñ zeķan
- 3 Hastayın şeftālū-yı la‘l-i nigāra mā’ilin
Añmañuz ‘unnābı her dāne ‘aķıķ olsa Yemen
- 4 Dürr-i dendānuñ koyup lü’lüye meyl itse şadef
N’eylesün ey gevher-i pāk aĝzına oldur düşen
- 5 Ġamze vü zülfi zenaħdānun görüp Emrî
Hey ne cādūdur ki itmiş ejder-i cāha resen

³⁶³ Saraç, a.g.e., G.365.

Kaşide-i Bākī³⁶⁴

Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Hüsnuñ ziyāsı pertev-i nūr-ı kıdem gibi
Rüşen cemālün āyinesi şubḥ-dem gibi
- 2 'Ālem ḥarīm-i ḥürmet küyünda muḥterem
Vaşluñ ḥarām 'aşıka şayd-ı ḥarem gibi
- 3 Çeşmüm devāt-ı surḥa dönüp ḥün-ı eşk ile
Cismüm boyandı kana ser-ā-pā qalem gibi
- 4 Derdüm ḥesāba gelmedi kıldım muḥāsebe
Gözyaşı dāne dāne dökildi raqam gibi
- 5 Sen şağ ol ey vişāli ḥayāt-ı cihān olan
Ben bu firāka döymeyem āḥir ölem gibi
- 6 Bākī ne ğam penāhuñ ola rüzgārda
Sultān Mehemmed ol şeh-i şāhib-kerem gibi
- 7 Meşhūr bezm-i devlet-i şāh-ı yegānede
Ṭab'ūñ şafā-yı meşreb ile Cām-ı Cem gibi
- 8 Ol şeh-süvārı 'arşa-i iqbāl ü baḥt kim
Şāhān-ı dehr atı öñince ḥadem gibi
- 9 Qadr-i bülend ü cāh ile mümtāz u ser-firāz
Ḥayl-i mülük-i 'ālem içinde 'alem gibi
- 10 Ḥaḫdan niyāzum ol ki 'adūsı zamānede
Raḫāt yirini bulmaya küy-ı 'adem gibi
- 11 Āsīb-i rüzgār ḥazandan emīn ola
Gülzār-ı 'ömr-i devleti bāğ-ı İrem gibi
- 12 Pā-māl-i esb-i devleti küffārı ḥaqsār
Ḥaḫān-ı Çin muṭī' ola şāh-ı 'Acem gibi
- 13 Kesr-i 'adū vü fetḥ-i memālik 'ale'd-devām
Gürz-i girānı kelle-i düşmende zām gibi

³⁶⁴ Küçük, a.g.e., s.37.

Ġazel-i Necātī³⁶⁵

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ ilün

- 1 Dime kim yārda yoķ cevr ü cefādan ğayrı
Ne dilerseñ bulunır mihr ü vefādan ğayrı
- 2 Beni ağlañ beni kim üstüme gelmez öliceķ
Bir avuķ toprağ atar bād-ı şabādan ğayrı
- 3 Ne belādur bu ki hāl ü haṭṭun āşüfteleri
Çeke hecr āteşini bunca belādan ğayrı
- 4 Dūd-ı āhum ne ‘acep göklere ṭutsa yüzini
‘Aşıķuñ kimisi ola dağı Hūdādan ğayrı
- 5 Ne ğaraż eyle ‘uşşāķ vişālüñ var iken
Ne mūrād eyleye bīmār devādan ğayrı
- 6 Elif-i ķametüñ ile ķaşuna rā diyeli
Göñlümi egleyimez kimse bu rādan ğayrı
- 7 Yüzine ṭutsa Necātī ne ‘acep haclet elin
Nesi var yüze gelür dest-i du‘ādan ğayrı

Ġazel-i Necātī³⁶⁶

Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilün

- 1 Gel gönülden ey meh-i nā-mihr-bān yād it beni
Hey vefādār itüñem bir seng ile şād it beni
- 2 Luṭfuñuñ mihmāniyem ķahr ile sürme dostum
Ķahruñuñ vīrāniyem luṭf ile ābād it beni
- 3 Nice her bir serv-ibālādan çekem bunca baña
Ey ğam oran oldu ķulüñ isem āzād it beni
- 4 Çün enīs olmaz Necātīye ḥayāl-i vaşl-ı dost
Yā İlāhī bār-ı nār- hecre mu‘tād it beni

³⁶⁵ Tarlan, *Necātī Beg Divanı*, a.g.e., s.418.

³⁶⁶ Tarlan, *Necātī Beg Divanı*, a.g.e., s.432.

398/4: 5 D. Divandaki 4. beyit mecmuada eksiktir.

Ġazel-i Emīnī

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ ilün

- 1 ‘Āşık itmedi beni bir sīm beden sīb zeķan
Rūy-ı zībāsı ħüsn-i ħalkı ħüsn-i nām ħasen
- 2 Cildeve ķāmet-i bālāsı belāmı dil ü cān
Çeşm-i mekkāresi efsün қаşı mekr ü fiten
- 3 Ġonce-i gülbin gülzār-ı irem la‘l-i lebi
Cennet-i ‘adn yüzi dişleri dürr-i ‘Aden
- 4 Būse-i la‘l-i lebüñ ‘āşıkā mümkün mi didüm
Didi ol ħonce-dehen nāz ile hümā iken
- 5 Pādişāhım bu Emīni ķuliñı ihyā it
‘Āşıkūñdur seni cāndan sever olsun mı seven

Ġazel-i Firāķī

Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilün

- 1 Dostum bir ‘āşık-ı rüsvāy dirseñ işte ben
Bir vefāsız cevri çok hercāi dirseñ işte sen
- 2 Ĥar-ı miĥnetde dili şad-pāre gibi
Ġülistān-ı ħüsniñe şeydādirseñ işte ben
- 3 Dāimā cevr ü cefālar eyler imān ehline
Dīni yok imanı yok tersā dirseñ işte sen
- 4 Tekye-i hicrān-ı ħamda baş açuķ yalın ayak
Döne döne raķş urur Mevlā dirseñ işte ben
- 5 Ben Firāķī ħastenüñ derdine tīmār itmek
Bir mesīĥi-dem büt-i ra‘nādirseñ işte sen

Ġazel-i Celālī

Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilün

- 1 Nāġehān bir māh-ı rü gördim yeñü giymiş siyāh
‘Āşık oldum cān u dilden iderim derdiyle āh

- 2 Kara zülfiñ tār ü mār itse kaçan ol lāle ruḥ
 Ḥayretinden çarḥa girer asümānda mihr-i māh
- 3 Kara kara kanlara batup yatur ḥançerleri
 Katlî ‘uṣṣāḳ eylemişdi vār ise ol pādīṣāh
- 4 Mātemi ḥaṭṭuñ görüp kara giyüpdür ḥāṣṣ [u] ‘am
 Mihr ü mehbu ḡussadan her gice eyler ḳaṭ‘ı vāh
- 5 Ey Celālīiki yüzlü bir bir demürden āyīne
 Dilberüñ neyler bilmezem ol rüy-ı siyāh

402

Ġazel-i Cāmī‘

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ ilün

- 1 Şubḥ-dem ḥücreye ol mihr ü melāḥāt geldi
 Dile şādī vü feraḥ cānuma raḥāt geldi
- 2 Vecd olup başladı raḳṣ urmaḡa dil zer gibi
 Ḥüsünüñ şa‘şa‘ından aña ḥālet geldi
- 3 İttihād eyledi dildār ile āşüfte gönül
 İki ‘ālemden aña şimdi ferāḡat geldi
- 4 Böyle vaḥdetde iken geldi kara yüzlü raḳīb
 Dil-i sevdā-zedeye kara ḳasāvet geldi
- 5 Dünyeden ḳılsa güzer Cāmīmelāmet ile nola
 Ki bu menzilgehe rüsvāy ümelāmet geldi

[107a]

403

Ġazel-i Yaḥyā³⁶⁷

Mef‘ülü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün

- 1 Bülbül şetāreti gül-i ḥandānı güldürür
 Taḳlīd-i zaḡ kebg-i ḥırāmānı güldürür
- 2 Olmaz mı bir laṭīfe-i ḡaybiyye āşikār
 Bezm-i belāda ‘āşīḳ-ı nālān-ı güldürür
- 3 Ḥaṭṭuñ ḡubār-ı agladur ey dil-rübā beni
 Gerçi ḡubār merdüm-i ḥayrānı güldürür
- 4 Dilber gelince bezme yüzi güldü ‘āşīḳıñ
 O tıfl-ı şūḥ mürde-i bī-cānı güldürür

³⁶⁷ Kavruk, a.g.e., s.120.

- 5 Yaḥyāyı aḡladursa eger yār ġam degül
Müşkil budur ki düşmen-i nādānı güldürür

404

Ġazel-i Yaḥyā³⁶⁸

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ī lü Fa'ülün

- 1 Ey zülf-i ḡam-ender-ḡam ḡullāb-ı maḡabbet
Hep saña çekildi dil-i erbāb-ı maḡabbet
- 2 Dil-berse güzel dilse nihāyetde hevāyī
Ḥaşıl bu ki āmādedür esbāb-ı maḡabbet
- 3 Yan āteşe pervāneveş itme yine efġān
Ey 'āşık-ı miskīn budur ādāb-ı maḡabbet
- 4 Bir bahr imiş ey 'āşık-ı şeydā dil-i zāruñ
Anda bulunurmuş dür-i nā-yāb- maḡabbet
- 5 Yaḥyā harem-i 'aşḡa girerse nola bī-baḡ
Meftūḡdur erbāb-ı dile bāb-ı maḡabbet

[107b]

405

Ġazel-i Yaḥyā³⁶⁹

Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Ādem şayılmaz oldu ḡapuñda gedālaruñ
Yok mı ḡisābı pādīşehüm mübtelālaruñ
- 2 Dil gitdi gerçi yirine ḡondı hezār ġam
Biri gider biri gelür oldu belālaruñ
- 3 Dil pür-heves nesīm-i bahār ise ḡoş-nefes
Çıḡ baġa kim güzelliġi vardur hevālaruñ
- 4 Cān naḡdini alıp unudırlar revā mıdur
Resm-i vefāyı bilmedigü bī-nevālaruñ
- 5 Yaḥyādan özge kimseye tek eyleme vefā
Ḳā'ıldür ol ne deñlü olursa cefālaruñ

³⁶⁸ Kavruk, a.g.e., s.55.

³⁶⁹ Kavruk, a.g.e., s.229.

Ġazel-i Yahyā³⁷⁰*Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ ilün*

- 1 Reşkimüz kalmadı hîç eski zamân ‘âlemine
Câmın gördün a irişmedün ise Cemine
- 2 Başa çıkdı kıtı yüz buldı yuqardanlığı var
Bu gönül bağlanalı bir güzeliñ perçemine
- 3 Ne şafâlar sürer âdem ne çeker derd ü elem
‘Âlemüñ bir bakıcağ sūrı ile mâtemine
- 4 Gel berü meykede ser-hoşlarını seyr eyle
Ĥanķâhun ne bakarsın bir iki sersemine
- 5 Güşe-i mey-kedede tekyelenüp ey Yahyā
Gelinüz hū diyelüm pîr-i muğānuñ demine

[108a]

Ġazel-i Sā‘î

Fe‘ilātün Mefâ‘ilün Fa‘ lün

- 1 Dil-i ġam dilrübāya düş oldı
Cân görünmez belāya düş oldı
- 2 Dilrübā dilrübā hevāsında
Mübtelā mübtelāya düş oldı
- 3 Ġam-ı la‘lünde yār-ı sengin dil
Dostum taş kayaya düş oldı
- 4 Merdüm-i dīde şanma ġarķa-i eşk
İsnā İsnāya düş oldı
- 5 Ka‘be-yi kūyiña irüp Sā‘î
Merve haķķı şafāya düş oldı

Ġazel-i Sā‘î

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fa‘lün

- 1 Varuram kūyiña her ġāh benüm sulţānum
Seni gördikçe dirin āh benüm sulţānum

³⁷⁰ Kavruk, a.g.e., s.376.

- 2 Ey ŧeh-i hũsn turup karŧuŧa ŧaf ŧaf ‘uŧŧāk
Diyeler yāricek Allāh benũm sulŧānum
- 3 ŧaķın ihvān-ı vefāYũsuf-ı Mıŧr-āsā
Ķazmasunlar yoluŧa ħāh benũm sulŧānum
- 4 Cān-ı maħzũnımı gel eyleme kāfirde esĩr
Olmaya aġyār ile hemrāh benũm sulŧānum
- 5 Sā‘ĩ-i ħaste dilũn nām-ı ŧerĩfũn dilde
Derdidũr ŧām u seħergāh benũm sulŧānum

[108b]

409

Ķazel-i Sā‘ĩ

Fa‘ilātũn Fa‘ilātũn Fa‘ilātũn Fa‘ilũn

- 1 Yandı yārun ŧubħa dek kũyında bĩdār olmalar
Aġlamaklar eŧigin yaŧdanmalar zār olmalar
- 2 Yandı hũkm-i kevkeb-i baħtı sa’id gele dilā
Ol ŧafālar zevķler maķbũl-i dildār dildār olmalar
- 3 Yandı ya firkat-i ŧebinde sĩne ŧaħrasında ah
Ķıı‘a ebr-i belā-yı dĩde-i hũnbār olmalar
- 4 Yandı ya ol kākũl-i mũŧġĩnine dil baġlayup
Bend-i ħallāb-ı muħabbet ile giriftār olmalar
- 5 Yandı yā ol ħaste ħeŧmi ħasret ile nice gũn
Sā‘ĩ-i bĩħāre kũnc-i ġamda bĩmār olmalar

410

Ķazel-i Sā‘ĩ

Mũfte‘ilũn Mũfte‘ilũn Mũfte‘ilũn

- 1 Beste-i mevte ħalk yatmıŧlar
‘Ālemi bir ħuzũra ŧatmıŧlar
- 2 ŧanma senũn mezār-ı cān ħavmi
Rũzgār ile menzil atmıŧlar
- 3 Bir nice āŧinā-yı hecr baħr-ı ‘amĩk
Olmuŧ Aŧħāb-ı Kehf yatmıŧlar
- 4 Ķaddũne øykũnir diyũ naħli
Gũller uŧa gelũp ŧonatmıŧlar

- 5 Kaşları Sā'ī hecr-i hiddetde
İki zevrağdır ki çağmışlar

[109a]

411

Ġazel-i Bākī³⁷¹

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

- 1 Bilini kuçmadadır ol şanemüñ derd ü belā
Yoğsa 'aşıklara şīrīn lebi hāzır helvā
- 2 Ser-i zülfiyle haṭṭın örter imiş dirler o şūḥ
Açmadı kimseye ammā orayı bād-ı sabā
- 3 Āteş urmuş yüzi gül hırmenine ol māhuñ
Devr-isāğarda ruḥı 'ağsini kılmış peydā
- 4 Görmez mişāl-i kāmētüñi çeşm-i rast-bīn
Aḥval bağa meger ki görenler nazīr aña³⁷²
- 5 Bākī suḥanda fark-ı sipihre qadem başar
Luṭf-ı Hudā olursa eger dest-gīr aña

412

Ġazel-i Fevrī

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe' ilün

- 1 Cān belā başqa belādur bu dil-i zār daḥī
Ne belādur baña bu cism-i pūr-ifgār daḥī
- 2 Bedenüm bār-i belā bu sere ser bir de belā
Ten ile serde belācübbe vü destār daḥī
- 3 Dāğ-ı miḥnet ne belā zaḥm-ı elem yā ne belā
Ne belā başıma dīde-i hūnbār daḥı
- 4 Ṭa'n-ı ağıyār belā cevri-i raqīb özge belā
Ne belādur baña yā Rab sitem-i yār daḥī
- 5 Ġam belā derd belā 'aşk belā yār belā
Ne belā Fevrīye bu çarḥ-ı sitemgār daḥī

³⁷¹ Küçük, a.g.e., s.107.

³⁷² 4 ve 5. beyitler divandaki bir sonraki gazele aittir. Mecmuada şiirler karıştırılmıştır.

Ġazel-i ‘Ulvī Hilmī

Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilün

- 1 Haste cāna hālet-i mevt irdi cānān bī-ḥaber
Bir devāsız derde düşdim vah ki Loḫmān bī-ḥaber
- 2 Açıdılar bezmi ehl-i yārın sīnesini mest iken
Surḥ-ı ser uşdı yār şarka sulṫān bī-ḥaber
- 3 Ṭa‘n ider ‘uşşāka aḡyār ol perī kılmaz nigāh
Ehremenler ‘ālemi yaḫdı Süleymān bī-ḥaber
- 4 Cān zenaḫdānında kaldı ḥaste-dil ḥayrettedür
Düşdi Yūsuf çāha ammā pīr-i Ken‘ān bī-ḥaber
- 5 Dökdi gözi nūrın ḡam-ı hindūñla daḫı aḡlar
Merdümin elden çıkardı çeşm-i giryān bī-ḥaber
- 6 ‘Ulvīyā ‘izzette kaldık bī-kes ü tenhā-yı ḡarīb
Cümle iḫvān ḡafler üzere cümle yārān bī-ḥaber

Nazīre-i Bākī³⁷³*Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilün*

- 1 Zaḫm-ı dilden ḡān akar bu çeşm-i giryān bī-ḥaber
Ġarḡa virdi ‘ālemi bir ḡatre ‘ummān bī-ḥaber
- 2 Durmadın atar dile peyveste müjḡān oḡların
Cāna geçdi zaḫm-ı tūr-i ḡamze cānān bī-ḥaber
- 3 Yār-ı bī-pervā celālī gibi ḫaṫ ḡaldırdı baş
Memleketde fitne peydāoldı sulṫān bī-ḥaber
- 4 Mest olup uyurken öpmüş la‘l-i cānānı raḡīb
Ehremenler aldılar mühr-i Süleymān bī-ḥaber
- 5 İtlerüñle her gice ḡavḡāda Bākī çākerüñ
Ḥ‘āb-ı ḡaflet yatur aḡyār-ı nādān bī-ḥaber

³⁷³ Sabahattin Küçük’ün hazırladığı Bākī Divanı’nda bulunamadı.

Ġazel-i Maḳālī

Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Dil hānesin ğam ruḥ-ı cānān içre ḳopar
Ḥalvet-i serāyı ḥāşın sultān içre ḳopar
- 2 Seyr itdürür iki dünyayı lü'lü-yi şāhvār
La'l-i lebüñ ki ḥoḳḳa-i mercān içre ḳopar
- 3 Derbāniñ olmuş şanma aġyār-ı bed-liḳā
Ḥayfā ki bāb-ı cennet şeytān içre ḳopar
- 4 Şehperlerini nāz ile şāhın zülf-i yār
Dil murġınuñ şikārına her an içre ḳopar
- 5 Nazmuñ Maḳālī ḳomadı raġbet cevāhire
Şarrāf-ı dehr bir ḳurı dükkān içre ḳopar

Ġazel-i 'Ulvī

Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Ḥüsn-i niḳābın ol gül-i hāndān içre ḳopar
Ṭāvus-ı şehperin dem-i cevêlān içre ḳopar
- 2 Bir şehbāz-ı durur ki ider şayd-ı murġ ruḥ
Mestāne gözlerin ki o fettān içre ḳopar
- 3 Dil ḳaşrınıñ kilidi ğam-ı yār elindedür
Dergāh-ı şāh-ı 'ālem-i derbān içre ḳopar
- 4 Ḥarc itdi naḳd-i eşkini yaḳūt-ı la'liñe
Şarrāf-ı dīde bir ḳurı dükkān içre ḳopar
- 5 Eş'ār-ı 'Ulvīye gözi tüş oldı var ise
Mecmu'āsını nāz ile cānān içre ḳopar

417

Müfred-i Sulṭān Süleymān³⁷⁴

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ī lü Fe'ülün

Bağın güli sünbüli servi benefşesi
La'l-i lebüni kim diye mercāna berāber

418

Müfred-i İshāk³⁷⁵

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ī lü Fe'ülün

Cām-ı mey tutmağ leb-i cānāne berāber
Lāyık mı bir iş eylesesin kāna berāber

419

Müfred-i Zātī³⁷⁶

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ī lü Fe'ülün

Çanlu yaşım oldı yine 'ummāna berāber
La'l-i leb-i dilber gibi nitekim kāna berāber

420

Müfred-i Emrī³⁷⁷

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ī lü Fe'ülün

Cānā lebiñi bilmez isem cānā berāber
Çanlu yaşım olsun benüm 'ummāna berāber

421

Ġazel-i Yahyā Efendi³⁷⁸

Fa'ilātün Fa'ilātün Fa'ilātün Fa' ilün

- 1 Çeşm-i pür-hūna hayāl-i la'li hem-demdür hele
Gayre hācet yok gönül hem cām hem Cemdür hele
- 2 Ādeme olur perī-rūlar görünmez bir belā
Cevr iderse kâ'ilüz ol şüh ademdür hele

³⁷⁴Coşkun Ak'ın hazırladığı Muhibbī Divanı'nda bulunamadı.

³⁷⁵Yıldırım, a.g.e., s.89. Bu beyit divanda bir gazelin matlasıdır. Ancak mecmuada müfred olarak yazılmıştır.

³⁷⁶Ali Nihat Tarlan'ın hazırladığı Zātī Divanı'nda bulunamadı.

³⁷⁷Yekta Saraç'ın hazırladığı Emrī Divanı'nda bulunamadı.

³⁷⁸Kavruk, a.g.e., s.367.

- 3 Vā'izā çāk böyle zemm itmek olur mu bādeyi
Her ne deñlü zaħm olursa dilde merhemdür hele
- 4 Ğor bakma gel Ğarabātuñ kadeħ-cerrārına
Ğam degül ceyb-i tehī olduysa bī-ğamdur hele
- 5 Gör kuşūr eyler mi Yahyā vaşf-ı la'lün itmede
Leblerüñ bir kerre ol leb-teşneye emdür hele

[111a]

422

Ğazel-i Şabūhī³⁷⁹

Fa'ilātün Fa'ilātün Fa'ilātün Fa'ilün

- 1 Ğalka Ğalka zülf-i miskinüñ ruħun üzre şehā
Günde yatmış ejdehā-veş pīç ü táb üstindedir
- 2 Ğaşlaruñ ol mäh-ı nevdür kim Ğamer altındadır
Ğāmetüñ ol servdür kim āfitāb üstindedir
- 3 Ey Şabūhī bāde-i nāb ile eyle def'-i Ğam
Çün bilürsin Ğāl-i 'ālem inķılāb üstindedir

423

Ğazel-i Şabūhī³⁸⁰

Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Öyküñdi Ğaţtuña çemen ayaĞa şaldılar
Reyhān şaçuña beñzeyicek baĞa şaldılar
- 2 Ğaţtuñ Ğayāli ile gönül varsa Ğuyıña
NaĞme ile şan kebūteri uçmaĞa şaldılar
- 3 Şalsa naĞar-ı raķīb-i siyeh rüyuña Ğublar
Şehler durur ki bāzların zāĞa şaldılar
- 4 Gün yüzlü serv boylu güzellerden āh kim
Ben hāķ-i sāyeveş sāye-veş katı alçaĞa şaldılar
- 5 Fikr-i Şabūhīye şu'arā irmek olmadı
Biñ ziyālı gerçi şola şaĞa şaldılar

³⁷⁹ Mehmet Sarı'nın hazırladığı Sabūhī Divānı'nda bulunamadı.

³⁸⁰ Mehmet Sarı'nın hazırladığı Sabūhī Divānı'nda bulunamadı.

Gazel-i Şabûhî³⁸¹

Mef'ûlü Fâ'ilatü Mefâ'ilü Fa'ilün

- 1 'Yd oldı her kişi niye zevk ü şafâdadur
Mesrūr u şadmān gözi gönli küşâdedür
- 2 El dirdi devlet eyledi tâl'îi müsâde
Bir la'l pâre eyle şu kim merhâbâdadur
- 3 Ey şehsüvâr-ı hüsni ü melâhât rikâbuña
Cümle semend nâz sevârı piyâdedür
- 4 Tolaba ne ise yâr şalınsa rakîb ile
'Uşşâkun âh u nâlesi fevkalâ'ledür
- 5 Cümle cihân vişâl ile mesrūr u bahtiyâr
Miskîn-i Şabûhî miñnet içre belâdadur

[111b]

Gazel-i Fuzûlî³⁸²

Fa'ilâtün Fa'ilâtün Fa'ilâtün Fa'ilün

- 1 Ey gönül ol hançer-i müjgâna eylersin heves
Kaşd-ı cân itdiñ beğâ-yı 'ömrden peyvendi kes
- 2 Çekme gurbet 'azmine ey kârbân maħmil şağın
Kim bu yoldan bîm-i gurbetteñdir efgân-ı ceres
- 3 Hâl-i zârımdan seni feryâdım âgâh eyledi
Şükrüli'llâh oldu feryâdım baña feryâd-res
- 4 Birbirinden pes ki şancıldı tenimde oğlarıñ
Murg-ı rûhum kaydına olmuş müretteb bir kafes
- 5 Ey Fuzûlîger saña cem'iyet-i dilde murâd
Bağla bir dildâra gönlün gayrdan peyvend kes³⁸³

³⁸¹ Mehmet Sarı'nın hazırladığı Sabûhî Divânı'nda bulunamadı.

³⁸² Akyüz-Beken-Yüksel-Cunbur, a.g.e., s.192.

426/4a Birbirinden pes ki şancıldı: Birbirine şancılıp her yan D.

³⁸³ Bu beyit divandaki bir önceki gazele aittir. Mecmuada şiirler karışmıştır.

Gazel Fuzûlî³⁸⁴

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Şifâ-yı vaşl qadrin hecr ile bîmâr olandan şor
Zülâl-i zevk üşevkün teşne-i didâr olandan şor
- 2 Lebûñ sırrın gelüp güftâra benden özgeden şorma
Bu pinhân nükteni bir vâkıf-ı esrâr olandan şor
- 3 Gözi yaşlularıñ hâlin ne bilsin merdüm-i gâfil
Kevâkib seyrini şeb tâ sehere bîdâr olandan şor
- 4 Ğamuñdan şem'tek yandım şabâdan şorma ahvâlim
Harâbât ehliniñ ahvâlini hammâr olandan şor
- 5 Muhabbet lezzetinden bîhaberdir merdüm-i gâfil
Fuzûlî 'aşk zevkin zevk-i 'aşk olandan şor

Gazel Fevrî

Mef'ûlü Fa'ilâtün Mef'ûlü Fa'ilâtün

- 1 Kanlu yaşum ile çehrem bir lâlezâra beñzer
'Aks-i ruhuñ ile çeşmüm hürrem-i bahâra beñzer
- 2 Ögüp göge çıkarsa vâ'ızıyeridir el-Hağ
Düşde cinânı gördüm kûy-ı nigâra beñzer
- 3 Derse nola erenler abdâl-ı pür-'aşkam
Ğam tekyesinde senden göñlüm bir ihtiyâre beñzer
- 4 Müjgânlar ile her dem iki gözüm yaşı ile
Ağar çemen içinde iki pınara beñzer
- 5 Eflâke dūd-ı âhum meyl eylese yeridir
Mihir ile mâhı gördüm ruhsâr-ı yâre beñzer
- 6 Fevrî-i bî-mecâli Ğam pisterinde gördüm
H'âr u hağîr u haste-zâr u nizâra beñzer

³⁸⁴ Akyüz-Beken-Yüksel-Cunbur, a.g.e., s.171.

427/4: 5 D. Divandaki 4. beyit mecmuada eksiktir.

427/5: 7 D. Divandaki 6. beyit mecmuada eksiktir.

Ġazel-i Şabûhî³⁸⁵

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

- 1 Cebâb-ı dîlrübâda nâgeh menzilgâhımız vardur
Sipihri-i kibriyâ üstinde 'ızz u câhımız vardur
- 2 Reh-i 'aşkıñda cân virseñ 'acep mi ey mesîhâ-dem
Bizimde bu tarîķ ġamda resm-i virânımız vardur
- 3 Piyâde at önînderuġ sürer ferzâneler dâim
Ķazâ ġavsından atılmış ġadeng-i âhımız vardur
- 4 Senüñ a' mâliñ olsa nola zâhid rûz-ı maġşerde
Bir eşķ-i nedâmetden şefâ'at ü himem vardur
- 5 Nola şüfî eger sen gözi açıklardan olsan
Bizimde çeşm-i bîdâr u dil-i agâhımız vardur
- 6 Şabûhî neyleriz biz ġüş-ı ġülzâr u şahrâyı
Bizüm meyhâne gibi 'ayş u 'işretgâhımız vardur

[112a]

Ġazel-i Bâķî³⁸⁶

Mef'ülü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 1 Cevrü cefâña ġâ'il olurđum velî şehâ
Maġşüş olaydı ol da cihânda hemân baña
- 2 Şabr u ġarâr u 'aġl alıcı bir perî imiş
Âdem şanurdum ol sânemî gerçi sûretâ
- 3 Bir kez tavâfın itmegi biñ 'ömre virmezsin
Ey ġâcî saña Ka'be baña ġüy-ı dil-rübâ
- 4 Evvel vefâya va'deler itmişken ey sânem
Cevr itdüñ âġir eylemedi va'de vefâ
- 5 Vaşşâfısın o serv-ġadüñ rastı bu kim
Ĥab'-ı bülend ġarzına aġsent Bâķiyâ

³⁸⁵ Mehmet Sarı'nın hazırladığı Sabûhî Divânı'nda bulunamadı.

³⁸⁶ Küçük, a.g.e., s.107.

Ġazel-i Bākī³⁸⁷*Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ ilün*

- 1 ‘Ārızūñ āb-ı nābdır gūyā
Zeķānuñ bir ħabābdur gūyā
- 2 Dilde envār-ı mihr-i ruĥsāruñ
Ābda māh-tābdur gūyā
- 3 Naķş-ı ħüsn-i ħaţuñla şafĥa-i dil
Bir muşavver kitābdur gūyā
- 4 Bezm-i ġamda dü çeşm-i pür-ĥūnum
İki şişeşarābdur gūyā
- 5 Tıtdı mihri cihānı ol māhuñ
Pertev-i āfitābdur gūyā
- 6 Bākīyā ĥāl-i ‘anberīni anuñ
Nāfe-i müşg-i nābdur gūyā

[112b]

Ġazel-i Bākī³⁸⁸*Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün*

- 1 Gülsitān bezm-i şarāb u cām-ı meyi güldür baña
Ķulķul-i ĥalk-ı surāhī şavt-ı bülbüldür saña
- 2 ‘Āruzuñda ol iki zülf-i girih-gīrün senüñ
Şuya ķonmuş iki ġarra tāze sünbüldür baña
- 3 Seng-i bī-dāduñla serde zaĥm-ı ĥūnīnim ki var
Güşe-i destārda rengīn karanfildür baña
- 4 Mest ü medhüşam veli ĥālī mey-i engürdan
La‘l-i nābuñ ĥāleti keyfiyeti müldür baña
- 5 Ĥayder-i Kerrāyiyam meydān-ı nazmuñ Bākīyā
Nevk-i ĥāme Zülfekār tab u Döldürdür baña

³⁸⁷ Küçük, a.g.e., s.109.³⁸⁸ Küçük, a.g.e., s.108.

Ġazel-i Bākī³⁸⁹

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Baña çok cevr itdügün çün ey sipihr-i bī-vefā
Āhumuñ dūd-ı kebūdı uydı ulaşdı saña
- 2 Eşkümüñ gevherlerin dizdüm işigi taşına
Yāre 'arz idem diyü silmiş raķībi bed-liķā
- 3 Gömgök itdi sille-i āhum sipihrüñ süretin
Gök yüzine baķ inanmazsañ eger ey meh-liķā
- 4 Gözüm 'ālem görünmez görmesem ruhsārına
'Arızuñ mir'ātıdur āyīne-i 'ālem-nümā
- 5 Ruĥlarıñ vaşfinda Bākī bir gazel nazm itdi kim
Ehl-i diller ķodılar adını mir'ātüş-şafā

[113a]

Ġazel-i Bākī Tahmis-i Vaĥdetī

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

I

Ĥamdülillāh ki mezher-i fehmi ārāyam
Evc-i rıf'atde hümā gibi semā sīmāyam
Ķāf-ı ķudretde bugünsākin-i bīpervāyam
Nola dehr içre nişānum yoğ ise 'anķāyam
Ne 'acep seyl gibi çağlamasam deryāyem

II

Menem ol 'ayīne-i ķudret zāti yektā
Menem ol vāķıf-ı esrār-ı rūmuz-ı esmā
Menem ol maţla'-ı envār ilāhi-i a'lā
Göze göstermez ise tañ mı beni her ednā
Ki nazar-ı farķ idicek mertebeden 'alāyem

³⁸⁹ Küçük, a.g.e., s.110

III

Mū-be-mū zātımu tebdīl ideli Kur‘ana
İrmişem meretebe-i besmele-i Raḥmana
Rū-be-rū nāzıram envār-ı rūḥ-ı cānāne
İltifāt eylemezem zerre ḳadar nādāne
Āsmān-ı hünere mihr-i cihān ārāyem

IV

Gösterelden yüzini baña kelām-ı ma‘na
Ḳılca gelmez gözüme ḳıl makal-i cühelā
Bürünüp şāl u ‘abāyı idün terk-i ḳabā
Şüretā gerçi gedā şeklin urındum ammā
Mesned-i memleket-i ma‘rifete Dārāyem

V

Vaḥdetī süret-i şekl-i beşer-i ekremde
Gelmişem ḥüsn-i taḳvime dem-i ādemde
İbn-i Meryem geçinüp vaşıṭā-i ḥātemde
Bāḳīyā dīn-i Muḥammed ḫaḳ için ‘ālemde
Dem-i cān baḫş ile nazm içre bu gün ‘İsāyem

[113b]

434

Ġazel-i Bāḳī³⁹⁰

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Dil giriftār-ı belā dilber hevāyī n’eylesün
Dāme düşmez yirlere ḳonmaz hümāyı n’eylesün
- 2 Kāinātuñ seyr iden naḳşın şafā-yı cāmdan
Şafḫā-i āyīne-i ‘ālem-nümāyı n’eylesün
- 3 Göñlin egler nāle-i zencir ile mecnūn-ı ‘aşḳ
Nağme-i ūd u şadāyı çeng ü nāyı n’eylesün
- 4 Mübtelā-yı ‘aşḳıñuñ dermāndan istiğnāsı var
Derdüñe mu‘tād olan diller devāyı neylesün
- 5 Ḥalk-ı ‘ālem Bāḳīyā ‘aşḳında yāruñ ḫaste-ḫāl
Bir ṭabīb andan bu deñlü mübtelāyı n’eylesün

³⁹⁰ Küçük, a.g.e., s.328.

Ġazel-i Bākī³⁹¹*Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün*

- 1 Ergāvāni cāme geymiş ol gül-i gülzār-ı cān
Bağ-ı hüsñ içre nihāl-i ergāvān olmuş hemān
- 2 Ergāvāni cāmeñi görüp n'ola kıan ağlasam
Yaraşur āb-ı revāna kıarşu zīrā ergāvān
- 3 Lālezār itmiş leřāfet gülsitānın ser-te-ser
Ruđlaruñla ergāvāni cāmeñ ey nađl-i revān
- 4 Ergāvāni cāmeñ içre oldı cismün ey perī
Ergāvāni cild ile güyā kitāb-ı gülsitān
- 5 Serv-kādsin serve 'ādet sebz-püş olmağ iken
Ergāvāni cāmeye girmek neden ey nev-cevān
- 6 Kıanına girmiş boyunca Bākī-i dil-đastenüñ
Ergāvāni cāme geymiş şanmañ ol serv-i revān

[114a] Karalama yapılmıştır.

[114b]

Ġazel-i Ĥabībī³⁹²*Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün*

- 1 Dün gördüm ol niğarı řarbnāk ü ercümend³⁹³
Kāfir eliyle destelemiş 'anberīn kemend
- 2 Bağdum şikenc-i turesine zār u müstemend
Bir şağs-ı nā-tüvān oturur gerdeninde ben
- 3 Kimdür bu şağs ol ne resendür didüm didi
Zülfim kemendin tutķunu canuñ durur senüñ

Kış'a

Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

Seyrāne çıķdı güleşene ol serv ü gül'izār
Elvān elvān mīve tōkdi dāmenine şağ-sār

³⁹¹ Küçük, a.g.e., s.341.³⁹² Sungurhan-Eyduran, a.g.e., s.230.³⁹³ Tezkirede bu şiirin müseddese olduğu belirtilmiş, ancak mecmuada gazel biçiminde yazılmıştır.

.....gördim anda pîşe-i handân ü sîb ü nâr
Bir kuş okurdu ‘arız-ı bağında zâr zâr

438

Ġazel-i Nedîm Raĥmetullahi ‘Aleyh³⁹⁴

Fa‘ilâtün Fa‘ilâtün Fa‘ilâtün Fa‘ilün

- 1 Haddeden geçmiş nezâket yâl ü bâl olmuş saña
Mey dökülmüş şîşeden ruĥsâr-ı âl olmuş saña
- 2 Bÿy-ı gül taĥtîr olunmuş nâzın işlenmiş ucu
Biri olmuş ĥüb birisi dest-mâl olmuş saña
- 3 Siĥr-i efsûn ile tölmuşdur derûnun ey kalem
Zülf-i Ĥarutuñ demek mümkün ki nâl olmuş saña
- 4 Şöyle gird olmuş Firengistân birikmiş bir yere
Şoñra gelmiş gÿşe-i ebrûda ĥâl olmuş saña
- 5 Ol büt-i ter saña mey nÿş eder misin demiş
El aman ey dil ne müşkilter su‘al olmuş saña
- 6 Sen ne cāmın mestisin billâh kimiñ ĥayrânısın
Kendiñ aldırdın gönÿl n’oldun ne ĥâl olmuş saña
- 7 Leblerüñ mecrûh olur dendân-ı sîn-i büseden
La‘lÿñ öpdürmek bu ĥâletle muĥâl olmuş saña
- 8 Yok bu şehr içre senüñ vaşf itdigiñ dilber Nedîm
Bir perî-sûret görünmüş bir ĥayâl olmuş saña

439

Nedîm Raĥmetullahi ‘Aleyh³⁹⁵

Fa‘ilâtün Fa‘ilâtün Fa‘ilâtün Fa‘ilün

- 1 ‘Aşka düşdüm cân u dil müft-i cÿvânân oldu hep
Şabr u tākāt maşraf-ı çāk-i girîbân oldu hep
- 2 Açmış oldum sînesin bir kerre ârām u sÿkÿn
Sîneden bilmem ne ĥâletdür girîzân oldu hep
- 3 Ĥal kâfir zÿlf kâfir çeşm kâfir el-âmân
Ser-be-ser iĥlîm-i ĥÿsnÿñ kâfiristân oldu hep
- 4 Gerdeninden sînesinden bÿseler etmişdi va‘d
Cÿmlesinden neyleyim kâfir peşimân oldu hep

³⁹⁴ Abdÿlbaki Gölpmarlı, *Nedim Divanı*, İnkılap ve Aka Kitabevleri, İstanbul, 1972, s.249.

³⁹⁵ Gölpmarlı, a.g.e., s.253.

- 5 Bir nezâketle açup fes gūşesinden perçemin
Şöyle göstermiş ki kim gördüyse hayran oldu hep
- 6 Şīve-i güftār-ı hemşīren mi öğretti saña
Her sözün şīrīn-zebānum cānıma cān oldu hep
- 7 Sen demişsin kim kimin derdiyle giryāndır Nedīm
Hep mürüvvetsiz seniñ derdinle giryān oldu hep

[115b]

440

Ḳıṭ‘a-i Rāzī

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

.....sefidün eyleyüp cārüb-ı fażl ile
Der-i vālā-yı faḥr-ı enbiyā kevnine
‘Arz eylemez nār-ı cehennem müjde ey Rāzī
Gubār-ı āsitāndur gehi çün girdi mabeyne

441

Ġazel-i Şeyḫī³⁹⁶

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

- 1 Beni şanma şadaḳatsiz şehāşādıḳ-ı şafāyım ben
Şadıḳam şadıḳa ol bīvefāya bī-vefāyım ben
- 2 Tevazzı‘ idene ḥāk-i ḳaddümden bilki ednāyım
Tekebbir idenin fevḳinde güyā semāyım ben
- 3 Ne māla şād-ı ḥandānım ne faḳra zār u giryānum
Ne ise bilüşigüm taḳdīr-i Mevlāya rızāyam ben
- 4 Tevekkül eyleyüp kesdim ümīdim ḥalḳ-ı ‘alemden
Ne şāh u ne gedāyum ḳānī-i bāb u ḥüdāyım ben
- 5 Nice dil bağlayam bu dār-ı nā-fer cāma
Hemān mihmāne geldüm bir iki kaç gün cüdāyım ben

[116a]

Bu sayfa boştur.

³⁹⁶ Mustafa İsen ve Cemal Kurnaz’ın hazırladığı Şeyḫī Divanı’nda bulunamadı.

Ġazel-i Mesîhî³⁹⁷*Müstef'ilâtün Müstef'ilâtün*

- 1 Güci çoğ eyler kaşuñ kemānı
Çekdi nice kez miskīnler anı
- 2 Güzel çoğ ammā ben sevdüğümüñ
Hiçbir güzelde yoğdur dehānı
- 3 Hoş olur idi kalb-i şikestüm
Bir kez şaraydum ol mū-miyānı
- 4 Kırduñ geçürdüñ ehl-i dili hep
Biz şimdi gördük şahib-kırānı
- 5 Tab'-ı Mesîhî baħr-i dūrerdür
Bir dildür anda gūyā zebānı

Ġazel-i Nedīm³⁹⁸*Mef'ülü Fā'ilātü Mef'ülü Fā'ilün*

- 1 Her tırrasında biñ şiken-i dil-rübāsı
Her bir şikenc-i tırrada biñ mübtelāsı var
- 2 Bir pür nemek kırışmesi bir tatlu ħandesi var
Bir şekkerün tekellümü bir hoş edāsı var
- 3 Seyret beyaz fesde o zülf-i mu'anberi
Şeb-būyı gör ki berk-i semenden kabası var
- 4 Kim vaşfını ne ben diyeyim ħod ne sen işit
Ammā biraz vefācığı nāķış şurası var
- 5 Bir çeşmi var ki bir nice yüz bin lisān bilir
Biñ hem-zebānı hem-demi biñ āşinası var
- 6 Bilseñ begüm ederdı seni eşk bī-ķarār
Şimdi Nedīmın öylece bir mācerası var

³⁹⁷ Mengi, a.g.e., s.298.

443/5: 6 D. Divandaki 5 ve 7. beyitler mecmuada eksiktir.

³⁹⁸ Gölpınarlı, a.g.e., s.262.

Ġazel-i Dem‘î

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ ilün

- 1 Cānıma geçdi tîr-i ğamze-i yār
Oldı kıaddüm kemān u cānum yār
- 2 Hiç raĥm eylemez ne zalimdür
Ol kıaşı kıara ğözi alā nigār
- 3 Zülfi ŧehbāzı ile ol ŧayyād
Nice cānlar hümāsı itdi ŧikār
- 4 Cānımı yoluna niŧār ideyin
La‘l gibi olur mey-i ĥoŧ ğüftār
- 5 Mey-i nāb iç yüri ğüzeller ile
Dem‘iyā oldı yine tāze bahār

Ġazel-i Dem‘î

Mef‘ülü Fā‘ilätü Mefā‘ilü Fā‘ilün

- 1 ŧordum dehānımı didi kim cān ğıdāsıdır
‘Uŧŧāk-ı mürde dillere İŧıdevāsıdır
- 2 Tiĝ-i firākını baña evvel yār oĥırdı
Ġözden aķan siriŧküm anuñ mācerāsıdır
- 3 Bezm-i cihānda ŧanma ŧehā bāde nüş olam
Pür-ŧevķ iden benileb-i la‘lün ŧafāsıdır
- 4 Bend-i belāya atdı beni mübtelā ğöñül
Çekmek gerek ne çāre ğöñül mu‘tenāsıdır
- 5 La‘l-i lebini medĥ idüp ey Dem‘î ol ŧehiñ
Cān safĥasına yaz anı kıalbiñ cilāsıdır

Ġazel-i Dem‘î

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

- 1 Beni zülfi gibi her dem periŧān ĥāl ider dilber
Reh-i ‘aŧkında pāy-i cevr ile pāymāl ider dilber

- 2 Ruḥ-ı gülgünını ki gösterir gāhī penāh eyler
Benüm göñlüme ‘ālemde ‘acep bir el ider dilber
- 3 Nola mihr ü miḥnet dağın ursa sīneme bī-ḥadd
Melāmet tekyegāhında beni abdāl ider dilber
- 4 Beni şoya nola bu tekyegāḥ-ı ğamda pīr-i ‘aşk
.....muḥabbet pelāsın şāl ider dilber
- 5 Eger kim girse bağ-ı rūya Dem‘īzerd-i ḥāl alsa
Siyāsetgāh zülfiyyetdedür çengāl ider dilber

447

Ġazel-i Muḥibbī³⁹⁹

Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilün

- 1 Şeb-i ğamda nażar iden kişi tāb-ı tenüme
Didi fānusun belāperdesi pirāhenüme
- 2 Bülbül-i cān ebre iremez gülşen-i şādiye velī
Ķande bir ḥār-ı ğam olsa irişür dāmenüme
- 3 Ser-i küyında kılam ḳaddümü yāāhumı tīr
Tā ki her zağ zağın uğramaya gülşenüme
- [117b] 4 Ḥaşrdeñ raḳş uram ey dilber alup başım ile
Tiğ-i cān baḫşuñ eger ire benüm gerdenime
- 5 Ey Muḥibbī dime ağıyāre seg-i yār şaḳın
Niçün beñzedesün dostumı düşmenüme

448

Ġazel⁴⁰⁰

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 Lāyık olursa şehā ḥilkat-i vaşluñ tenüme
Mihrüme gökden inüp yüz süre dāmenüme
- 2 Yüzüñe māh-ı meşābesine didükçün şanma
Her seḫer mihr-i felek āteş urur ḫırmenüme
- 3 Dil ü cān bağı şulardı senüñ için bu gözüm
Sāye şalsuñ nola ey serv-i sehī gülşenime
- 4 Devrinde anıñ vaşf eyler çün başımuñ
Zerdümi zer ḳatrelerin rişte-i pirāhenime

³⁹⁹ Coşkun Ak’ın hazırladığı Muḥibbī Divanı’nda bulunamadı.

⁴⁰⁰ Mahlas bulunamadı.

- 5 Çeker idüm maraz-ı mihrüni tábüm hesáb
Çäre dağı urmasa hâlek-i dil efgânıma
- 6 Ğamzeñiñ tiğ-i zülfi siyehiñ fitne düzüp
Biri cânıma tolaşır birisi gerdenüme
- 7 Cân u dil nağdini luş kılam ol pây-e-i ğubâr
Ğademin yüzüme başup gele ger meskenime

449

Ğazel-i Ğayālî⁴⁰¹

Fa‘ilâtün Fa‘ilâtün Fa‘ilâtün Fa‘ilün

- 1 Ben belâ Ferhâdıyım küh-ı ğam-ı dildârda
Şu‘le-i âhım başımda lâledir kühsârda
- 2 Kâkül-i ucunda ol Yusûf cemâliñ her beni
Mısr-ı hüsn içinde şan kim bir habeşdir dârda
- 3 Sîne-i süzânım içre bu ğayâli ğadd-i yâr
Âşiyân etmiş semenderdir derün-ı nârda
- 4 Ğaş-ı gülzârında ol serviñ dehâni ğüyÿyâ
Ğonce-i nev-rüstedir bitmiş miyân-ı hârda
- 5 Ey Ğayâlî o mehiñ dendâni vaşfı şanasın
Bir dürr-i yek-dânedür bu nazm-ı gevher-bârda

450

Ğazel-i Ğayâlî⁴⁰²

Fa‘ilâtün Fa‘ilâtün Fa‘ilâtün Fa‘ilün

- 1 Çağlayıp açar benim eşk-i revânım sū-be-sū
Ölmege sen ârız-ı dildâra cânâ rû-be-rû
- 2 Bâd viridi cev-cev ‘âlem vücūdum hırmenin
Dâne-i hâlim ğam-ı eşkim edelden cū-be-cū
- 3 Hey kıyâmet haşre dek tükenmeye bu kıil ü ğâl
Sîne-de her bir kalem şerh etse zülfiñ mū-be-mū
- 4 Ey şacı sünbül seniñ her şubh-dem bâd-ı şabâ
Zülfiñüñ bÿyuñ arar ğülşen-be-ğülşen kû-be-kû

⁴⁰¹ Tarlan, Ğayâlî Divânı, a.g.e., s.248.

⁴⁰² Tarlan, Ğayâlî Divânı, a.g.e., s.252

- 5 Etdigin yüz karalığın yüziñe vurur şaķın
Ey Hayālī olma ol mir'āt-ı hüsne rû-be-rû

[118a]

451

Gazel-i Hayālī⁴⁰³

- 1 Çeşm-i girībānumda ebrūñuñ hayālī bīgümān
Māh-ı nevdır kim şafaķ içinde olmuşdur ayān
- 2 Öliceķ kanlu yaşımdan çihre-i zerdım benim
Bitire hāk-i mezārım üzre mīr-i 'āşıkān
- 3 Hāme-i tīr gül yazmağa maħabbet nāmesin
Sürh ile çeşmüm devātı pürdür ey kaşı kemān
- 4 Serv ü gül şanma görinen kadd ü haddüñ yādına
Sīnesine dağ urup çekdi elifler būstan
- 5 Rāvī ilterse Karamāna Hayālī şı'rini
Bula nazm-ı rūh baħşıñdan Nizāmī tāze cān

452

Gazel-i Şem'ī⁴⁰⁴

Fa'ilātün Fa'ilātün Fa'ilātün Fa'ilün

- 1 Görmedi sencileyin mihr-i cihān-ārāyı
Çıkdı eflāke seni mihr-i cihān-ārāyı
- 2 Görmez sencileyin mihr-i cihān ey yüzi māh
Günde biñ kere tolanırsa eger dünyāyı
- 3 Hüsrevā halk-ı cihān olsa diyü gelmege rām
Çekdi ser-nāme-i hüsñü ki kaşıñ tuğrāyı
- 4 Hazer it āhumla cūşa gelürse bir dem
Garķ ider gözlerimüñ yaşı yedi deryāyı
- 5 Şem'ī meyl-i itse ne tan ğamzesi seħhāralara
İndirir sahrā ile gökden yire eyler ayı

⁴⁰³ Tarlan, Hayālī Divānı, a.g.e., s.221.
452/3:4 D.

452/3a: Yazmak için hame-i tirüñle miħnet nāmesin D.

⁴⁰⁴ Murat Karavelioğlu'nun hazırladığı Prizrenli Şem'ī Divanı'nda bulunamadı.

Ġazel-i Mu‘inī

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ ilün

- 1 Yārimüñ kaşları hışm ile kırup dünyāyı
Bir hadeng ile şikār itdi bütün dünyāyı
- 2 Bulımaz sencileyin serv kıadd ü ğonce dehān
Gülşen-i dehr güzer-i halk-ı cihān ārāyı
- 3 Didiler fitneler baĝ üstine geldi hāzer it
Göricek sāĝar devr içre mey-i şahbāyı
- 4 Yerde oldıĝı o mihr bu kim indürmüşdür
Sihr ile pīrezeni dehr zemīne ayı
- 5 Ey Mu‘inī çıkarup aldı kamu gevherini
Çalkādı dehr-i hevā ile yedi deryāyı

Ġazel-i Dem‘ī

Mef‘ülü Mefā‘ilü Mefā‘i lü Fe‘ülün

- 1 Bi serv bulunmaz kıadd-i cānāne berāber
‘Ālemde gedā olmaya sulţāna berāber
- 2 Hiç saña beñze mi şehā ğayrı güzeller
Ola mı kevākib meh-i tābāna berāber
- 3 Çokdur bu cihān gülşeninüñ ğonce dehānı
Yoқdur güzelüm sen gül-i hāndāna berāber
- [118b] 4 Tīr-i müjeñi gönder eyā kaşı kemānum
Sīnemde anı şaklayayın cānā berāber
- 5 Hicründe bu gözi yāşını bu Dem‘ī-i miskīn
Ey ğonce dehen eyledi ‘ummāne berāber

Ġazel-i Rāsih

Mef‘ülü Mefā‘ilü Mefā‘i lü Fe‘ülün

- 1 Kim diye seni Yūsuf-ı Ken‘āna beraber
Meh kıande olur mihr ü rahşāna berāber
- 2 ‘Āşık olalı dil dürr-i yek-dāneyedil
Oldı gözinüñ yaşları ‘ummāne berāber

- 3 Şaçları bigi eylemede halk-ı perîşân
Bir daha gelür mi o perîşâna berâber
- 4 Bir zerrece yanında vücûdı yoğ iken
Kimdür diyü mihr ü ruḥ-ı cānâne berâber
- 5 Kaddüñi görüp Râsiḥî dir baĝ-ı ḥüsnde
Toĝrusı bu kim serv-i ḥırâmana berâber

456

Ġazel-i Dem‘î

Mef‘ülü Fā‘ilätü Mefā‘ilü Fā‘ilün

- 1 Sîmurĝı ‘aşk ki şanma sîne-i küh-ı kâf
Şahrâ-yı cān u dilde ṭolanup ider ṭavaf
- 2 ‘Aşkuñ cerîdesinezarar irmesün diyü
Cānum varaḳlarını aña eylerem ĝilâf
- 3 Kevn-i ‘arızuñ ḥarâretine ḥâke yüz urup
Şevḳ-i lebüñle ayaĝa düşdi şarâb-ı şâf
- 4 Cān-ı gönül tenümde nice eylesün qarâr
Tîĝ muḥabbatüñle şehâ şîne-i pür-şikâf
- 5 Cān şafâ bulırdı hemân merve ḥaḳî için
Ey Dem‘î Ka‘be-i küyını kılalum tek ṭavâf

457

Ġazel Dem‘î

Fa‘ilätün Fa‘ilätün Fa‘ilätün Fa‘ilün

- 1 Kılmışım bu sîne-i pür-zahmım cānâ nişân
Gel berü gönder ḥadeng-iĝamzen ey ḳaşı kemân
- 2 Tâze daĝım al güllerdir elifler servler
Bostân-ı sînede eşkümdurur âb-ı revân
- 3 Bâĝ-ı rüyıñda bulımadım dehānuñ dostum
Güller arasında ol ĝonce ‘acep olmış nihân
- 4 Şâh-ı ‘ışkam âh u nâlemdür baña ṭabl u nefîr
Şu‘le-i âhum oluptur baña zerrîn sâye-bân
- 5 Ayır düşdim Dem‘îyâ çünkim o gül-i ruḥsârdan
Nola bu dil bülbülü eyler ise feryâd u fiĝân

Ġazel-i Ĥayālī⁴⁰⁵

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

- 1 Ĥadeng-i ğamzesi peykānına gönlümde yer etdim⁴⁰⁶
Züleyhā-veş dirīğa Yūsufum zindāna tapşırdım
- 2 Ter etdim çeşme-i ĥurşīdi 'ummāna keder verdim
Ayağı toprağın çün dīde-i giryāna tapşırdım
- 3 Bu gönlüm hüdhüdün Sīmurğa ergerdüm bīḥamdillāh
Elimde yazımı Sultān-ı 'ālī-şāna tapşırdım
- 4 Ĥayālī naqşına bakıp güşāde olmağa dā'im
Bu şī'r-i nāzeninim defter ü divāna tapşırdım

Ġazel Mu'inī

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

- 1 Dilā cān 'azīzi Yūsuf-ı Ken'āna tapşırdım
Ki ya'nī Mışr-ı ĥüsne ḥān olan sultāna tapşırdım
- 2 Ĥayāl-i la'lüni dilde kıomadım ey Mesihī-dem
'İzārı ruḥmuş gördüm çāk cāh tapşırdım
- 3 Ammā niyyet-i yāre şerāsında dürlerin daḥı cānı
Bīḥamdillāh cānı olmayup cānāne tapşırdım
- 4 Ĥayāl-i aks-i dendānuñ getürdüm çeşm-i giryāne
Dürr-i nā-süftedür güyā anı 'ummāne tapşırdım
- 5 Okusan şāh-ı 'aşkıñ eyle divānı diyü dāim
Mu'inī iş bu şüy-ı defter-i divāna tapşırdım

Ġazel-i Dem'ī

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

- 1 Bīḥamdillāh ki varıp cānumı cānāne tapşırdım
Cemālī şem'ine güyā ki bir pervāne tapşırdım
- 2 Çıkardım baḥr-ı tab'ımdan cihāna bir ğazel güyā
Bugün şarrāf-ı eş'āra dürr-i yekdāne tapşırdım

⁴⁰⁵Tarlan, Ĥayālī Divanı, a.g.e., s.215.

⁴⁰⁶Bu şiirin başı 120b'dedir.

- 3 Görüp la‘l-i lebini cânımı aña revân itdüm
Ğubâr-ı cismi râhdur cânâne tapşırdum
- 4 Düşirdüm ğabğabun çâhına zülf-i yâre idüp
Göñül tıflını hayfâ bendle zindâne tapşırdım
- 5 Okısan yana yana ‘âşık-ı âşüfteler Dem‘î
Bu şî‘r-i süznâki nazm idüp yârâne tapşırdım

461

Ġazel-i Raĥmî⁴⁰⁷

Fa‘ilâtün Fa‘ilâtün Fa‘ilâtün Fa‘ilün

- 1 Na‘l-i esbi kanlu yaşum içre yâruñ bî-kemân
Mâh-ı nevdür kim şafağ içinde olmışdur ‘ayân
- 2 Oğlar ile zeyn idelden sînemi ol kaşı yâ
Bülbül-i cân-ı guyyânı içre itdi âşiyân
- 3 Haıtumdur bu şüfî nür üzre ya kilc-i ezel
Hüblük tafrasını mesk ile itmişdür nişân
- 4 Dil lebünden büse isterken saçın eyler hücüm
Gerçi dirlar şu içerken âdemi şokmaz ilân
- [119b] 5 Rüy-ı zerdüm eşk-i çeşmümle müzeyyen olalı
Raĥmiyâ oldım belâ bağında mîr-i ‘âşıkân

462

Ġazel-i Zâtî⁴⁰⁸

Fa‘ilâtün Fa‘ilâtün Fa‘ilâtün Fa‘ilün

- 1 Meh degüldir görinen ey âfitâbum âsumân
Şeb külâhın tîr-i âh-ı ‘âşığa dikdi nişân
- 2 Taĥlaldur mihr ü meh altunlu fındıklar nücüm
Tîr-i âh-ı ‘âşığa ta‘limhâne âsumân

⁴⁰⁷ Tıĝlı, a.g.e., s.217.

462/1a: Ġarğ olaldan kanlu yaşum içre cism-i nâtüvân D.

462/1b: Vâdî-i hayretde kıddüm oldı şâh-ı ergävân

462/2a: Oğlar ile sînemi zeyn eyledi ol kaşı yâ D.

462/2b: Bülbül-i dil guyyâ ney içre kıldı âşiyân D.

462/3: 4 D.

462/3a: Kıanda gitsem dâmenüm elden kıomaz zâl-i zamân D.

462/3b: Derd ü miĥnetle beni beñzer toĝurdı tevbemân D.

462/4a: Dil lebünden büse alurken zülfin ider hücüm D.

462/5a: eşk-i çeşmümle: surĥ-ı eşkümlle D.

⁴⁰⁸Çavuşoĝlu-Tanyeri, a.g.e., s.9.

- 3 Külegi gün yelkeni ebr-i āhumuñ dūd-ı direk
Baħr-ı ešküm içre cānā bir gemidür bu cihān
- 4 Gök gök itdüm cism-i zerdüm ƙan bulaşmış taş ile
Anıñçün dirlar baña ey şeh mīr-i ‘āşıkān
- 5 Rāh-ı kūy-ı yār-ı zeyn itdüm şerār-ı āh ile
O ƙarīkūñ ‘aksidür Zātī felekde kehkeşān

463

Ġazel-i Nālī

Fa ‘ilātün Fa ‘ilātün Fa ‘ilātün Fa ‘ilün

- 1 Hūn-ı zaħmımdan degildür görinen ağzında ƙān
Ağzı ƙanludur ezelden tīrūñ ey ƙaşı kemān
- 2 Şanma servūñ sāyesidür sīne-i gülzārda
Şāh-ı ƙaddūñ ne çekdi elifler bostān
- 3 Tāb u bütten cism-i zerden gök gök olmış ƙanlı dāğ
Ol yüzi gül ğonce leb olmış emīr-i ‘āşıkān
- 4 Zaħm-ı naħvın kim görünür sīne-i pūr-ħūnda
Māh-ı nevdür kim şafağ içinde olmışdur ‘ayān
- 5 Şehr-i İstanbula varırsa bu şi‘rūñ Nālīyā
Nazm-ı rūħ-efzānla bula revāni tāze cān

464

Ġazel-i Fiğānī⁴⁰⁹

Fa ‘ilātün Fa ‘ilātün Fa ‘ilātün Fa ‘ilün

- 1 Cā-be-cā ey sīm ten cismimde dāğ-ı hūn-feşān
Ağlas-ı zerd üstine altun beneklerdür hemān
- 2 Şāh-ı ‘ışƙam oldı āfāk içre ey ħurşīd-ħān
Dūd-ı āhum üstime bir laciverdī sāye-bān
- 3 Ġitdi nālem ‘arş ƙandīlin ƙıƙup uyarmağa
Dūd-ı āhum anın ardınca getürdi nerdübān
- 4 Yırde gökde zerre-veş şabr u ƙarārüm ƙalmadı
Görmeyelden gün yüzüñi ey meh-i nā-mihribān
- 5 Ey Fiğānī bu gice sevdā-yi zūlf-i yār ile
Dūd-ı āhum başun alup göklere oldı revān

⁴⁰⁹ Karahan, a.g.e., s.93.

Ġazel-i Emrī⁴¹⁰*Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün*

- 1 Ruĥuña beñzedigiyçün gül-i āl
Eli üstinde tutar anıher nihāl
- 2 Ağladı ağladı yaşum çıkarup
Kondı göz ĥānesine şāh-ı ĥayāl
- 3 Leblerüñ vaşfını işitdi meger
Kendüzinden şoğudı āb-ı zülāl
- 4 Boynın egmezdi gelüp karşıñda
‘Āşık olmasa ger ebrüña hilāl
- 5 Öykünürmiş lebine ey Emrī
Bulıcağ cām-ı şarābı ele al

Ġazel⁴¹¹*Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün*

- 1 Ĥār-ı cevruñle senüñ ey gül-i āl
Ķadd-i bālāsını dāl itdi nihāl
- 1 Murğ-ı ĥavāyī uçurur dīdemden
Āşiyānını gelüp tıfl-ı ĥayāl
- 3 Gözlerüm yaşını gördük de benüm
Şefkat idüp açsa ‘ayn-ı zülāl
- 4 İncelirse nola ey şems-i cihān
Ay başında görür ebrüñi hilāl
- 5 Bāğ-ı ‘alemde yiterdi diller
Ey ‘izārı baña ey ğonce-i dāl

⁴¹⁰ Saraç, a.g.e., G.308.

1b her: Divanda yok.

⁴¹¹Mahlas bulunamadı.

467

Ġazel-i Resmī

Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilün

- 1 Gülşen-i hüsñüň görüp seyrāne gelmişlerdenüz
Bülbül-i şūrīdeyüz fiġāna gelmişlerdenüz
- 2 Eyit hüsñün yazup her dem temāşā kıлмаġa
Süre-i nūrı görüp furķāna gelmişlerdenüz
- 3 Yüri var rāhib bizümle da‘va-yı dīn eyleme
Muştafa kılın tıutup ĩmāna gelmişlerdenüz
- 4 Yaralıdur sīnemüz Resmī Ĥüsāmiler gibi
Baş açup abdāl olup meydāne gelmişlerdenüz
- 5 Zülf-i zencīrinde kātīp olmuşuz yāruñ
Boynı baġlu kullaruz dīvānā gelmişlerdenüz

468

Ġazel-i Dem‘ī

Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilün

- 1 Biz cemālün şem‘ine pervāne gelmişlerdenüz
Ĥanķāh-ı ‘aşķ içinde yana gelmişlerdenüz
- [120b] 2 Tīġ-i cevrünle helāk eyleyeni gel dostum
‘İydı vaşluña mestün kurbāne gelmişlerdenüz
- 3 Diñle şol devletlü başıñçün bezm-i aĥvālimiz
Derdümüzi sen pādīşāha yanagelmışlerdenüz
- 4 Kākülün çevgānınuñ sevdāsı ile dostum
Başımız tıop eyleyüp meydāne gelmişlerdenüz
- 5 Tīġ-ı cevr-i yāre ķarşu varuruz biz Dem‘iyā
‘Ālem-i ‘aşķa bugün merdāne gelmişlerdenüz

469

Ġazel-i Mesihī⁴¹²

Mef‘ülü Mefā‘ilü Mefā‘ī lü Fa‘ülün

- 1 Aķ ķoduġıçün ķarşu o maĥbüb cihānı
Birķaķ ķişi üşüp baġa yazduķ ramażānı

⁴¹² Mengi, a.g.e., s.301.

- 2 Hınçer durur ol mäh-ı nev-i rüze didüğüñ
Halkuñ boğazın kesmege düzmiş felek anı
- 3 Zâhid gibi güşe-i nişin oldu şürâhî
Ol hâleti gördi kadehüñ kurıdı kanı
- 4 Cânâ ne revâdur ki oruç tutar iken halk
Ben gussanı yiyem ikide birde nihânî
- 5 Câm-ı leb-i dil-dâr ile bir lahza Mesîhî
Gel ‘ayş idelüm geçdi tıtalum ramazanı

470

Ġazel-i Ġubârî

Mef‘ülü Mefâ‘ilü Mefâ‘î lü Fa‘ülün

- 1 Halkuñ boğazın aldı yine virmez âmânı
‘Iyş ehline yer kıomadı dutuñ ramazânı
- 2 ‘Iyd ayı kefil oldu ne ğam rüzedede meger
‘İşret günü ‘âmilleri eylerse ziyânı
- 3 Şüfî esirüp zevk ü safâdan turre tırsun
Sâfî mey içersün gibi halvetde nihânı
- 4 Meyhâne ceng şüreti sırrına şâtır oldu
‘Iyş ehlinüñ ol ü cehl-i naş oldu zebânı
- 5 Rüzet yemege ağızını içikmiş mäh-ı Şevvâl
Bilelim bizde Ġubârî”gözet anı

Ġazel-i Ġayâlî⁴¹³

- 1 Bu kıat kıat kan ile tölmuş dili cânâna tapşırđım⁴¹⁴
Vefâ tomarını bir ğonce-i handâna tapşırđım

[121a]

471

Ķaşîde-i Nef‘î⁴¹⁵

Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün

- 1 Kerîm ü kâmrân vâr ise ger İlyâs paşâdır
Ki dest-i zer-feşânı kânı dil-dür paşı deryâdır
- 2 Cihâna cüd u nimmetdür ‘acep mi baır u kân olsa
Dil ü desti ki dâ’im luş u ihsâna müheyyâdur

⁴¹³ Tarlan, Hayâlî Divanı, a.g.e., s. 215.

⁴¹⁴ Bu şiirin devamı 119a’dadır.

⁴¹⁵ Akkuş, a.g.e., s.203.

- 3 'Acep mecmu'a-i sırr-ı ilâhidir haqîkatde
Ki her güne isti'dād derseñ anda peydâdır
- 4 Civân-merd-i cihândur şüh-ı meşrebdür melek hûdur
Nicedür ehl-i dildür nüktedandır nükte-pîrâdır
- 5 Dilîr-i şaf şikendir erdşîr-i şîr-efkendir
Müşîr-i mü'temendir müsteşâr-ı kâr-fermâdır
- 6 Penâh-ı salţanatdır qahramân-ı dîn ü devletdir
Medâr-ı memleketdir kâm-kâr-ı kişver-ârâdır
- 7 Sipîhr-i 'izz ü câha âfitâb-ı zerre-perverdir
Serîr-i 'adl ü dâda dâver-i dindâr u dânadur
- 8 Şaf-ı remzinde Rüstem bir tehi tîr-keş sipâhidir
Der-i cûdunda Hâtem bir gedâ-yı bî-ser ü pâdır
- 9 Zihî cengâver-i meydân-ı hûn ağışte-i nuşret
Ki hengâm-ı vegâda şafder-i bî-bâk ü pervadır
- 10 Zihîrâyîş-i eyvân-ı dîvân-hâne-i devlet
Ki cârub-ı der-i 'âlem-penâhı bâl-i 'anqâdır
- 11 Velîy-yi ni'met-i 'âlem desem haqdır sözüm zîrâ
Simât-ı cûdu dünyâya çekilmiş h'ân-ı yağmadır
- 12 Ğarîb âyîne-i şaf u mücellâdur dil-i pâki
Ki 'aks-i 'âlem-i idrâk ser-tâ-ser hüveydâdır
- 13 Cihân güyâ ki şahş-ı muhayyendir muşavverde
Felek ebrû-yı ham-geşte vücûd-ı çeşm-i binadır
- 14 Hemîşe qudsiyân-ı âsumândır hemdem-i bezmi
Harim-i haşî güyâ Beyt-i Ma'mûr-ı mu'alladır
- 15 Biri birinden a'lâdır kıbâb-ı nüh-felek ammâ
Revâk-ı câhına nisbet biri birinden ednâdır
- 16 Cenâb-ı bâr-gâh-ı rıf'at ol deñlü 'âlîdir
Ki hâk-i pâyine sükkân-ı 'ulvî çehre-fersâdır
- 17 Müsellem şânına ferr ü şükûh-ı baht-ı İskender
Anıñçün ihtişâm-ı nasîhi dârât-ı Dârâdır
- 18 Çerâğ-ı baht-ı bîdârıdır ol şem'-i ilâhî kim
Melâ'ik aña pervâne felek fânûs-ı mînâdır
- [121b] 19 Degil şâm Eşheb-i câhına zîn-püş-ı serâserdir
Degil şubh Edhem-i bahtnapây-endâz-ı dîbâdır
- 20 Semend-i râyîz-i iqbâlidir ol raşş-ı ferrûh-pey
Ki gerd-i hâk-i meydân-ı muhîf çarh-ı vâlâdır

- 21 Müsâ'id ol kadar aḥkāmına te'yîd-i Yezdânî
Ki ne emr eylese çarḥa hemân mevķûf-ı îmâdır
- 22 Zamânında vücûdı qalması tarrar u 'ayyârûñ
Hemân bir ğamze-i fettân iki zülf-i muṭarrâdır
- 23 Göñül şayd etmeden kalsa 'acep mi bîm-i kahrıyla
Gerek zülf-i dil-âvîz ü gerek ḥaṭṭ-ı dil-ârâdır
- 24 Şadâ-yı zeng-i şahinden gelir kebk-i derî rakşa
Zamân-ı 'adl ü inşâfı 'acep devr-i ṭarab-zâdır
- 25 Ne leşger kim aña serdâr-ı 'azmi ola ser-'asker
Pey-â-pey müjde-i fetḥ-i bilâd u kahr-ı a'dâdur
- 26 Ḥayâl-i tîĝ-i burrân-ı 'adüya âfet-i cândır
Neşât-ı feyz luṭfu dostâne keyfî şahbâdır
- 27 Şabâ devr itse büy-ı sünbül-i ḥulkıyla dünyâyı
Nice sünbül ki reşk-i ṭurra-i pür-çîn-i ḥavrâdır
- 28 İder ol mertebe feyz-i sirâyet kim gören kimse
Şanır cirm-i zemîn nâfe-i pür-müşk-i büyâdır
- 29 Eyâ şahib-kırân-ı ehl-i dil kim zât-ı pür-cûdun
Bu devr erbâbına bî-şübhe maḥz-ı luṭf-ı Mevlâdır
- 30 Ḥuşûsâ zümre-i aşḥâb-ı isti'dâd ü idrake
Ki çarḥ ol fırķaya devr edeli ḥaşm-ı tüvânâdır
- 31 Biḥamdillâh zamânında be-kavl-i Şabrî-i şâkir
Girîbân-ı felek mehcür-ı dest-i âh-ı şekvâdır
- 32 Ferâmûş eyledi kendin bu zevķ ü şevķ ile ṭab'ım
Kalem ammâ yine destimde mu'tâd üzre güyâdur
- 33 Ğazel-perdâz olursa n'ola bî-tâbâna bu demde
Ğazel ṭarḥ itmede zîrâ ğarîb üstâd-ı ğarrâdır
- 34 Niĝâhı âfet-i dîn ğamzesi âşüb-ı dünyâdır
Bu güne şûḥa dil vermek 'acep derd özge sevdâdur
- 35 Göñül âşüfte yâr âlüfte çeşm-i baḥt ise ḥufte
'Acep 'aşık 'acep dilber 'acep olmaz temennâdır
- 36 Nice keşf eylesin dil râzını ol ğamze-i şûḥa
Ki kâṭ kâṭ perdede pinhân iken bir mest-i rüsvadır
- 37 Dimek güç şaklamak güç ğamzedden ḥâl-i dil-i zârı
Belâ-yı ehl-i 'aşķ gör ne derd-i ḥayret efzâdır
- [122a] 38 Belâ-ender-belâdır dilde derd-i 'aşķ-ı yâr ammâ
Yazıklar aña kim bir böyle sevdâdan müberrâdır

- 39 Nihānī bir niġehle eşmi biñ fitne ider peydā
Anıñçün şehr-i dārū'l-mülk-i dil pür-şūr u ġavġādır
- 40 Taġammül hiç mümkün mü ġam-ı hicrāna ey Nef'ī
Muġabbet ġālib-i muṭlaġ dil ise nā-şikībādır
- 41 Kaşīde bir bahāne hem ġazel efsanedir ancak
ġarāz ihlāşımı şıdġ ile ġāk-i pāye inhadır
- 42 Ĥulūşum nice mümkündür murādımca edā ammā
Dil-i pür iştıyāġa az çok esbāb-ı tesellādır
- 43 Derūnumda ol deñlü cāy-gīr olmışdur ihlāşıñ
Ki yanımda ġul olmak saña şāh olmakdan evlādır
- 44 Taṭāfa Ka'be-i kūyüñ be-ġavl-i Bākī-i merġūm
Derūn-ı dilde niyyet āb-ı zemzemden muşaffādır
- 45 Zebān-ı ġāmede evşāfiñ evrād-ı şebān-rūzī
Derūn-ı dilde mihrüñ şu'le-i dāġ-ı süveydādır
- 46 Dilimde bıkır-i fikrimle ġayāl-i şāhid-i ġulġuñ
Yazılmış bir kitaba naġş-ı Yūsufla Züleyġādır
- 47 Olur mu şāhid-i ġulġuñ gibi 'ālemde bir dilber
Ki zencīr-i cūnun zülfiñ Mecnūnı Leylādır
- 48 Seni medġ itmesin n'eylesin ehl-i dil ü dāniş
Ki envā'-ı mekārımle vüçüduñ ferd ü yektādır
- 49 Şeca'at sende himmet sende 'ilm ü ma'rifet sende
Şıfāt zāt-ı pākiñ hep birbirinden a'lādır
- 50 Benim gibi şenā-ġānıñ sen olsan n'ola memdūġı
Ki zātıñ gibi ṭab'ım daġı bī-manend ü hemtādır
- 51 Süġan ben olmasam ma'nāda bir gencīne-i nā-būd
Kerem sen olmasañ 'ālemde ism-i bī-müsemmādır
- 52 Keremde ġüç seni ta'rīf ammā ruġşat olursa
Suġanda bende-i vaşşafını ġör ne temāşādır
- 53 Ĥākīm-i endīşe-i şā'irdir kerāmet-pīşe sāġirdir
Tefekkürde Felāṭundur tekellümde Mesīġādır
- 54 Kelīmullahdır endīšem dilim Ṭūr-ı ma'ānīdir
Kelāmım ser-te-ser şerġ-i mezāyā-yı tecellādır
- 55 Lisānım tercümān-ı sırr-ı ġaybü'l ġayb-i lāġūtīdir
Kitābım nüşġā-i dīvān-ı pür-mazmūn u ma'nādır
- 56 Nice divānçe metn-i ġikmetü'l işrāġ-ı endīşe
Ki ġurşīd-i cihān-tāb aña bir cild-i muṭallādır

- [122b] 57 Değil levh-i zamîr ü güft ü güy-ı hikmet âmîzim
Şturlâb-ı Ebû Ma‘şer şifâ-yı İbn-i Sînâdır
- 58 Cihânı etmede reşh-i midâdım dem-be-dem ihyâ
Ney-i hamem meger âb-ı hayât ile murabbâdır
- 59 Yine geldi hurûşa baħr-ı gevher-pâşı endîšem
Değildir bu kaşîde bir dizi lü’lü-yı lâlâdır
- 60 Bulaydı ger bunuñla zîb ü ziynet gerden-i zühre
Felekde zann iderdi seyr iden ıkd-i Süreyyâdır
- 61 Baña ‘âmî diyen bâtıl ne herze yer köpek câhil
Edebde ol daħı zu‘munca şâhib-ıtab‘ı molladır
- 62 Muğallid maşhara mużhik tatalım mantıķı olmuş
Nice molla olur ol ħar ‘acep bîhûde da‘vâdır
- 63 Ol güne mużhikiñ eş‘ârına söz der mi ehl-i dil
Nihâyet ol ħadar vardır ki mevzun-ı muğaffâdır
- 64 Nazîre diye Ķur‘ân’a niçün ħatlı olmaz ol bî-dîn
Ol güne kâfiriñ ħatlı niçün muħtâc-ı fetvâdır
- 65 Beni medħ anı zemm itmek değil ma‘nâda mağşûdum
ĤaĶîħatdür sözüm sözde murâdım ħaĶķı icrâdır
- 66 Yeter şimdengeri taşdı‘a ruħsat yokdur ey Nef‘î
Suħan ħatm oldu hengâm-ı du‘â-yı ‘arş peymâdır
- 67 Ola şâbit-ħadem devletle darü’l mülk-i sıhħatde
Felek tâ böyle ber-pâ vü zemîn tâ böyle ber-câdır
- 68 Ĥudâ ħıfz eyleye dâ’im ħaħâlardan belâlardan
Vücûd-ı bî-nazîrin kim medâr ü dîn ü dünyâdur

[123a] Arapça parçalar alınmamıştır.

[123b] Arapça parçalar alınmamıştır.

[124a]

472

Müfred

Mef‘ülü Fâ‘ilâtü Mefâ‘ilü Fâ‘ilün

Yârûñ cefâsı bendedür ey dil sen epsem
Üştür çeker yükini efğân ider ceres

[124b]

473

Ġazel-i Sürürî

Mef'ülü Mefâ'ilü Mefâ'î lü Fe'ülün

- 1 Ey muşhaf-ı hüsünde ezel sırr-ı hüveydâ
Mir'âtı cemâlün dü-ebed-i peydâ
- 2 Fazluñ kelâmı şerhi kelâm ise nâţık
'İlmün 'âmeli nâle-i 'arş üstine
- 3 Nür-ı cemâlünde melekâciz ü hayrân
Âsar u celâlünde felek bî-ser ü bî-pâ
- 4 Yâd-ı hüsünün tã'atine 'arş ile kürsî
Muhtâc senün rahmetüne Adem ü Havvâ
- 5 Ben kim olam ey zât-ı muqaddes ki dem uram
Vaşfuñda hıred 'âciz ü medhüñde zebân lâl
- 6 Yar bana Sürürîye harâbat-ı fenâda
Luţf eyle mey-i 'aşk ile cãm-ı muşaffâ

[125a]

474

Ġazel⁴¹⁶

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

- 1 Şabâdan gül yüzinde sünbül bir pîç ü tâb oynar
Şanasın per açup gülşende bir müşğîn gurâb oynar
- 2 Gül 'arızun cevelân ider bu çeşm-i pür-nemde
Nitekim mevcelenmiş şuda'aks-i âfitâb oynar
- 3 Ruñın görgeç olur süz-ı derün derd ü dil hâşıl
Bahâr eyyâmı şaçdırır berg-i rahşanda şehâb oynar
- 4 İrağ olsun yaman gözden ne hoş sâ'atdür ol sâ'at
'Uşşâk ile ma'sûk eyleyüp nâz u 'itâb oynar
- 5 Riyâyı zâhid hüsñün semaundan nolur hazılvaşl
Hoş ol kim rind ü meyhıvarr cãm-ı şarâb oynar
- 6 Kılur göz perdesin hunâb-ı hasret çâk-i merdüm kim
Ruñında lezzet-i dîdâr-ı zevkinden niķâb

⁴¹⁶ Mahlas bulunamadı.

Ġazel-i Ĥabîbî

Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Ey ağzı gonce ruĥları gül ĥaddleri semen
Zülfi benefşebüy-ı semen ĥüsn-i yâsemen
- 2 Şâhib-i cemâl ü ehl-i kemâl şükr-i maķâl
Yüsuf şıfatlü 'İsî nefes vü cehle ĥüsn
- 3 Ey gönül senüñ 'âdeti ceng ĥüy-ı peleng
Nâz eyleyen girişme kılan 'âşık öldüren
- 4 Yok yok ĥaķâ didüm ġalaķ itdümkec eyledüm
İşi vefâ vü gönli şafâ vü 'âşıkın seven
- 5 Az eyle ey Ĥabîbî şikâyet-i cevr-i dost
Cevr ü cefâdan incinmesün 'âşıkım diyen

[125b] Karalama çalışmaları yapılmıştır.

[126a] Tarihle ilgili bir parça alınmamıştır.

[126b] Bu sayfa boştur.

[127a] Bu sayfa boştur.

[127b]

Terkîb-i Bend-i Fehîm-i Kâdîm⁴¹⁷

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe' ilün

I

- 1 Ey nigâh-ı ġazabı mest-i mey-i naĥvet-i nâz
Ġamzesi sâķî-i câm-ı ecel-i ehl-i niyâz
- 2 Ey fûruġ-ı ruĥ-ı ĥüy-gerdesi ĥürşîd-ġudâz
Ey leb-i nâdire gül-berg-i gül-i ġülşen-i râz
- 3 Korkaram râzumı fâş ide o çeşm-i ġammâz
Âşinâ oldu dile ġamze-i peykâne-nevâz
- 4 Şeb-i hicr ü ġamı zülf ü dil-i sevdâ-perdâz
İĥtiyârî degül âĥ eyler isem dür u dirâz
- 5 Âĥ idersem n'ola sevdâñ ile tölmiş gönülüm
Ĥaberüñ yok ki senüñ 'âşıkun olmuş gönülüm

⁴¹⁷ Üzgör, a.g.e., s.264.

II

- 1 Hüsnuñ evvel baqışımında beni itdi meftûn
Eyledi sâhîr-i çeşmüñ baña biñ mekr ü füsûn
- 2 Zülfiñ itdi dilümi silsile-cünbân-ı cünûn
Âhîr'ül-emr bu sevdâ ile oldum mecnûn
- 3 Gördüñ oldum elem-i 'aşkuñ ile zâr u zebûn
Şerbet-i luţf ile derd-i dilüm itdüñ efzûn
- 4 Toldı tâ derd-i maḥabbetle derûn u bîrûn
Başladuñ zehr-i sitemle cigerüm itmege hûn
- 5 Rûy-ı dil gösterüp itdüñ beni çün dîvâne
Olduñ ey âhû-yı vaḥşî giderek bîgâne

III

- 1 Bî-mürüvvet ne idi 'arż-ı maḥabbet evvel
Ne idi eyledüğüñ luţf-ı mürüvvet evvel
- 2 Neye verdüñ dil-i nezzâreye ruḥşat evvel
Niçün itdüñ dil-i bîçâreye şefkat evvel
- 3 İtmek idi ğarazuñ çünki ferâğat evvel
Ne idi tâ bu kadar germi-i ülfet evvel
- 4 Üns idi elde iken şânuña 'âdet evvel
Şâhbâzum yoĝ idi sende bu vaḥşet evvel
- 5 İhtiyâr elde degül girye vü âh itdüm ise
'Afv kııl hüsnuñe küstâḥ nigâh itdüm ise

IV

- 1 Gerçi ben ser-ḥoş-ı 'aşkuñla şarâb itmez idüñ
Âteş-i cevri ile baĝrumda kebâb itmez idüñ
- 2 Evvel âlüfteñe tâ böyle 'itâb itmez idüñ
Bir su'âl eylese bir tünd cevâb itmez idüñ
- 3 Luţf iderdüñ ğazab-âlûde ḥitâb itmez idüñ
Beni gördükçe ser-i rehde şitâb itmez idüñ
- 4 Çeşümümi âteş-i ḥasretle pür-âb itmez idüñ
Dil-i virânemi tekrâr ḥarâb itmez idüñ
- 5 Şimdi ḳurbânüñ olam söyle nedür n'oldı sebeb
Âşinâ-yı ezeliye bu tecâhül bu ğazab

V

- 1 Mest-i şîrîn-suḥanam telḥi-i güftâr nedür
Luţfuñ evvel ne idi şimdi bu âzâr nedür
- 2 Pür-teĝâfûl nigeh-i nergis-i bîmâr nedür
Ğonca-i gül gibi la'lîn-i şeker-bâr nedür
- 3 Beni gördükçe şitâb ile o reftâr nedür
Renciş-i bî-sebebi ğamze-i pergâr nedür
- 4 Sitem-i ğamze yiter çeşm-i cefâkâr nedür
Mübtelâña nedür ey şuḥ bu eṭvâr nedür
- 5 Sitem etmekte yine kâdir iseñ eyle baña
'Aşıkam 'aşıkam ey şuḥ-ı cefâkâr saña

VI

- 1 Püt-perestüm revîş-i dīnūñe ҡurbān olayım
‘Āşıkāyī` nesūn āyīnūñe ҡurbān olayım
- 2 Pīçîş-i turra-i müşkīnūñe ҡurbān olāyım
Reşkden bister ü bālīnūñe ҡurbān olayım
- 3 Çeşm-i ‘ayyār- suhan-çīnūñe ҡurbān olayım
Nāvek-i ğamze-i pūr-kīnūñe ҡurban olayım
- 4 Zehr-ḥand-i leb-i şīrīnūñe ҡurbān olayım
Sīneñi kīneden ey āyīne-ruḥ şaf eyle

VII

- 1 Öleyim mi ele mir’āt alup inşāf eyle
Ḥüsñüñi görse eger Yūsuf olur bende saña
- 2 Ḥayli ‘uşşāk nice olmasun efgende saña
‘Āşık olurduñ eger idüñ sen de saña
- 3 Ḥande it ağlasa ḥālīn dil-i nālende saña
Ḳorḳaram yār olur aġyār-ı firībende saña
- 4 Girde-bālīn gül-āgende idüp pūte-i ḥār
Derd-i ğayretle helāk ola Fehīm-i bīmār

[128a]

477

Terkīb-i Bend-i Rūḥī Baġdādi Rahmetullāh⁴¹⁸

Mefā’īlū Mefā’īlū Mefā’ī lū Fe’ūlūn

I

- 1 Şanmañ bizi kim şīre-i engūr ile mestiz
Biz ehl-i ḥarābātdanuz mest-i elestüz
- 2 Ter dāmen olanlar bizi ālūde şanur līk
Biz mā’īl-i būs-ı leb-i cām ü kef-i destüz
- 3 Şadrın gözedüp neyleyelim bezm-i cihānīñ
Pāy-i ḥum-i meydür yirimüz bāde perestüz
- 4 Mā’īl degilüz kimsenūñ āzārına ammā
Ḥāṭır-şiken-i zāhid-i peymāne şikestüz
- 5 Erbāb-ı ğarez bizden ıraġ olduġu yegdir
Düşmez yere oġumuz zirā şahīb-i şestüz
- 6 Bu ‘ālem-i fānīde me mīr ü ne gedāyuz
A’lālara a’lālanuruz pest ile pestüz
- 7 Hem kāse-i erbāb-ı dilüz ‘arbedemiz yok
Meyḥānedeyüz gerçi velī ‘ışq ile mestüz
- 8 Biz mest-i mey-i mey-kede-i ‘ālem-i cānuz
Ser-ḥalka cem’iyyet-i peymāne keşānuz

⁴¹⁸ Ak, *Baġdatlı Rūḥī Divanı Karşılaştırmalı Metin*, a.g.e.,c.1, s.187.

[128b]

II

- 1 Sākī getür ol bādeyi kim dāfi‘-i ğamdur
Şaykal ‘ur o mir‘āta ki pür jeng ü elemdür
- 2 Dilbestelerüz bizden ırağ eyleme bir dem
Ol bādeyi kim nūr-ı dil ü dīde-i Cemdür
- 3 Ey h̄āce fenā ehline zinhār ululanma
Dervişi bu mülküñ şeh-i bā hayl ü haşemdür
- 4 Hāk ol ki Hudā mertebeñi eyleye ‘ālī
Tāc-ı ser-i ‘ālemdür o kim hāk-i kademdür
- 5 Gel toğrılalım mey-kedeye rağmına anıñ
Küm bārı riyādan hamı bergeştesi hamdur
- 6 Mey şun bize sākī bizüz ol kavm ki bize dirler
Rindān-ı şabuğ-zede-i bezmi kıdemdür
- 7 Bu nazmı Beyāhiden işit hāle münāsib
Kim zübde-i yārān-ı suhandānı ‘Acemdür
- 8 Mā rind-i şabūhi-zede-i bezm-i Elestim
Piş ez heme dürdīkeş üpiş ez heme mestīm

III

- 1 Hoş-güşe-i zevk idi şafā ehline ‘ālem
Bir halle sürseydi eger ‘ömrini ādem
- 2 Şihhat şonı derd olmasa vuşlata şonı hicrān
Nüş āhiri nış olmasa sūr āhiri mātem
- 3 Bu ‘ālem-i fānīde şafāyı ol eder kim
Yeksān ola yanında eger zevk ü eger ğam
- 4 Dā‘im ola hem şöhet-i rindān-ı kadeh nüş
Varın kıoya meydāne eger piş ü eger kem
- 5 Şüfi ki şafāda geçinür mālīk-i dinār
Bir dirhemini alsañ olur hatırı derhem
- 6 Zāhir bu ki āhīr yeri hāk olsa gerekdür
Ger dirheme muhtāc ola ki mālīk-i dirhem
- 7 Mey şun bize sākī içelüm rağmına anıñ
Kim cehli ile urur bilmediği yerden dem
- 8 Her mürşid keyfiyet erbāb-ı harābāt
Öz ‘aklı ile Hakkı diler bulmağa heyhāt

IV

- 1 Gör zāhidi kim sāhib-i irşād olayın dir
Dün mektebe vardı bugün üstād olayın dir
- 2 Meyhānede ister yıkılup olmaya virān
Bīçāre harābātta ābād olayın dir
- 3 Elden kıomasun gül gibi cām-ı meyi bir dem
Her kim ki bu ğam-hānede dilşād olayın dir
- 4 Bir serv-қaddiñ bende-i efgendesi olsun
‘Ālemde o kim ğuşşadan āzād olayın dir
- 5 ‘Ömrün geçürüp kūh-i belāda dil-i şeydā
Berhemzen-i hengāme-i Ferhād olayın dir
- 6 Vaşl istemeyüp hecr ile hoş geçtiği bu kim
Miskīn ğam cānāneye mu‘tād olayın dir

7 Gezdi yürüdü bulmadı bir eğlenecek yer
Min ba'd yine 'āzim-i Bağdād olayın dir
8 Bağdād şadefdir güheri dürr-i Necefdir
Yanıñda anıñ dürr-i güher seng ü hazefdir

[129a]

V

1 Ol gevher-i yektā ki bulunmaz aña hemtā
Gelmez şedefikevnebir öyle dür-i yektā
2 O zāt-ı şerīfe yaraşur da'vī-i himmet
Kim oldu ne dünyā aña maşsūd ne 'uqbā
3 Kim der ki anı ki ola zātına ma'lūm
O zāhidüñ ağlar yer ü gök hāliñe yārun
4 Kim içmeye destinden anıñ cāmī muşaffā
Bir noqtadadır sırrı dedi çār kitābıñ
5 K'ol çardadır sırrı kütüphāne-i eşyā
O noқта benim dedi dönüp remzini seyret
6 Ya'ni ki menem cümle esmāda müsem mā
Çün hişşe imiş kışşadan ehl-i dile maşsūd
7 Maşsūd nedir aña bil ey 'ārif-i dānā
Hep mağlağa vü laqlağadır bañın u zāhir
8 Ey şāhib-i kudret kanı inşāf u mürüvvet
Rindān-ı mey aşama niçin olmaya ragbet

VI

1 Kısmetleri derseñ ezeli cevri ü cefādır
Cevri ola niçün zevk ü şafā olmaya kısmet
2 Dersin ki bugün eylemeyen yarın eder zevk
Çok mu iki gün bendelerin eylese 'işret
3 Hācetlerimiz kādır iken kılmağa hāşıl
Şalmağ kereminden bizi feryāda ne hācet
4 Nāçār çeker halk bu zahmetleri yoğsa
Ādem kara tağ olsa getirmez buña tākāt
5 Hāliñ kime añsan saña der hikmeti vardır
Öldürdi bizi āh bilinmez mi bu hikmet
6 Beyhūde dönüp neyler ola başımız üzre
Halkın bu felek dedigi dolabı meşakkat
7 Beyhūde yeter dödü hemān terkini kılsa
Kim 'aşsine devreylemeyen yegdi yıkılssa

VII

1 Çarhıñ ki ne sa'dinde ne naşsinde beķā var
Dehriñ ki hāsında ne 'āmında vefā var
2 Aldanma anıñ sa'dine naşsinden alınma
Naşsinde deme miñnet ü sa'dinde şafā var
3 Meyl itme anıñ hāşına 'āmından üşenme
'Āmında deme hisset ü hāşında 'atā var
4 Cehd eyle hemen ğayr eline baķmayagör
Benden saña ne fāide senden ne baña var

5 Enginde görüp gayrılarını atlas u dībā
Ġam çekme ki egnimde benim köhne ‘abā
6 Geç cümle bu efkardan ‘arif-ivaqt ol
Sergeşte bil anı ki serinde bu hevā var
7 Ferdā elemin çekme mey iç baq ruḥ-i hūba
‘Aşıqlara ferdāda daḥı va‘di liḳā var
8 El verse şafāfirşatı fevt eyleme bir dem
Dünyā ana degmez ki cefāsın çeke adem
9 Giryen kıpar ey ḥ‘āce meger kim cigerinden
Kim çıkdı ciger-pārelerin çeşm-i terinden

VIII

1 Biñ giryede edersin seni aḥır ayırırlar
Ferzend ü zen ü tañtana-i sīm ü zeriñden
2 Bu mülki fenāya ‘ademden güzer etdiñ
Südüñ nedir ancaḳ anı bil seferinden
3 Yoḳ çıkmaḡa göñlün der-i dünyāyı yeniden
Billah de hoşnüd musun yoḡsa yeriñden
4 Bir mezbeleden şöyle güzār eyleye gör kim
Bir zerre ḡubār irmeye tā rehḡüzerinden
5 Sīm ile zeri kendine ḳat ḳat siper etsen
Merk oḡunu geçmez mi şanursın siperinden
6 ‘Aḳıl adıñ anıp kendini teklife bırakma
Divāne olup ref‘i ḳalem ḳıl üzerinden
7 Ey ḥ‘āce eger kim ne isen ‘aḳıl u dānā
Şeydālıḡı biñ aḳla deḡişmez dil-i şeydā

IX

1 Vardım seḡeri tā‘at için mescide nāḡāh
Gördüm oturur ḡalkā olup bir nice ḡümrāh
2 Girmiş kemer-i vaḡdete almış ele teşbiḡ
Her birisinin virdi zebānı ḳıl ü pencāh
3 Dedim ne şayarsız ne alursuz ne verirsiz
K‘aşla diliñizde ne nebī var ne ḡod Allah
4 Didi birisi şehrimiziñ ḡākim-i vaḡtı
ḡayr itmek için ḡalkā gelir mescide her ḡāh
5 İḡsānı ya pencāhı ya ḳihildir fuḳara
Şabreyle ki demdir gele ol mihr-i felek cāh
6 Geldiklerini mescide bildim ne içindir
Yüz döndürüp andan dedim ey ḳavm oluñ aḡāh
7 Sizden kim ıraḡ oldu ise ḡaḳḳa yaḳındır
Zira ki dalalet yoludur gittiginüz rāh
8 Taḡḳīḳi bu kim hep işinüz zer ü riyādur
Taḳlīddesiz tāatiñiz cümle hebādır

X

1 Dünyāda denilerden edersen ḡama‘-ı ḡām
Ey ḡām-ı ḡama‘ niceye dek bu ḡama‘ḡām

2 Bir nā-hāfī cübbe vü destâr ile görseñ
Eylersin anın cübbe vü destârına ikrâm
3 Nağşını çıkarup eylemeden zâtını ma'lûm
Başlarsın aña eylemeye fakrını i'lâm
4 Cerrâr diyü vermez olur Teñri selâmın
Şerminden idereylese bir ħabbece ki in'am
5 Vay er olasın ħırkâda namıñ ola derviş
Mülhid deyu yandıрмаğa eyler seni seni iğdâm
6 Yazık saña kim eylesin hırş u tama'dan
Bir ħabbeden için kendini 'älemlere bednâm
7 Yok sende kanâ'at gözün aç olduğı oldur
Rızkıñ irişür sâkî eger şubĥ eger şâm
8 Et loğması lâzım mı toyurmaz mı seni nan
Zehr olsun o loğma kim ola mände-i dūnân

[130a]

XI

1 Ebnâyı zamānıñ talebi nām u nişândır
Her biri taşavvurda filan ibni filandır
2 Güftâre gelip söyleseler cehli mürekkep
Zu'munca velî her biri bir kuṭbi zamândır
3 Erbâb-ı ĥired zerre kadar mu'tekid olmaz
Ol mürşide kim mu'tekadibî ĥiredândır
4 Taḳlîd ile seccâde nişin olmuş oturmuş
Taḥkîkde ammâ ĥar-ı bigsiste 'inândur
5 Dermiş baña keşfoldu hep esrâr-ı ĥaḳîḳat
Vallahi yalandır sözleri billahi yalandur
6 Kendinden ırağ ol düşüp ardına yorulma
Ol bî-ĥaberiñ gittiği yol zann ü gümândır
7 Ey talibi taḥkîḳ eger var ise 'aḳlıñ
Güş it bu sözi kim ĥaberi bā-ĥaberdir
8 Zinhâr unutup bildiğini düşme inada
Bir pîre yapış kim iresen sırr-ı mi'âda

XII

1 Sûrette nola zerre isek ma'nide yoğuz
Ruḥülḳudüsün Meryeme nefḥ ettiği ruḥuz
2 Peymâne vü ĥurşid ile her şubĥ ederiz 'ayş
'İsa gibi peymânekeşi cām-ı şabūḥuz
3 Ettikse şarâb içmemeye tevbe güzelsiz
Sâbit kademiz tevbemiz üstünde Naşuḥuz
4 Mâr ise 'adū biz yed-i beyzâda Kelîmiz
Ṭufan ise dünyâ ġamı biz keştî-i Nuḥuz
5 Molla okusum medresede şerḥ-i ma'ânî
Metn-i kadeḥi şun bize bizler ehl-i şuruḥuz
6 Şöfî bizi sen cism göziyle göremezsin
Aç can gözün ile nazar gör ki ne ruḥuz
7 Pergûlara lebbeste görünmekteyiz ammâ
Rindâni Mesîḥâ deme miftaḥ-ı fütuḥuz
8 'İsî dem vü Ruḥ laḳab u Ḥızr ĥayâtız
Deryâyı şıfat içre nihân gevheri-i zâtız

XIII

- [130b]
- 1 Ayā nice bir devrede bu çār-‘anāşır
Kim aña ne evvel ola ma‘lüm ne aḥir
 - 2 Gāh eyleyeler ‘ālem-i tefridde seyrān
Gāh olalar ‘ālem-i terkībde sayır
 - 3 Tefridde çār ola vü nāçār ola devri
Terkībe gelince se-mevālid ola zāhir
 - 4 Bu cümle mezāhirde olan mu‘teber insan
İnsana ola cümle tufeyli bu mezāhir
 - 5 Nefsini bilenler getire Ḥālika imān
Bilmezlere imān getirenler ola kāfir
 - 6 Kāfir ki yerin duzaḥ eder cehl ile eyler
Çün cehl ḥaḳīkatde ola küfr ‘acep sir
 - 7 Dünyā vire cāhillere el kāmīl olanlar
Ayaḳta ḳalıp olmayalar ḥabbeye ḳadar
 - 8 Çün cehldedir zevḳ kemāli nidelim biz
Māl ehl-i şafā eyleye ḥāli nidelim biz
 - 9 Şūfī ki riyā ile eder kendini mevsūf
Evḳat-ı şerīf ola taḳlīd ile maşrūf

XIV

- 1 Minberde ḥaḳīb ola vü maḥfilde mu‘arīf
‘Ar eylemeye olduguna cehl ile ma‘rūf
- 2 Āyīne-i ḳalbini keduret ede tīre
Rüzengeri feyz-i Ḥaḳ ile olmaya meksūf
- 3 Cān u dilinüñ mihr ü mehi olmaya pūr-nūr
Dā’im bir maḥsūf ola aniñ biri meksūf
- 4 Cem‘i ḳutup etmekle ne mümkin ola vāḳıf
Esrār-ı Ḥudāya kola ol mürşide mavḳūf
- 5 Zātındaki aḣār-ı kemāl olmaya ḥardır
Yā şāl-ı siyeh egnine giymiş yā yeşil şūf
- 6 ‘Ālemdeki kāmīl çeke ḡam zevḳ ede cāhil
Yerden göge dek yūf baña ger demez isem yūf⁴¹⁹

XV

- 1 Yūf ḥārına dehrin gül ü gülzārına hem yūf
Aḡyārına yūf-ı yār-ı cefā kārına hem yūf
- 2 Bir ‘ayş ki mevgūf ola keyfiyet-i ḥamre
‘Ayyāşına yūf ḥamrine yūf ḥammarına yūf
- 3 Zī-ḳıymet olunca nidelum cāh-ı celāli
Yūf anı şatan dūna ḥāridār yine hem
- 4 Çün ehl-i vücūduñ yeri şaḥrāyı ‘ademdir
Yūf ḳāfile vü ḳāfile sālārına hem yūf
- 5 ‘Ālemdeki bengiler ola vāḳif-ı esrār
Ḥayrārına yūf anların esrārına hem yūf

⁴¹⁹ Bu bendin son beyiti mecmuada eksiktir.

- 6 ‘Ārif kim ola müdbir ü nādān ola muḳbil
İḳbāline yūf anların edbārına hem yūf
7 Çerḫ-i felegiñ sa‘dine vü naḫsine la‘net
Kevkebleriniñ şābit ü seyyārına hem yūf
8 Çün oldu ḫaram ehli Ḥaḫa dünyī vü ‘uḳbā
Cehdeyle ne dünyā ola ḫatırda ne ‘uḳbā

XVI

- 1 Virdik dil ü cān ile rıza ḫükm-i ḫazāya
Ġam çekmezüz uğrarsaḫ eger derd ü belāya
2 Ḳoyduḫ vaḫanı ḡurbete bu fikr ile çıḫdıḫ
Kim renc-i sefer bā‘is ola ‘izz ü ‘alāya
3 Devreylemedik yer ḫomadıḫ bir nice yıldır
Uyduḫ dil-i divāneye dil uydu hevāya
4 Olduḫ nereye vardıḫ ise ‘aşḫa giriftār
Alındı ḡöñül bir şanem-i mähliḫāya
5 Baḡdāda yolun düşse ger ey bād-ı seḫer ḫiz
Ādāb ile var hizmet-i yārān-ı şafāya
6 Rūḫiyi eger bir şorar ister bulunursa
Dirlerse buluştuñ mu o bī-berk ü nevāya
7 Bu maḫla‘-ı ḡarrayı oḫu epsem ol andan
Ma‘lūm oldu aḫvālımız erbāb-ı vefāya
8 Ḥalā ki biz üftāde-i ḫübān-ı dımışḫız
Ser-ḫalka-i rindān-ı melāmetkeş ‘ışḫız

[131a]

478

Ġazel-i Şem‘ī⁴²⁰

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

- 1 Çü gitdiñ yāre ey nāme varup benden du‘ā eyle
Selām eyler saña diyü elin öp merḫābā eyle
2 Saña ma‘rūf ger ḫayy ü ḫazreti hemrāh olup çünkim
Menāzil-i ḫat‘ idüp şaḡ u selāmet var şenāeyle
3 Su‘al eylerse aḫvālīm aña ḫāzır-cevāb olsun
Firāḫum şerḫinü tā ibtidādan intihā eyle
4 Dürülüp bükülüp ḫātır-ı şikeste yāre vardıḫda
Yüzün gör şād u ḫandān ol özüñi dil-güşā eyle
5 Ḳuşanıp bilüñe muḫkem ‘ubūdiyyet ḫuşaḡıñ
Der-i devletde Şem‘ī gibi ḫidmet-edā eyle

⁴²⁰ Murat Ali Karavelioḡlu’nun hazırladıḡı Şem‘ī Divanı’nda bulunamadı.

Ġazel-i ‘Ubeydī⁴²¹

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

- 1 Fenā dārına gel gör şevket-i ehl-i ħarābātı
Ki Dārā görmedi ‘ömründe hergiz böyle dārātı
- 2 Ĥarābāt erlerini söyledüp al kışşadan ħişşe
Ki her biri fenā pīrinden eylerler ħikāyātı
- 3 Ĥarābāt ehlini gördüm fenā cāmıyla mest olmuş
İçüp bende melāmet cāmını oldum ħarābātī
- 4 Ĥarābāt ehline pīr-i fenā bir ‘ilm oğutmuş kim
Lisān-ı ħāl ile ta‘bīr olur ancak ‘ibārātı
- 5 Ĥarābāt ehline fenn-i fenādan bir sibāk olsun
‘Ubeydīnūñ mezārı levĥine yazun bu ebyātı

Müfred

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

Gel ey nāşih қо pend-i ħāl-i dilden baĥrsın sen
Beni dīvāne kıldı ol perī bilmem nedirsın sen

[131b]

Karalama çalışmaları yapılmıştır.

[132a]

Ġazel-i Cāmī‘

Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilün

- 1 Āsitān-ı yārdandevr eyledi devrān beni
Vāde-i hecr ü ħayāliyle güldürmedi bārān beni
- 2 Ben gedāşol ħāle vardum derd-i hicrān ileāh
Raĥm idüp seni vü tersā giryān aglatur beni
- 3 Ey ecel ben ħasteyi yād eyler līk vaĥtidür
Levh-i dilden қazup giderdi çün cān beni

⁴²¹ Arslan, a.g.e., s.534
480/2: 3 D.
480/3: 2 D.

- 4 Ey şabā aḥvālīme cānānı agāh eylegil
İtmeden āh u fiğānım ‘āleme destān beni
- 5 Cām‘iyem derd-i yār ile dün ü gün ağlarım
Bulmadım bir yār-ı şādık eyleye ḥandān beni

482

Ġazel-i Ca‘ferī

Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilün

- 1 Öldürür āḥir belālardan ğam-ı hicrān beni
Kānlar ağlar ey kadeḥ vey şem‘-i meclis yan beni
- 2 Cān olupdur dilber ki mūy-ı meyānına esīr
Bir kıl ile bağlamışdır ol gözilen fettān beni
- 3 Baķamadım gün yüzine yaşı ile tıldı gözlerüm
Gör ne maḥrūm eyledi budīde-i giryān beni
- 4 Şol hevāya kim şabā ilete ğubārım kūyına
İsterüm bir gün ögerdi ḥāk ide devrān beni
- 5 Vār iken mecmū‘a-i ‘alem dūkelü aķlım Ca‘ferī
İtdi dīvāne bahār-ı ṭal‘at cānān beni

483

Ġazel-i Sūrūrī

Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilün

- 1 Eyleyüp mīdāt-ı ‘aşķ içinde sergerdān beni
Ṭop idüpdür güyā dest-i ğam-ı cānān beni
- 2 Baña ey pīr-i muġān egme şarāb-ı nābdan
Kim ezelden mest idüpdür sākī-i devrān beni
- 3 Çarḥ-ı keķ-revden bilūñ dolap-veş giryānımı
Ey şoranlar ḥālīmi her dem görüp giryān beni
- 4 Cān virürsem irmeyüp mey-gün lebiñe dilberün
Dostlar ķan ağlasun bu dīde-i giryān beni
- 5 İnlesem ğam meclisinde ey Sūrūrī ṭañ degül
Ney gibi çün hecr-i dilber eyledi nālan beni

Ġazel-i Selikī

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ ilün

- 1 ‘Arz-ı hāl itmege ey şeh nice açsam dehenüm
‘Āleme od bırağur sūz-ı dilimden sūhanım
- 2 Haṭṭ u zülfiñ қо helāk eylesün ey dost beni
Mūr u māra ğıda olsa gerekdür bedenüm
- 3 Ḥamdullah beni kūyiñda raķībiñ görmez
Ki bilün fikr ile şöyle hayāl oldı tenüm
- 4 Arzū-yı seg-i kūyla ölürsem yāruñ
Gülşen-i bāğ-ı cinān ola Selikī vaṭanum

Ġazel-i Buhārī

Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilün

- 1 Dem-be-dem ğamuñ niçün cān u dile ḥançer çeker
Eşk-i çeşmden saķın kim üstüne ‘asker çeker
- 2 Ruḥlarıñdan zülf-i piç-ā-piçiñi kaldırmadı
Gerçi āh āteşinim göklere ejder çeker
- 3 Ṭali‘-i çarḥa hezāra ḥüsne leyl ü nehār
Sīnesine mihr-i meh gibi iki dilber çeker
- 4 Leblerüñ zevķi düşelden bādeye her ehl-i şevķ
Kerem olup meclisde la‘lin bādeye sağar çeker
- 5 Hiç şormazsın yār-i derdimendün hālini
Sensüz ol biçāreyi görseñ ne zaḥmet ile çeker

Ġazel-i Fiğānī⁴²²

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

- 1 Metā‘-ı vaşlıñı ister gönül dāğ-ı sitem birle
Şanur kim şatalar Yūsuf niçe eşk-i dirhem birle
- 2 Fiğān-ı derd-i āhumla diyār-ı ‘aşķa ḥān oldum
İḥāṭā itdüm āfāķı bugün ṭabl u ‘ālem birle

⁴²² Karahan, a.g.e., s.106.

- 3 ‘Acep mi naşşına aldansa gönlüm deyr-i dünyānıñ
‘Acā‘ib zīneti vardı bugün birkaç şanem birle
- 4 Şuā‘ tīg-i āhumdan anıñçün eylemez i‘rāz
Zirih-püş oldu ruhsarı bu zülf-i ham-be-ham birle
- 5 Çekerdüm hecr-i kıadd ü zülf-i yarı ey Figānī ben
Vücūdum nātüvān olmuşdır dāğ-ı elem birle

[133a]

487

Ġazel-i Nizāmī⁴²³

Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilün

- 1 ‘Işkuñ cānumdan şaklaram cānum gibi
Mihrüñi mühr itmişem sīnemde imānum gibi
- 2 Firķātüñ derdinden ey hurşīd-i eyvān-ı cemāl
Göklerde irdi figānum āh u efġānum gibi
- 3 Düşeli ‘ışkuñ odı cānā hevā-yı gönlüme
Yüz şuyun topraġa şaldum adımı şānum gibi
- 4 Ruġlarıñ şevkıyle ey dilber çemende her seher
Gül-i fenā eyler kabāsını girībānum gibi
- 5 Bozalı ‘aklı nizāmını Nizāmīnüñ ġamun
Key perişān hāldür hāl-i perişānum gibi

488

Ġazel-i Nizāmī⁴²⁴

Mef‘ülü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün

- 1 ‘Işkuñ olalı cānuma hem-dem didükleri
Derd oldu dil harīmine maħrem didükleri
- 2 Bezm-i fenāyı ‘ışkda cān mey-perest iken
Öğrenmiş idi cām adını Cem didükleri
- 3 Hecrün şöyle üns tütupdur benümle kim
Bir laħza bensüz olamaz ol ġam didükleri
- 4 Demler gelür Nizāmī başa ‘ışk içinde kim
Biñ yılca görünür göze bir dem didükleri

⁴²³ Haluk İpekten, *Karamanlı Nizāmī Hayatı, Edebi Kişiliġi ve Divanı*, Atatürk Üniversitesi Yayınları No: 108, Ankara, 1974, G.110.

488/5: 7 D. Divandaki 5. ve 6. Beyitler mecmuada eksiktir.

⁴²⁴ Haluk İpekten, *Karamanlı Nizāmī Hayatı, Edebi Kişiliġi ve Divanı*, a.g.e.,G.111.

489/4: 7 D. Divandaki 3., 4. ve 5. Beyitler mecmuada eksiktir.

Gazel-i Necatî⁴²⁵

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ ilün

- 1 Būse luṭf it saña cān ile ḥarīdār olana
Cān yidirmek gerek ey ḡonca-dehen yār olana
- 2 N’ola ger Şu gibi taş yaŐdanu ṭopraḡ dōŐenem
Bōyle olmaḡ yaraşur ‘aŐıḡ-ı didār olana
- 3 Āh kim olmadı ḡapuñda bir itce raḡbet
Giceler Őubḡa deḡin zār ile bīdār olana
- 4 Benüm aḡladuḡuma Őimdi ḡayırmaz gūlūñüz
Bir zemān gūler idim ben de giriftār olana
- 5 Ger Necatī ḡama dūŐdū ise ḡo cānı ḡıḡsın
Niye virūrdū ḡōñūl bōyle sitemkār olana

[133b]

Gazel⁴²⁶

Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilün

- 1 Yūri hey ḡamzeleri ḡaṭṭ u bir ḡan idici
‘Ālemi ḡaŐlarunuñ yāyuna ḡurbān idici
- 2 Zūlfinūñ bir ḡılı bir zāhid-i zūnnār Őalup
Çeşm-i bed-kīŐiyle ḡaret imān idici
- 3 Őāḡ-ı gūl gibi ḡar ḡarıyle her gūn salınan
Būlbūliñ yūregini ḡonce gibi ḡan idici
- 4 Gelmedi ‘āleme gelmez bir daḡı sencileyin
Aḡladup dostlarını dūŐmeni ḡandān idici
- 5 Yoluña ṭurur olmaz dirmiŐsin Őanemā
Yūri hey ‘aŐıḡlara yoḡ yere būhtān idici

⁴²⁵ Tarlan, Necati Beg Divanı, a.g.e., s.354.

500/3: 4 D.

500/4: 5 D.

500/5: 6 D. Divandaki 5. beyit mecmuada eksiktir.

⁴²⁶ Mahlas bulunamadı.

Gazel-i Şem'î⁴²⁷

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

- 1 Benüm 'âlemde ey meh-rû senüñ gibi nigārum yok
Ayağüñ toprağı haqqı kapuñdan özge varum yok
- 2 Ser-i küyuñ diyārumdur işigün iti yārumdur
Ġaribem dostum ayruğ benüm yār u diyārum yok
- 3 Beni maħrûm idüp itdün raķībi kendüne maħrem
Dirīgā āsitānuñda bit itce itibārum yok
- 4 Benüm cānān-ıla çün kim bütündür ahd ü peymānum
Şınursa kāsesi çarħun ķo şınsun inkisārum yok
- 5 Ezelden Şem'iyem sākī şarāb u şem'a yār oldum
Cihāna 'ışķıla geldüm benüm zühd ile kārūm yok

[134a]

Gazel-i Raħmī⁴²⁸

Fa'ilātün Fa'ilātün Fa'ilātün Fa'ilün

- 1 Bülbül-i dil bāğ-ı dehr-i geşt idelden yārsuz
Bulmadum bir gül 'âlemde ola ol hārsuz
- 2 Başıma urasañ melāmet taşların dönmezem buraya
Bu meşeldür dostum 'āşık gerekdür 'ārsuz
- 3 Derd-i 'ışķuñ müşkülün hāl itmege ey dil-i müdām
Dünyede dānā geçer her cāhil ü miķdārsız
- 4 Yāruñ ey dil hem-dem oldu ise raķībe ğam yine
Var mı 'âlem içre bir sīmīn-beden aġyārsuz
- 5 Kūy-ı içre yāri görmezsem olur 'âlem cahīm
Raħmīyā cennetde 'āşık olamaz dīdārsuz

⁴²⁷ Karavelioğlu, a.g.e., s.98.

490/2: 3 D. Divandaki 2. beyit mecmuada eksiktir.

490/5: 7 D. Divandaki 6. beyit mecmuada eksiktir.

⁴²⁸ Tıġlı, a.g.e, s.217.

Ġazel-i Raĥmî⁴²⁹*Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilün*

- 1 Feth-i bāb olmadı baña astān-ı yārdan
Halka-veş gerçi gözüm gitmezdür dīvārdan
- 2 Ey yüzi gül bülbül-i dil nāleler kıldı hezār
Alımadı dāmenüñü vāh ki dest-i hārdan
- 3 Būseñi cāna virürsüñ müşterī-ver kāmēr
Kimse kaçmaz çarsüyü ‘aşkın bu bazārdan
- 4 Seyl-i eşküm dem-be-dem aķarsa çeşmümden nola
Ayrı düşdim neyleyim ol gözleri mekkārdan
- 5 Raĥmīyā sen nā-ümīd olduñ vefā-yı yārdan
Ne umarsın vāz-ı gül bu dilber-i cevārdan

Ġazel-i Raĥmî⁴³⁰*Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün*

- 1 Alalıdan göñlimi al ruĥuñ ey kadd-i mevzūnum
Esīr-i ‘aşkıñ olmuşdır dil-i mecrūh-ı pür-ĥūnım
- 2 Murādum budurur senden ey kadd-i mevzūnum
Nice bir ağlasun hecr-i güle raĥm it çeşm-i pür-ĥūnım
- 3 Gel ey bāğ-ı leţāfet gülşende ğonce-i zü’n-nūnım
Gel burc-ı melāĥatde meh-i tābān olan devā
- 4 Gel ey bāğ-ı leţāfetde gül-i ĥandān olan zü’n-nūnım
Gel ey mışr-ı göñülde Yūsuf-ı Ken‘ān olan devā
- 5 Nice bir ağlasun hecr-i güle raĥm it çeşm-i pür-ĥūnım
Benüm ‘ālemde maķsūdum murādum ğonce-i zü’n-nūnım
- 6 Şıfātuñ olalı ‘izārılık ey āfet-i devrān
Yaşum dökme tenüm ibrişim oldu kāmētüm
- 7 Müyesser olmadı vuşlat aradan çıkmadı hicrān
Nice bir ağlasun raĥm it ğamuñla çeşm-i pür-ĥūnım
- 8 Gel ey bāğ-ı leţāfet gülşende ğonce-i zü’n-nūnım⁴³¹

[134b]

⁴²⁹ Fatih Tıĝlı’nın hazırladığı Bursalı Raĥmi Divanı’nda bulunamadı.

⁴³⁰ Fatih Tıĝlı’nın hazırladığı Bursalı Raĥmi Divanı’nda bulunamadı.

⁴³¹ Son beyit tek dize yazılmıştır.

Ġazel-i Āhī⁴³²*Mefā‘ilün Mefā‘ilün Fe‘ülün*

- 1 Seg-i kūyuñ beni āşüfte gördi
Du‘ālar eyleyüp üstüme ördi
- 2 Düşelden sünbülüñ sevdalarına
Şabā bī-çāre çok yeldi yöpürdi
- 3 Lebüñ saġar öpdüğün işitdi
Birez meclisde taşdı köpürdi
- 4 Gözüñ şāhid kaşuñ da‘vācı oldı
Lebüñ şanuma vardı haş getürdi
- 5 Ayaklarda ġubār olmışdı Āhī
Ser-i zülfiñ anı yerden götürdi

Ġazel-i Cāmī

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Fe‘ülün

- 1 Ġarārüm yoķ benüm cānānum anda
Egerçi bundayım ben cānum anda
- 2 Nice and içeyim şüfi şarāba
Geh peymāneyle var peymāneyim anda
- 3 Bütler gibi bütde aġladıkça
Gülermiş ġonce-i ġandānum anda
- 4 Sözüñ sözi yaķar ol māh-ı şehrüñ
Oķumak naġme-i hicrānum anda
- 5 Benüm aġvalimi bir bir oķurdu
İrişse Cāmīyā divānım anda

Ġazel-i Cāmī

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Fe‘ülün

- 1 Nedür ser-i leb-i cānān ġörünmez
Meger vār ise cāndır cān ġörünmez

⁴³² Kaçalın, a.g.e., s.55,

- [135a] 2 Uşdı leblerüñden yire geçdi
Anıñçün çeşme-i hayvān görünmez
- 3 Görünmezse nola şabr eyle ey dil
Kulına her zamān sulţān görünmez
- 4 Görelden gülşen-i küyında yarı
Gözüme ravza-i rızvān görünmez
- 5 Maḥalleñ itleri bulamadı Camīyā
Ne ḥāl oldı gitti acep yārān görünmez

498

Ġazel-i Zātī⁴³³

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

- 1 Seni bir serv-i āzāde efendi mübtelā dirler
Cihān aña gulām iken kul oldı pādişā dirler
- 2 Saña dünyā gibi itdükleriñi hep gösterür bir bir
Cemāl-i dil-bere āyīne-i gītī-nümā dirler
- 3 Be hey zālim seni çevr ile öldürürse ol ḥūnī
Baña cevri eyleme yoḥsa işidenler ğazā dirler
- 4 Benüm cānum acır cānā seni cevri ile acıtsa
İşidenler velī itdüklerin buldı revā dirler
- 5 Neler çekdügiñi cānā sen anuñ kaşu yayundan
Görenler Zātīye cevri eylemek ḥoş mı idi yā derler

499

Ġazel-i Zātī⁴³⁴

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

- 1 Anuñ kim şubḥ-dem gibi kabağı pür-şarāb olmaz
Başına gün toğup hem-şoḥbeti bir āfitāb olmaz
- 2 Yiri ile ey hümā girmiş degüldür meclis-i ‘ışka
Ḥoros u ‘arş anuñ kim nār-ı āhından kebāb olmaz
- 3 Şehā ‘aşk ordusunda āsmān bir ḥayme-i aṭlas
Duḥān-ı āhı ‘aşıklar ki aña ṭnāb olmaz
- 4 Didüm çok ‘āşık öldürdi raķīb-i kāfiriñ ceysi
Ġazāda itdi kim cān virenler ḥisāb olmaz

⁴³³ Ali Nihat Tarlan, *Zātī Divānı*, a.g.e., c.2, s.4.

⁴³⁴ Ali Nihat Tarlan, *Zātī Divānı*, a.g.e., c.1, s.201.

- 5 Didüm cāna dil uzatdı dil-i şad-pāreye tiğün
Didi ki yüzi açılmışa ey Zātī hicāb olmaz

[135b]

500

Ġazel-i Fevrī

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

- 1 Elin āhir aç itdi Musa-veş yed-i beyzā
Güzellik içre muğbeçedür diyü gösterdi yed-i beyzā
- 2 Turur nīl-i sirişküm çekse çeşme-i ğamzesi ‘aksi
Karār itmiş belī Mūsī geçerken aqmamış deryā
- 3 Raķīb senün dilden çeşme-i hūnindür döker tīr
‘Aşā ile hacerden su aķıtdı gerçi kim Mūsī
- 4 Raķīb ‘ıcl-şūret söylenür sihri gördükçe
Gözi şan Samirīdür eyledi güyā
- 5 Gözi sāhirlerün sihrün bozunca kākül Fevrī
Didüm itdi mātılke yā Mūsā⁴³⁵ eyitdi hayyeten tis’a⁴³⁶

501

Ġazel-i Fevrī

Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilün

- 1 Cān viren yolda dersin vaşla iren öldürür
Söyleme luţf it bunuñ gibi sever ādem öldürür
- 2 Servi kıaddüne güli rüyña beñzetti diyü
Bağbāna nev-bahār irse ki otları soldurur
- 3 Kehkeşān şanma felek düzdün bīsāt eyleyüp
Şaħne-yi āhum virilse şanemler tıldurur
- 4 Gül gibi āhir görmüş ağlaya bülbül gibi
‘Ālemün ħālī budur ğāh ağladur ğāh güldürür
- 5 Żāyī itdüm naķd-i kıalbi diyü ‘ādet eyleme
Saña derd ü hecr-i dilber ey Fevrī buldurur

⁴³⁵“ Şu sağ elindeki nedir ey Musa?” Taha, 20/17

⁴³⁶“O hızla akan bir yılan olmuş.” Taha, 20/17

Ġazel-i Fevrī⁴³⁷

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

- 1 o Ferhād ile Mecnūnu belā-yı 'aşkı benden Őor
 a'āmuñ lezzetin bir ađzınuñ dādın bilenden Şor
- 2 Rakīb-i dīvden Őorma zūlf-i belāsın sen
 Ne bilsün ādem olan anı baŐından geĀenden Şor
- 3 Eger İskenderi gōrmek dilerseñ var gōr ol Őāhı
 Őorarsañ ĀeŐme-i Hızrı var ol Őīrīn-dehenden Şor
- 4 Vücūdum al'asın op-ı amuñla pādiŐāh-ı 'aşk
 Ne resm ile ħarāb eyler begüm bürç ü bedenden Şor
- 5 Nazīr olmadığın eş'ār-ı Fevrīye inanmazsañ
 Őözüñ adrin bilür bir mālīk-i mülk-i suĥandan Şor

[136a]

Ġazel-i Fevrī

Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ılı Fā'ilün

- 1 Her kim ki pīr-i 'aşka riyāsuz mürīd olur
 Rāh-ı Őafāda piŐver Bāyezīd olur
- 2 'ĀŐık olur ise tañ mı zī-hāl olan kişi
 Zīrā Őađı olan az olur kim sa'īd olur
- 3 Ātından inse küşte-i 'aşk üzre nola yār
 Üstine nūr inermiŐ anıñkim Őehīd olur
- 4 Mānend-i bedr kimdeki bir dāđ bir dāđ 'aşk ola
 Rüy-ı siyāhı iki cihānda sepīd olur
- 5 Fevrinüñ irmez idi eliñ öpmege eli
 Şükr-i Hüdāya bir iki göziylede 'ıyd olur

Ġazel-i Fevrī

Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ılı Fe'ülün

- 1 Bünyād-ı dehr gerĀi ki zībā ser imiş
 Ammā ne iŐŐı Őoñucu āĥir fenā imiş

⁴³⁷Ali Nihat Tarlan, *Şiir Mecmualarında XVI. Ve XVII. Yüzyıl Divan Şiiri Rahmī ve Fevrī*, İstanbul Üniversitesi Yayınları İstanbul, 1948, s.93.

- 2 Tiryākī sem şarāb-ı dem vü hūnī derd-i ğam
Hoşend-i nış-i muzmer ü bāl ü belā imiş
- 3 Dārū-ş-şifāsı beyt-i hazen şihhati saķem
Zevķ ü şafā didikleri derd ü belā imiş
- 4 Mīr-i esīr-i cāh u zīri faķīr māl
Şahend-i şeh zamāne derilen gedā imiş
- 5 Mihr-i vefā yerine şeb ü rüz şubķ u şām
Fevrīye ānuñ itdiği cevr ü cefā imiş

505

Ġazel-i Fevrī⁴³⁸

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ ilün

- 1 Yüri hey yār-ı şem‘-i bezm-i aġyār eyleyen tālī‘
Ķara baķtum gibi rüzum şeb-i tār eyleyen tālī‘
- 2 Yüri hey meyl-i genc-i vaşl u fikr-i kākül eylerken
Mekānum künc-i ġurbet mūnisim mār eyleyen tālī‘
- 3 Yüri hey hecr-i rüyunda yüri hey la‘li devrinde
Ġülüm hār eyleyen tālī‘ mülüm nār eyleyen tālī‘
- 4 Yüri ey arzū-yı vaşlın eylerken o bī-mihri
Bu dehr-i bī-vefā gibi sitem-gār eyleyen tālī‘
- 5 Yüri hey çeşm-i dilber gibi hāb-ālūd edüp baķtum
Demādem dīde-i Fevrīyi bīdār eyleyen tālī‘

[136b]

506

Ġazel-i Fevrī

Mef‘ülü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün

- 1 Sevdā-yı haķtı başıma şor ki neden gelür
Lābüdd-i cihānda ķul başına yazılan gelür
- 2 Bir ġün varayın oldurayın didi dün nigār
Vā hasretāki bilmezsin ol ġün kaçan gelür
- 3 Redd olmaz astāne-i sulţān-ı ‘aşķda
Pīr ü cevān vü şāh ü gedā ah gelen gelür
- 4 ‘Aķlım gider başımdan beyhude ķalırın
Şol dem ki karşıdan o büy-ıgelür

⁴³⁸Tarlan, *Şiir Mecmualarında XVI. Ve XVII. Yüzyıl Divan Şiiri Rahmī ve Fevrī*, a.g.e.,s.98.

- 5 Cām-ı sirāba toplayım dime Fevrīyā
.....devr-i lāle vaḳti çemen gelür

507

Ġazel-i Fevrī

Mef'ülü Fā'ilātü Mef'ülü Fā'ilün

- 1 Hecr-i lebünle şöyle za'if oldı cānımız
Kim bir yük oldı ḥaste dile üstüḥ'ānımız
- 2 Āh u fiġān 'āşıḳa ger nām u nişān ise
Tutdı cihānı şükriñe nām-ı nişānımız
- 3 Ditrer içüm şarşar āh-ı derdüñ ile
Mānend-i berg-i bīd dönen zebānımız
- 4 Dergāh-ı yārı mesken idelden hümā-yı dil
Oldı revān 'arş-ı berrināşiyānımız
- 5 Seyrāne çıkısa yār 'adūlarla Fevrīyā
Oldım çıkar belā ile derdāñe cānımız

508

Ġazel-i Āhī⁴³⁹

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

- 1 Derd ü ḥasret bu degül kim ola fūrḳat bāḳī
Derd odur kim ben ölem ḳala bu ḥasret bāḳī
- 2 Sīneden geçdi müjeñ zaḥmı ṭurur dilde henüz
Çıḳdı peykānı dili ḳaldı ceraḥāt bāḳī
- 3 Cān çıkınca hele ḥıdmetde ben eksük ḳomadım
Eger ölmezsem efendi yine ḥıdmet bāḳī
- 4 Bī-vefādur bu felek 'ışḳ u muḥabbet çoġ olur
Ne ḥüsn sende ne ḥöd bende bende maḥabbet bāḳī
- 5 Şoḥbeti var mey-i nāb ile bu gün yārānuñ
Yüri ey Āhī senünle yine şoḥbet bāḳī

⁴³⁹ Kaçalın, a.g.e., s.60.

[137a]

509

Ġazel-i Fevrī

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

- 1 Görenler ruĥlarıñ ĥaṭṭ ile ĥaṭṭ-ı la‘liñi ey mäh
Şanurlar sūre-i Neml ortasında şekl-i bismillāh
- 2 Kemend itdi çeker zülfin ĥayāli gözden cānı
Dehānımdan çıkan şanma rūĥ-ı revanım derd-i āh
- 3 Dilde ‘uĥde-i ġam gitmedi senüñ belā gerçi
Vücadum ĥırmenin ‘aşĥ içre hem-cū bir bir ġāh
- 4 Gedā-yı şāhın fark eyledi bir i‘tibār eylemiş
İncinmezsen nazar kıll nokṭa ile cāh olurmuş cāh
- 5 Şor bulayımdirseñ cemāli Ka‘besi rāhın
Şora şora bulurlar Mekke-i ey Fevrīyā gümrāh

510

Ġazel-i Fevrī

Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilün

- 1 Kimden dünyāya ĥahr-ı dehr-i izān itmişin
Togduġum anadan añınçün eġġān itmişin
- 2 Cām-ı destimden dutup meclisdeşaçılmış şarāb
Müşġin bilmezlik ile sākīyā ĥan itmişin
- 3 Görmüşin şemşīr-i yārı kılmışın sīnem şikāf
Ĥayret almış ‘aĥlımı çāk-i ġirībān itmişin
- 4 Zāhidā peymānında geçer diyü ta‘n eyleme
Neyleyüm bizim ezelde böyle peymān itmişin
- 5 [Zülf-i] Leylīye Fevrī dil virelden ‘aşĥ ile
Kendümi Mecnün gibi ‘aşīĥa destān itmişin

[137b]

511

Ġazel-i Fevrī

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

- 1 Fenā virdi bana gerçi belā-yı ĥa‘r-ı zillet hem
Beĥā virmez saña daĥı şafā vü ĥadr ü rıf‘at hem

- 2 Saña miḡnet baña devlet virildi diyü faḡr itme
Cihandır ber devām olmaz sa‘ādet hem felāket hem
- 3 Olup maḡrur şıḡḡat kaçma bīmāra ‘ilāc itkim
Şifā bu gör ḡaste ber-ḡarār olmadı sa‘ādet hem
- 4 Göñül yap dil aña al kim señünle ḡalacaḡ olur
Gör ḡayrısı cümle māl ü mülk ü ḡüsñ ü şüret hem
- 5 Demi virse ol ‘İsī dimeñ incinme ey Fevrī
Bizimḡündür ölüm dirim bizimḡündür derd ü miḡnet hem

512

Ġazel-i Fevrī

Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilün

- 1 Gökdeki incim şerār-ı nār-ı āhumdır benüm
Çarḡ.....ḡandāñuñ derd-i siyāhumdur benüm
- 2 Şehr-i ḡam rāh-ı elem zıkr idererbāb-ı ‘aşḡ
Şehri şehrümdür efendi rāhı rahumdur benüm
- 3 Şāl-ı ḡasret tāc-ı miḡnet kim belā ehlinde var
Şālımdır benüm tāc-ı külāhumdur benüm
- 4 Āh-ı şāhum kim yazarlar her der ü divārda
Şāhı şāhumdur benüm muḡaḡḡak āhı ahımdur benüm
- 5 Şol ebr-i elem ki Fevrī rāh-ı hicrān künc-i derd
Hem ḡerāḡı rüşenüm hem tekye ḡāhumdur benüm

[138a]

513

Ġazel-i Bākī⁴⁴⁰

Mef‘ülü Fā‘ilātü Mefā ‘ilü Fā‘ilün

- 1 Lü‘lū-yı jāleden daḡınup ḡüşvār gül
İtdi çemende nāz ile ‘arz-ı ‘izār gül
- 2 Gün toḡdı şanma penbe-i şubḡ ile nev-bahār
Urdı sipihr saḡfına bir yādḡār gül
- 3 Bir dil-sitāne döndi bugün şaḡn-ı ḡülsitān
ḡadd serv ü çesm nergis-i şehlā ‘izār gül
- 4 Dürme yüzüñi ḡonca-şifāt baña nāz idüp
Aç verd-i bāḡ-ı behçeti et gül-‘izār gül

⁴⁴⁰ Küçük, a.g.e., s.288.

- 5 Çekmezdi hārḥārını gülzār-ı ‘ālemüñ
İnletmeyeydi bülbülüñi zār zār gül
- 6 Bākī birinde görmedi ḥaddüñ letāfetin
Güüzār-ı dehre gerçi gelüpdür hezār gül

[138b]

514

Ġazel-i Fuzūlī⁴⁴¹

Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilün

- 1 Nice yıllardır ser-i küy-ı melāmet beklerüz
Leşker-i sulṭān-ı ‘irfānuz velāyet beklerüz
- 2 Sakin-i ḥak-i der-i meyḥāneyiz şām ü seḥer
İrtifa‘ ḳadr için bāb-ı sa‘ādet beklerüz
- 3 Cīfe-idünyā degül kerkes gibi maṭlūbumuz
Bir bölük ‘anḳālarız Ḳāf-i ḳanā‘at beklerüz
- 4 H‘āb görmez çeşmimiz endīşe aġyārdan
Genc-i i esrār-ı maḥabbet beklerüz
- 5 Kār-bān-ı rāh-ı tecrīdüz ḥaṭar ḥavfın çeküp
Gāh Mecnūn gāh ben devr ile nevbet beklerüz
- 6 Şüret-i dīvār ediptür ḥayret-i ‘aşḳuñ bizi
Ġayr seyr-i baġ ider biz künc-i maḥabbet beklerüz

515

Ġazel-i Muḥibbī⁴⁴²

Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilün

- 1 Ḥasteyüz küyüñde yıllardır muḥabbet beklerüz
Ey ṭabīb-i dil lebüñden ya‘ni şerbet beklerüz
- 2 Vādī-i deşt-i ġamıñ āvāre bir Mecnūnyuz
Tā ölince anda biz rāh-ı muḥabbet beklerüz
- 3 Āteş-i hıcre yanar dil ḳorḳarım āh itmeye
Āşikār ola diyü ‘aşḳunda ġayret beklerüz
- 4 Görelı zülfiñde ḥüsnüñ şem‘ini pervāneler
Cān u dilden yanmaġa ey māh nevbet beklerüz

514/4: 5 D. Divandaki 4. beyit mecmuada eksiktir.

⁴⁴¹ Akyüz-Beken-Yüksel-Cunbur, a.g.e., s.190.

⁴⁴² Ak, *Muḥibbī Divanı*, a.g.e., c.1, s.379.

- 5 Bezm-i gamda ey Muḥibbī Vāmıḳ u Ferhād u Ḳays
Geçdi anlar mest olup biz daḫı şoḫbet beklerüz

[139a]

516

Ġazel⁴⁴³

Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilün

- 1‘ārızıñ ‘arz it güle gülşene
Serve göster ḳāmetüñ nāz ile ra‘nalanmasun
- 2 Ḳıl muḳavves ḳaşlarıñ ṭaraf külāsından ‘ayān
Ġurra-i meh şek-i ebrūsına ğarralanmasun
- 3 Boyun egdi bend olup şol kākül-i reyḫāna dil
Dolaşup bād-ı şabā zülfiñe şeydālanmasun
- 4 Sür raḳıbi ravzā-i kūyiñdan ey ḫūrī şüret
Bağ-ı cennetdir anı temāşalanmasun

517

Ġazel⁴⁴⁴

Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilün

- 1 Sünbülün yüzden götür ‘uşşāḳ ğavğalanmasun
Kāfiriñ yoḳdur yeri ḫüsnine me’vālanmasun
- 2 Ol iki gisūlarıñ ile ey ārām-ı cān
Şāne birle kākülün cānā dilārālanmasun
- 3 Serve göster kāmētüñ bağ içre serkeş bulmasun
Ġonceye göster lebün bir şubḫ zībālanmasun
- 4 ‘Ārız aç kākül-i perīşānın nāz ile gülşende gez
Gel gülüp [jāle] bölünüp sünbül muṭarralanmasun
- 5 Zāhid ider ḫūblarıñ sevdāsından çekgil elün
Kāküliñ göricek nice-sevdāsı sevdālanmasun

⁴⁴³ Son beyit silindiğinden mahlas bulunamadı.

⁴⁴⁴ Mahlas bulunamadı.

SONUÇ

Çalışmamıza konu olan Konya Bölge Yazma Eserler Kütüphanesi'nde 8340 numarası ile kayıtlı bulunan Mecmû'a-i Eş'âr'ın yazarı ve yazılış tarihi çalışmamız neticesinde tespit edilmiştir. Katip Timur tarafından 1826 tarihiyle yazılan ve baştan eksik olan eserin sayfalarının karıştığı tespit edilmiş ve mecmuanın doğru düzenini alması için gerekli sayfa değişiklikleri belirtilmiştir. Hacimli bir eser olması dolayısıyla mecmuada gazel, kaside, kıt'a, müfred, tercî-i bend, terkîb-i bend gibi çeşitli nazım şekillerinin güzel örnekleri bulunmaktadır.

Mecmuadaki şiirlerin büyük kısmı 16. ve 17. yüzyıldan seçilmiştir. Ancak 15. ve 18. yüzyıldan da örnekler içeren mecmua edebiyatımızın önde gelen şairlerin divanlarında bulunmayan şiirleri ortaya çıkarmamıza imkan vermiştir. Bâkî, Hayâlî, Muhibbî, Şem'î, Ubeydî, Râmî'ye ait gazellerin bu şairlerin divanında bulunmadığı tespit edilmiştir. Ayrıca mecmuada bazı şiirlerin beyit sayısı bakımından divandakilerden daha zengin olduğu görülmüştür. Mecmuada ve divandaki kelime farklılıkları da nüsha farklılıklarını ortaya koymuştur.

Eserde adı pek duyulmamış, edebiyat tarihinde yer almamış Gâhî, Cedîdî gibi kimi şairlerin şiirleri de karşımıza çıkmıştır. Devrinde pek tanınmamış ya da yaşadığı yer dolayısıyla adlarını duyuramamış şairlerin mecmualar yoluyla gün yüzüne çıkarılması şüphesiz edebiyat tarihimize katkıda bulunacaktır.

Mecmuanın çalışmamız sonucunda ortaya çıkan hususiyetlerinden biri de nazire niteliği taşıyan şiirlerin ard arda yazılmış olmasıdır. Bazı şiirler için yalnızca bir nazire bulunurken bazı sayfalarda aynı vezin ve kafiyeye sahip üç gazelin ard arda yazıldığı görülmüştür. Bu durum daha önce belirtildiği gibi mecmuaların tertip eden kişinin şiir zevkine düşkün olduğunun önemli bir göstergesidir.

Çok sayıda şiir ve şaire yer verildiği için mecmuada kullanılan dil ve üslup hakkında ortak bir yargıya varmak mümkün değildir. Dil ve üslup her şair ve şiirin kendine özgüdür. Ancak eserin bir seçme niteliğinde olduğu düşünülürse mecmuada şiirlerin, şairlerin en başarılı ve duyulmuş eserleri olduğu düşünülebilir. Mecmuada çok sayıda mahlassız şiir de bulunmaktadır. Bu durum şiirlerin eksik yazıldığı ya da mahlas kullanmayan şairler olduğu fikrini düşündürmektedir.

KAYNAKLAR

AÇIKGÖZ Cenk, Süleymaniye Kütüphanesi Hamidiye Kitaplığı 1186'da Kayıtlı Mecmû'a-i Eş'âr (vr.50b-120b) (İnceleme-Metin),Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 2012.

AK Coşkun, **Bağdatlı Rûhî Divanı Karşılaştırmalı Metin**, C.II, 1b., Uludağ Üniversitesi Yayınları, Bursa, 2001.

AK Coşkun, **Muhıbbî Divanı**,C. II, 2b.,Trabzon Valiliği Yayınları, Trabzon, 2006.

AKKUŞ Metin, **Nef'î Divanı**, 1b.,Akçağ Yayınları, Ankara, 1993.

AKYÜZ Kenan-Süheyl BEKEN- Sedit YÜKSEL-Müjgan CUNBUR, **Fuzûlî Divanı**, Akçağ Yayınları, Ankara, 1997.

AVŞAR Ziya, **Revânî Divanı**,

<http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/10642,giris-revanipdf.pdf?0> (18.06.2014)

AYDEMİR Yaşar, "Metin Neşrinde Mecmuaların Rolü ve Karşılaşılan

Problemler" **Turkish Studies/Türkoloji Araştırmaları**, 2 / 3122-137, Ankara, 2007.

AYDEMİR Yaşar, "Şiir Mecmuaları ve Metin Teşkilinde

Mecmuaların Rolü". **Bilig Türk Dünyası Araştırma Dergisi**, 19, 147-155, Türkistan, 2011.

AYDEMİR Yaşar, Şairlerin Edebî Kişiliğinin Tespitinde

Mecmuaların Rolü", **Türk Kültürü**, 464, 731-744.

BİLKAN Ali Fuat, **Nâbî Divanı**, C II, 2b., Akçağ Yayınları, Ankara, 2011.

CAN Ertuğrul, Şuhudi Divançesi(İnceleme-Metin), Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Adana, 2005.

ÇAPAN Pervin, **Tezkîre-i Safâyî (Nuhbetü'l Âsâr Min Fevâ'idil-Eş'âr) İnceleme-Metin-İndeks**, 1b., Atatürk Kültür Merkezi Yayını, Ankara, 2005.

ÇAVUŞOĞLU Mehmet-M. Ali TANYERİ, **Hayretî Divan Tenkitli Basım**, 1b.,İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul, 1981

ÇAVUŞOĞLU Mehmet-Ali TANYERİ, **Zâtî Divanı Gazeller Kısmı III. Cilt**,1b., İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul, 1987.

DEVELLİOĞLU Ferit, **Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat**, 30b., Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 2013.

DİLÇİN Cem,**Yeni Tarama Sözlüğü**,TDK Yayınları, Ankara, 1993.

DOĞAN Muhammet Nur, **Şeyhülislam Es'ad Efendi ve Divanının Tenkidli Metni**, 1b.,Milli Eğitim Bakanlığı, İstanbul, 1997.

DUYAR Hidayet “On Altıncı Yüzyıl Şairlerinden Kabûlî'nin Şiirleri”. **Turkish Studies/Türkoloji Araştırmaları**, 4 / 2, 307–362, Ankara, 2009.

EĞRİ Sadettin, Şuhudi Divanı-III. Defter (İnceleme-Metin), Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Bursa, 1989.

ERDEM Sadık, **Râmiz ve Âdâb-ı Zurefâsı**, 1b., Atatürk Kültür Merkezi Yayını, Ankara, 1994.

GENÇ İlhan, **Tezkire-i Şu'ara-yı Mevleviye: İnceleme-Metin**, 1b.,Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, Ankara, 2000.

GÖLPINARLI Abdülbaki, , **Nedîm Divanı**, 2b.,İnkılap ve Aka Kitabevleri, İstanbul, 1972.

HAMAMİ Erdal, Rami Divanı, 1b.,Kültür Bakanlığı, Ankara, 2001.

Hayrat Neşriyat Meal Heyeti, **Kur'an-ı Kerim ve Muhtasar Me'ali**, Hayrat Neşriyat, İstanbul, 2001.

İNCE Adnan, **Tezkiretü's Şu'arâ Salim Efendi**, 1b.,Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, Ankara, 2005.

İPEKTEN Haluk, **Karamanlı Nizâmî Hayatı, Edebi Kişiliği ve Divanı**, 1b.,Atatürk Üniversitesi Yayınları No: 108, Ankara, 1974.

İPEKTEN Haluk, **Nâ'îlî Kadîm Divanı**, 1b.,Milli Eğitim Basımevi, İstanbul, 1970.

İPEKTEN Haluk-Mustafa İSEN-Naci OKÇU-Recep TOPARLI, **Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü**, 1b.,Kültür ve Turizm Bakanlığı, Ankara, 1988.

İsen Mustafa, **Latîfî Tezkiresi**,Kültür Bakanlığı, Ankara, 1990.

KAÇALIN Mustafa S., Ahî Divanı,
<http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/10590,ahidivanimustafakacalinpdf.pdf?0>, (18.06.2014)

KARAHAN Abdülkadir, **Kanuni Sultan Süleyman Çağı Şairlerinden Figânî ve Divançesi**, 1b.,İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul, 1966.

KARAVELİOĞLU Murat Ali,**On Altıncı Yüzyıl Şairlerinden Prizrenli Şem'î'nin Divanının Edisyon Kritiği ve İncelenmesi**, 2005.
<http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/10640,girisprizrenlisemipdf.pdf?0> (18.06.2014)

KAVRUK Hasan, **Şeyhülislam Yahyâ Divanı**, 2005.
<http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/10655,seyhulislamyahyadivanihasankavrukpdf.pdf?0>, (18.06.2014)

KURNAZ Cemal-Mustafa İSEN, **Şeyhî Divanı**, 1b.,Akçağ Yayınları, 1990.

KUT Günay, “Mecmua”, **Türk Dili ve Edebiyatı AnsiklopedisiDevirler/İsimler/Eserler/Terimler**, C 6,İstanbul, Dergah Yayınları, 1986, s.170-173

- KÜÇÜK Sabahattin, **Bâkî Divanı**, 2b., Türk Dil Kurumu, 2011.
- MENGİ Mine, **Mesîhî Divanı**, 1b., Türk Tarih Kurumu, Ankara, 1995.
- SARAÇ M. Ali Yekta, **Emrî Divanı**, 2004,
<http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/10607,emridivanipdf.pdf?0> (18.06.2014)
- SELVİ Muhammed , Ümîdî, Hayatı, Eserleri, Edebi Kişiliği ve Divanı, Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Afyon, 2008.
- SOLMAZ Süleyman, **Gülşen-i Şu'arâ**, 2009,
<http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/10731,agmpdf.pdf?0> (18.06.2014).
- SUNGURHAN-EYDURAN Aysun, **Kınalızade Hasan Çelebi Tezkiretü's Şu'arâ**, 2009,
<http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/10738,tsmetinapdf.pdf?0>(18.06.2014).
- ŞANLI İsmet, Hilâlî Divanı,Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Bursa, 1999.
- TARLAN Ali Nihat, **Hayâlî Divanı**, 1b. Akçağ Yayınları, Ankara, 1992.
- TARLAN Ali Nihat, **Necâtî Beg Divanı**, 1b.,Akçağ Yayınları, Ankara, 1992.
- TARLAN Ali Nihat, Zâtî Divanı Gazeller Kısmı, C II, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul, 1955.
- TARLAN Ali Nihat, **Şiir Mecmualarında XVI. Ve XVII. Yüzyıl Divan Şiiri Rahmî ve Fevrî, İstanbul Üniversitesi Yayınları**, 1b., İstanbul, 1948.
- TIĞLI Fatih, Bursalı Rahmî ve Divanı, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 2006.
- TULUM Mertol-Ali TANYERİ, **Nev'î Divanı**, 1b., İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul, 1977.
- ÜZGÖR Tahir, **Fehim-i Kadîm Hayatı, Sanatı, Divan'ı ve Tenkitli Metnin Bugünkü Türkçesi**, 1b. Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Kültür MerkeziYayınları, Ankara, 1994.
- YAKAR Halil İbrahim, **Gelibolulu Sun'î Divanı**,
<http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/10612,gelibolulupdf.pdf?0> (18.06.2014).
- YENİTERZİ Emine, **Türk Edebiyatı'nda Na't**, 1b.,Türkiye Diyanet Vakfı, Ankara, 1993.
- YILMAZ Mehmet, **Edebiyatımızda İslami Kaynaklı Sözlük: Ansiklopedik Sözlük**, 1b., Enderun Kitabevi, İstanbul, 1992.

۱۲
 پرتاب اولنجی مهر خداری قلم کبی
 یارک هوای زلف سیه بانی مویو
 عینده زار حانی نیلور اسک دیده
 غنچه شیم طراک المغه صبا
 برداغ در عشق ایدر مال کور چشم زری
 طوطی دلاندر انسی شیم بن ملاق ایدر
 ضحاک محسن کسانغمه نازه بشدی
 اسناد در کابین ابرویر چار بار
 روز ویر کور و یکی صورت برسته هب
 روینده صلمه خط سیه کاتب ازل
 تن اوله نه سپهر غنچه عجمید
 غول منجیحی
 اغوش جگدی حاله خطلی که کبی
 سودا پرست عجمه و غمه دیرد کبی
 چشم نهضت یبسنی صاصب نظر کبی
 بنی نقدر ابر باد هواد از اسر کبی
 اولسون رواجی جارسو غمده زری
 شمشاد لرزه نظر اسعد کبی
 دیرینه جوره اول کل تر نازه بشدی
 نو خطه نقش صنی شش اعجاز
 آینه کبی کشف نهان رازه بشدی
 مشکته سطره نسخه اعجاز بشدی
 اسعد همی طبعک پروازه بشدی

پایمال بلیه کیسوی عزیزانک
 تورغن بسمه نکارا او یور اثرورمانک
 المک کج کنه بن بینه یودک طوک
 یزوغی بوسینوک اول زلف عنبر آسانک
 سوزن اتدی مژه سن بلبل شیمه اتام
 ایغیزدن چوره خاری کل رعنا نک
 غنچه مطفاینی بلکلندی صدای بلبل
 اغزین آجوب توکر رسه نولا شیمه نک
 امریا صغمه شغقی سله اتمیله کمر
 یوزینی قانه یودوم ممد جهان آرانک
 ورمه کیسوی دلا ویزنه دل جانانک
 بونینوک توران اوزغوال دزنلوغن ایوب
 لوزگوره اغزنه اسکله بر ازورمانک
 یدی قطع اولسه نولا زلف عنبر آسانک
 مژگ اولارنی کوندربزه سن ای بوز کل
 له کوکلدن چوره خارغن اعدانک
 غنچه کلشنده ویرلرن ابعلمه خرن
 طله رر کوهرله اغزین شیمه نک
 صابری صغمه شغقی اتم او قیدرنگ
 قانتی دوکری کمر ممد جهان آرانک
 اله کم عشق اشی اوله پیرنش
 اوقیق یازتق اولمزاندریش
 نه قولایرسن قولایرسا قی
 بزمه کالدریک رنگ اولر شیمه
 نجب کارگاه اولر دنسیا
 قان یو طر لعل یش بلر تیش
 سکه تیزی بو کرامت کم
 پادشهمه قول اولم درویش
 غم دیشایله مشوش اولوب
 اندوکی ورمه تشویش

بن بلبلی ای کل خندانم اونمه
بن خدی ایاسر و خرامانم اونمه
خطک کلچک ایشدرانه او تورس
ایندکلر کی بنده که سلطانم اونمه
اخشنامه دن بزده دخی شوقن اولر
کل برکیجی ای مه تابانم اونمه
مولکم زقنک چاهنه دشدی دوشنکر
اولد شکنی ای یوسف کنعانم
یتیم ایدر انوری بوکلش درده
اپشک بنزای مهره خشانم اونمه
اوله دیدم اولمدی صحبت باقی
بیمه اولدیکه بجا اوله بود دولت باقی
نقد غم عشق تلاف ایلر سه نوار
سینه ده مهر کاله مهر محبت باقی
شویله او پدم لب شیرینکی سیرمدن کچه
نجی الان دهنده در اولدنت باقی
عاشق اولدرنگله خنکه کلر نقصان
سلطنت رسیم ایدر عدل سیات باقی

تیرک در سه سینمی ای بار کلهوار
 دل غمگین او قدرین پنج جانینه قوتون
 برسن و کلسون الله زار اربعین
 بانته نفس هم که چرخ نکار مات
 جازه ضعیف حکیمین اگر بر کلهوار
 جانته عزیز او کور ضعیف یا کلهوار
 کلهوار کله یی پنجه سگ کچه صد هزار
 سیم سیم شکم ایغینه ایغینه سیم

در روز نهار باره که کلهوار
 دانه او سیم سیم سیم سیم سیم

نین جانغ او کله که سیم سیم
 سیم سیم سیم سیم سیم سیم سیم

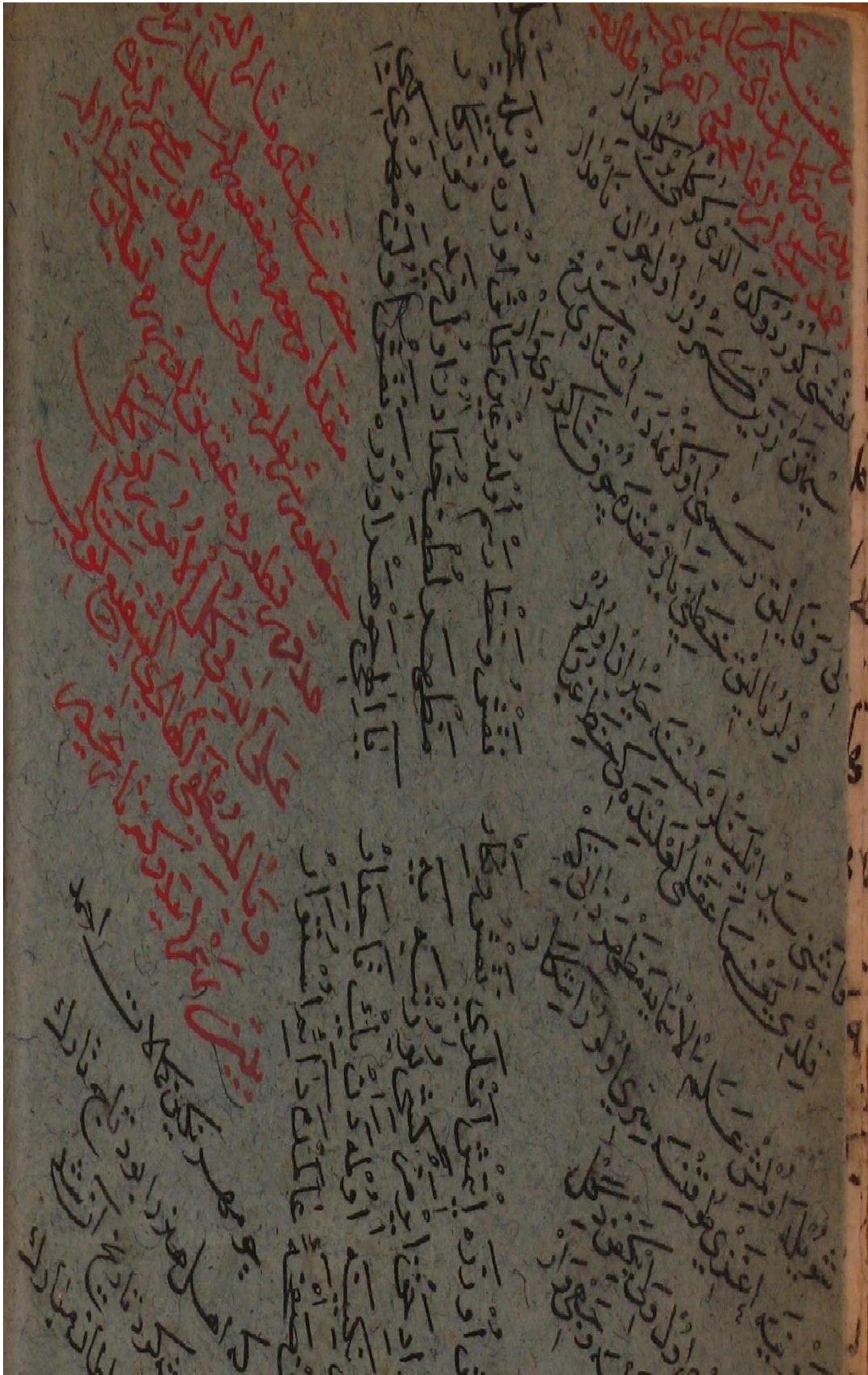
عانه عشق امیر کن نینباد
 چهره پسر و پسر بهایه کسک
 نه بالا که تیشتمک درمش
 یزه فرشت شرف قنن
 بکه ار خادلق امیر در فرهاد
 استر اولغه شایم ازاد
 شالکه ایر شیمیه سر و م شمشاد
 المسوز خانه ایینه بجه نزار
 جازه ویر رکن کور ریسه یار
 روح اولور مر شالینک

سیر که انقیر دینی یک مال
 بیزم و حضا که کوریز نکلک
 دارک قاتر جا کشت با نام در
 بری کسکه حاله حرم اولور
 کج نونیا با کسک نونیز اولور
 نضور انقیر دینی یک مال
 تملو یا سیم کیم کاجم در اولور
 اد کله ناصه که بار سیم اولور
 باجه در کور جام اتم در اولور
 حاج ک اجازت حاج ک اولور
 بیج کله حرم سیم سیم سیم
 عالم اولور بر اولور سیم اولور

100

روش اولانا ایشیکو که وارغیم
 دل تو مارخی یقوی کی شعله ایم
 هفتک ملنگ اترکای کوه بلاده ایم
 جنمن سر ایا کورین دغ سیا ایم
 لطف ایله ایلین قوردر که هر ی چون اتر
 آه ایلسون کینه ظلم ایلمه ایم
 دلر سکه عرض امل کویا
 قزین کی فاک اوزره بین تازو ایم
 باقی دله زهره سطلتن دل
 بار ایشیک فریندر دولت و جا ایم
 بیاره خسر و ملک غمه تاج کیا نیدر
 خیم می باد شاه عشقه خج خسر و انیدر
 دخی مشید یی ادا ایلورون تاش کور چلبی
 می کلون سر نیکی جام خیمم قونقشاید
 ایشیکلن یی ای می بولور کورن عوراکه
 قضای آسمانیدر بلای تا کھا نیدر
 لبالب جان دل خون اول کلمه یی یون
 کوز لر عشقه نوش ایلمکچون و سکا نیدر
 کوز خیم صفا در حال خسارک
 اکت اول طلقه طره مشا یی جانیدر

بو آب زنده کانی اول حیات جا ورنیدر
 صفای شعر باقی باقی محو و حقیقت

ÖZGEÇMİŞ			
Adı, Soyadı	Zehra Öztürk		
Doğum Yeri ve Yılı	Karatay/1989		
Bildiği Yabancı Diller	İngilizce		
ve Düzeyi	İyi		
Eğitim Durumu	Başlama - Bitirme Yılı		Kurum Adı
Lise	2003	2004	Özel Güventaş Lisesi
Lisans	2006	2011	Boğaziçi Üniversitesi
Yüksek Lisans	2011		Uludağ Üniversitesi
Doktora			
Çalıştığı Kurum (lar)	Başlama - Ayrılma Yılı		Çalışılan Kurumun Adı
1.	2013		Uludağ Üniversitesi
2.			
3.			
Üye Olduğu Bilimsel ve Mesleki Kuruluşlar			
Katıldığı Proje ve Toplantılar			
Yayınlar:			
Diğer:			
İletişim (e-posta):	ozturkzehra89@hotmail.com		
	Tarih	07.07.2014	
	İmza		
	Adı Soyadı	Zehra Öztürk	

T.C
YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
ULUSAL TEZ MERKEZİ

TEZ VERİ GİRİŞİ VE YAYIMLAMA İZİN FORMU

Referans No	10020081
Yazar Adı / Soyadı	ZEHRA ÖZTÜRK
Uyruğu / T.C.Kimlik No	TÜRKİYE / 54274273936
Telefon	5535694947
E-Posta	ozturkzehra89@hotmail.com
Tezin Dili	Türkçe
Tezin Özgün Adı	Mecmû'a-i Eş'âr (İnceleme-Metin)
Tezin Tercümesi	Journal of Poetry (Analysis-Text)
Konu	Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature
Üniversite	Uludağ Üniversitesi
Enstitü / Hastane	Sosyal Bilimler Enstitüsü
Bölüm	Türk Edebiyatı Bölümü
Anabilim Dalı	Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı
Bilim Dalı	Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı
Tez Türü	Yüksek Lisans
Yılı	2014
Sayfa	314
Tez Danışmanları	YRD. DOÇ. SADETTİN EĞRİ 53347017224
Dizin Terimleri	
Önerilen Dizin Terimleri	
Kısıtlama	36 ay süre ile kısıtlı

Tezimin, Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi Veri Tabanında arşivlenmesine izin veriyorum. Ancak internet üzerinden tam metin açık erişime sunulmasının 17.12.2017 tarihine kadar ertelenmesini talep ediyorum. Bu tarihten sonra tezimin, bilimsel araştırma hizmetine sunulması amacı ile Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi tarafından internet üzerinden tam metin erişime açılmasına izin veriyorum. NOT: Erteleme süresi formun imzalandığı tarihten itibaren en fazla 3 (üç) yıldır.

17.12.2014

İmza: